

การศึกษาเปรียบเทียบพิธีการจัดงานศพในพุทธศาสนาเถรวาท
กับศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก
A COMPARATIVE STUDY OF FUNERAL IN THERAVADA
BUDDHISM AND CATHOLIC CHRISTIANITY

พระครูสันติชัยสุนทร (ชยธมโม)

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาศาสนาเปรียบเทียบ

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๕๘

การศึกษาเปรียบเทียบพิธีการจัดงานศพในพุทธศาสนาเถรวาท
กับศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก

พระครูสันติชัยสุนทร (ชยธมโม)

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาศาสนาเปรียบเทียบ

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๕๘

(ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย)

A Comparative Study of Funeral in Theravada Buddhism and
Catholic Christianity

Phrakhu Santichaisoonthorn (Chayadhammo)

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of
The Requirement For The Degree of
Master of Arts
(Comparative Religion)

Graduate School
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
Bangkok, Thailand
B.E. 2558

(Copyright by Mahachulalongkornrajavidyalaya University)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัย
เรื่อง “การศึกษาเปรียบเทียบพิธีการจัดงานศพในพุทธศาสนาเถรวาทกับศาสนาคริสต์นิกาย
โรมันคาทอลิก” นี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาศาสนาเปรียบเทียบ

.....
(พระมหาสมบุญ วุฑฒิกโร,ดร.)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการตรวจสอบวิทยานิพนธ์ ..... ประธานกรรมการ
(พระมหาสุศักดิ์ ปานตเสโน,ดร.)
..... กรรมการ
(พระราชสิทธิธมฺมณี วิ.,ดร.)
..... กรรมการ
(พระมหามงคลกานต์ จิตธมฺโม,ดร.)
..... กรรมการ
(ศาสตราจารย์กীরติ บุญเจือ ราชบัณฑิต)
..... กรรมการ
(ดร.แสวง นิลนามะ)

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ พระราชสิทธิธมฺมณี วิ.,ดร. ประธานกรรมการ
พระมหามงคลกานต์ จิตธมฺโม,ดร. กรรมการ
ดร.แสวง นิลนามะ กรรมการ

ชื่อผู้วิจัย .....
(พระครูสันติชัยสุนทร (ชยธมฺโม))

- ชื่อวิทยานิพนธ์** : การศึกษาเปรียบเทียบพิธีการจัดงานศพในพุทธศาสนาเถรวาทกับศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก
- ผู้วิจัย** : พระครูสันติชัยสุนทร (ชยธมโม)
- ปริญญา** : พุทธศาสตรมหาบัณฑิต
- คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์**
- : พระราชสิทธิมนูญีว.,ดร. ป.ธ.๙, พธ.บ., อ.ม. (ศาสนาเปรียบเทียบ), Ph.D. (Buddhist Studies)
  - : พระมหามงคลกานต์ จิตธมโม,ดร. ป.ธ.๙, พธ.บ.(ปรัชญา), พธ.ม. (ปรัชญา), ศน.ด. (พุทธศาสนาและปรัชญา)
  - : ดร.แสง นิลนามะ ป.ธ.๗, พธ.บ.(ปรัชญา), พธ.ม.(ปรัชญา), พธ.ด. (พระพุทธศาสนา)
- วันที่สำเร็จการศึกษา** : ๒๑ กันยายน ๒๕๕๘

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ดังนี้ ๑) เพื่อศึกษาพิธีการจัดงานศพในพระพุทธศาสนาเถรวาท ๒) เพื่อศึกษาพิธีการจัดงานศพในศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก ๓) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบพิธีการจัดงานศพในพระพุทธศาสนาเถรวาทกับพิธีการจัดงานศพในศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก การดำเนินงานวิจัย เป็นการวิจัยเอกสาร โดยใช้พระไตรปิฎก และคัมภีร์ต่างๆ ในทางพระพุทธศาสนา ส่วนในศาสนาคริสต์ ใช้คัมภีร์คัมไบเบิลทั้งพันธสัญญาเดิมและพันธสัญญาใหม่ รวมไปถึงเอกสารอ้างอิงอื่นๆ เป็นหลักฐานในการอ้างอิง ซึ่งผลการวิจัย ผู้วิจัยขอสรุปดังต่อไปนี้

๑) แนวคิดเกี่ยวกับความตายในทางพระพุทธศาสนาเถรวาท ความตาย คือการปฏิบัติต่อชีวิตในขณะที่ยังไม่ตายให้ถึงจุดมุ่งหมายของชีวิต และการอยู่เหนือความตาย เป็นความจริงอย่างหนึ่งที่มนุษย์ทุกคนจะต้องเผชิญ เมื่อจะต้องเผชิญอยู่แล้วก็ควรรู้จักปฏิบัติต่อมันอย่างถูกต้องให้เกิดผลดีมากที่สุดและเกิดโทษน้อยที่สุด และแนวคิดเกี่ยวกับความตายในทางศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก คือ ความตายเป็นส่วนหนึ่งของกรรมล้าลึกของชีวิต ชัยชนะไม่ได้อยู่ที่การหนีความตายได้ แต่อยู่ที่ความเป็นหนึ่งเดียวกับพระเจ้า และความเป็นหนึ่งเดียวกับเพื่อนพี่น้อง ความหวังคริสตชนตั้งอยู่บนกรรมล้าลึกแห่งความตาย และการกลับคืนชีพของพระเยซูคริสตเจ้า มนุษย์ได้รับการเชื่อเชิญให้เข้ามามีส่วนร่วมในกรรมล้าลึก

๒) พิธีกรรมจัดงานศพในพระพุทธศาสนาเถรวาท พบว่า พิธีกรรมการจัดงานศพในอินเดียสมัยครั้งพุทธกาลได้ทำแบบเรียบง่ายไม่มีการละเล่นใดๆ ไม่มีเมรุที่สวยงามวิจิตรงามตา เพียงแต่นำท่อนฟืนกิ่งไม้แห้งมากองเรียงกันให้เรียบร้อยสูงพอประมาณแล้วนำศพขึ้นไปวางบนกองฟืนหรือกองฟ่อน

พิธีกรรมจัดงานศพในศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก พบว่า พิธีกรรมศาสนาเกิดจากความเชื่อของการจัดพิธีกรรมที่ว่าด้วย ก็ได้รับศีลล้างบาปโดยร่วมกับการสิ้นพระชนม์ของพระองค์ด้วย ถูกแล้ว เราถูกฝังไว้ในความตายพร้อมกับพระองค์ด้วยศีลล้างบาป เพื่อว่าดุจเดียวกับที่พระคริสตเจ้าได้ทรงกลับคืนชีพจากบรรดาผู้ตายเดชะพระฤทธานุภาพของพระบิดา

๓) ลำดับชั้นพิธีกรรมจัดงานศพของพระพุทธศาสนาเถรวาท พบว่า ๑) อาบน้ำศพ ๒) การแต่งตัวศพ ๓) พิธีรดน้ำศพ ๔) เงินใส่ปากศพ ๕) การปิดหน้าศพ ๖) ตราสัง ๗) การบรรจุศพลงในโลง ๘) การสวดศพ ๙) การเช่นไหว้ศพ ๑๐) การบวชน้ำศพ ๑๑) การสวดพระอภิธรรมหน้าไฟ ๑๒) การเก็บอัฐิ ลำดับชั้นพิธีกรรมจัดงานศพของศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก ประกอบด้วยจัดการเผาศพ หรือวางพิธีกรรมเพื่อผู้ล่วงลับ เริ่มบทภาวนาเมื่อวางศพบนแคร่หาม ไปยังสถานที่พักศพแห่งแรกที่บ้านผู้ล่วงลับ แห่ไปยังโบสถ์ ไปยังสถานที่พักศพแห่งที่สอง โบสถ์ เริ่มพิธีมิสซา ทำพิธีส่งวิญญาณและอัญเชิญผู้ล่วงลับครั้งสุดท้าย แห่ศพไปสุสาน ไปยังสถานที่พักศพแห่งที่สาม ที่หลุมศพ

๔) หลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนาเถรวาท พบว่า สัตว์เหล่านั้นชื่อว่าติดอยู่ในเครื่องประกอบของมารไม่มีความเกษมจากโยคะประสบกับความเกิดและความตายท่องเที่ยวไปสู่สังสารวัฏ เมื่อมนุษย์เกิดมนุษย์ก็ต้องตายซึ่งถือว่าเป็นธรรมดา ส่วนของศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก พบว่า พระเยซูคริสต์เจ้าเป็นที่ทราบกันดีสำหรับผู้ที่ศึกษาในประวัติของพระองค์ท่านว่าพระองค์นั้นทรงเป็นตัวแทนของความรักและแบบอย่างของการใช้วิธีการในการทำลายความชั่วคือความโกรธความแค้น

๕) วิธีการทำบุญอุทิศส่วนกุศลของพระพุทธศาสนาเถรวาท พบว่า การทำบุญอุทิศให้พอรุ่งเช้าของการทำบุญฉลองอัฐิเจ้าภาพลูกหลานก็จะจัดให้มีการทำบุญตักบาตรนิมนต์พระสงฆ์สวดมาติกา ถวายภัตตาหารเช้าพระสงฆ์และทอดเครื่องบังสุกุล ถวายจตุปัจจัยไทยธรรม อุทิศส่วนบุญส่วนกุศลให้แก่ผู้ล่วงลับต่อไป ต่อจากนั้นก็ทำบุญ ๗ วัน ๕๐ วัน ๑๐๐ วัน ส่วนทางศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก คือ ๑) การสวดปลงศพที่ใช้ในเทศกาลต่างๆ ๒) การอุทิศส่วนกุศลสำหรับวันรอบปี ๓) สำหรับระลึกถึงผู้ล่วงลับอื่นๆ ในการอุทิศส่วนกุศล

๖) ประโยชน์ของการจัดงานศพของพระพุทธศาสนาเถรวาท คือ ๑) เพื่อเป็นการสร้างกำลังใจ ๒) ได้บำเพ็ญคุณธรรม ๓) ได้อุทิศกุศล ๔) เป็นเรื่องสำคัญ ๕) เพื่อระลึกถึงผู้ตาย ๖) ให้โอกาสมาขอโหสิกรรม ๗) เพื่อเป็นเกียรติแก่ผู้มีชีวิต ๘) เป็นการสังสรรค์ญาติพี่น้องตามธรรมดา ๙) เป็นการความกตัญญู ส่วนทางศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก คือ เป็นการระลึกถึงพระเยซูคริสต์เจ้าบนไม้กางเขน การถวายพระเยซูคริสต์เจ้าแด่พระบิดา ตามแผนการความรอดหนึ่งเดียวเป็นสายสัมพันธ์แห่งความรักของประชากรพระเจ้า ซึ่งทุกคนได้รับเรียกเข้าสู่ “ความสัมพันธ์” กับพระเจ้าโดยดำเนินชีวิตสนิทสัมพันธ์

Thesis Title : A Comparative Study of Funeral in Theravada Buddhism and Catholic Christianity

Researcher : Phrakhu Santichaisoonthorn (Chayadhammo)

Degree : Master of Arts (Comparative Religion)

Thesis Supervisory Committee

: Dr.Phrrarajitthimuni Pal IX, B.A.(Philosophy), M.A. (Comparative Religion), Ph.D. (Buddhist Studies)

: Dr.Phramah Mongkhonkan Titadhammo (Klangpanom) Pal IX, B.A.(Philosophy), M.A.(Philosophy), Ph.D. (Buddhist Studies & Philosophy)

: Dr.Sawaeng Nilnama Pal VII, B.A.(Philosophy), M.A.(Philosophy), Ph.D. (Buddhist Studies)

Date of Graduation : 21 Sep 2015

Abstract

This research study Has the following objectives : 1) to study the funeral rites in Buddhism 2) to study the funeral rituals in Christianity Roman Catholic 3) to study the rituals of a funeral in the Theravada Buddhist funeral ceremony in Christian denomination Roman Catholic.

Research Operations research papers the Holy Scriptures and various scriptures in Buddhism in Christianity come Bible scriptures use the Old Testament and the New Testament. The document, according to others. Citing as evidence the report's findings the researchers concluded the following.

1) The concept of death in the practice Theravada Buddhism, death to life, while still alive, to the purpose of life and death over the true one, that all men would be facing. When faced already known, you should treat it properly to benefit the most and the least injustice. And the concept of death in the Christian Church is death is part of the mystery of life. Victory is not at escaping death. But it is one with God, and one with a friend, a brother. The hope of Christians is located on the mystery of death, and the resurrection of Jesus Christ, man has been invited to participate in the mystery.

2) Ritual funeral in Theravada Buddhism, the rituals of a funeral in modern Indian time's era has simply not played any crematorium beautiful artistic beauty of the eyes only brought forest wood dry wood piles arranged. Then the body was to

be high enough to put on the wood or the remains of a fire ritual funeral in Christianity, Catholicism found. Ritual stems from the belief of the rituals that. Was baptized by contributing to the death of him, we were buried with him in baptism, death. So that as well as at the Christ had no resurrection of the deceased Holy Father Almighty.

3) Hierarchy, rituals, funerals of Theravada Buddhism that one), a body 2) to dress the body 3) Water Rite funeral 4) Money mouth corpse 5) to close the corpse 6) shroud 7) the mausoleum. the casket 8) The funeral prayer 9) offerings body 10) Matriculation Funeral Home 11), the chanting metaphysics fire 12), the bones hierarchy, rituals, funerals of Christianity, Catholicism include managing wake. or until rituals for the deceased, from prayer when putting the corpse on the stretcher, to place the bodies of the first homes late, flock to the church, to place the bodies of the two churches, began the Mass. celebrate the spirit and final farewell to the deceased, the funeral procession to the cemetery, the burial place of the three. The grave was

4) Teachings of the Buddha found that those animals was stuck in the trappings of the devil Kasem no yoga experience from birth to death and transmigration tour. When human beings had to die, which is considered normal. Part of Catholicism that Jesus Christ was known for studying the history of him that he sent a representation of the love and example of how to destroy evil is. Anger, resentment.

5) How the merit of Theravada Buddhism. Found that philanthropy devoted the morning of philanthropy celebrate Ash host descendants would provide merit Invited Monks chant Mathematica offering food to monks and fry machine requiem dedicated Htupahhai Thailand wrong dedicate the merit of charity to shareholders. Then passed to the merits 7 days 50 days 100 days. Part of Catholicism is one) to pray for cremation in the country and 2) the wishes for the year three) for the memory of the deceased other. The wishes

6) the interests of the organizing body of the Buddha is one) in order to build support for two) have practiced virtue 3) dedicated charity 4) is important 5) to commemorate those who died 6) provides an opportunity to ask for forgiveness 7). To honor the life 8) the parties relative ordinariness 9) is gratitude. Part of Catholicism is to remember Jesus Christ on the cross. The sacrifice of Jesus Christ unto the Father. As well as the salvation of the ties of love of God. Which have all been called into "Intimate relationship" with God by living communion.

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบพระคุณพระสุธีธรรมมานูวัตร, ผศ.ดร. คณบดีคณะพุทธศาสตร์ พระมหาสมบุญ ณ วุฑฒิกโร, ดร. คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย พระราชสิทธิมนูณี, ดร.ผู้อำนวยการโครงการพุทธศาสตร์ มหาบัณฑิต (ศาสนาเปรียบเทียบ) ประธานกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ พระมหามงคลกานต์ จิตธมโม, ดร. และเจริญพรขอบคุณ ดร.แสวง นิลนามะ คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่สร้าง แรงจูงใจให้เกิดวิริยะอุตสาหะ และให้คำปรึกษาเป็นอย่างดี จนเขียนวิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จลงได้

ขอขอบคุณพระมหาสุรศักดิ์ ปัจจนตเสโน, ดร. รองคณบดีคณะพุทธศาสตร์ ประธาน ตรวจจับวิทยานิพนธ์ เจริญพรขอบคุณศาสตราจารย์ กীরติ บุญเจือ ราชบัณฑิต ผู้ทรงคุณวุฒิ ตรวจจับวิทยานิพนธ์ ที่ชี้แนะประเด็นต่าง ๆ ในงานวิจัยเพื่อความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบคุณพระมหาสุริโย อุตตมเมธี, ดร. เจริญพรขอบคุณอาจารย์ ผศ.เฉลียว รอดเขียว ผศ.ดร.ณัฏฐ์ ศรีดี ผศ.กฤต ศรียะอาจ ดร.สฤกษ์ แพงทรัพย์ ที่ให้คำแนะนำในการศึกษาและวิชาการ ต่าง ๆ พระสมุห์พิจิตร ธมมวิจิตโต คุณไชยา แสนแสนยา เจ้าหน้าที่ประจำโครงการฯ ที่ให้คำแนะนำ และปรึกษาโดยตลอดเวลา จนทำวิทยานิพนธ์สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

เจริญพรขอบคุณ รศ.ชูศักดิ์ ทิพย์เกษร ที่เมตตาตรวจบทความย่อภาษาอังกฤษ ขอขอบคุณ พระอธิการวิจิตร เขมจิตโต เจ้าอาวาสวัดเขาสามลือ อ.เขาฉกรรจ์ จ.สระแก้ว ที่เอื้อเฟื้อยานพาหนะ ในการเดินทางมาศึกษาและเจริญพรขอบคุณโยมบุญเรือน คงสำราญ ที่เอื้อเฟื้อสนับสนุนปัจจัย จัดพิมพ์วิทยานิพนธ์ ในครั้งนี้

กุศลใด ๆ อันเกิดจากการเขียนวิทยานิพนธ์เล่มนี้ และประโยชน์ทั้งหลายอันเกิดจาก งานวิจัยนี้ผู้วิจัยขออุทิศให้แด่ โยมบิดา/มารดาผู้ให้กำเนิดให้เลือดให้เนื้อเลี้ยงดูอบรมให้ดำเนินชีวิต ตามแนวพระพุทธศาสนาและให้กำลังสติปัญญา ครูอุปัชฌาย์อาจารย์ ผู้มีพระคุณ

ขอพระสัทธรรมของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า และความดีงามทั้งปวง ได้ดำรงมั่น เพื่อ ประโยชน์เกื้อกูล เพื่อความสุขแก่ชนหมู่มาก และแก่ชาวโลกตลอดกาลนาน เทอญ

พระครูสันติชัยสุนทร (ชยธมโม)

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ค
กิตติกรรมประกาศ	จ
สารบัญ	ฉ
คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ	ช
บทที่ ๑ บทนำ	
๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
๑.๒ วัตถุประสงค์ในการวิจัย	๓
๑.๓ ปัญหาที่ต้องการทราบ	๓
๑.๔ ขอบเขตของการวิจัย	๔
๑.๕ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย	๔
๑.๖ ทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๕
๑.๗ วิธีดำเนินการวิจัย	๙
๑.๘ กรอบแนวคิด	๙
๑.๙ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	๑๐
บทที่ ๒ แนวคิดเรื่องพิธีกรรมการจัดงานศพในพระพุทธศาสนาเถรวาท	๑๑
๒.๑ พิธีกรรมการจัดงานศพ	๑๑
๒.๒ ลำดับขั้นตอนการจัดงานศพ	๑๕
๒.๓ หลักธรรมคำสอนที่เกี่ยวข้องกับการจัดงานศพ	๒๓
๒.๔ วิธีการทำบุญอุทิศส่วนกุศล	๒๔
๒.๕ ประโยชน์ที่ได้จากพิธีกรรมการทำบุญอุทิศส่วนกุศล	๒๕
๒.๖ บทสรุป	๒๖
บทที่ ๓ แนวคิดเรื่องพิธีกรรมการจัดงานศพในศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก	๒๘
๓.๑ พิธีกรรมการจัดงานศพ	๒๘
๓.๒ ลำดับขั้นตอนการจัดงานศพ	๓๖
๓.๓ หลักธรรมคำสอนที่เกี่ยวข้องกับการจัดงานศพ	๓๘
๓.๔ วิธีการทำบุญอุทิศส่วนกุศล	๔๕
๓.๕ ประโยชน์ที่ได้จากพิธีกรรมการทำบุญอุทิศส่วนกุศล	๕๖

๓.๖	บทสรุป	๕๘
บทที่ ๔	การเปรียบเทียบแนวคิดเรื่องพิธีกรรมการจัดงานศพในพระพุทธศาสนา เถรวาทและศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก	๕๙
๔.๑	เปรียบเทียบพิธีกรรมการจัดงานศพ	๕๙
๔.๒	เปรียบเทียบลำดับขั้นตอนการจัดงานศพ	๗๓
๔.๓	เปรียบเทียบหลักธรรมคำสอนที่เกี่ยวข้องกับการจัดงานศพ	๘๐
๔.๔	เปรียบเทียบวิธีการทำบุญอุทิศส่วนกุศล	๘๕
๔.๕	เปรียบเทียบประโยชน์ที่ได้จากพิธีกรรมการทำบุญอุทิศส่วนกุศล	๙๘
๔.๖	บทสรุป	๑๐๓
บทที่ ๕	สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	๑๐๕
๕.๑	สรุปผลการวิจัย	๑๐๕
๕.๒	ข้อเสนอแนะ	๑๐๙
บรรณานุกรม		๑๑๐
ประวัติผู้วิจัย		๑๑๓

คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ

๑. คำย่อชื่อคัมภีร์

ในงานวิจัยฉบับนี้ ใช้พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๓๙ เป็นหลักการอ้างอิง ซึ่งจะระบุ เล่ม / ข้อ / หน้า / ที.ม.(ไทย) ๑๐/๒๑๖/๑๖๔. หมายความว่า ระบุถึง สุตตันตปิฎก ทีฆนิกาย มหาวรรค ฉบับภาษาไทย พระไตรปิฎก เล่มที่ ๑๐ ข้อที่ ๒๑๖ หน้า ๑๖๔ เป็นต้น

พระวินัยปิฎก

วิ.ม. (ไทย) = วินัยปิฎก มหาวรรค (ภาษาไทย)

พระสุตตันตปิฎก

ที.ม. (ไทย) = สุตตันตปิฎก ทีฆนิกาย มหาวรรค (ภาษาไทย)

ม.ม. (ไทย) = สุตตันตปิฎก มัชฌิมนิกาย มูลปณณาสกั (ภาษาไทย)

ส.ส. (ไทย) = สุตตันตปิฎก สังยุตตนิกาย สคาถวรรค (ภาษาไทย)

ส.นิ. (ไทย) = สุตตันตปิฎก สังยุตตนิกาย นิทานวรรค (ภาษาไทย)

ส.สพ. (ไทย) = สุตตันตปิฎก สังยุตตนิกาย สฬายตนวรรค (ภาษาไทย)

อง.จตุกก. (ไทย) = สุตตันตปิฎก อังคุตตรนิกาย จตุกกนิบาต (ภาษาไทย)

ขุ.ธ. (ไทย) = สุตตันตปิฎก ขุททกนิกาย ธรรมบท (ภาษาไทย)

ขุ.เถร. (ไทย) = สุตตันตปิฎก ขุททกนิกาย เถรคาถา (ภาษาไทย)

๒. คำย่อเกี่ยวกับคัมภีร์อรรถกถา

การใช้อักษรย่อคัมภีร์อรรถกถาในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยอ้างอิงอรรถกถาภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ตามที่บัณฑิตวิทยาลัยกำหนด โดยระบุคำย่อคัมภีร์ ลำดับเล่ม/หน้า เช่น ขุ.ธ.อ. (ไทย) ๔๒/๓๖๒ - ๓๖๖ หมายถึง ขุททกนิกาย อัมมปทัฏฐกถา ภาษาไทย เล่ม ๔๒ หน้า ๓๖๒ - ๓๖๖ เป็นต้น

อรรถกถาพระสุตตันตปิฎก

ขุ.ขุ.อ. (ไทย) = สุตตันตปิฎก ขุททกนิกาย ขุททกปาฐะ อรรถกถา (ภาษาไทย)

ขุ.ธ.อ. (ไทย) = สุตตันตปิฎก ขุททกนิกาย อัมมปทัฏฐกถา (ภาษาไทย)

๓. คำย่อเกี่ยวกับคัมภีร์พระคริสตธรรมคัมภีร์

คัมภีร์ทางคริสต์ศาสนา คือ พระคริสตธรรมคัมภีร์ ภาคพันธสัญญาเดิม ภาคพันธสัญญาใหม่ ของคณะกรรมการคาทอลิกเพื่อคริสต์ศาสนาธรรม แผนกพระคัมภีร์ โดยใช้อักษรย่อประกอบด้วย ชื่อคัมภีร์, บทที่ : หัวข้อธรรมที่ เช่น ปฐก. ๘ : ๑๐ หมายถึงปฐมกาล หัวข้อธรรมที่ ๑๐

ภาคพันธสัญญาเดิม

๑	ปฐมกาล	ปฐก	๔	มัคคาบี ฉบับที่สอง	2มคบ
๒	ปรีชาญาณ	ปชญ	๕	เพลงคร่ำครวญ	พคค
๓	อิสยาห์	อสย	๖	เพลงสดุดี	สดด

ภาคพันธสัญญาใหม่

๑	มัทธิว	มธ	๙	วิวรณ์	วว
๒	ฮีบรู	ฮบ	๑๐	โยบ	ยบ
๓	ดาเนียล	ดนล	๑๑	ฟิลิปปี	ฟป
๔	ยอห์น	ยน	๑๒	ยอห์น ฉบับที่หนึ่ง	1ยน
๕	กิจการอัครสาวก	กจ	๑๓	เธสะโลนิกา ฉบับที่หนึ่ง	1ธส
๖	โรม	รม	๑๔	เธสะโลนิกา ฉบับที่หนึ่ง	2ธส
๗	โครินธ์ ฉบับที่หนึ่ง	1คร	๑๕	ทิโมธี ฉบับที่สอง	2ทธ
๘	โครินธ์ ฉบับที่สอง	2คร			

บทที่ ๑ บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

คนในสังคมปัจจุบัน เชื่อว่ามนุษย์เกิดขึ้นในโลกนี้ เพราะบิดามารดามีเพศสัมพันธ์กัน แล้วอสุจิของบิดาก็เข้าไปผสมกับไข่ของมารดา มารดาจึงตั้งครรภ์ เมื่อทารกคลอดออกมาจากครรภ์มารดาแล้ว ย่อมมีร่างกาย มีสมอง มีเส้นประสาท จึงสามารถมีความรู้สึกนึกคิด ตีใจ เสียใจ สุข ทุกข์ ร้อน เย็น จดจำสิ่งต่าง ๆ ได้ ไม่มีสิ่งที่เรียกว่าจิต วิญญาณ ชีวะ หรือชีวิตแต่ประการใด และเมื่อตายแล้ว ทุกสิ่งทุกอย่างก็สูญสิ้นไปหมด เรียกสั้น ๆ ว่าตายแล้วสูญ^๑ ในพิธีการจัดงานศพของแต่ละเชื้อชาติก็มีพิธีการที่แตกต่างกันในส่วนของการจัดงานศพของชาวไทยนั้นได้กล่าวถึงพิธีการจัดงานศพที่ผู้เขียนได้รวบรวมข้อปฏิบัติเกี่ยวกับพิธีการจัดงานศพทั้งในอดีตและปัจจุบัน โดยเริ่มตั้งแต่ตายจนถึงเผา และหลังเผาแล้ว ซึ่งเป็นหนังสือที่กล่าวถึงขั้นตอนพิธีการจัดงานศพที่อ่านง่ายทำให้สะดวกต่อการปฏิบัติในพิธีการจัดงานศพ เพราะผู้ทำการวิจัยได้แยกแยะรายละเอียดทุกขั้นตอนไว้เป็นข้อๆ เช่นในเรื่องของการเตรียมเครื่องใช้ในงานศพ ผู้วิจัยจะบอกถึงเครื่องใช้ตั้งแต่การเตรียมเครื่องนุ่งห่มของเจ้าภาพเป็นต้นไปตลอดถึงเครื่องใช้ในพิธีศพ จนกระทั่งเครื่องใช้ในพิธีทำบุญหลังการเผาศพแล้ว ในส่วนของการแปรรูปเก็บอัฐิ นอกจากนี้ยังกล่าวถึงมารยาทในการไปงานศพที่ควรปฏิบัติ โดยแยกเป็นประเภทไว้เช่นมารยาทในการไปอาบน้ำศพงานทำบุญศพงานเผาศพ^๒

ประเพณีพิธีการที่เกี่ยวกับการจัดงานศพที่ปฏิบัติกันในพระพุทธศาสนานั้น มีรูปแบบที่แตกต่างกันออกไปตามปัจจัยต่าง ๆ เช่น ยุคสมัย สภาพภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมของแต่ละสังคมที่สะท้อนถึงความพยายามของมนุษย์ที่จะเชื่อมโยงระหว่างโลกที่ตนเองรู้จักกับโลกที่ลึกลับน่าสะพรึงกลัว เพื่อให้วิญญาณของผู้ที่จากไปอยู่อย่างมีความสุขตามความเชื่อเกี่ยวกับชีวิตหลังความตาย พิธีศพส่วนใหญ่จะสะท้อนให้เห็นถึงความหวาดกลัววิญญาณหรือผีของคนตาย ซึ่งมักเชื่อว่าผู้ตายจะเปลี่ยนสภาพไปเป็นวิญญาณที่ดุร้าย อาจนำอันตรายมาถึงคนได้ ขั้นตอนต่างๆ ของพิธีศพจะสะท้อนให้เห็นถึงความเชื่อที่ว่าความตายมิใช่เพียงจุดสิ้นสุดของชีวิตโดยสมบูรณ์เท่านั้น^๓

การเผาศพของคนอนาถาก็เห็นจะเหมือนกันง่าย ๆ ตามเดิม คือ เอาศพวางบนกองฟืนแล้วเผา ต่อมาการเผาศพในบางแห่ง เช่น ในบ้านเมืองซึ่งมีคนมากก็จะจัดการเผาในที่ซึ่งจัดไว้เฉพาะเป็นป่าช้าอยู่นอกเมือง เมื่อจัดเผาในที่อย่างนี้แล้วก็ทำที่เผาเฉพาะ ที่เผานี้ในขั้นต้นคงจะก่อเป็นฐาน

^๑ พระราชวิสุทธิโสภณ, *กรรมที่ปณี*, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์พิมพ์เนศ, ๒๕๒๑), หน้า ๑๐.

^๒ ดนัย ไชยโยธา, *ลัทธิศาสนาและระบบความเชื่อกับประเพณีนิยมในท้องถิ่น*, (กรุงเทพมหานคร : โอ.เอส. พรีนติ้งเฮาส์, ๒๕๓๘), หน้า ๒๓.

^๓ ปราณี วงษ์เทศ, *พิธีกรรมเกี่ยวกับการตายในประเทศไทย*, (กรุงเทพมหานคร : อัมรินทร์พริ้นติ้งกรุ๊ป, ๒๕๓๔), หน้า ๑๗๔-๑๗๕.

ขึ้นมาให้สูงจากพื้นดินตามสมควร กั้นเป็นคอกสี่เหลี่ยมผืนผ้าแล้วกองฟืน ที่เผาศพอย่างนี้เห็นจะเรียกว่าฐานเผา เลื่อนขึ้นมาอีกชั้นหนึ่ง มีตารางเหล็กรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้ารองรับศพอีกที นี้เรียกว่า ตารางเผาศพ นับว่าดีขึ้นมาอีกชั้นหนึ่ง แล้วมาถึงชั้นเสริมบนฐาน เผาตอนกลางคืนขึ้นเป็นคอกหรือแท่นอีกทีหนึ่ง ชั้นแรกเอาต้นกล้วยมาเรียงเป็นพื้นแล้วกั้นคอก เอาดินเกลี่ยบน ทูบให้แน่นแล้วตั้ง ตารางเหล็กบนนั้น อย่างนี้เรียกว่าเชิงตะกอน เชิงตะกอนนั้นแต่ก่อนนี้เห็นจะหมายเอาที่เผาศพทั่ว ๆ ไป จะไม่จำกัดว่าต้องมีลักษณะอย่างนี้ ถ้าแปลคำว่าเชิงตะกอนตามลักษณะของคำ ก็คงจะหมายถึง ผงสกรปรกคือขี้เถ้านั่นเอง เชิงตะกอนก็ดี ฐานเผาก็ดี หรือจิตกาธานสำหรับเจ้านายก็ดี ก็จะเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน หากมายกทำให้ผิดกันเสียแล้วเรียกชื่อเป็นยศเป็นอย่างขึ้น จัดให้ดีขึ้นไปกว่านี้ก็ทำเป็นเสาต่อขึ้นสี่เสา มีประกอบทั้งเสาทั้งสี่ด้าน ประกอบด้วยหยวกสลักลวดลายและพวงดอกไม้ดั่งที่เห็นกันอยู่ และเชิงตะกอนและตารางสี่เหลี่ยมผืนผ้านี้หดเล็กลงเป็นรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัส ที่เผาศพจึงกลายรูปอย่างเห็นกันอยู่^๔ ในการศึกษาเรื่องพระพุทธศาสนากับความสัมพันธ์ทางสังคมหรือพุทธศาสนาที่ยึดถือและปฏิบัติกันอยู่จริงในสังคมนั้น มักจะแบ่งพุทธศาสนาในฐานะเป็นความเชื่อของคนในสังคมออกเป็น ๒ ระดับด้วยกันคือ ระดับแรก คือพุทธศาสนาเถรวาทแบบปรัชญา (Orthodox Theravada Buddhism) ซึ่งมักจะเรียกว่าเป็นแก่นหรือหลักคำสอนที่ถูกต้องแท้จริงตามพระคัมภีร์ ส่วนระดับที่สองคือพุทธศาสนาระดับชาวบ้าน คือศาสนาที่เชื่อและปฏิบัติกันอยู่จริงในชีวิตประจำวัน จึงมีลักษณะของทางโลกโดยได้ผสมผสานเอาความเชื่ออื่น ๆ เช่น ความเชื่อเรื่องผี พราหมณ์ ความเชื่อเรื่องธรรมชาติ อิทธิปาฏิหาริย์ เวทมนต์คาถา เป็นต้น เข้ามาเจือปน และปฏิบัติกันอยู่เพื่อแก้ปัญหาที่เผชิญอยู่จริงเป็นประการสำคัญ ซึ่งในสังคมไทยพุทธศาสนาแบบชาวบ้านนี้เองที่ผู้คนนับถือและปฏิบัติกันส่วนมาก^๕

สำหรับในสมัยพุทธกาลนั้น เราจะพบว่า เมื่อมีการตายเกิดขึ้นก็จะมีจัดการศพอยู่หลายวิธี ได้แก่ การนำศพไปทิ้งไว้ที่ป่าช้าให้เป็นอาหารดั่งปรากฏในพุทธพจน์ว่า “สัตว์ย่อมเกิดและตายบ่อยๆ บุคคลทั้งหลายย่อมนำซากศพไปป่าช้าบ่อยๆ” การนำไปลอยที่แม่น้ำคงคาซึ่งไม่ว่าจะเป็นการจัดการศพด้วยวิธีการใดๆ ก็ตาม ก็จะมีพบว่ามีประกอบพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อในการจัดการศพอยู่เสมอ เช่นกรณีของบิดาที่ฝังศพบุตรชายแล้วให้คนไปส่งข้าวส่งน้ำประจำ นี่คือประเพณีที่เกี่ยวกับงานศพอย่างหนึ่ง และโดยเฉพาะการดำเนินการจัดการถวายพระเพลิงพระบรมสรีระของพระพุทธองค์นั้น มีการประกอบพิธีอย่างสมพระเกียรติแต่แฝงไว้ด้วยความเรียบง่าย การจัดงานศพในสมัยพุทธกาลนั้น เน้นความสะดวกและรวดเร็ว เนื่องจากเห็นว่าศพของมนุษย์นั้นเป็นเหมือนท่อนไม้ที่ไร้วิญญาณ^๖

^๔ เสฐียรโกเศศ, ประเพณีเนื่องในการเกิดและประเพณีเนื่องในการตาย, (พระนคร : สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย, ๒๕๐๕), หน้า ๒๗๓.

^๕ ฉลาดชาย รมิตานนท์, ผีเจ้านาย, (กรุงเทพมหานคร : พายัพ ออฟเซท พรินท์, ๒๕๒๗), หน้า ๓๓-๓๔.

^๖ ส.ส. (ไทย) ๑๕/๖๘๐/๒๑๑.

^๗ ม.ม. (ไทย) ๑๒/๕๐๒/๔๔๖.

ในส่วนของศาสนาคริสต์นั้น กรณีของพิธีการเกี่ยวกับความตายจะกล่าวย้อนถึงหลักความเชื่อเกี่ยวกับมนุษย์ชีวิตและความตายในแนวคิดของคริสต์ศาสนาและการปรับประยุกต์ประเพณีงานศพในแนวทางของคริสต์ศาสนามาใช้ในบริบทสังคมไทย โดยหลักการเบื้องต้นที่คริสตชนเข้าใจกันแก่นแท้ของมนุษย์อยู่ที่ศักดิ์ศรีในฐานะที่ถูกสร้างให้เป็นพระฉายาและเป็นความเหมือนกับพระเจ้าด้วยกันทุกคน และเห็นได้ว่าคุณค่าและความหมายของมนุษย์จึงอยู่ที่การเป็นมนุษย์ที่มาจากพระเจ้าและมุ่งสู่พระเจ้า มนุษย์ต้องมีสำนึกและมีความรับผิดชอบในฐานะเป็นส่วนหนึ่งของหมู่คณะ (Community) ดังนั้น จึงต้องเอาใจใส่ชีวิตตนเองและปฏิสัมพันธ์กับคนอื่นด้วย เพื่อมุ่งหน้าสู่จุดหมายปลายทางของชีวิตซึ่งเป็นสิ่งที่พระเจ้ากำหนดไว้^๘ ซึ่งความตายเป็นเรื่องลึกลับไม่มีใครรู้ว่ามาเมื่อใดเป็นเรื่องที่มนุษย์เกรงกลัวความตายไม่มีคุณค่าในตนเอง แต่อยู่ที่จุดหมายของความตายมากกว่า แต่ความเข้าใจเรื่องความตายก็ได้เปลี่ยนไป เมื่อพระเยซูคริสต์ได้ทรงเอาชนะความตายได้ด้วยการกลับคืนชีพของพระองค์ทำให้ชาวคริสต์ถือว่าความตายเป็นแค่ “ทางผ่าน” แล้วชีวิตใหม่ก็เกิดขึ้นพร้อมกับอาณาจักรใหม่ ความเชื่อเช่นนี้ทำให้ชาวคริสต์ไม่กลัวตายอีกต่อไป กล้าเผชิญกับความยากลำบากและการเปียดเบียนต่าง ๆ ยอมสละชีวิตเพื่อเป็นพยานความเชื่อต่อ “พระคริสต์”^๙

จากการผสมผสานความเชื่อดังกล่าว ได้ทำให้เกิดแบบแผนทางความเชื่อและการปฏิบัติขึ้นในด้านต่าง ๆ และรวมทั้งได้นำไปสู่การบูรณาการแนวคิดและแบบแผนพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับเรื่องความตายในสังคมไทย ในระยะต่อมาผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาเปรียบเทียบพิธีกรรมการจัดงานศพในพุทธศาสนาเถรวาทกับศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก ในด้านคติความหมายของคำว่าศพ พิธีกรรมจัดงานศพ ลำดับขั้นตอน หลักธรรมที่เกี่ยวข้องกับพิธีการทำบุญอุทิศ และผลที่ได้จากพิธีการทำบุญอุทิศ

๑.๒ วัตถุประสงค์ในการวิจัย

- ๑.๒.๑ เพื่อศึกษาพิธีการจัดงานศพในทางพระพุทธศาสนาเถรวาท
- ๑.๒.๒ เพื่อศึกษาพิธีการจัดงานศพในศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก
- ๑.๒.๓ เพื่อศึกษาเปรียบเทียบพิธีการจัดงานศพในพระพุทธศาสนาเถรวาทกับและพิธีการจัดงานศพในศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก

๑.๓ ปัญหาที่ต้องการทราบ

- ๑.๓.๑ พิธีกรรมที่ถูกต้องตามหลักของพระพุทธศาสนาเถรวาท มีขั้นตอนอย่างไร
- ๑.๓.๒ พิธีกรรมที่ถูกต้องตามหลักศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก มีขั้นตอนอย่างไร
- ๑.๓.๓ พิธีกรรมที่ถูกต้องตามหลักของพระพุทธศาสนาเถรวาท และความตายพิธีกรรมที่ถูกต้องตามศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก มีความเหมือนและแตกต่างกันอย่างไร

^๘ บาทหลวงวุฒิชัย อ่องนาวา, “มนุษย์คือบุคคลผู้เป็นฉายาของพระเจ้าแนวคิดเรื่องมนุษย์ของพระสันตปาปาจอห์นปอลที่ 2” *แสงธรรมปริทัศน์*, ฉบับที่ ๓ (กันยายน – ธันวาคม ๒๕๔๘), หน้า ๒.

^๙ เสรี พงศ์พิศ, *ศาสนาคริสต์*, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๓๑), หน้า ๑๕๕.

๑.๔ ขอบเขตของการวิจัย

งานวิจัยนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยเน้นการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) ผู้วิจัยมุ่งวิเคราะห์เชิงประเด็นเปรียบเทียบกับดังนี้

๑.๔.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหาในคัมภีร์พระไตรปิฎกของพุทธศาสนาเถรวาท

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะศึกษาจะมุ่งศึกษาถึงความหมายของความตายและพิธีจัดงานศพ ลำดับ สาเหตุ หลักธรรมที่เกี่ยวข้อง วิธีเตรียมจัดงานศพจนเสร็จพิธี และ พร้อมยกตัวอย่างในพระพุทธานุชาตเถรวาทกับศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความเหมือนและความต่างกันอย่างไร

๑.๔.๒ ขอบเขตด้านเนื้อหาในคัมภีร์ไบเบิล (อังกฤษ: Bible)

ผู้วิจัยจะศึกษาเนื้อหาในคัมภีร์ไบเบิล ที่เกี่ยวข้องเพื่อต้องการสืบค้นให้ทราบเรื่องความตายและพิธีการจัดงานศพ ตลอดจนหาคำตอบ

๑.๔.๓ ขอบเขตด้านการเปรียบเทียบ

ผู้วิจัยจะเปรียบเทียบพิธีกรรมการจัดงานศพในสังคมยุคปัจจุบัน จะเปรียบเทียบพุทธศาสนาเถรวาทกับศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก ในด้านคติความหมาย พิธีการจัดงานศพ ลำดับขั้นตอน หลักธรรมที่เกี่ยวข้อง วิธีการทำบุญอุทิศให้ผู้ตาย และผลที่ได้จากวิธีการทำบุญอุทิศ

๑.๕ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาเปรียบเทียบ หมายถึง การเปรียบเทียบในพิธีการต่างๆ ทางศาสนาคริสต์และศาสนาพุทธว่าเป็นอย่างไร เพื่อที่จะนำมาศึกษาไว้ให้เป็นความรู้ต่อไป

ความตาย หมายถึง การตายจากโรคภัยไข้เจ็บ ความแก่ชรา ความตายเกี่ยวข้องอย่างมากกับวัฒนธรรมของมนุษย์ และเป็นส่วนสำคัญในหลาย ความเชื่อทางศาสนา

ความตายในพระพุทธานุชาต หมายถึง การจุติ ดับ ทำกาลละ แดกกายล้าลายขั้นธ การทิ้งร่างเก่า มรณภาพ อสังขาร อนิจจธรรม นิพพาน ปรินิพพาน เป็นต้น

ความตายในคริสต์ศาสนา หมายถึง ภาวะที่ร่างกายและวิญญาณแยกออกจากกัน มนุษย์เกิดมาครั้งเดียว และตายครั้งเดียว เมื่อตาย ร่างกายซึ่งเป็นสสารจะสลายกลายเป็นธาตุตามเดิม ขณะที่วิญญาณซึ่งแยกออกจากร่างกายจะถูกนำไปพิพากษาทันทีตามบาปบุญของตน

พิธีการ หมายถึง การบูชาเป็นการสักการะสิ่งซึ่งมองไม่เห็นได้ด้วยตาปราศจากความชัดเจน จึงเป็นสิ่งเลื่อนลอยเมื่อขาดความแน่ใจ การบูชาจึงต้องมีการริเริ่มเสริมแต่งเพิ่มเติมในพิธีกรรมให้มากขึ้นเรื่อยๆ เพื่อให้เกิดความมั่นใจในผลของการบวงสรวงต่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์

ศพ หมายถึง ร่างคนที่ตายแล้ว หรือซากผี มีคติความเชื่อว่าคน เมื่อสิ้นลมหายใจ จะครบอายุขัยเพราะแก่ชรา โดยภัยเบียดเบียน หรือเหตุใดก็ตามที่ เมื่อตายแล้ววิญญาณมี ๓ ดวง เมื่อตายแล้ว ดวงหนึ่งจะเข้าไปสิงอยู่ในป่าวิญญาณสำหรับลูกหลานเช่นไหว้ในเวลาอันสมควร

การจัดงานศพ หมายถึง การเตรียมการต่างๆ ที่จะชำระล้างศพ เพื่อไม่ให้ศพนั้นส่งกลิ่นไปรบกวนในเวลาอันควร หรืออีกนัยหนึ่งคือ การเตรียมพิธีการสำหรับงานศพ

พุทธศาสนาเถรวาท หมายถึง หมู่พระเถรานุเถระ หรือหมู่พระสงฆ์ ที่แบ่งนิกายของเป็น ๒ ลักษณะ คือ ธรรมยุตินิกาย และมหานิกาย

ศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก หมายถึง ศาสนาที่เน้นการนำคำสอนและเรื่องเกี่ยวกับ คัมภีร์ ที่เป็นหนังสือที่มีเรื่องราวเกี่ยวกับพระเจ้า มนุษย์ ความบาป และคำสอนของพระเจ้า ในชั้น คริสต์ศาสนิกชนนิกายโรมันคาทอลิก

๑.๖ ทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีของแต่ละเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับเรื่อง ศึกษาเปรียบเทียบพิธีกรรมการจัดงานศพในพุทธศาสนาเถรวาทกับศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก โดยแต่ละเนื้อหา มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

พระไพศาล วิสาโล ได้กล่าวไว้ในหนังสือเรื่อง “เตรียมตัวตายอย่างมีสติ” ว่าจิตสุดท้ายก่อนตายต้องเป็นกุศลคือสงบหรือ กำหนดอยู่กับสิ่งที่ตั้งงามความสงบเป็นสิ่งสำคัญเป็นเรื่องที่ตัวเองต้องฝึก ถ้าฝึกก็มีโอกาสสงบได้ แต่สงบอย่างเดียวไม่พอ ต้องให้สว่างคือมีปัญญาด้วย หมายความว่าขั้นแรกต้องให้จิตสงบก่อน ขั้นต่อมาคือทำปัญญาให้เกิดขึ้น ส่วนใหญ่เราจะพอใจแค่ทำให้จิตสงบเพื่อจะได้ไปสุคติอาจจะไปเกิดในสวรรค์ตามความเชื่อของคนโบราณ แต่ทางพระพุทธศาสนาบอกว่าจิตของคนเรามีศักยภาพที่จะทำได้มากกว่านั้น คือสงบเป็นขั้นต้น ขั้นต่อมาคือมีปัญญาและเห็นสิ่งต่างๆตามความเป็นจริง จะหลุดพ้นได้หรือไม่ได้ในวาระสุดท้ายก็ตรงนี้มีปัญญาเห็นสังขารเข้าใจสิ่งต่างๆตามความเป็นจริงเข้าใจว่าสิ่งทั้งปวงไม่น่ายึดถือไม่น่าเอามาเป็นตัวตนของเราเข้าถึงภาวะที่ท่านอาจารย์พุทธทาสเรียกว่าจิตว่างและยังมีอีกสำนวนหนึ่งที่ท่านชอบพูดคือ “ตกกระไดพลอยโจน” ไหนๆ จะตกกระไดแล้วก็กระโจนลงไปเลย ไม่ต้องลังเล ไม่ต้องคิดหน้าคิดหลังหรือเสียดายอะไรทั้งสิ้น ความหมายก็คือเมื่อจะตายแล้วก็ปล่อยวางทุกสิ่งไม่อาลัยไยดี นี้เรียกว่ารู้จักใช้ความตายให้เป็นประโยชน์ คนเราตายไปแล้วกรรมย่อมเป็นพลังหนุนส่ง จะส่งไปไหน ไปสุคติหรือทุคติ หรือไปสู่วิมุตติ หลุดพ้น ก็ขึ้นอยู่กับการวางจิตวางใจก่อนตาย ความตายมีพลังส่งแรงมาก ถ้าวางจิตให้ดีนึกถึงนิพพาน พระอรหันต์ ความหลุดพ้น ความตายก็สามารถหนุนส่งหรือผลักให้ไปสู่ความหลุดพ้นได้^{๑๐}

พระเดชศรี เมธงกูโร ได้แสดงทัศนะไว้ในหนังสือเรื่อง “ความตายในทัศนะของพุทธทาสภิกขุ” ไว้ว่า ความตายทางภาษาธรรมแบ่งออกเป็น ๒ แบบ คือ ตายจากความดี และตายจากความชั่ว ถ้าคนเราตายจากความดี เป็นความตายทั้งเป็น ถึงยังมีชีวิตอยู่ก็ร้อน นอนทุกข์ ถูกคนสาปแช่งไม่น่าภาคภูมิใจ แต่การตายชนิดหนึ่งคือการตายจากความชั่ว ตายจากการหลงติดยึดถือว่าเป็นตัวของตน อันนี้เป็นสิ่งที่น่าสนใจ น่าฝึกฝน น่ากระทำ เพราะทำให้เราหลุดพ้นจากความทุกข์ทั้งหลาย^{๑๑}

บุญช่วย ศรีสวัสดิ์ ได้กล่าวไว้ในหนังสือ “ไทยสิบสองปันนา” ว่าในยุคจารีตด้วยพิธีศพถือเป็นเกียรติยศครั้งสุดท้ายให้แก่ผู้วายชนม์ที่สามารถเน้นย้ำสิทธิธรรมประการหนึ่งของกลุ่มชนชั้นปกครอง ร่วมกับคติความเชื่อของล้านนาที่รับอิทธิพลจากศาสนาพุทธและพราหมณ์ว่าเจ้านายเป็นบุคคล “สูงศักดิ์” และ “ศักดิ์สิทธิ์” ของบ้านเมือง เป็นผู้ที่กำเนิดมาจากสรวงสวรรค์ชั้นฟ้า เพื่อลงมา

^{๑๐} พระไพศาล วิสาโล, **เหนือความตาย : จากวิกฤตสู่โอกาส**, พิมพ์ครั้งที่ ๔, (กรุงเทพมหานคร : เครือข่ายพุทธิกาและมูลนิธิโกมลคีมทอง, ๒๕๕๒), หน้า ๒๐.

^{๑๑} พระเดชศรี เมธงกูโร, **ความตายในทัศนะของพุทธทาสภิกขุ**, (กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิโกมลคีมทอง, ๒๕๔๔), หน้า ๙.

สร้างสมบุญบารมี เมื่อสิ้นชีพก็ต้องมีวิมานปราสาทให้ประทับ และส่งสการ (เผา) ไปด้วยทั้งหมด โดยมีสัตว์หิมพานต์ในรูปร่างต่าง ๆ โดยเฉพาะนกหัสติลิงค์ (คล้ายมังกรมีปีก) เป็นพาหนะพาหะขึ้นไปสู่สรวงสวรรค์ชั้นต่าง ๆ^{๑๒}

อภิศักดิ์ โสมอินทร์ ได้กล่าวว่า ศรัทธาคือความเชื่อ เป็นทัศนคติที่เกิดจากความเชื่ออย่างมีระบบปัจจัยสำคัญที่ก่อเกิดความคิดเห็นต่าง ๆ คือ ทุกคนมีความเป็นอยู่ได้เพราะความเชื่อ ความเชื่อเป็นรากเหง้าของความรู้สึกรู้จักคิด และพฤติกรรมที่แสดงออก เพราะเขาเชื่ออย่างนั้น เขาจึงมีพฤติกรรมอย่างนั้น และพิธีกรรมที่จัดขึ้นนั้น เพราะมาจากความเชื่อที่มีอยู่แล้ว ผู้จะเข้าใจเข้าใจถึงปัจจัยต่างๆ ที่ก่อให้เกิดความเชื่ออย่างละเอียด เช่น ถ้าจะศึกษาความเชื่อทางศาสนา จะต้องศึกษาบ่อเกิดศาสนาปรัชญา คำสอนต่าง ๆ อุบายการสอน พิธีกรรม และผลที่ได้จากการปฏิบัติตามคำสอนจะเป็นทางเชื่อมต่อไปสู่ความรู้ได้ เพราะศรัทธามีลักษณะเป็นการยอมรับความรู้ของผู้อื่น ผากความไว้วางใจในปัญญาของผู้อื่น ยอมพึ่งพาและอาศัยความรู้ผู้อื่น หรือแหล่งความรู้นั้นเป็นเครื่องชี้แนะแก่ตน ถ้าผู้มีศรัทธารู้จักคิดรู้จักใช้ปัญญาของตนเป็นทุนประกอบไปด้วยศรัทธานั้น ก็สามารถนำไปสู่ความเจริญปัญญาและการรู้ความจริงได้^{๑๓}

พหล แก้วเขียว ได้กล่าวถึงการฉาบฉวยไว้ในหนังสือ “ฉาบฉวย” ว่า วันที่จะทำการประชุมเพลิงนั้น โบราณนิยมว่าข้างขึ้น ห้ามเผาวันคี่ข้างแรม ให้เผาวันคู่ ห้ามเผาศพวันศุกร์ ถ้ามีพระในวันเสาร์ ก็ห้ามเผาในวันอังคาร โดยนัยนี้ ข้างขึ้นวันคี่ ข้างแรมวันคู่ เป็นวันคนเผาผี ข้างขึ้นวันคู่ ข้างแรมวันคี่เป็นวันผีเผาคน การถือสืบทอดนั้น บางแห่งก็ได้ผลดี บางแห่งก็ได้ผลเลว^{๑๔}

ศรีเลา เกษพรหม ได้กล่าวไว้ในหนังสือ “ประเพณีชีวิตคนเมืองเกี่ยวกับการตายว่าการตายในล้านนา” แบ่งออกเป็น ๒ อย่าง คือ ตายดีกับตายร้าย การตายที่ถือว่าตายร้ายคือตายโหง ตายดีคือการตายเพราะหมดอายุขัย ที่เรียกว่า ตายเพราะหมดเวรหมดกรรม ถ้าเป็นคนที่มีอายุมาก ผู้เฒ่าผู้แก่ก็เรียกว่าตายด้วยโรคชรา การป่วยด้วยการเจ็บไข้ได้ป่วยต่าง ๆ คนโบราณเรียกว่า ตายดี การตายดีจะประกอบพิธีตามประเพณีทุกอย่าง แตกต่างจากการตายไม่ดี การประกอบพิธีกรรมต่างๆ ก็จะตัดออกไปไม่ครบ เหมือนกับคนตายดี แต่ในปัจจุบันนี้ไม่ว่าจะเป็นการตายดีหรือตายร้ายที่เรียกว่า ตายโหง การประกอบพิธีตั้งศพบำเพ็ญกุศล การจุสศพ การลากใช้วิธีเดียวกันหมด ไม่แยกเหมือนการตายในอดีตการตายเป็นเรื่องใหญ่ในด้านพิธีการจัดงานศพเป็นภาระมากของญาติพี่น้องที่อยู่ข้างหลังที่ต้องใช้เงินมากในการจัดงานศพจึงมีคำกล่าวที่ว่า “ตายวายตวย” ผู้ที่ไม่มีข้าวของเงินทองลูกหลานจะต้องไปกู้หนี้ยืมสินเขามาจัดเพื่อจัดงานศพจึงถือว่าเป็นเรื่องใหญ่การตายมีพิธีการมากเป็นขั้นเป็นตอนพิธีการเหล่านั้นผสมผสานมีทั้งพิธีทางพุทธศาสนาพิธีทางพราหมณ์ไสยศาสตร์และพิธีเกี่ยวข้องกับผี^{๑๕}

^{๑๒} บุญช่วย ศรีสวัสดิ์, **ไทยสิบสองปันนาเล่ม ๒**, (เชียงใหม่ : สุเทพการพิมพ์, ๒๕๔๗), หน้า ๒๘๑-๒๘๒.

^{๑๓} อภิศักดิ์ โสมอินทร์, **โลกทัศน์อีสาน**, (มหาสารคาม : มปท, ๒๕๓๔), หน้า ๕.

^{๑๔} พหล แก้วเขียว, **ฉาบฉวย**, (กรุงเทพมหานคร : สหธรรมมิกจำกัด, ๒๕๔๕), หน้า ๓๓.

^{๑๕} ศรีเลา เกษพรหม, **ประเพณีชีวิตคนเมือง**, (เชียงใหม่ : นพบุรีเชียงใหม่, ๒๕๔๔), หน้า ๙๐.

พระมหาเอกรินทร์ เอกนโร (วงษ์จันทร์) ได้ทำวิจัยเรื่อง “การศึกษาเชิงวิเคราะห์เรื่องบุญในพุทธปรัชญาเถรวาทและปรัชญาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก” พบว่า คำว่า บุญ ในพุทธปรัชญา คือ การทำจิตใจของตนให้บริสุทธิ์สะอาดหรือการทำให้คุณภาพของจิตดีขึ้น เวลากล่าวถึงคำว่า บุญ มักมีความหมายเป็น ๒ นัย คือ นัยที่เป็นเหตุและนัยที่เป็นผล นัยที่เป็นเหตุ เช่น คำว่า “จะลาสิกขาออกไปทำบุญ” ในที่นี้ เน้นไปที่การกระทำความดีต่างๆ นัยที่สองซึ่งเป็นผล เช่น คำว่า “บุญนั้นเป็นชื่อของความสุข” ดังนั้น คำว่า บุญในพุทธปรัชญา จึงมีความหมายเป็น ๒ นัย คือ เป็นทั้งเหตุและเป็นทั้งผลอยู่ในคำเดียวกัน ขึ้นอยู่กับการใช้ หรืออาจจะกล่าวถึงบุญในแง่สถานะของจิตก็ได้ คือ จิตใจผ่องใสสะอาดก็จัดว่าเป็นบุญ ส่วนในปรัชญาคริสต์ คำว่า บุญนั้น คือ การศรัทธาต่อพระผู้เป็นเจ้าการเอาใจใส่ต่อพระองค์และเป็นพระหรรษทานที่ได้รับจากพระผู้เป็นเจ้า การใช้คำว่าบุญเน้นไปที่เหตุมากกว่าเน้นไปที่ผล แต่บุญของคริสต์ศาสนา ก็มี ความหมายทั้งสองอย่างเช่นเดียวกัน คือเป็นเหตุและผลด้วย แต่ส่วนที่เป็นผลไม่ได้มาจากกิจกรรมหรือการกระทำของบุคคลเท่านั้น ผลเกิดมาจากพระทัยดีหรือความช่วยเหลือ (พระหรรษทาน) ของพระผู้เป็นเจ้าด้วย และเป้าหมายสำคัญของศาสนาคริสต์อยู่ที่ความสัมพันธ์กับพระผู้เป็นเจ้า^{๑๖}

พระสมุห์มงคล เกสโร (ดีมาก) ได้ทำวิจัยเรื่อง “ศึกษาปริศนาธรรมจากพิธีกรรมงานศพ : ศึกษาเฉพาะกรณีพิธีกรรมงานศพในอำเภอคลองขลุงจังหวัดกำแพงเพชร” ผลการศึกษาวิจัยสรุปว่า พิธีการจัดงานศพในแต่ละขั้นตอนให้กับผู้ตายที่เป็นญาติการจัดการศพให้แก่ผู้ตาย นับเป็นประเพณีสุดท้ายเกี่ยวกับชีวิตจัดขึ้นตามพิธีกรรมที่เกิดจากความเชื่อในศาสนาที่ตนนับถือ โดยการจัดการศพให้สะอาดเรียบร้อยเพื่อไม่ให้จวนจวนแก่ผู้พบเห็น หรือให้ผู้มาร่วมงานมองแล้วรู้สึกหวาดกลัว การนำศพลงโลง การนำศพขึ้นตั้งบำเพ็ญกุศล การบำเพ็ญกุศลสวดพระอภิธรรม การฃาปนกิจ การลอยอังคาร และการทำบุญอุทิศให้ในวันสำคัญตามประเพณีนิยม ปริศนาธรรมในงานศพ หมายถึงการบอกเหตุผลความเชื่อ หรืออธิบายถึงวิธีการปฏิบัติในพิธีกรรมงานศพของพุทธศาสนิกชน ในพิธีการต่าง ๆ โดยเฉพาะเรื่องความตายมักมีปริศนาธรรมและปรัชญาซ่อนอยู่เสมอและในรูปแบบของปริศนาธรรมในงานศพนี้ เป็นแง่ให้คิดตรองโดยใช้ปัญญาเป็นหลัก ให้แก่เงื่อนงำทั้งหลายที่ได้ผูกเอาไว้ เช่น การอาบน้ำศพ เป็นการทำความสะอาดร่างกายของผู้ตายให้สะอาดบริสุทธิ์ เพื่อที่ผู้ตายจะได้ไปภพอื่นโดยมีลักษณะหมดจด ปริศนาธรรมสอนให้รู้ว่าคนเรานั้นต้องเอาศีล สมาธิ ปัญญา เป็นน้ำอาบกาย วาจา และใจให้สะอาด แต่ผู้ที่ตายไปแล้วไม่สามารถจะอาบได้ แม้แต่อาบน้ำเองก็ยังไม่ได้ ต้องอาศัยผู้อื่นอาบให้ การอาบน้ำคือการเอาศีล สมาธิ และปัญญามาปฏิบัติ จะต้องปฏิบัติเอง และต้องปฏิบัติในขณะที่ยังมีชีวิตอยู่ จากการศึกษาปริศนาธรรมจากพิธีกรรมงานศพในอำเภอคลองขลุงตามหลักคำสอนในพระพุทธศาสนา ในเรื่องของกฎแห่งกรรมเช่น คนที่ทำดีก่อนตาย เมื่อตายแล้วก็มีญาติมิตรทำพิธีศพให้อย่างสมเกียรติ และพิธีกรรมอีกมากมาย ที่มีจุดมุ่งหมายเดียวกันคือเพื่อทำให้ดวงวิญญาณของผู้ตายได้ไปสู่สุคติ หรือคติที่ดีตามความดีที่ผู้ตายได้ทำไว้ก่อนตาย อีกประการคือทำให้ความสัมพันธ์ทางสังคมของคนในชุมชนแน่นแฟ้นมั่นคงยิ่งขึ้น ต่างก็ได้คบหาสมาคมกัน ช่วยเหลือซึ่ง

^{๑๖} พระมหาเอกรินทร์ เอกนโร (วงษ์จันทร์), “การศึกษาเชิงวิเคราะห์เรื่องบุญในพุทธปรัชญาเถรวาทและปรัชญาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย), ๒๕๓๖.

กันและกัน เนื่องจากญาติมิตรที่มาร่วมงานศพนั้น จะทำให้เจ้าภาพอบอุ่นไม่ว่าอุ่น ไม่ว่าหนาวเดียวดาย รู้สึกสำนึกในบุญคุณที่ญาติมิตรมาให้กำลังใจในยามทุกข์ และเมื่อถึงคราวที่คนอื่นประสบเหตุการณ์ เช่นนี้บ้าง เราเองก็ต้องตอบแทนความมีไมตรีจิตในทำนองเดียวกัน^{๑๗}

พระมหาคำรบ ธมมธโร (หิริญชาติ) ได้ทำวิจัยเรื่อง “มโนทัศน์เกี่ยวกับความตายในพระพุทธศาสนา : การศึกษาเชิงวิเคราะห์” ผลการศึกษาวินิจฉัยสรุปว่า ตามทัศนะของชาวพุทธ การตายและการเกิดเป็นความจริงของธรรมชาติสำหรับมนุษย์ทุกคน ส่วนคติหรือสถานที่เกิดนั้น จะมีทั้งเป็นสถานที่บังขึ้นในเชิงบวก คือแสดงถึงภาวะแห่งความสุขความสบาย ส่วนสถานที่เกิดที่บังขึ้นในเชิงลบคือแสดงภาวะแห่งความบีบคั้นได้รับความทุกข์ทรมานอย่างแสนสาหัสด้วย สำหรับเหตุปัจจัยที่ทำให้บุคคลเกิดและไม่เกิดนั้น ขึ้นอยู่กับสภาพทางจิตของบุคคลนั้น トラบไตที่บุคคลยังมีกิเลสอยู่ เขาย่อมเกิดอีกตราบนั้น การปฏิเสธการเวียนตายเวียนเกิด ย่อมเท่ากับเป็นการปฏิเสธหลักคำสอนเรื่องมรรคผลและนิพพานไปด้วย และหลักธรรมที่จะทำให้บุคคลล่วงพ้นจากการเวียนตายเวียนเกิดได้นั้นจะต้องปฏิบัติตามหลักมหาสติปัฏฐาน ๔ เพราะพระพุทธเจ้าทรงรับประกันผลสำเร็จของผู้ที่ปฏิบัติตามหลักมหาสติปัฏฐาน ๔ ซึ่งถ้าได้ปฏิบัติอย่างเข้มงวดจริงจังตามเงื่อนไขแล้ว ย่อมได้บรรลुरुธรรมเป็นพระอรหันต์ เข้าถึงความหลุดพ้นจากทุกข์หรือเข้าถึงนิพพานในชาติปัจจุบัน แต่ถ้ายังไม่บรรลुरुธรรมเป็นพระอรหันต์ เพราะกิเลสที่จะต้องละยังมีเหลืออยู่ ก็จะบรรลुरुธรรมเป็นพระอนาคามีอย่างใดอย่างหนึ่งใน ๒ อย่างนี้อย่างแน่นอน อันเป็นผลที่ผู้ปฏิบัติจะได้รับในชีวิตปัจจุบันภายในเวลาอย่างน้อย ๗ วัน และอย่างมากที่สุดไม่เกิน ๗ ปี โดยสรุปมโนทัศน์เรื่องการตายและการเกิดมีความสำคัญมาก ในด้านหลักธรรมคำสอนของพุทธศาสนา และเป็นแนวทางในการวางพื้นฐานทางความคิดด้านศีลธรรมอันดีงาม ตลอดจนทำความเข้าใจให้กระจ่างแจ้งถึงเรื่องหลักกรรมและสังสารวัฏ หรือการเวียนตายเวียนเกิด ซึ่งเป็นกุญแจดอกสำคัญที่จะไขไปสู่การดำเนินชีวิตที่ถูกต้อง ประพฤติปฏิบัติตนให้อยู่ในกรอบของศีลธรรม จาริตประเพณี ทำชีวิตที่เป็นอยู่ในปัจจุบันให้ดีและมีความหมาย เข้าใจกฎเกณฑ์ของธรรมชาติอย่างแท้จริง รีบเร่งทำหน้าที่ที่ตนรับผิดชอบอย่างเต็มกำลังความสามารถ ไม่ปล่อยชีวิตให้ไร้ค่า และความหมายสิ่งเหล่านั้นทั้งหมด ที่จะเป็แนวทางในการนำไปสู่การปฏิบัติเพื่อเข้าถึงจุดหมายสูงสุดของพระพุทธศาสนา คือนิพพาน^{๑๘}

^{๑๗} พระสมุห์มงคล เกสโร (ดีมาก), “ศึกษาปริศนาธรรมจากพิธีกรรมงานศพ : ศึกษาเฉพาะกรณีพิธีกรรมงานศพในอำเภอคลองขลุงจังหวัดกำแพงเพชร”, *วิทยานิพนธ์ศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย), ๒๕๕๑.

^{๑๘} พระมหาคำรบ ธมมธโร (หิริญชาติ), “มโนทัศน์เกี่ยวกับความตายในพระพุทธศาสนา : การศึกษาเชิงวิเคราะห์”, *วิทยานิพนธ์ศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย), ๒๕๔๗.

๑.๗ วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมุ่งศึกษาเปรียบเทียบพิธีกรรมหลังความตาย ซึ่งมีขั้นตอนในการศึกษาวิจัยดังต่อไปนี้

๑.๗.๑ เก็บรวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร หนังสือ งานวิจัย และวิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาของปัญหาและประเด็นที่ต้องการทราบจากแหล่งข้อมูลดังนี้

๑) ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Source) ของงานวิจัยและค้นคว้าข้อมูลที่เชื่อมโยงในพระไตรปิฎกอันแหล่งปฐมภูมิอีกแหล่งด้วย

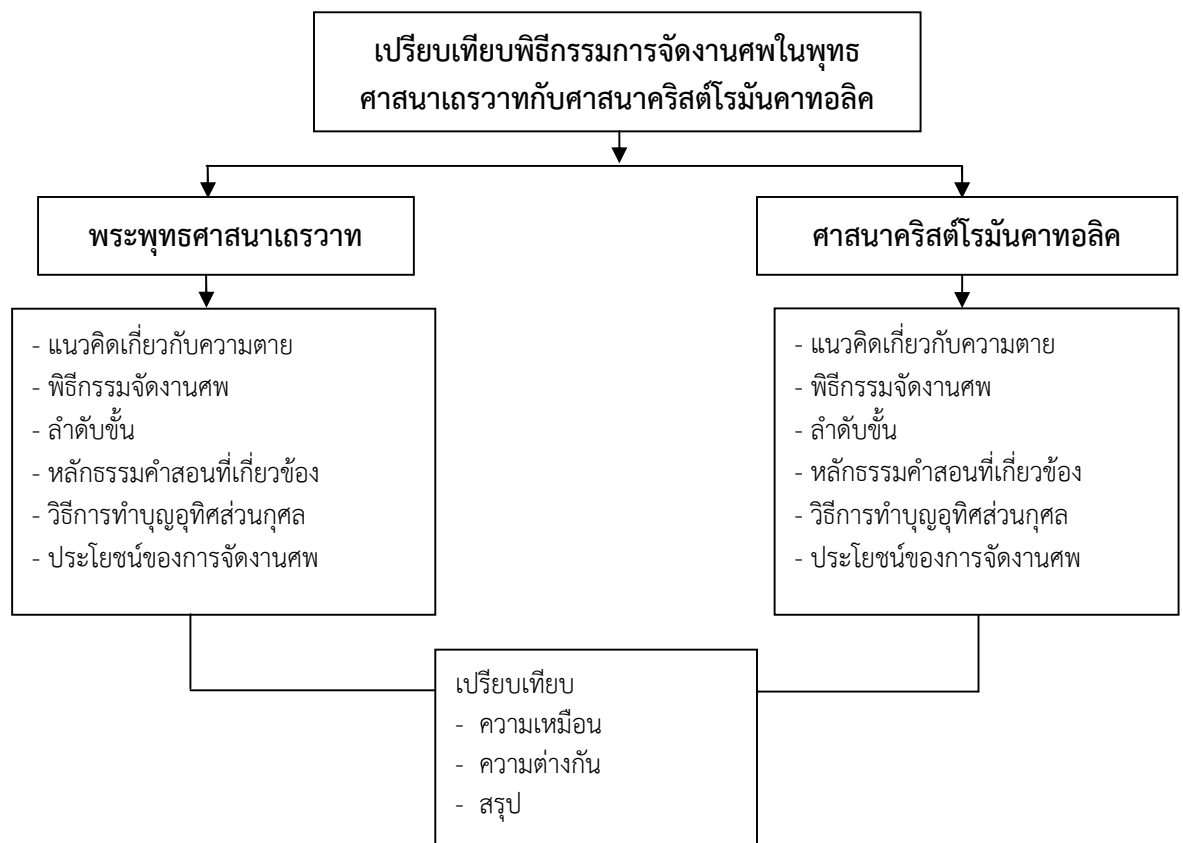
๒) ้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Source) ศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อของงานวิจัยนี้ คือวิทยานิพนธ์ งานวิจัย หนังสือ วารสาร และเอกสารต่างๆ

๑.๗.๒ ประมวลและรวบรวมข้อมูล จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยต่างๆ ในพระพุทธศาสนาเถรวาทและศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก และนำข้อมูลที่ได้มาศึกษาวิเคราะห์สรุปข้อมูลทำความเข้าใจ เขียนงานการวิจัยนำเสนอความเห็นของผู้วิจัย โดยมุ่งให้ตอบวัตถุประสงค์และปัญหาที่ต้องการทราบ เพื่อประยุกต์และบูรณาการให้เกิดองค์ความรู้ในศาสตร์สมัยใหม่ที่สามารถนำมาใช้ในการดำเนินชีวิตตนเองและผู้อื่น เพื่อให้เกิดสันติสุขในสังคมต่อไป

๑.๗.๓ เปรียบเทียบให้เห็นความเหมือนและความต่าง

๑.๗.๔ สรุปผลการวิจัย และนำเสนองานวิจัย

๑.๘ กรอบแนวคิด

๑.๙ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๑.๙.๑ ทำให้ทราบพิธีกรรมการจัดงานศพในพระพุทธศาสนาเถรวาท

๑.๙.๒ ทำให้ทราบพิธีกรรมการจัดงานศพในคัมภีร์ศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก

๑.๙.๓ ทำให้ทราบถึงความสอดคล้องและความแตกต่างเรื่องพิธีกรรมการจัดงานศพในพระพุทธศาสนาเถรวาทกับศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก

บทที่ ๒

แนวคิดเรื่องพิธีกรรมการจัดงานศพในพระพุทธศาสนาเถรวาท

ในการศึกษาวิจัยบทนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาถึงพิธีการจัดงานศพ ลำดับขั้นตอนในการจัดงานศพ หลักธรรมคำสอนที่เกี่ยวข้องกับการจัดงานศพ วิธีการทำบุญอุทิศส่วนกุศล และประโยชน์ที่ได้จากพิธีกรรมการทำบุญอุทิศส่วนกุศลในพระพุทธศาสนาเถรวาท ดังต่อไปนี้

๒.๑ พิธีกรรมการจัดงานศพ

ในพิธีศพทางพระพุทธศาสนานั้นมีความสำคัญมาก เพราะเป็นข้อกำหนดให้ปฏิบัติต่อกันของคนในสังคม การทำพิธีศพนี้มีความแตกต่างจากศาสนาอื่น ๆ ในการทำพิธีศพจะทำให้เกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อยและทำให้เกิดความสามัคคีในญาติพี่น้อง และบุคคลที่อยู่ร่วมกันในสังคม พิธีศพได้ทำสืบทอดกันมาตั้งแต่ครั้งพุทธกาล จึงกลายมาเป็นประเพณีนิยมที่ถือปฏิบัติสืบทอดกันมาจนถึงปัจจุบันนี้ แต่ละท้องถิ่นพิธีกรรมอาจมีความแตกต่างกันบ้างในบางเรื่อง แต่มีวัตถุประสงค์เหมือนกัน คือเพื่อเป็นการสักการะผู้ตายเป็นครั้งสุดท้าย และทำบุญอุทิศให้แก่ผู้ตายให้ไปสู่สุคติ เพราะมีความเชื่อว่าเมื่อคนตายไปแล้วย่อมไปเกิดภพใหม่ตามกรรมที่ตนได้ทำไว้ ในการทำพิธีศพนี้ จึงมีความสำคัญอยู่หลายประการดังนี้

๑. พิธีการจัดงานศพมีความสำคัญ เพราะความตายเป็นสิ่งที่ทุกคนหลีกเลี่ยงไม่ได้ และไม่มีใครทราบล่วงหน้าได้ เมื่อมีการตายก็จำเป็นต้องทำพิธีศพตามประเพณีทางศาสนา เพื่อให้เกิดความเรียบร้อยไม่อุจาดตาต่อผู้พบเห็น

๒. พิธีการจัดงานศพมีความสำคัญ เพราะเป็นการแสดงถึงความอาลัยต่อผู้ล่วงลับไปแล้ว ในตอนที่ผู้ตายยังมีชีวิตอยู่ได้บำเพ็ญประโยชน์ต่อลูกหลานญาติมิตรและสังคมไว้มาก เมื่อตายไปแล้วจึงมีความอาลัย

๓. พิธีการจัดงานศพมีความสำคัญ เพราะเป็นการสร้างบุญกุศลครั้งสำคัญอุทิศให้แก่ผู้ตายไป เพื่อส่งดวงวิญญาณให้ไปสู่สุคติภพ

๔. พิธีการจัดงานศพมีความสำคัญ เพราะเป็นการให้กำลังใจแก่ผู้อยู่เบื้องหลัง ทำให้อบอุ่นใจ และคลายความเศร้าโศกเสียใจของลูกหลานญาติพี่น้องที่สูญเสียบุคคลเป็นอันที่รักไป

๕. พิธีการจัดงานศพมีความสำคัญ เพราะได้แสดงออกถึงความกตัญญูตวาทิตต่อผู้มีพระคุณบิดามารดาและญาติมิตรซึ่งเป็นบุคคลที่ควรยกย่องสรรเสริญคุณงามความดีให้ปรากฏ^๑

โดยเนื้อหารายละเอียดจะปรากฏดังต่อไปนี้

---

^๑ พระมหาคำรบ ธรรมธโร (หิริธฺมาเถร), “มนทัศน์เกี่ยวกับความตายในพระพุทธศาสนา : การศึกษาเชิงวิเคราะห์”, วิทยานิพนธ์ศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๔๗), หน้า ๘๕ - ๘๖.

๒.๑.๑ พิธีการจัดงานศพในสมัยพุทธกาล

พิธีศพทางพระพุทธศาสนาในอินเดียสมัยครั้งพุทธกาลทำแบบเรียบง่าย ไม่มีการละเล่นใดๆ ไม่มีเมรุที่สวยงามวิจิตรงามตา เพียงแต่นำท่อนพินกิ่งไม้แห้งมากองเรียงกันให้เรียบร้อย สูงพอประมาณ แล้วนำศพขึ้นไปวางบนกองพินหรือกองพอน ที่นิยมเรียกว่าเชิงตะกอน และจะเผาในวันเดียวเสร็จ พิธีศพนี้รับมาจากศาสนาพราหมณ์ การเผาศพจะเผาที่ริมฝั่งแม่น้ำคงคา และนำเถ้าถ่านที่เหลือทิ้งในแม่น้ำด้วย เพราะเชื่อว่าแม่น้ำคงคาเป็นแม่น้ำศักดิ์สิทธิ์ไหลมาจากสวรรค์ แต่ในพระพุทธศาสนาจะเผาทั้งให้หมด เพราะถือว่าศพไม่มีประโยชน์เปรียบเหมือนท่อนไม้ท่อนพินเท่านั้น ชาวไทยที่นับถือพระพุทธศาสนาก็ได้รับเอาวัฒนธรรมประเพณีพิธีศพนี้มาใช้ ต่อมาสังคมวิวัฒนาการมีความเจริญ จึงมีความเปลี่ยนแปลงในพิธีกรรมเกี่ยวกับพิธีศพในทางพระพุทธศาสนา ให้ความสำคัญมากเกี่ยวกับพิธีศพ เพราะเป็นพิธีกรรมสุดท้ายของมนุษย์เรา แต่นับวันจะซับซ้อนขึ้นเพราะมีระเบียบทางสังคมมากขึ้น จึงทำให้มีพิธีกรรมมากขึ้นด้วย และได้ปฏิบัติสืบทอดกันมาจนกลายเป็นประเพณีในปัจจุบัน เมื่อมีผู้เสียชีวิตจะเป็นญาติพี่น้องหรือเพื่อนบ้าน ก็จะจัดงานพิธีศพตามประเพณีทางพระพุทธศาสนา ชาวบ้านก็จะร่วมกันทำพิธีและบริจาคเงินสิ่งของต่างๆ เพื่อช่วยเหลือเจ้าภาพตามกำลังที่จะช่วยได้ การตั้งศพบำเพ็ญกุศลก็จะอยู่ที่วัดหรือที่บ้านของผู้ตาย มีพิธีสวดมาติกาและพระอภิธรรม แสดงพระธรรมเทศนาเพื่ออุทิศส่วนกุศลให้แก่ผู้ตาย และเป็นการแสดงออกถึงความกตัญญูต่อดีวี เมื่อถึงเวลาฌาปนกิจก็จะเคลื่อนศพมาเผาที่วัดหรือป่าช้า แล้วทำพิธีตามขั้นตอนดังนี้ หามศพเวียนขวารอบเมรุหรือเชิงตะกอน ๓ รอบ นำศพไปตั้งไว้ที่หน้าเมรุ ล้างหน้าศพด้วยน้ำมะพร้าวและน้ำหอม พระสวดมาติกาถวายผ้าบังสุกุลและมหาบังสุกุลพร้อมด้วยปัจจัยต่าง ๆ พระสงฆ์ให้พรอ่านประวัติผู้ตาย วางดอกไม้จันทน์ และประชุมเพลิงเสร็จพิธี ในพระพุทธศาสนาจะเน้นความประหยัดเรียบง่ายไม่ฟุ่มเฟือย ในปัจจุบันนี้ ประเพณีการจัดงานพิธีศพแตกต่างกัน ถ้าเจ้าภาพมีฐานะดีและมีสถานภาพทางสังคมสูง ก็จะจัดงานใหญ่โตให้สมฐานะ ส่วนใหญ่จะเป็นชนชั้นกลางและชนชั้นสูง ซึ่งได้รับอิทธิพลจากพวกขุนนางชั้นผู้ใหญ่ และนิยมทำพิธีนี้ทั่วภูมิภาคในประเทศ ส่วนเจ้าภาพที่มีฐานะยากจน ก็จะจัดงานพิธีศพเรียบง่าย คือทำให้เสร็จภายใน ๒ - ๓ วัน เพื่อประหยัดค่าใช้จ่าย จะเห็นได้ว่าการจัดงานพิธีศพมีความแตกต่างกัน คือ ขึ้นอยู่กับฐานะความเป็นอยู่ของแต่ละบุคคล ถ้ามีฐานะดีก็จะทำพิธีศพใหญ่โตมโหฬาร แต่ถ้ามีฐานะยากจนก็จะทำพิธีศพตามอัตภาพของตน ในพระพุทธศาสนา สาระสำคัญในพิธีศพ คือ ให้รู้สังขารของธรรมชาติ คือ มีการเกิด แก่ เจ็บ ตาย เป็นธรรมดาของโลก จะไม่เสียใจอาลัยอาวรณ์มากจนเกินไป และเพื่อไม่ให้ตั้งอยู่ในความประมาท^๒

๑) พิธีการจัดงานถวายพระเพลิงพระบรมศพของพระพุทธเจ้า

หลังจากที่พระพุทธเจ้าเสด็จดับขันธปรินิพพานแล้ว พระอานนทได้ไปแจ้งข่าวแก่พวกมัลลกะษัตริย์ให้ได้ทราบ เมื่อทราบแล้วพวกมัลลกะษัตริย์ผู้ครองกุสินาราได้รับเป็นธุระหน้าที่ในการจัดการพระบรมศพ ตามที่พระพุทธเจ้าทรงตรัสกับพระอานนทที่ว่า หน้าที่ปฏิบัติต่อพระสรีระ

^๒ พระมหาสมเกียรติ สุตแก้ว, พระพุทธศาสนาและพิธีกรรมเกี่ยวกับการตาย : ศึกษาเปรียบเทียบพิธีศพของพระสงฆ์ไทยและฆราวาส, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๔๕), หน้า ๓-๕.

ไม่ใช่หน้าที่ของภิกษุ แต่เป็นหน้าที่ของพระราช ขรรवास และพราหมณ์ผู้ศรัทธาในเรจักทำเอง^๓ ในการอัญเชิญพระสรีระของพระพุทธเจ้าสู่จิตกาธานนั้น ได้เคลื่อนขบวนพระบรมศพตามความประสงค์ของเทวดาว่า เราจะสักการะพระบรมศพของพระผู้มีพระภาคด้วยการพ้อนรำ ขับร้อง ประโคมดนตรี ระเบียบดอกไม้ และของหอมอันเป็นทิพย์ จะอัญเชิญพระสรีระไปทางทิศเหนือของเมือง แล้วอัญเชิญเข้าสู่เมืองทางทิศเหนือ อัญเชิญผ่านใจกลางเมืองแล้ว ออกสู่ประตูด้านทิศตะวันออกเสร็จแล้ว จึงถวายพระเพลิงพระสรีระของพระพุทธเจ้าที่มกุฏพันธนเจดีย์ของพวกเจ้ามีลละทางทิศตะวันออกของเมือง^๔ เสร็จแล้ว ประมุขเจ้ามีลละ ๔ องค์ทรงसनพระเศียรและทรงพระภูษาใหม่ แล้วทำการถวายพระเพลิง แต่ไม่อาจจุดไฟให้ติดได้ เพราะเป็นความประสงค์ของเทวดาที่ต้องการให้พระมหากัสสปะได้มาสักการะพระบรมศพ เมื่อพระมหากัสสปะและภิกษุ ๕๐๐ รูป เข้าไปยังมกุฏพันธนเจดีย์ของเจ้ามีลละในกรุงกุสินารา ถึงจิตกาธานแล้วห่มจีวรเฉวียงบ่า ประนมมือกระทำประทักษิณจิตกาธาน ๓ รอบ เปิดผ้าคลุมพระบาทของพระผู้มีพระภาคเจ้าออก ถวายอภิวัตพระยุคลบาทของพระผู้มีพระภาคด้วยเศียรเกล้า เมื่อพระมหากัสสปะและภิกษุ ๕๐๐ รูป ถวายอภิวัตพระผู้มีพระภาคเจ้าเสร็จ จิตกาธานพระเพลิงได้ไหม้พระสรีระของพระพุทธเจ้าเองโดยไม่มีใครจุด^๕ เมื่อพระเพลิงได้ไหม้ พระอวยวะไม่เหลือแม้แต่เถาหรือเขม่า คงเหลือแต่พระบรมสารีริกธาตุและผ้าห่มหุ้มพระบรมศพ ในจำนวนทั้งหมด ๕๐๐ คู่ ถูกเผาไฟไหม้เพียง ๒ ผืนเท่านั้น คือผืนในสุดและนอกสุด หลังจากพระเพลิงได้ไหม้พระบรมศพแล้ว ความมหัศจรรย์ได้เกิดขึ้น คือท่อน้ำได้หลังไหลมาจากอากาศ และ น้ำได้พุ่งขึ้นจากไม้สาละ ดับจิตกาธาน หลังจากนั้น เจ้ามีลละจึงได้นำน้ำหอม ล้วน ๆ มาดับจิตกาธาน^๖

๒) พิธีการจัดงานถวายพระบรมศพของพระพุทธบิดา

เมื่อพระเจ้าสุทโธทนะพระพุทธบิดาได้เสด็จสวรรคตในท่ามกลางพระภิกษุสงฆ์มีพระพุทธเจ้าเป็นประธาน พร้อมทั้งพระประยูรญาติ มีพระนางมหาปราชชาติโคตมิเป็นต้น เมื่อพระบรมศาสดาทรงทราบว่าพระเจ้าสุทโธทนะเสด็จสวรรคตแล้วเกิดธรรมสังเวช จึงตรัสแก่พระสงฆ์ทั้งปวงว่า “ท่านทั้งหลายจงมองซึ่งพระพุทธบิดาอันสวรรคตแล้ว อันว่าความตายนี้ไม่เว้น ย่อมทำลายชีพแห่งสัตว์ทั่วสิ้นเป็นธรรมดาจะเลือกหนาก็หาไม่ได้” ในขณะนั้น พระประยูรญาติ และพระบรมวงศานุวงศ์ต่างก็โศกาพิลาปปริเวทนาการ พระพุทธเจ้าทรงตรัสระงับความโศกาด้วยพระธรรมภาวนิจจกถาแล้ว ทรงตรัสเรียกพระมหากัสสปเถระ ให้เป็นธุระในการจัดเตรียมที่จะถวายพระเพลิงพระบรมศพคือจิตกาธานว่า “ตถาคตกำหนดจะถวายพระเพลิงพระมหาบพิตรพุทธบิดา ขอให้ท่านหาสถานที่อันควรแก่การฌาปนกิจนั้นเถิด” พระมหากัสสปะรับพุทธฎีกาแล้ว พร้อมกับทั้งภิกษุและกษัตริย์สักยะราชวงศ์ พร้อมหมู่มหาชนก็ไปสู่สถานที่อันควรจะกระทำการถวายพระเพลิง แล้วจัดแจงทำเชิงตะกอน ในขณะนั้นมีเหล่าเทพเทวดาในหิมนโลกธาตุมีท้าววัชรินทรธิดาเป็นประธาน

^๓ ที.ม. (ไทย) ๑๐/๒๐๔/๑๕๒.

^๔ ที.ม. (ไทย) ๑๐/๒๒๘/๑๗๒.

^๕ ที.ม. (ไทย) ๑๐/๒๓๓-๒๓๔/๑๗๕.

^๖ จันทร์ ชูแก้ว, พระพุทธประวัติ : มหาบุรุษแห่งชมพูทวีป, (กรุงเทพมหานคร : ธรรมสภาและสถาบันสื่อธรรม, ๒๕๕๖), หน้า ๑๘๒.

ได้นำทิพย์ภูษาการอันประกอบด้วยยอด ๕๐๐ ยอดกับทั้งวัตถุต่าง ๆ มีทิพย์จันท์สุคันธชาติ มาร่วมทำจิตกาธานด้วย เมื่อพระมหาเถระทำจิตกาธานเสร็จแล้ว ก็กลับไปกราบทูลพระพุทธเจ้าให้ทรงทราบ พระพุทธองค์ก็ทรงประกอบพิธีสงฆ์น้ำพระบรมศพ โดยทรงยกพระเศียรศพพระบิดาด้วยพระหัตถ์ของพระองค์ แล้วทรงนำน้ำสุคนธสงฆ์ พระบรมศพแล้ว พระสารีบุตรก็ทรงนำน้ำพระบรมศพเช่นเดียวกัน หลังจากที่ทรงนำน้ำพระบรมศพแล้วพระพุทธองค์ก็ทรงยกพระบรมศพพระบิดาใส่ลงในหีบแก้ว แล้วทรงยกพระหีบศพด้วยพระองค์เองไปสู่จิตกาธาน ต่อจากนั้นพระอมรินทร์ธิดาก็ทำการประทักษิณพระบรมศพรอบจิตกาธาน เสร็จแล้วจึงนำแก้วมณีมาแล้ว प्रารณจะถวายพระเพลิงพระบรมศพ แต่พระพุทธองค์ทรงตรัสห้ามว่า “ดูก่อนท้าวเทวราชอย่าพึงถวายพระเพลิงก่อนตถาคตเราจะทำการจาปนกิจพุทธบิดาก่อนท่านทั้งปวง” แล้วทรงถือซึ่งแก้วมณีไซดจากพระหัตถ์ท้าวสุธัมบดีมาจุดพระเพลิงอันปรากฏจากแก้วมณีไซดนั้น ลำดับนั้นเหล่าเทพอันมีสมเด็จพระอมรินทร์เป็นประธานก็ถวายพระเพลิงพร้อมทั้งขัตติยวงศ์ศากยราช และหมู่สนมมีพระนางมหาประชาบดีโคตมีเป็นประธานก็ถวายพระเพลิง^๗

๓) พิธีการจัดงานศพศพบุตรของนางกิสาคโคตมี

มีเนื้อความว่า นางกิสาคโคตมีอุ้มร่างบุตรที่ตายแล้ว เทียวถามหายาเพื่อรักษาบุตรของนาง บุรุษคนหนึ่งจึงแนะนำให้ไปทูลถามพระพุทธเจ้า พระพุทธเจ้าได้ทรงแนะนำให้นางไปหาเมล็ดพันธุ์ฝักกาดจากเรือนของคนที่ไม่เคยมีคนตาย นางเทียวตระเวนถามหาเมล็ดฝักกาดนั้น ผลที่สุดนางก็หาไม่ได้ตั้งใจปรารณา นางมาพิจารณาเห็นว่าไม่มีเฉพาะแต่บุตรของนางที่ตายเท่านั้น คนที่เกิดมาในโลกนี้ทุกคนต้องตาย นางได้สติจึงทิ้งศพบุตรไว้ในป่าแล้ว จึงเข้าไปเฝ้าพระพุทธเจ้า และตอนที่นางสิริมาน้องสาวของหมอบชิวถึงแก่กรรม ก็ไม่ได้กล่าวถึงพิธีกรรมที่เกี่ยวกับศพเลย นอกจากทรงสอนให้พิจารณาถึงอสุภกรรมฐานเท่านั้นแล้วก็ทิ้งศพไว้ในป่าช้าเท่านั้น^๘

๒.๑.๒ พิธีการจัดงานศพในสังคมปัจจุบัน

การทำพิธีศพในพระพุทธศาสนานั้น เมื่อมีการตายเกิดขึ้น จะต้องริบจัดการศพของผู้ตายตามขนบธรรมเนียมประเพณีที่ปฏิบัติกันมาให้เป็นไปตามระเบียบที่ดีงาม และตามคตินิยมของสังคมนั้น ๆ ปฏิบัติ ก่อนที่จะทำพิธีศพต้องเป็นการดังนี้

๑. แจ้งแพทย์ให้ทำการชันสูตรศพ ถ้าการตายนั้นไม่ปกติคือถูกฆาตกรรมหรือเกิดอุบัติเหตุที่มีเงื่อนงำในลักษณะถูกฆาตกรรม ถ้าตายด้วยโรคฆาตกรรมก็ไม่ต้องชันสูตรศพ และถ้าผู้อื่นทำให้ตาย ต้องแจ้งเจ้าหน้าที่ตำรวจในสถานีท้องถิ่นให้ทราบ

๒. แจ้งเทศบาลท้องถิ่นหรืออำเภอโดยนำใบรับรองแพทย์ไปติดต่อให้กับนายทะเบียนออกใบมรณบัตรภายใน ๒๔ ชั่วโมง ในใบมรณบัตรนั้น ถ้าหากผู้ตายเป็นข้าราชการ จะต้องใช้ใบมรณบัตรหลายใบ เพราะต้องใช้เป็นหลักฐานเกี่ยวกับการเบิกเงินหลายอย่าง เช่น เงินเดือน เงินสะสม เงินจาปนกิจ เงินประกันชีวิต เงินฝากธนาคาร เงินบำนาญ และอาวุธปืนส่วนตัว เป็นต้น ต้องนำหลักฐานสำเนาทะเบียนบ้าน บัตรประชาชน บัตรราชการ ใบมรณบัตรไปยื่นต่อเจ้าหน้าที่

^๗ สมเด็จพระปรมาณูชิตชินโรส, พระปฐมสมโพธิกถา, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์อำนวยการพิมพ์, ๒๕๓๔), หน้า ๓๑๑-๓๑๒.

^๘ พ.ร.อ. (ไทย) ๔๒/๑๕๐-๒๕๒.

หน่วยงานนั้น ๆ ถ้าผู้ตายมิใช่เป็นราชการ ก็ต้องนำหลักฐานสำเนาทะเบียนบ้าน บัตรประชาชน ใบมรณบัตรไปยื่นเช่นเดียวกัน และให้ทายาทของผู้ตายนำหลักฐานต่าง ๆ ไปยื่นขอรับผลประโยชน์ที่ผู้ตายมอภกรรมสิทธิ์ให้^๙

๒.๒ ลำดับขั้นตอนการจัดงานศพ

๒.๒.๑ ลำดับขั้นตอนการจัดงานศพสมัยพุทธกาล

๑) การสักการะศพ

พิธีสักการะศพในสมัยพุทธกาลนั้น เป็นพิธีกรรมแรกหลังจากการเสียชีวิตของพระพุทธรเจ้าหรือ (ปรินิพพาน) โดยเหล่าเทวดาและมวลมนุษย์เมื่อทราบข่าวการเสียชีวิตของบุคคลที่ตนเคารพนับถือ ต่างก็จะพากันมาสักการบูชาศพโดยอามิสบูชา ตัวอย่างกรณีการบูชาพระพุทธรสรีระ ซึ่งได้ทำการสักการบูชาตั้งแต่วันแรกของการเสด็จดับขันธปรินิพพานของพระพุทธรเจ้าจนกระทั่งถึงวันถวายพระเพลิง ตั้งใจความในพระสุตตันตปิฎก ได้พรรณนาในวันแรกของการเสด็จดับขันธปรินิพพานไว้ดังนี้

พวกเจ้ามีละผู้ครองกรุงกุสินารา ทรงถือเอาของหอมระเหยบดดอกไม้เครื่องดนตรีทุกอย่าง และน้ำ ๕๐๐ คู เสด็จเข้าไปยังศาลวันของพวกเจ้ามีละซึ่งเป็นทางเข้าเมือง ทรงไปยังพระพุทธรสรีระแล้ว ทรงสักการะ เคารพ นบนอบ บูชาพระพุทธรสรีระของพระผู้มีพระภาคด้วยการพ้อนรำ ขับร้อง ประโคมดนตรี ระเบียบดอกไม้ และของหอม ทรงดาตเปดานผ้า ตกแต่งมณฑลมาลาอาสนให้ วันนั้นหมดไปด้วยกิจกรรมอย่างนี้^{๑๐}

๒) การรดน้ำศพ

พิธีกรรมรดน้ำศพในสมัยพุทธกาลนั้น มีปรากฏในพระราชพิธีถวายพระเพลิงพระบรมศพพระพุทธรบิดา หลังจากพระเจ้าสุทโธทนะได้สิ้นพระชนม์แล้ว พระพุทธรองค์ตรัสสั่งให้พระมหากัสสปะไปหาสถานที่ถวายพระเพลิงพระบรมศพ เมื่อเชิงตะกอนเสร็จเรียบร้อยแล้ว พระพุทธรองค์ก็ทรงทำพิธีกรรมสงฆ์พระบรมศพ โดยทรงยกพระเศียรศพพระบิดาด้วยพระหัตถ์ของพระองค์ แล้วจึงทรงนำสุคนธวารีสรงพระบรมศพ ส่วนพระสารีบุตรก็สงฆ์พระบรมศพเช่นกัน หลังจากนั้นพระพุทธรองค์ก็ได้ตรัสธรรมแก่พระสารีบุตร ตั้งใจความในพระปฐมสมโพธิกถากล่าวไว้ดังนี้

พระสัพพัญญูจึงทรงยกพระอุตตมังคศิโรตม์แห่งพระพุทธรบิดาด้วยพระหัตถ์แล้ว ก็ทรงสัญญาการด้วยสุคนธรส อุทกวารี พระธรรมเสนาบดีก็ช่วยโสรจสงฆ์หลังลงซึ่งสุคนธโทกสมเด็จเจ้าพระโลกนาถทรงพระปรามาสอุตตมัง พลาจตรัสแก่พระสารีบุตรมหาเถระว่า ท่านจงทัศนากการซึ่งพระพุทธรบิดา ดูกรสารีบุตร บุคคลใดประพตฤตฤคฤทธรสมสุจริต และมีจิต

^๙ พระมหาสมเกียรติ สุตแก้ว, พระพุทธรศาสนาและพิธีกรรมเกี่ยวกับการตาย : ศึกษาเปรียบเทียบพิธีศพของพระสงฆ์ไทยและฆราวาส, หน้า ๓-๕.

^{๑๐} ที.ม.(ไทย) ๑๐/๒๒๗/๑๗๐-๑๗๑.

ปรารภนาโผธิภูมิ บารมีญาณใด ๆ ก็จงอุตส่าห์อภิบาลบำรุงเลี้ยงซึ่งบิดามารดา อาจสำเร็จ
มโนรถปรารภนาทุกสิ่งทุกประการ^{๑๑}

๓) การห่อศพ

พิธีกรรมการห่อศพนั้น มีปรากฏหลักฐานเฉพาะการห่อพระสรีระของพระพุทธเจ้า ซึ่ง
เจ้ามัลละได้ประกอบพิธีดังเช่นพระบรมศพของพระเจ้าจักรพรรดิ ตามคำแนะนำของพระอานนท์ที่ได้
กราบทูลถามพระพุทธองค์ก่อนจะเสด็จดับขันธปรินิพพาน ดังปรากฏในพระไตรปิฎก คือทรงใช้ผ้า
ใหม่ห่อพระสรีระของพระผู้มีพระภาค เสร็จแล้วจึงห่อด้วยผ้าสีบริสุทธ์แล้วจึงห่อด้วยผ้าใหม่อีก
ชั้นหนึ่ง ทำโดยวิธีนี้ จนห่อพระสรีระของพระผู้มีพระภาคด้วยผ้าและผ้าสีได้ ๑,๐๐๐ ชั้น แล้วอัญเชิญ
พระสรีระลงในรางเหล็ก เติมด้วยน้ำมัน ใช้รางเหล็กอีกอันหนึ่งครอบแล้วทำจิตกาธานด้วยไม้หอม
ล้วน แล้วอัญเชิญพระสรีระของพระผู้มีพระภาคขึ้นสู่จิตกาธาน^{๑๒}

๔) การนำศพใส่โลง

พิธีกรรมการนำศพใส่โลงในสมัยพุทธกาลนั้น มีปรากฏในพระไตรปิฎกเฉพาะพิธีถวาย
พระเพลิงพระบรมศพของพระพุทธเจ้าเท่านั้น ส่วนในคัมภีร์อื่นมีกล่าวถึงพิธีกรรมนี้เพียง ๒ แห่ง คือ
พิธีศพของพระสารีบุตรและพระราชพิธีถวายพระเพลิงพระบรมศพของเจ้าสุทโธทนะ สำหรับโลงศพ
ในสมัยพุทธกาลนั้นเรียกว่า “ราง” หรือ “หีบ” เช่น กรณีพระบรมศพของพระพุทธเจ้า มีบรรยายไว้
ว่า ทรงใช้ผ้าใหม่ห่อพระสรีระของพระผู้มีพระภาค เสร็จแล้วจึงห่อด้วยผ้าสีบริสุทธ์แล้ว จึงห่อด้วยผ้า
ใหม่อีกชั้นหนึ่งแล้วอัญเชิญพระสรีระลงในรางเหล็ก เติมด้วยน้ำมันใช้รางเหล็กอีกอันหนึ่ง ครอบแล้ว
ทำจิตกาธานด้วยไม้หอมล้วน แล้วอัญเชิญพระสรีระของพระผู้มีพระภาคขึ้นสู่จิตกาธาน^{๑๓}

๕) การบำเพ็ญกุศลศพ

ในระหว่างที่รอการจัดการศพนั้นในสมัยพุทธกาล ได้มีพิธีกรรมบำเพ็ญกุศลเพื่ออุทิศให้ผู้
ที่เสียชีวิตเช่นเดียวกับในปัจจุบัน พิธีกรรมดังกล่าวคือการให้ทาน การถวายภัตตาหาร และการแสดง
ธรรม ดังตัวอย่างพระราชพิธีถวายพระเพลิงพระบรมศพของพระพุทธบิดา คือ เมื่อในกาลเมื่อ
พระเจ้าสุทโธทนะบรมกษัตริย์ปรินิพพาน บรรดาขัตติยกษัตริย์บริวารทั้ง ๖ พระนครคือกรุงกบิลพัสดุ์
กรุงเทวทหะ กรุงโกถลินนคร กรุงสักกนคร กรุงสุปวาसनคร และกรุงเวรนคร ต่างก็อวารถแสน
โศกเศร้าปริเวทนา ต่างได้มาสโมสรสันนิบาต ต่างประกาศร่วมกันทำทักษิณาทานการกุศลต่าง ๆ
มิได้ขาด ถวายพระโลกนาถศาสนา ทำทักษิณาทานถวายพระอรียสงฆ์มีพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็น
ประธาน ครั้นเสร็จภัตตาหาร พระบรมศาสดาจารย์ทรงอนุโมทนาเทศนา^{๑๔}

^{๑๑} สมเด็จพระปรมานุชิตชิโนรส, พระปฐมสมโพธิกถา, หน้า ๓๑๒-๓๑๓.

^{๑๒} ที.ม. (ไทย) ๑๐/๒๓๐/๑๗๓.

^{๑๓} ที.ม. (ไทย) ๑๐/๒๓๐/๑๗๓.

^{๑๔} จันทร์ ชูแก้ว, พระพุทธประวัติ : มหาบุรุษแห่งชมพูทวีป, หน้า ๑๘๒.

๖) สถานที่เผาศพ

ในสมัยพุทธกาล เมื่อมีบุคคลเสียชีวิตสิ่งที่ควรให้ความสำคัญเป็นอันดับแรกคือ สถานที่เผาศพ ซึ่งเรียกว่าจิตกาธานหรือเชิงตะกอน ดังได้กล่าวมาบ้างแล้วในตอนต้น เชิงตะกอนเผาศพนั้น จะจัดเตรียมไว้ชั่วคราวเฉพาะศพนั้นเท่านั้น ไม่ได้สร้างไว้เป็นการถาวร และเชิงตะกอนจะอยู่ป่านอกเมืองหรือตามสถานที่ที่เหมาะสม ไม่ได้อยู่ในที่ชุมชนหรือในวัดเหมือนวัดบางแห่งในปัจจุบันนี้ เช่น สถานที่ถวายพระเพลิงพระสรีระของพระพุทธเจ้าคือมกุฏพันธเจดีย์ของพวกเจ้ามัลละ ก็อยู่ในทิศตะวันออกเฉียงเหนือหรือในคราวที่พระเจ้าสุทโธทนะพระพุทธบิดาได้สิ้นพระชนม์นั้น เมื่อพระพุทธเจ้าได้ตรัสเทศนาเพื่อบรรเทาความเศร้าโศกของเหล่าพระประยูรญาติแล้ว พระพุทธองค์ได้ตรัสเรียกหาพระมหากัสสปะเพื่อให้เป็นธุระในการจัดเตรียมเชิงตะกอนสำหรับพระราชพิธีถวายพระเพลิงว่า “ตถาคตกำหนดจะถวายพระเพลิงศพพระมหากัสสปะบุตรพระบิดา ขอให้ท่านหาสถานอันสมควรแก่การเผาปนิกจันนั้นเถิด”^{๑๕} พระมหากัสสปะ ครั้นได้รับพระพุทธปฏิมาจึงได้พาพระภิกษุสงฆ์ส่วนแต่ถือธุดงค์ทั้งนั้น พร้อมกับกับขัตติยศากยราชและเหล่ามวลพระประยูรญาติทั้งหลาย จึงทุกฝ่ายได้พิจารณาหาสถานที่อันสมควรแก่เผาปนิกจพระศพแล้ว จึงได้เตรียมจัดเชิงตะกอน^{๑๖}

๗) เรือนสำหรับปลงศพ

ในสมัยพุทธกาลนั้น นอกจากจะมีเชิงตะกอนเผาศพแล้ว ยังปรากฏว่ามีเรือนสำหรับปลงซากศพของคนตายด้วย ซึ่งในสมัยนั้นเรียกว่า “เรือนยอด” สำหรับเรือนยอดนั้นมีทั้งสร้างไว้ประจำสถานที่ปลงศพและเคลื่อนที่ได้เช่นตัวอย่างเรือนยอดซึ่งสร้างประดิษฐานพระบรมศพ โดยท่านได้พรรณนาไว้ว่า ขณะนั้นมวลอมรเทพทั้งหลายในหิมาโลกลธาตุมีท้าวอมรินทรราชเป็นประธาน ได้สมัครสมานนำทิพยภูษาการอันตระการด้วย ๕๐๐ ยอด นำมาสมทบพร้อมทั้งออบด้วยของทิพยสุคนธ์เพื่อร่วมทำเผาปนิกจพระบิดาแห่งพระศพล^{๑๗} ส่วนเรือนยอดที่เคลื่อนที่ได้นั้นมีตัวอย่างที่ท่านแสดงไว้ในอรรถกถาตอนว่าด้วยพระพุทธเจ้าได้เสด็จไปสู่ที่เผาศพของพราหมณ์สองผู้เมียที่แสดงตนเป็นพุทธบิดาและพุทธมารดา หลังจากพระพุทธองค์โปรดพราหมณ์ทั้งสองสำเร็จเป็นพระอรหันต์แล้ว ก็นิพพานที่เรือนของตน คราวนั้นชนทั้งหลายทำสักการะอย่างมากมายแก่พราหมณ์และพราหมณีเหล่านั้นแล้ว ก็ยกทั้งสองขึ้นสู่เรือนยอดหลังเดียวกันนั้นแหละนำไปแล้ว แม้พระศาสดามีภิกษุเป็นบริวารได้เสด็จไปยังป่าช้ากับชนเหล่านั้นเหมือนกัน^{๑๘}

๘) ขบวนศพ

การเคลื่อนศพเพื่อนำไปเผา ณ เชิงตะกอน ที่เตรียมไว้แล้ว ในสมัยพุทธกาลได้มีตัวอย่างที่ท่านกล่าวไว้ว่า ก่อนจะมีพิธีถวายพระเพลิงพระสรีระ โดยมีใจความบรรยายถึงขบวนเคลื่อนพระบรมศพตามความประสงค์ของพวกเทวดาว่า พวกเทวดามีความประสงค์ว่าพวกเราจะสักการะเคารพนบอนุบูชาพระสรีระของพระผู้มีพระภาคด้วยการพ้อนรำ ขับร้อง ประโคมดนตรี ระเบียบ

^{๑๕} ที.ม. (ไทย) ๑๐/๑๓๙/๒๓๑.

^{๑๖} จันทร์ ชูแก้ว, พระพุทธประวัติ : มหาบุรุษแห่งชมพูทวีป, หน้า ๑๘๒.

^{๑๗} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๘๒.

^{๑๘} ชู.ธ.อ. (ไทย) ๔๒/๔๕๔.

ดอกไม้และของหอมอันเป็นทิพย์ จะอัญเชิญ (พระสรีระ) ไปทางทิศเหนือของเมืองแล้วอัญเชิญเข้าสู่เมืองทางประตูด้านทิศเหนือ อัญเชิญผ่านใจกลางเมืองแล้วออกทางประตูด้านทิศตะวันออก เสร็จแล้ว จึงถวายพระเพลิงพระสรีระของพระผู้มีพระภาคที่มกุฏพันธเจดีย์ของพวกเจ้ามัลละทางทิศตะวันออกของเมือง^{๑๙}

๙) การบังสุกุลศพ

พิธีกรรมการบังสุกุลศพ ในสมัยพุทธกาลไม่มีการกล่าวถึงการทอดผ้าบังสุกุลและอาราธนาพระสงฆ์ไปพิจารณาผ้าบังสุกุลโดยตรง เพียงแต่มีการอธิบายถึงผ้าบังสุกุลไว้บ้างว่า หมายถึงผ้าคลุมศพที่พระสงฆ์ได้จากผ้าห่อซากศพหรือกองขยะ แต่พิธีกรรมศพในสมัยพุทธกาลที่มีปรากฏในปัจจุบันนี้ก็คือการที่พระสงฆ์ไปพิจารณาซากศพ เช่น ในอรรถกถากล่าวถึงกรณีที่พระพุทธเจ้าให้พระสงฆ์ตลอดถึงชาวบ้านพิจารณาสูกัมมัญฐานจากสรีระร่างของนางสิริมาที่ทิ้งไว้ ณ ป่าช้าผิบบิดได้กล่าวไว้แล้วในตอนว่าด้วยการทิ้งศพ หรือตอนที่พระมหากาลบำเพ็ญโสสานิกฤตงค์แล้วหญิงสัปเหร่อชื่อว่ากาลิผู้เฝ้าป่าช้าแสดงซากศพของนางกุลธิดาให้พิจารณา พระเถระจึงไปพิจารณาในที่ถูกเปลวไฟกระทบแล้ว ๆ สีแห่งสรีระได้เป็นดังแม่โคต่าง เท้าทั้งสองงอหงิกห้อยลง มือทั้งสองกำเข้าหน้าผากได้มีหนังลอกแล้ว พระเถระพิจารณากล่าวคาถาว่า “สังขารทั้งหลายไม่เที่ยงหนอ มีอันเกิดขึ้นและเสื่อมไปเป็นธรรมดา เกิดขึ้นแล้วย่อมดับไป ความสงบแห่งสังขารนั้นเป็นสุข” เจริญวิปัสสนาได้บรรลุพระอรหัตพร้อมด้วยปฏิสัมภิทาทั้งหลาย^{๒๐}

๑๐) การทำประทักษิณศพ

ในสมัยพุทธกาล ก่อนที่จะจุดไฟเผาศพบุคคลที่เป็นเชื้อพระวงศ์ เช่น พระพุทธเจ้า หรือ กษัตริย์ ผู้จุดไฟจะต้องทำพิธีถวายสักการบูชาศพด้วยการทำประทักษิณรอบเชิงตะกอน จำนวน ๓ รอบแล้ว จึงจุดไฟเผาศพ เช่น กรณีการถวายพระเพลิงพระพุทธสรีระ พระมหากัสสปะเข้าไปยังมกุฏพันธเจดีย์ของพวกเจ้ามัลละในกรุงกุสินารา ถึงจิตกาธานของพระผู้มีพระภาค ห่มจีวรเฉวียงบ่า ประนมมือกระทำประทักษิณจิตกาธาน ๓ รอบ เปิดผ้าคลุมพระบาทถวายอภิวาทพระยุกลบาทของพระผู้มีพระภาคด้วยเศียรเกล้า แม้ภิกษุ ๕๐๐ รูปเหล่านั้น ก็ห่มจีวรเฉวียงบ่าประนมมือทำประทักษิณจิตกาธาน ๓ รอบ ถวายอภิวาทพระยุกลบาทของพระผู้มีพระภาคด้วยเศียรเกล้า เมื่อพระมหากัสสปะและภิกษุ ๕๐๐ รูป ถวายอภิวาทเสร็จ จิตกาธานของพระผู้มีพระภาคได้ติดไฟลุกโผลงขึ้นเอง^{๒๑} ส่วนอีกตัวอย่างหนึ่งของการทำประทักษิณคือในพระราชพิธีถวายพระเพลิงพระบรมศพพระพุทธบิดา หลังจากที่พระพุทธองค์ทรงยกพระบรมศพของพระเจ้าสุทโธทนะขึ้นประดิษฐานบนภูฎาคารเรือนยอดอันวิจิตรแล้ว สมเด็จพระอมรินทราบาราชและเทพในโลกธาตุกระทำประทักษิณพระบรมศพ ถวายการเคารพสักการบูชาแล้วนำพระเพลิงโชติรังสีมาเพื่อถวายพระเพลิงโดยทันที แต่พระมุนีตรัสห้ามว่า “คูรพระเทวราชให้อาตมาได้ถวายพระเพลิงก่อนแล้วพวกท่านค่อยทำทีหลัง”^{๒๒}

^{๑๙} ที.ม. (ไทย) ๑๐/๒๒๘/๑๗๒.

^{๒๐} ชู.ธ.อ. (ไทย) ๔๐/๙๙.

^{๒๑} ที.ม. (ไทย) ๑๐/๒๓๔/๑๗๕.

^{๒๒} จันทร์ ชูแก้ว, พระพุทธประวัติ : มหาบุรุษแห่งชมพูทวีป, หน้า ๑๘๓.

๑๑) การจุดไฟเผาศพ

ดังได้กล่าวมาแล้วในพิธีกรรมการทำประทักษิณศพในกรณีการถวายพระเพลิงพระพุทธรูป สรีระนั้นโดยไม่ได้จุดถวายพระเพลิง หลังจากทีพระมหากัสสปะและภิกษุ ๕๐๐ รูป กระทำประทักษิณจิตกาธานครบ ๓ รอบแล้ว ถวายอภิวาท พระเพลิงได้ไหม้ไหม้พระสรีระของพระพุทธรองค์ พระอวยวะถูกเผาไหม้ไม่เหลือแม้แต่เถ้าหรือเขม่า คงเหลือแต่พระบรมสารีริกธาตุและผ้าห่มหุ้มพระบรมศพในจำนวนทั้งหมด ๕๐๐ ผืนถูกไฟไหม้เพียง ๒ ผืนเท่านั้น คือผืนในสุดและผืนนอกสุด หลังจากพระเพลิงได้ไหม้ไหม้พระบรมศพแล้ว ความมหัศจรรย์ได้เกิดขึ้นคือที่น้ำได้หลังไหลมาจากอากาศและน้ำได้พุ่งขึ้นจากไม้สาละดับจิตกาธาน หลังจากนั้น เจ้ามัลละจึงได้นำน้ำหอมล้วน ๆ มาดับจิตกาธาน ส่วนการถวายพระเพลิงพระบรมศพของพระเจ้าสุทโธทนะพระพุทธรูปท่านั้น พระพุทธรูปองค์ได้ทรงถือเอาแก้วมณีโชติรัตนจากพระหัตถ์ท้าวสุชัยบดีแล้วทรงจุดที่ดวงไฟ ทรงกระทำฌาปนกิจพระบรมศพบนเชิงตะกอนนั้น ต่อจากนั้นก็เป็นบรรดาเหล่าเทวในโลกาธาตุมีพระอินทราธิราชเป็นประธานต่างดำเนินการถวายพระเพลิงตามลำดับแล้ว เหล่ากษัตริย์ขัตติยวงศ์ศากยราชพร้อมข้าพระบาทบริวารประธานคือพระนางปชาบดีโคตมีต่างจรลี ตามลำดับ ถวายพระเพลิงไค้ก้านับเป็นแถว ๆ ทั้งไม่แคล้วปริเทวนาโสภาครุมีได้ชาติ^{๒๓}

๑๒) การเก็บอัฐิ

หลังจากที่ได้ถวายพระเพลิงพระบรมศพของพระพุทธรูปแล้ว เจ้ามัลละผู้ครองกรุงกุสินารา จึงได้จัดกำลังพลอารักขาพระบรมสารีริกธาตุของพระพุทธรูป ซึ่งประดิษฐานบนสัณฐานคารนั้นไว้อย่างแน่นหนา แล้วทำพิธีถวายสักการบูชาด้วยมหรสพ มีการฟ้อนรำ ประโคมดนตรี เป็นต้นตลอด ๗ วัน เพื่อรอการไปบรรจุไว้ในสถูปที่สร้างไว้ที่ทางใหญ่สี่แพร่ง ส่วนพระราชาหลายแคว้นต่างก็ได้ส่งทูตมาขอส่วนแบ่งพระบรมสารีริกธาตุ เพื่อนำไปสร้างพระสถูปบรรจุแล้วทำการฉลอง ในครั้งแรก ๆ พวกเจ้ามัลละปฏิเสธโดยอ้างเหตุผลว่าพระผู้มีพระภาคปรินิพพานในเขตบ้านเมืองของพวกตน ดังนั้น จึงไม่มีความจำเป็นจะให้ส่วนแบ่งพระบรมสารีริกธาตุ ภายหลังโทมพราหมณ์ได้กล่าวชี้แจงกับหมู่คณะทูตโดยให้ทุกฝ่ายใช้หลักขันติธรรมไม่ควรจะประหารกัน และพร้อมใจกันแบ่งพระบรมสารีริกธาตุออกเป็น ๘ ส่วนเท่า ๆ กัน ส่วนที่พระราชาที่ใช้แบ่งพระบรมสารีริกธาตุนั้น พราหมณ์ได้ขอไปบรรจุพระสถูปเพื่อสักการบูชาต่อไป สำหรับพระอังกครานั้นพวกเจ้ามัลละได้มอบให้พวกเจ้าโมริยะผู้ซึ่งไม่ได้รับส่วนแบ่งพระบรมสารีริกธาตุ เพราะมาขอส่วนแบ่งภายหลัง การเก็บอัฐิของบุคคลที่เคารพนับถือไปบรรจุได้ในสถูปเพื่อบูชาอยู่นอก จากพระบรมสารีริกธาตุของพระองค์แล้ว ในคัมภีร์ต่าง ๆ ยังได้กล่าวถึงอัฐิของพระอรหันต์องค์อื่น ๆ อีกหลายรูป ดังตัวอย่างพิธีศพของพระสารีบุตร หลังจากทำพิธีฌาปนกิจศพพระมหาเถระแล้ว พระภิกษุจุนทะมีเอื้อเพื่อได้ช่วยเหลือเก็บอัฐิ ได้ดำริเก็บบาตรและจีวรแล้วย้อนกลับไปสู่พระเชตวันมหาวิหาร ขวนพระอานนท์เข้าเฝ้าพระบรมศาสดาจารย์ในกาลอันสมควรนั้น สมเด็จพระจอมธรรมทรงรับพระธาตุไว้พร้อมทั้งได้ตรัสสรรเสริญถึงพระคุณความดีด้วยพระวชิรมีคาถา ๕๐๐ บทแล้ว ทรงกำหนดให้สร้างพระเจดีย์เป็นอนุสาวรีย์ไว้ในพระเชตวันแห่งนั้น^{๒๔}

^{๒๓} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๘๓.

^{๒๔} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๒๒๐.

๒.๒.๒ ลำดับขั้นตอนการจัดงานศพในปัจจุบัน

๑) การอาบน้ำศพ

การอาบน้ำศพ เป็นการชำระล้างศพผู้เสียชีวิตจากการเจ็บป่วยให้สะอาดทั้งภายในและภายนอก เป็นการเตรียมตัวไปไหว้พระจุฬามณีบนสวรรค์ หรือการทำให้ผู้ตายบริสุทธิ์หมดจดก่อนที่จะไปโลกอื่น และป้องกันไม่ให้ศพเน่าง่าย ปัจจุบันยังกระทำอยู่บ้าง สำหรับศพผู้สูงอายุชาวไทยเชื้อสายมอญและพระสงฆ์บางรูปตามคติโบราณ ขณะอาบน้ำศพให้ผู้ตายให้ระลึกว่า “อิหัง มะตะกะสะระริรัง อุทะกัง วิยะ สิญฺจิตัง อะโหสิ กัมมัง”^{๒๕} แปลว่าขอให้เวรกรรมที่ผู้ตายกับเราได้ก่อกรรมทำกันไว้นี้ จงเป็นอโหสิกรรมสิ้นเวรสิ้นกรรมเหมือนน้ำที่รดตรงนี้เถิด”^{๒๖}

๒) การแต่งตัวศพ

การแต่งตัวศพ เป็นการแต่งตัวศพให้แตกต่างไปจากการแต่งกายปกติของคนทั่วไป การแต่งตัวศพจะกระทำหลังอาบน้ำศพเสร็จ ที่นิยมคือชั้นแรกนุ่งผ้าและสวมเสื้อสีขาว ให้ชายพกของผ้าถุงและกระดุมเสื้ออยู่ด้านหลัง ถ้าไม่สวมเสื้อ ใช้ผ้าขาวห่มเฉยียงบ่าจากขวาไปซ้ายหรือจากซ้ายไปขวาแล้ว เย็บด้านข้างจากใต้ท้องแขนให้ติดกัน จากนั้นสวมเสื้อผ้าแบบปกติ เอาชายพกและกระดุมไว้ด้านหลังหน้าทับเสื้อผ้าชุดขาวที่สวมให้ศพไว้ชั้นแรกแล้ว แบ่งผมเป็น ๒ ซีก หวีไปข้างหน้าซีกหนึ่งข้างหลังซีกหนึ่ง เมื่อหวีเสร็จแล้วต้องหักหวีออกเป็น ๒ ท่อน หรือ ๓ ท่อน ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา ในขณะที่หักด้วย ธรรมเนียมผู้ตายมียศหรือรับราชการ ก็ต้องแต่งตัวให้เต็มยศของผู้ตายแล้วจึงนำศพไปวางบนเตียงเพื่อเตรียมรดน้ำศพต่อไป

๓) พิธีรดน้ำศพ

เมื่อจัดการยกศพขึ้นบนเตียงนอนที่จัดเตรียมไว้คลุมด้วยผ้าแพรและผ้าสวย ๆ อีกชั้นหนึ่ง ตั้งโต๊ะวางขวดน้ำอบให้ใกล้เตียงศพแล้ว จัดศพให้แบมือข้างขวาออกพ้นนอกเตียง ใช้หมอนงาม ๆ และชั้นรองรับน้ำรองรับมือไว้ ขณะที่รดน้ำศพควรนึกขอขมาโทษศพในใจว่า “อิหัง มะตะกะสะระริรัง อุทะกัง วิยะ อะโหสิ กัมมัง” (ความหมายว่าเป็นการขอขมาโทษอโหสิกรรมจากความเป็นเวรต่อกัน)

๔) เงินใส่ปากศพ

เป็นการนำเงิน และหมากพลูใส่ปากศพโดยนำเงินเหรียญบาทหรือสลึง ๒ สลึง (ไม่ระบุว่าเป็นเท่าไร) ใช้ผ้าขาวห่อเงินแล้วเอาเชือกผูกแล้ว ให้อยู่ภายนอกปาก เพื่อเวลาจะเผาจะได้เก็บมาได้ เพื่อเก็บไว้เป็นที่บูชา เหตุที่เอาเงินใส่ปากศพ เพื่อเป็นการพิจารณาว่าทรัพย์สินมีเท่าไรก็เอาไปด้วยไม่ได้ จะปรากฏก็เฉพาะคุณงามความดีเท่านั้น

^{๒๕} กรมศิลปากร, นามานุกรมขนบประเพณีไทยหมวดประเพณีราชภูริเล่ม ๓ (คติความเชื่อ), (กรุงเทพมหานคร : บริษัทแอดวานซ์วิชั่นเซอร์วิสจำกัด, ๒๕๕๒), หน้า ๑๔๐.

^{๒๖} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๔๐.

๕) การปิดหน้าศพ

คือ การเอาขี้ผึ้งหนาครึ่งนิ้ว กว้างยาวขนาดพอปิดหน้าศพได้พอดี แฝ่ปิดหน้า บางทีก็ปิดเฉพาะตาและปาก ถ้าผู้มีทรัพย์จะใช้ทองคำปิดที่หน้าศพเพื่อไม่ให้มองดูจาด เพราะบางศพตาและปากปิดไม่สนิทและป้องกันไม่ให้แมลงมาวางไข่^{๒๗}

๖) ตราสั่ง (การมัดศพ)

หลังจากแต่งตัวศพเรียบร้อยแล้ว ถึงขั้นตอนการมัดศพหรือเรียกว่า ตราสั่ง เครื่องตราสั่งใช้ด้ายดิบมาจับเป็นเส้นขนาด ๓ หุน เพื่อให้ตั้งไม่ขาด ทำเป็นห่วงคล้องคอก่อน แล้วเดินคาถา “ปุตุโต คิว” (ความหมายคือห่วงลูกผูกคอรัดตรึงหัวใจเราอยู่เสมอ) แล้วโยงเชือกมากลางตัวทำห่วงกระตุกเบ็ดผูกหัวแม่มือแล้วรวบรัดผูกข้อมือทั้ง ๒ ข้าง ให้พนมไว้ที่หน้าอก เดินคาถาว่า “ธันหตเถ” (ความหมายถึงห่วงทรัพย์ผูกข้อมือ แปลว่า ทรัพย์กุศล และอกุศลเป็นเงาตามตัวของผู้นั้น) จากนั้น จะเป็นคาถารัดประคดเอวเป็นห่วงที่ ๒ แล้วโยงเชือกมาที่เท้าทำห่วงผูกหัวแม่เท้าทั้ง ๒ ข้าง แล้วรวบรัดหัวแม่เท้าทั้ง ๒ ข้างติดกัน แล้วเดินคาถาว่า “ภริยา ปาเท”^{๒๘}

๗) การบรรจุศพลงโลง

ต้องทำพิธีเบิกโลงเสียก่อนโดยสัปเหร่อเป็นคนจัดการ โดยเอาไม้ไผ่มาจักเป็นซี่เล็ก ๆ ทำเป็นบันได ๔ ชั้น ความกว้างเท่ากับความกว้างของโลงศพ สำหรับวางไว้บนปากโลง เอาฝือกผืนหนึ่งทำด้วยไม้ไผ่ ๘ ซี่ ตัดติดกันเหมือนแล่งวางกันโลง เอาผิวไม้ขึ้นวางระยะห่างพอสมควร สำหรับรองรับเสื่อ นำไม้ไผ่มาผ่าเพื่อที่ใช้สำหรับค้ำสายสิญจน์ ไม้นี้เรียกว่าไม้ปากกาจับโลง เอาเทียน ๘ เล่มติดคาบที่ปากโลงระหว่างไม้ปากกา ที่วาง ๘ ช่อง มีกระตังยิบตองขนาดเล็กใส่อาหารวางไว้บนปากโลง ๘ ช่องใกล้ ๆ กับเทียน เป็นเครื่องสังเวทพทั้ง ๘ ทิศ ส่วนฝาโลงนั้นให้ทิ้งไว้ข้างโลง เตรียมขันไว้สำหรับทำน้ำมนต์แล้วทำน้ำมนต์ แล้วว่าคาถาว่า “สิโร เม พุทธเทวณจ นลาญุ พุทฺหมเทวตา หทยํ นรายกณเจว เทวหตเถ ปรมเสสุราฯ ปาเท วิสฺสณฺณกณเจว สพฺพกมฺมา ปสิทฺธิ เม”^{๒๙} การตั้งศพเมื่อบรรจุศพเรียบร้อยแล้ว จะตั้งศพไว้ที่บ้านหรือที่วัดก็ได้ โดยให้หัวโลงหันไปทางทิศตะวันตกเสมอ

๘) การสวดศพ

ระหว่างการจัดศพก็จะนิมนต์พระสวดอภิธรรม ๔ รูป เจ้าภาพจุดธูปเทียนเครื่องสักการะแล้วอาราธนาศีล แล้วเคาะข้างโลงบอกให้ศพรับศีล พระสงฆ์จะสวดพระอภิธรรมทั้งหมด ๔ บท (ทั้ง ๔ บทนี้อาจจะสวดตั้งแต่ค่ำถึงเช้าก็ได้) การนิมนต์พระสวดศพอาจจะทำ ๓ วัน หรือ ๗ วันก็ได้

^{๒๗} ธนาภิต, (นามแฝง), ประเพณีพิธีมรดกและวันสำคัญของไทย, (กรุงเทพมหานคร : ชมรมเด็ก, ๒๕๓๙), หน้า ๒๐๙.

^{๒๘} เสฐียรโกเศศ, ประเพณีเกี่ยวกับชีวิตการตาย, (กรุงเทพมหานคร: แม่คำผาง, ๒๕๓๑), หน้า ๔๙-๕๐.

^{๒๙} ธนาภิต, ประเพณีพิธีมรดกและวันสำคัญของไทย, หน้า ๒๑๑.

๙) การเซ่นไหว้ศพ

ในระหว่าง ๓ วันหรือ ๗ วัน ที่ทำพิธีศพ จะต้องจัดหาอาหาร น้ำ ใสสำหรับตั้งไว้ข้างโลง วันละ ๒ เวลา คือเช้า และเย็น เป็นการเซ่นไหว้ศพ เวลาเซ่นไหว้ให้ทำการเคาะโลง ๓ ครั้งแล้วบอกให้ผู้ตายรับประทานอาหาร การเผาศพหรือปลงศพ หลังจากที่ทำพิธีศพเรียบร้อยแล้ว ก็จะนำศพขึ้นสู่เมรุเพื่อเผาศพ โดยแบกโลงให้เอาหัวโลงไปก่อน โดยจัดให้มีพระสงฆ์ถือสายสิญจน์นำหน้าโลงศพ และนำศพวนด้านซ้ายของเมรุ ๓ รอบ แล้วนำขึ้นตั้งบนเมรุโดยหันศีรษะศพไปทางทิศตะวันตก ต่อจากนั้นให้ต๋อยมะพร้าวให้แตกแล้วล้างหน้าศพ

๑๐) การบวชน้ำศพ

การบวชน้ำศพ หรือบวชน้ำไฟ มักจะเป็นลูกหลานของผู้ตาย บวชเป็นสามเณรหรือภิกษุในวันเผา หรือจะบวชมาตั้งแต่เริ่มจัดพิธีศพก็ได้ เพื่อเป็นการอุทิศส่วนกุศลให้แก่ผู้ตาย

๑๑) การสวดพระอภิธรรมหน้าไฟ

เวลาเผาศพต้องนิมนต์พระมาสวดพระอภิธรรม ๔ รูป เพื่อเป็นอนุสรณ์เตือนสติแก่ผู้ที่ยังมีชีวิตอยู่ว่าเกิดแล้วต้องตาย ข้อห้ามวันเผาศพ การเผาศพถ้าเป็นข้างขึ้นห้ามเผาวันคู่ ข้างแรมห้ามเผาวันคี่ บางที่อาจจะมิดติถือว่าห้ามเผาวันศุกร์ เพราะถือว่าจะนำความทุกข์มาให้แก่ญาติ ใครตายวันเสาร์ห้ามเผาวันอังคาร ห้ามเผาวันพระ เพราะไม่ควรมีศพที่ต้องเผาในวันพระ ห้ามเผาวันพฤหัสบดี เพราะถือเป็นวันครุ

๑๒) การเก็บอัฐิ

ปกติหลังจากเผาศพเรียบร้อยแล้ว จะเก็บอัฐิในวันรุ่งขึ้น การเก็บอัฐิในกองฟอนให้เรียงอัฐิเป็นรูปคน โดยเก็บกระดูกเท่าที่จะทำได้แล้วให้หันหัวของกระดูกไปทางทิศตะวันตก เป็นการสมมติว่าตาย แล้วนิมนต์พระมาบังสุกุลตาย เสร็จแล้วให้เกลี่ยกระดูกแล้วทำเป็นรูปคนใหม่ ให้หันหัวไปทางทิศตะวันออกสมมติว่าเกิด แล้วเอาเงินวางไว้บนอัฐิ ด้วยใช้ดอกไม้เงินทอง ของหอมโปรยไว้บนอัฐิ แล้วนิมนต์พระมาบังสุกุลอีกครั้งหนึ่ง แล้วเก็บอัฐิและเถ้าถ่านไว้ในที่อันควร ส่วนอัฐิที่เป็นโครงร่างที่ทำเป็นรูปคนให้เก็บใส่โกศไว้ แล้วเก็บรวบรวมเพื่อบรรจุในเจดีย์ต่อไป ภายหลังการเก็บอัฐิเมื่อเชิญกระดูกกลับบ้านให้เตรียมตั้งโต๊ะบูชา บางที่อาจจะโปรยสแตงค์ทั้งเป็นทางเรื่อยไปจนถึงโต๊ะบูชา แล้วเริ่มทำบุญนิมนต์พระสงฆ์มาเทศนาบังสุกุล ๕ รูป หรือ ๗ รูป แต่การทำบุญนี้ถือว่าเป็นงานมงคล ที่บูชาพระให้ตั้งบาตรน้ำมนต์^{๓๐}

^{๓๐} บุญยืน ศิริรักษ์, “การศึกษาประเพณีเกี่ยวกับการตายในพระพุทธศาสนาเถรวาท : ศึกษาเฉพาะกรณีประเพณีเกี่ยวกับการตายในสังคมไทย”, วิทยานิพนธ์ศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๕๒), หน้า ๑.

๒.๓ หลักธรรมคำสอนที่เกี่ยวข้องกับการจัดงานศพ

ในทางพระพุทธศาสนา พระพุทธองค์ทรงมีวิธีการให้บรรเทาทุกข์ด้วยปัญญา นั่นคือการแสดงธรรมให้เกิดความเข้าใจในเรื่องของชีวิตว่าเกิดแก่เจ็บตายเป็นเรื่องธรรมดา ตามเหตุตามปัจจัย ดังในหลักธรรม “ปฏิจจสมุปบาท” โดยองค์ประกอบลักษณะและอาการของปฏิจจสมุปบาท คือต้องมีสิ่งที่เป็นเหตุ มีสิ่งที่เป็นผล มีลักษณะเกี่ยวเนื่องกันเหมือนลูกโซ่ มีอาการที่ปรุงแต่งกัน และอาการที่ปรุงแต่งกันนั้นเนื่องกันเป็นสาย พลวัตกรรมของการปรุงแต่งตามอาการของปฏิจจสมุปบาทเป็นไปในจิตรวดเร็วเหมือนสายฟ้าแลบ ดังนั้น พระผู้มีพระภาคจึงได้ตรัสเรื่องนี้ว่า “ปฏิจจสมุปบาท” คือปัจจัยการ หมายถึง อาการแห่งธรรมที่อาศัยกันเกิดขึ้น โดยเริ่มจากความไม่รู้หรืออวิชชาเป็นเหตุเป็นปัจจัยทำให้สังขารเกิด สังขารเป็นปัจจัยทำให้วิญญาณเกิด วิญญาณเป็นปัจจัยทำให้นามรูปเกิด นามรูปเป็นปัจจัยทำให้สฬายตนะเกิด สฬายตนะเป็นปัจจัยทำให้ผัสสะเกิด ผัสสะเป็นปัจจัยทำให้เวทนาเกิด เวทนาเป็นปัจจัยทำให้ตัณหาเกิด ตัณหาเป็นปัจจัยทำให้อุปาทานเกิด อุปาทานเป็นปัจจัยทำให้ภพเกิด ภพเป็นปัจจัยทำให้ชาติเกิด ชาติเป็นปัจจัยทำให้ชรา มรณะ โสกะ (ความเศร้าโศก) ปรีเวชะ (ความคร่ำครวญ) ทุกข์ (ความทุกข์กาย) โทมนัส (ความทุกข์ใจ) และอุปายาส (ความคับแค้นใจ) เกิดตามมา และความเกิดขึ้นแห่งกองทุกข์ทั้งหมดนี้ มีได้ด้วยเหตุดังกล่าวนี้^{๓๑)} โดยองค์ประกอบของปฏิจจสมุปบาท มีดังต่อไปนี้^{๓๒)}

๑) อวิชชา คือ ความไม่รู้ในสภาวะธรรมและหลักสัจธรรม ตราบใดที่ยังไม่รู้สัจธรรมก็จะทำให้เกิดความหลงผิด เกิดกิเลสที่เรียกว่า “โมหะ” กิเลสโมหะนี้เองทำให้เกิดการปรุงแต่ง คือสังขาร

๒) สังขาร คือ อารมณ์ทั้งปวงที่ปรุงแต่งจิตเป็นเหตุให้เกิดวิญญาณ

๓) วิญญาณ คือ ความรับรู้อารมณ์ต่างๆ ทำให้เกิดนามรูป

๔) นามรูป คือ การมีอยู่ของรูปธรรมและนามธรรม หรือกายและจิต ทำให้เกิดสฬายตนะ

๕) สฬายตนะ คือ อายนะ ๖ ทำให้เกิดผัสสะ

๖) ผัสสะ คือ การสัมผัสอารมณ์เชื่อมต่อกับความรูู้้กับโลกภายนอก ทำให้เกิดเวทนา

๗) เวทนา คือ การเสวยอารมณ์ ทำให้เกิดตัณหา

๘) ตัณหา คือ ความทะยานอยาก ทำให้เกิดอุปาทาน

๙) อุปาทาน คือความยึดมั่น ทำให้เกิดภพ

๑๐) ภพ คือ กระบวนพฤติกรรมทั้งหมดที่แสดงออกเพื่อสนองตัณหา อุปาทาน ทำให้เกิดชาติ

๑๑) ชาติ คือ การเกิด เริ่มกระบวนการแห่งชีวิตให้ดำเนินไป ทำให้มีชรา และมรณะ

๑๒) ชรา มรณะ คือ ความเสื่อมโทรม และแตกดับแห่งกระบวนการแห่งชีวิต (เกิด โสกะ-ปรีเวชะ-ทุกข์-โทมนัส-อุปายาส) นอกจากนี้ก็ยังมี พรหมวิหาร ๔ สังคหวัตถุ ๔ วัตตบพ ๗ อภินนปิัจจเวกขณะ ๕ ชั้น ๕

^{๓๑)} ส.น. (ไทย) ๑๖/๑๐/๑๕.

^{๓๒)} ส.น. (ไทย) ๑๖/๑/๑.

๒.๔ วิธีการทำบุญอุทิศส่วนกุศล

ดังมีเรื่องทีกล่าวไว้ในพระธรรมบทว่า ครั้งที่พระพุทธเจ้าเสด็จประทับอยู่ที่ราชนิเวศน์ของพระเจ้าพิมพิสาร มีเปรตฝูงหนึ่ง เป็นพระญาติของพระเจ้าพิมพิสาร เป็นทุกข์อย่างยิ่งด้วยไม่มีเครื่องนุ่งห่ม และอาหาร ทนทุกข์ทรมาณมานานได้หลายกัปหลายชาติ ก็เพราะได้แอบกินของที่เขาเตรียมถวายพระภิกษุ พระเจ้าพิมพิสารได้ถวายทานแต่พระองค์ถวายทานเสร็จแล้วลี้มอุทิศส่วนกุศลคืนนั้นเปรตทั้งหลายฝูงนั้นพากันมาร้องไห้ใกล้พระราชวัง รุ่งเช้าพระพุทธเจ้าเสด็จมาแล้วตรัสตอบพระเจ้าพิมพิสารว่า เสียงนั้นเป็นเสียงเปรตอันเป็นเชื้อสายพี่น้องของพระเจ้าพิมพิสาร ร้องเพราะไม่ได้รับทานอุทิศ ทรงแนะนำให้พระเจ้าพิมพิสารได้ทำบุญอุทิศส่วนกุศลเป็นบุพเพตพลี พระเจ้าพิมพิสารได้ฟังแล้วมีใจปิติยินดี ประกอบขอบแต่กรรมดี เร่งทำบุญ ให้ทานรักษาศีล สร้างพระวิหาร ตั้งอยู่ในทศพิธราชธรรม ครั้นตายจากโลกนี้แล้วก็ได้ไปสู่ที่สุด^{๓๓}

การทำบุญอุทิศส่วนกุศลให้คนตายดังเรื่องทีกล่าวไว้เช่นนี้ จึงได้มีการปฏิบัติสืบ ๆ กันมาตั้งแต่สมัยพระพุทธกาลนั้นแล้ว การทำบุญนั้นต้องประกอบด้วยบุพเจตนา มุญจนเจตนา และอุปภาคเจตนา ตั้งใจทำบุญด้วยใจบริสุทธิ์ผุดผ่อง คนตายจะได้ไม่กังวลแล้วกรวดน้ำอุทิศส่วนกุศลให้ผู้ตาย บุญที่ได้อุทิศไปนั้น แม้ไม่ถึงผู้ตาย ก็จะเป็นผลบุญต่อผู้ที่ทำนั้นติดตัวไปในภพภูมิต่างๆ มีชีวิตอยู่อย่าได้ประมาท ให้คนนักปราชญ์ รักษาศีล ทำบุญ ขอให้ได้พบพระศรีอริยเมตไตรย บุญทั้งหลายนั้นจะส่งผลให้ได้พบสุข ๓ ประการ มีนิพพานเป็นที่สุด

การทำบุญอุทิศให้ พอรุ่งเช้าของการทำบุญฉลองอัฐิ เจ้าภาพลูกหลานก็จะจัดให้มีการทำบุญตักบาตร นิมนต์พระสงฆ์สวดมาติกา ถวายภัตตาหารเข้าพระสงฆ์ และทอดเครื่องบังสุกุล ถวายจตุปัจจัยไทยธรรม อุทิศส่วนบุญส่วนกุศลให้แก่ผู้ล่วงลับต่อไป ต่อจากนั้นก็ทำบุญ ๗ วัน ๕๐ วัน ๑๐๐ วัน เรียกว่าบำเพ็ญกุศลทักษิณานุสรณ์คือทำบุญแก่กุศลให้ผู้ตาย บางครั้งก็ทำบุญตรงกับวันครบรอบปีของผู้ตายเป็นประจำปี หรือทำบุญกระดูกในวันสงกรานต์ เป็นต้น ทั้งนี้ไม่ใช่เรื่องตายตัวสุดแต่ความสะดวกของเจ้าภาพ วิธีทำนั้น จะทำเพียงการถวายสังฆทาน การสวดมนต์เกี่ยวกับทำบุญให้ผู้ตายไม่ต้องมีต้ายสายสิญจน์และชมน้ำมันต์ การวางสายสิญจน์และตั้งชมน้ำมันต์เขาใช้สำหรับพิธีมงคลเท่านั้น แต่ถ้าจะทำบุญเกี่ยวกับผู้ตายและการมงคลในเวลาเดียวกันก็มีสายสิญจน์และหมอน้ำมันต์ได้ เช่นทำบุญ ๗ วัน ๕๐ วัน ๑๐๐ วัน ศพที่เผาแล้วและเอากระดูกมาทำบุญและทำบุญบ้านด้วยเช่นนี้ จึงวางสายสิญจน์และตั้งหมอน้ำมันต์ได้ แต่ไม่ควรเอาสายสิญจน์ไปวางกับที่ใส่กระดูก จะเอาสายสิญจน์วางกับกระดูกก็ต่อเมื่อจะถึงเวลาจะบังสุกุลอีกครั้งหนึ่ง การบังสุกุลนั้นคือพระว่า “อนิจจา วต สงขารา จนถึง เตสั วุปลโม สุโข” เป็นบทปลงสังขารของพระและผู้อยู่ในที่นั้นก็ปลงตามไปด้วย ให้เห็นว่าร่างกายเป็นของไม่เที่ยง เกิดมาแล้วก็เสื่อมและดับลงในที่สุด จะมีสุขได้ก็ต่อเมื่อร่างกายสงบคือไม่มีเกิดไม่มีดับ นี่เป็นข้อความบทบังสุกุล คือการพิจารณาผ้าที่เปื้อนฝุ่นละอองหรือที่เขาห่อซากศพ เป็นเรื่องของพระที่จะต้องไปเที่ยวพิจารณาหาตามซากศพแล้ว นำมาซักฟอกเป็นผ้านุ่งห่ม ซึ่งไม่ปรากฏให้เห็นในปัจจุบัน เพราะมีผู้ศรัทธานำผ้าที่สะอาดมาวางไว้ที่ข้าง

^{๓๓} พุ.ข.อ. (ไทย) ๓๙/๒๘๒ - ๒๘๔.

ศพ หรือวางไว้กับภูเขาโยง แล้วพระก็พิจารณาเอาผ้าที่วางไว้ เรียกว่า ผ้าบังสุกุล พระไปพิจารณาผ้านั้น เรียกว่า ชักผ้าบังสุกุล ซึ่งเรียกกันติดปากมาจนถึงปัจจุบัน^{๓๔}

๒.๕ ประโยชน์ที่ได้จากพิธีกรรมการทำบุญอุทิศส่วนกุศล

ในการอุทิศส่วนบุญส่วนกุศลให้แก่ผู้ที่ล่วงลับไปแล้วนั้น เป็นคติธรรมความเชื่อที่เชื่อมโยงกับหลักธรรมในทางศาสนา เพื่อเป็นการอุทิศส่วนบุญให้แก่ผู้ล่วงลับ เป็นการสงเคราะห์อนุเคราะห์แก่ญาติผู้วายชนม์ ให้ไปเกิดในสุคติโลกสวรรค์ เป็นการแสดงออกถึงน้ำใจที่ดีงาม การแสดงออกถึงน้ำใจต่อกันมี ๓ ยาม คือ ยามจน ยามเจ็บ และยามจาก คติธรรมอันนี้ในทางศาสนามีตัวอย่างเกี่ยวกับการทำบุญให้ผู้ตายนี้ ตามตำนานว่ามีมาตั้งแต่ครั้งพุทธกาล เมื่อสมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสรู้ใหม่ ๆ เสด็จไปเมืองราชคฤห์ พระเจ้าพิมพิสารถวายทานแก่พระสงฆ์มีพระพุทธานุเจ้าเป็นประธาน วันแรกไม่ได้อุทิศผลให้แก่ใคร ๆ พระประยูรญาติที่วายชนม์ไปแล้วเมื่อไม่ได้รับผลก็พากันมาสำแดงกายร้องทุกข์ในเวลากลางคืน วันที่สองพระเจ้าพิมพิสารถวายทานอีก ทรงอุทิศผลทานให้แก่ผู้ล่วงลับไปแล้ว พวกเหล่านั้น ก็มาปรากฏให้พระเจ้าพิมพิสาร เห็นว่าได้รับผลพ้นจากความลำบากแล้ว^{๓๕} มีเรื่องเป็นอย่างนี้ จึงเป็นประเพณีทำบุญให้แก่ผู้ตายตลอดมาจนบัดนี้ อีกเรื่องหนึ่งปรากฏในคัมภีร์พระธรรมบทว่าลูกสาวเศรษฐีคนหนึ่งหนีตามผู้ชายไป พ่อเข้าใจว่าลูกสาวตายจึงทำบุญอุทิศให้เป็นประเพณีเนื่องมาอย่าง^{๓๖} ดังนั้น ประโยชน์ที่ได้จากพิธีกรรมการทำบุญอุทิศส่วนกุศลคือ

๑. เพื่อเป็นการสร้างกำลังใจให้ผู้ที่อยู่เบื้องหลัง ทำให้เกิดความรู้สึกปลอดภัย การสร้างขวัญและกำลังใจให้แก่ผู้ที่เป็นบุตร ภรรยา สามี ญาติพี่น้อง หรือคนใกล้ชิด เพราะจะได้เป็นการระลึกอยู่เสมอว่า ต่อไปจะไม่เป็นผู้ที่อยู่อีกแล้ว ผู้ที่อยู่ข้างหลังจะได้ปฏิบัติตนให้เป็นไปในทางที่ถูกที่ควร และสังวรไว้อยู่เสมอว่าไม่มีใครรอดพ้นการตายไปได้ และหมั่นสร้างคุณความดีเพื่อให้คนที่อยู่ข้างหลังระลึกถึง ทำจิตใจให้เข้มแข็ง รู้สึกปลอดภัยเสมือนว่าผู้ตายยังอยู่ด้วยเสมอ

๒. ผู้ที่เป็นพี่น้องและมิตรสหาย เป็นต้น ก็จะได้บำเพ็ญคุณธรรม กล่าวคือกตัญญูกตเวทิตาธรรม แสดงความรำลึกถึง และตอบแทนพระคุณของท่านผู้ล่วงลับไปแล้ว ซึ่งเป็นญาติและมิตรสหายของตน

๓. ได้อุทิศกุศลนั้นแก่ท่านผู้ล่วงลับไปแล้วด้วย นอกจากนี้ในส่วนของตัวผู้ทำบุญนั่นเอง ก็เป็นการสร้างความเจริญงอกงามในทางบุญทางกุศล สะสมบุญคือความดีไว้ในชีวิตของตนให้มากขึ้น ด้วยการทำบุญเกี่ยวกับการตาย ว่าที่จริงแล้วการปรารถนาเหตุการณ์คือการตาย แล้วกระทำบุญนั้น มีทางทำได้หลายประการด้วยกัน ในทางพระพุทธศาสนาท่านกล่าวถึงบุญไว้ต่างๆ มากมายเหลือเกิน แต่เมื่อสรุปแล้วการทำบุญมี ๓ ลักษณะ คือ

๓.๑ ทาน การให้การบริจาคเพื่อบรรเทาความโลภบรรเทาความตระหนี่

๓.๒ ศีล ความประพฤติดีประพฤติชอบทางกายวาจา เพื่อประพฤติชอบทั้งการวาจาจะได้พ้นจากความเสื่อม

^{๓๔} พระครูคุณสารสัมพันธ์, พิธีกรรมต่างๆ และขนบธรรมเนียมประเพณี, (กรุงเทพมหานคร : จิระการพิมพ์, ๒๕๔๕), หน้า ๑๙๕-๑๙๖.

^{๓๕} ชู.ช.อ. (ไทย) ๓๙/๒๘๒ - ๒๘๔.

^{๓๖} พระครูคุณสารสัมพันธ์, พิธีกรรมต่างๆ และขนบธรรมเนียมประเพณี, หน้า ๑๙๒.

๓.๓ ภาวนา การฝึกอบรมจิตใจเพื่อให้เกิดปัญญา^{๓๗}

๔. พิธีการจัดงานเกี่ยวกับการตาย นับเป็นเรื่องสำคัญ เนื่องจากการตายเป็นสิ่งที่ทุกคนหลีกเลี่ยงไม่ได้ และไม่ทราบว่าจะตายเมื่อใด ไม่มีใครสามารถทราบล่วงหน้าได้ ฉะนั้น เมื่อมีการตายลง ก็เป็นหน้าที่ของผู้มีชีวิตที่เป็นบุตรภรรยาสามีญาติพี่น้องหรือคนใกล้ชิด จะต้องทำการจัดพิธีกรรมให้กับคนตาย เพื่อให้เป็นไปตามประเพณีและศาสนา ประการสำคัญที่สุด เพื่อให้เกิดความเรียบร้อยไม่อุจาดตาต่อผู้พบเห็น

๕. เพื่อระลึกถึงผู้ตาย นับเป็นการแสดงความอาลัยรักต่อผู้ตาย สังคมไทยเป็นสังคมที่มีความอบอุ่น เมื่อมีผู้ใดในครอบครัวเสียชีวิตลง ก็จะทำให้รู้สึกเหมือนขาดหายสิ่งใดสิ่งหนึ่งไป ผู้มีชีวิตจึงจัดพิธีกรรมเกี่ยวกับการตาย (การทำศพ) ตามประเพณีชาวไทยพุทธ เป็นการระลึกถึง และแสดงความอาลัยรักต่อผู้เสียชีวิตไป

๖. ให้โอกาสคนได้มาขอโหสิกรรม ชาวไทยพุทธมีความเชื่อว่า ในขณะที่ชีวิตอยู่อาจทำสิ่งไม่ดีต่อกันไว้ เมื่อเสียชีวิตลง ผู้ที่ยังมีชีวิตอยู่จะได้มีโอกาสมาเคารพศพ และถือโอกาสสุดท้ายในการประกอบพิธีกรรมนั้นขอโหสิกรรมต่อกัน

๗. เพื่อเป็นเกียรติแก่ผู้มีชีวิตอยู่ การจัดพิธีกรรมเกี่ยวกับการตายนี้ หากผู้มีชีวิตอยู่เป็นบุคคลที่มีชื่อเสียงมีฐานะทางสังคมดี มีญาติมิตรมากมาย ก็จะจัดพิธีกรรม (การทำศพ) อย่างมโหฬารใหญ่โต เป็นการแสดงถึงฐานะและเป็นเกียรติแก่ผู้ที่มีชีวิตอยู่ด้วย

๘. เป็นการแสดงออกซึ่งความกตัญญู ประการนี้ชาวไทยพุทธถือว่าสำคัญมาก หากได้รับการอุปถัมภ์เลี้ยงดูเกื้อกูลกันมา ถ้าผู้ใดเสียชีวิตลง ผู้ที่ยังมีชีวิตอยู่จะต้องประกอบพิธีกรรมเกี่ยวกับการตายให้เหมาะสม เพื่อเป็นการแสดงออกถึงความกตัญญูรู้คุณ

๒.๖ บทสรุป

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาถึงพิธีการจัดงานศพ ลำดับขั้นตอนในการจัดงานศพ หลักธรรมคำสอนที่เกี่ยวข้องกับการจัดงานศพ วิธีการทำบุญอุทิศส่วนกุศล และประโยชน์ที่ได้จากพิธีกรรมการทำบุญอุทิศส่วนกุศล ในพระพุทธศาสนาเถรวาท ผลการศึกษาพบว่า

พิธีการจัดงานศพ ในพิธีศพทางพระพุทธศาสนานั้นมีความสำคัญมาก เพราะเป็นข้อกำหนดให้ปฏิบัติต่อกันของคนในสังคม การทำพิธีศพนี้มีความแตกต่างจากศาสนาอื่น ๆ ในการทำพิธีศพจะทำให้เกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อยและทำให้เกิดความสามัคคีในญาติพี่น้อง และบุคคลที่อยู่ร่วมกันในสังคม พิธีศพได้ทำสืบทอดกันมาตั้งแต่ครั้งพุทธกาล จึงกลายมาเป็นประเพณีนิยมที่ถือปฏิบัติสืบต่อกันมาจนถึงปัจจุบันนี้ แต่ละท้องถิ่นพิธีกรรมอาจมีความแตกต่างกันบ้างในบางเรื่อง แต่มีวัตถุประสงค์เหมือนกันคือเพื่อเป็นการสักการะผู้ตายเป็นครั้งสุดท้าย และทำบุญอุทิศให้แก่ผู้ตายให้ไปสู่สุคติ เพราะมีความเชื่อว่าเมื่อคนตายไปแล้วย่อมไปเกิดภพใหม่ตามกรรมที่ตนได้ทำไว้

^{๓๗} พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต), การตายคือคตินิยมแห่งชีวิต, (กรุงเทพมหานคร: ธรรมสภา, ๒๕๓๙), หน้า ๒๐.

ลำดับขั้นตอนในการจัดงานศพ ในการศึกษาวิจัยผู้วิจัยได้แยกศึกษา ๒ ส่วน คือ

๑) การจัดงานศพสมัยพุทธกาล มี ๑๒ ขั้นตอน ได้แก่ (๑) การสักการศพ (๒) การรดน้ำศพ (๓) การห่อศพ (๔) การนำศพใส่โลง (๕) การบำเพ็ญกุศลศพ (๖) สถานที่เผาศพ (๗) เรือนสำหรับปลงศพ (๘) ขบวนศพ (๙) การบังสุกุลศพ (๑๐) การทำประทักษิณศพ (๑๑) การจุดไฟเผาศพ (๑๒) การเก็บอัฐิ

๒) การจัดงานศพในปัจจุบัน มี ๑๒ ขั้นตอน ได้แก่ (๑) การอาบน้ำศพ (๒) การแต่งตัวศพ (๓) พิธีรดน้ำศพ (๔) เงินใส่ปากศพ (๕) การปิดหน้าศพ (๖) ตราสัง (การมัดศพ) (๗) การบรรจุศพลงโลง (๘) การสวดศพ (๙) การเซ่นไหว้ศพ (๑๐) การบวชหน้าศพ (๑๑) การสวดพระอภิธรรมหน้าไฟ (๑๒) การเก็บอัฐิ

หลักธรรมคำสอนที่เกี่ยวข้องกับการจัดงานศพ ในทางพระพุทธศาสนา พระพุทธองค์ทรงมีวิธีการให้บรรเทาทุกข์ด้วยปัญญา นั่นคือ การแสดงธรรมให้เกิดความเข้าใจในเรื่องของชีวิตว่าเกิดแก่เจ็บตายเป็นเรื่องธรรมดา ตามเหตุตามปัจจัย ได้แก่ ปฏิจจสมุปบาท คือ ปัจจัยการ หมายถึง อากาโรหังธรรมที่อาศัยกันเกิดขึ้น โดยเริ่มจากความไม่รู้หรือวิชาเป็นเหตุเป็นปัจจัยทำให้สังขารเกิด สังขารเป็นปัจจัยทำให้วิญญาณเกิด วิญญาณเป็นปัจจัยทำให้นามรูปเกิด นามรูปเป็นปัจจัยทำให้สฬายตนะเกิด สฬายตนะเป็นปัจจัยทำให้ผัสสะเกิด ผัสสะเป็นปัจจัยทำให้เวทนาเกิด เวทนาเป็นปัจจัยทำให้ตัณหาเกิด ตัณหาเป็นปัจจัยทำให้อุปาทานเกิด อุปาทานเป็นปัจจัยทำให้ภพเกิด ภพเป็นปัจจัยทำให้ชาติเกิด ชาติเป็นปัจจัยทำให้ชรา มรณะ โสกะ (ความเศร้าโศก) ปริเทวะ (ความคร่ำครวญ) ทุกข์ (ความทุกข์กาย) โทมนัส (ความทุกข์ใจ) และอุปายาส (ความคับแค้นใจ) เกิดตามมา และความเกิดขึ้นแห่งกองทุกข์ทั้งหมดนี้ มีได้ด้วยเหตุดังกล่าวนี้

วิธีการทำบุญอุทิศส่วนกุศล การทำบุญอุทิศส่วนกุศลให้คนตาย ได้มีการปฏิบัติสืบ ๆ กันมาตั้งแต่สมัยพระพุทธกาล การทำบุญนั้นต้องประกอบด้วยบุญเจตนา มุญจนเจตนา และอุปภาคเจตนา ตั้งใจทำบุญด้วยใจบริสุทธิ์ผุดผ่อง คนตายจะได้ไม่กังวล แล้วกรวดน้ำอุทิศส่วนกุศลให้ผู้ตาย บุญที่ได้อุทิศไปนั้น แม้ไม่ถึงผู้ตาย ก็จะเป็นผลบุญต่อผู้ที่ทำนั้นติดตัวไปในภพภูมิต่าง ๆ

ประโยชน์ที่ได้จากพิธีกรรมการทำบุญอุทิศส่วนกุศล ในการอุทิศส่วนบุญส่วนกุศลให้แก่ผู้ที่ล่วงลับไปแล้วนั้น เป็นคติธรรมความเชื่อที่เชื่อมโยงกับหลักธรรมในทางศาสนา เพื่อเป็นการอุทิศส่วนบุญให้แก่ผู้ล่วงลับ เป็นการสงเคราะห์อนุเคราะห์แก่ญาติผู้วายชนม์ ให้ไปเกิดในสุคติโลกสวรรค์ เป็นการแสดงออกถึงน้ำใจที่ดีงาม การแสดงออกถึงน้ำใจต่อกันมี ๓ ยาม คือ ยามจน ยามเจ็บ และยามจาก ดังนั้น ประโยชน์ที่ได้จากพิธีกรรมการทำบุญอุทิศส่วนกุศล คือ (๑) กำลังใจให้ผู้ที่อยู่เบื้องหลัง (๒) ญาติได้พบปะสมาคมกัน (๓) ได้ทำบุญอุทิศให้คนตาย (๔) จัดการศพไม่ให้ญาติตาต่อผู้พบเห็น (๕) เพื่อระลึกถึงผู้ตาย (๖) ให้โอกาสคนได้มาขออโหสิกรรม (๗) เพื่อเป็นเกียรติแก่ผู้มีชีวิตอยู่ และ (๘) เป็นการแสดงออกซึ่งความกตัญญู

บทที่ ๓

แนวคิดเรื่องพิธีกรรมการจัดงานศพในศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก

ในการศึกษาวิจัยบทนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาถึงพิธีการจัดงานศพ ลำดับขั้นตอนในการจัดงานศพ หลักธรรมคำสอนที่เกี่ยวข้องกับการจัดงานศพ วิธีการทำบุญอุทิศส่วนกุศล และประโยชน์ที่ได้จากพิธีกรรมการทำบุญอุทิศส่วนกุศลในศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก ดังต่อไปนี้

๓.๑ พิธีกรรมการจัดงานศพ

จากการศึกษาเนื้อหาเกี่ยวกับการพิธีกรรมการจัดงานศพของศาสนาคริสต์พบเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับความเป็นมาซึ่งอยู่ในคัมภีร์ไบเบิลของพันธสัญญาเดิม และพันธสัญญาใหม่ โดยมีเรื่องราวและเนื้อหาเกี่ยวกับความเป็นมาของพิธีการจัดงานศพ ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

๓.๑.๑ พันธสัญญาเดิม

(๑) บทอ่านจากหนังสือโยบ โยบตอบว่า

ข้าพเจ้าอยากบันทึกถ้อยคำของข้าพเจ้าไว้ อยากให้จารึกไว้ในหนังสือ สลักไว้ในแผ่นศิลา เป็นหลักฐานด้วยปากกาเหล็กและตะกั่ว เพราะข้าพเจ้าทราบว่า พระผู้เฒ่าของข้าพเจ้า ทรงพระชนม์อยู่ และจะยืนหยัดอยู่บนแผ่นดินในวันสุดท้าย เมื่อเนื้อหนังของข้าพเจ้าถูกทำลายไปแล้ว แม้ไม่มีร่างกาย ข้าพเจ้าก็จะได้เห็นพระองค์เป็นข้าพเจ้าเองจะเห็น และนัยน์ตาของข้าพเจ้าจะได้เห็น ไม่ใช่คนอื่น^๑

(๒) บทอ่านจากหนังสือปรีชาญาณ

วิญญาณคนดีมีธรรมอยู่ในพระหัตถ์พระเป็นเจ้า ความทุกข์ร้อนใดเล่าจะมากล้ำกราย ในสายตาคนโหดเขลา ดูเหมือนว่าเขาตายแล้ว การลาโลกนี้ไปดูคล้ายกับเป็นความทุกข์ การพراقจากเราไปดูเหมือนกับเป็นการสูญเสียดังที่ไหนได้ เขาอยู่ในสันติสุข

ในสายตาของมนุษย์ หากเขาจะเคยได้รับโทษมาแล้ว เขาก็ยังหวังเต็มที่ว่าไม่มีวันตายเขาต้องทนทุกข์เพียงเล็กน้อยแล้วเขาจะได้รับพระพรมากมาย พระเป็นเจ้าทรงทดลองเขา และทรงพบว่าเขาสมกับพระองค์ พระองค์ทรงทดลองเขาเหมือนหลอมทองในเตา ทรงพอพระทัยเขา เหมือนยัญบูชา

ผู้ที่มอบความวางใจในพระองค์ จะเข้าใจความจริง และผู้ที่ประพฤติดนชื้อสัตย์ก็จะคงอยู่ใกล้พระองค์ในความรัก เพราะผู้เลือกสรรของพระเป็นเจ้าจะได้รับความชอบและพระเมตตา^๒

^๑ ยบ ๑๙ : ๒๓ - ๒๗ ก.

^๒ ปชญ ๓ : ๑ - ๖,๙.

(๓) บทอ่านจากหนังสือปรัชญาญาณ

คนดีมีธรรม แม้อายุสั้น ก็ได้รับการพักผ่อน คนชราที่มีเกียรติ ไม่ใช่คนชราที่มีอายุยืน และไม่นับกันด้วยจำนวนปี ปัญญาสุขุมเป็นดังผมหงอกของคนชราและชีวิตที่ไร้มลทินก็เท่ากับการมีอายุยืน คนดีมีธรรมมุ่งทำให้พระเป็นเจ้าผู้ทรงรักเขาพอพระทัย และเนื่องด้วยเขามีชีวิตอยู่ท่ามกลางคนบาป พระองค์จึงทรงพาเขาไปเสีย พระองค์ทรงยกเขาไป ด้วยทรงเกรงว่าความชั่วร้ายจะทำให้ความคิดของเขาไขว้เขว หรือความเลวทรามจะทำให้จิตใจหลงไป เพราะความชั่วร้ายยั่ววนใจ ทำให้ความดีมีดมัว ความเดือดพล่านของตัณหาทำให้คนใจต้องต้องเสียไป คนดีลูถึงธรรมชั้นสมบูรณ์ในช่วงระยะเวลาอันสั้น ก็เหมือนหนึ่งทำการงานมานานปีวิญญูญาณเขาเป็นที่พอพระทัยพระเจ้า พระองค์จึงทรงยกเขาไปโดยเร็วให้พ้นจากความต่ำช้า ผู้คนเห็นเช่นนั้นก็ไม่เข้าใจ ไม่ใส่ใจคิดว่าผู้เลือกสรรของพระเจ้าพบความชอบและพระเมตตา และผู้ศักดิ์สิทธิ์ของพระองค์พบการคุ้มครอง^๓

(๔) บทอ่านจากหนังสือประกาศกอิสยาห์

ในวันนั้น บณูเชานี้ พระเจ้าจอมโยธา จะทรงจัดการเลี้ยงสำหรับบรรดาประชาชาติ เป็นการเลี้ยงด้วยของอ้วนพี และบณูเชานี้พระองค์จะทรงทำลายผ้าไว้ทุกข์ที่คลุมหน้าชนชาติทั้งหลาย และม่านที่กางอยู่เหนือบรรดาประชาชาติ จะทรงทำลายความตายให้สาบสูญตลอดไป และพระเจ้าจะทรงเซ็ดน้ำตาจากใบหน้าของคนทั้งปวงจะทรงกำจัดความอับอายขายหน้าของประชากรของพระองค์ไปเสียจากพื้นพิภพ เพราะพระเจ้าได้ตรัสไว้เช่นนั้น ในวันนั้น เขาจะกล่าวกันว่า “นี่แหละคือพระเจ้าของเรา เราได้คอยท่าพระองค์ว่าจะทรงช่วยเราให้รอด นี่คือพระเจ้า เราได้คอยท่าพระองค์ เรามีสมาคมยินดีที่พระองค์ทรงช่วยให้รอด”^๔

(๕) บทอ่านจากหนังสือเพลงคร่ำครวญ

จิตใจข้าพเจ้าขาดความสงบสุข จนลืมนึกว่าความสุขคืออะไร ข้าพเจ้าจึงว่า “ศักดิ์ศรีของข้าพเจ้าสูญไปแล้ว ความหวังในพระเจ้ายกดับหมด” การคิดถึงความทุกข์และความยากลำบากก็เป็นดังบอระเพ็ดและดีหมี จิตใจของข้าพเจ้ายังนึกถึงเรื่องนี้อยู่เนืองๆ และรู้สึกหดหู่ ข้าพเจ้าหวนคิดขึ้นมาที่ไรก็มีหวังขึ้น เมื่อคิดได้ว่า ความรักมั่นคงของพระเจ้าไม่เคยสิ้นสุด และพระเมตตาของพระองค์ไม่มีวันเหือดหาย แต่เป็นของใหม่อยู่ตลอดเวลาเข้า ความเที่ยงตรงของพระองค์ใหญ่ยิ่งนัก จิตใจข้าพเจ้าจึงว่า “พระเจ้าทรงเป็นส่วนมรดกของข้าพเจ้า เหตุฉะนี้ข้าพเจ้าจะหวังในพระองค์” พระเจ้าทรงพระทัยดีต่อทุกคนที่วางใจในพระองค์ ทรงพอพระทัยต่อคนที่แสวงหาพระองค์ เป็นการดีที่จะรอคอยความรอดจากพระเจ้าอย่างเงียบ ๆ^๕

(๖) บทอ่านจากหนังสือประกาศกดาเนียล

ครั้งหนึ่ง ข้าพเจ้าดาเนียลกำลังเสร์โศก ได้ยินพระวาจาของพระเจ้าดังต่อไปนี้ “ในเวลา นั้น มีคาเอลผู้พิทักษ์ยิ่งใหญ่ ผู้คุ้มกันชนชาติของเจ้าจะยืนขึ้น เมื่อนั้นจะเป็นยุคความ

^๓ ปชญญ ๔ : ๗-๑๕.

^๔ อสย ๒๕ : ๖ ก, ๗-๙.

^๕ พคค ๓ : ๑๗-๒๖.

ยากลำบาก ซึ่งไม่เคยอุบัติขึ้น นับแต่มีประชาชาติมาจนถึงสมัยนั้น แต่ยุคนั้น ชนร่วมชาติของเจ้าจะได้รับการก่อกวนให้รอด คือทุกคนที่มีชื่อจารึกไว้ในหนังสือเล่มนั้น หลายคนที่นอนหลับจมอยู่ในดินจะตื่นขึ้น บ้างก็เข้าสู่ชีวิตนิรันดร บ้างก็จะเข้าสู่ความอับอายขายหน้าชั่วชีวิตนิรันดร บรรดาคนฉลาดจะส่องแสงดังแสงฟ้า ผู้ที่สอนคนจำนวนมากให้ความชอบธรรมก็จะส่องแสงเหมือนดวงดาวเป็นนิรันดร^๖

(๗) บทอ่านจากหนังสือมัคคาบี

ครั้งนั้นยูดา มัคคาบี (ประมุขชาวอิสราเอล) เมื่อเรียไรเงินได้ประมาณสองพันเหรียญตรึงมาแล้ว ได้ส่งไปยังกรุงเยรูซาเล็มเพื่อถวายบูชาตเซบายาบ ที่ท่านทำเช่นนั้นนับว่าเป็นการกระทำที่ดีน่าชมยิ่ง เพราะเป็นการคิดถึงการกลับคืนชีพ เพราะถ้าหากท่านไม่เชื่อว่าผู้ล่วงลับจะกลับคืนชีพแล้ว การภาวนาอุทิศแก่ผู้ล่วงลับก็คงไม่จำเป็นและมลาย แต่ท่านถือว่า ผู้สนใจอย่างศรัทธาจะต้องได้รับรางวัลงดงามยิ่ง จึงเป็นความคิดศักดิ์สิทธิ์และน่าเลื่อมใส เพราะฉะนั้นท่านจึงจัดการให้ถวายบูชาตเซบายาบอุทิศแก่ผู้ล่วงลับ เพื่อให้เขาหลุดพ้นจากบาป^๗

๓.๑.๒ พันธสัญญาใหม่

(๑) บทอ่านจากหนังสือกิจการอัครสาวก

เปโตรเริ่มปราศรัยว่า โดยความสัตย์จริง ข้าพเจ้าถือว่า พระเป็นเจ้าไม่ทรงเลือกที่รักมักที่ชัง แต่ในท่ามกลางนานาชาติ ผู้ที่ยำเกรงพระองค์และถือความเที่ยงธรรมยอมเป็นที่สบพระทัย เรื่องที่พระองค์ได้ทรงฝากไว้แก่บุตรหลานชาวอิสราเอล คือทรงประกาศข่าวดีนำสันติสุขโดยทางพระเยซูคริสตเจ้า ซึ่งทรงเป็นพระเจ้าของทุกคน ท่านก็ทราบอยู่แล้วถึงเหตุการณ์ที่ได้เกิดขึ้นในแคว้นยูเดีย คือ พระเยซูเจ้าแห่งนาซาเร็ธได้ทรงเริ่มเทศนาในแคว้นกาลิลี หลังจากทรงรับพิธีล้างที่ท่านยอห์นได้ประกาศแล้ว ท่านก็ทราบแล้วว่า พระเป็นเจ้าได้ทรงเจิมพระเยซูเจ้าด้วยพระจิตและฤทธิ์อำนาจอย่างไร พระเยซูเสด็จไปแห่งหนใดก็มีแต่ทรงทำความดี และทรงรักษาผู้ที่อยู่ในแคว้นมีอัสสาจ เพราะพระผู้เป็นเจ้าสถิตอยู่กับพระองค์ท่าน ส่วนพวกเรา เราเป็นพยานรู้เห็นการทุกอย่างที่พระเยซูเจ้าได้ทรงกระทำในแคว้นยูเดียและที่กรุงเยรูซาเล็ม พระองค์นี้แหละที่เราได้ประหารชีวิตโดยตรึงบนไม้กางเขน แต่พระเป็นเจ้าได้ทรงบันดาลให้พระองค์ท่านกลับคืนชีพในวันที่สาม และได้โปรดให้พระองค์ท่านปรากฏมา มิใช่ต่อหน้าอาณาประชาราษฎร์ แต่ปรากฏมาแก่พยานบางคนซึ่งได้ทรงเลือกสรรไว้ คือแก่พวกเราซึ่งบัญชาให้เราประกาศแก่อาณาประชาราษฎร์ยืนยันว่า พระเป็นเจ้าได้ทรงแต่งตั้งพระองค์ท่านเป็นผู้พิพากษาผู้เป็นและผู้ตาย ประกาศกทั้งหลายต่างประกาศยืนยันว่า ผู้ที่เชื่อในพระองค์ท่านจะได้รับการอภัยบาปในพระนามของพระองค์^๘

^๖ ดนล ๑๒ : ๑-๓.

^๗ ๒มคป ๑๒ : ๔๓-๔๕.

^๘ กจ ๑๐ : ๓๔-๔๓.

(๒) บทอ่านจากจดหมายนักบุญเปาโลอัครสาวกถึงชาวโรม

พี่น้อง ความไว้วางใจไม่ทำให้ผิดหวัง เพราะพระจิตที่เราได้รับนั้น หลังความรักของพระเป็นเจ้าในดวงใจเรา ขณะที่เราหมดหนทางแล้ว พระคริสตเจ้าได้สิ้นพระชนม์เพื่อเรา คนบาปหยาบเข้าในเวลาที่กำหนด อันที่จริง เป็นการยากที่ใครคนหนึ่งจะยอมตายเพื่อคนชอบธรรม เพื่อคนดีจริง ๆ บางทีอาจจะมีคนยอมตายแทนก็ได้ แต่พระเป็นเจ้าทรงพิสูจน์ว่าทรงรักเรา เพราะพระคริสตเจ้าได้สิ้นพระชนม์เพื่อเรา เมื่อเรายังเป็นคนบาปอยู่

บัดนี้ เมื่อเราได้เป็นผู้ชอบธรรมโดยพระโลหิตของพระองค์แล้ว เดชะพระองค์เรายังจะรอดพ้นจากพระพิโรธของพระเป็นเจ้า หากว่าเมื่อยังเป็นศัตรูอยู่ เราได้คืนดีกับพระเป็นเจ้า เดชะการสิ้นพระชนม์ของพระบุตรของพระองค์ ยิ่งกว่านั้นเมื่อเราได้กลับคืนดีแล้ว เราก็ก็นำรอดพ้น เดชะพระชนม์ของพระองค์แน่ ๆ นอกจากนั้นเรายังภูมิใจในพระเป็นเจ้า เดชะพระเยซูคริสต์พระเจ้าของเรา เดชะพระองค์ บัดนี้เราได้รับการกลับคืนดีที่กล่าวนี้^๙

(๓) บทอ่านจากจดหมายนักบุญเปาโลอัครสาวกถึงชาวโรม

พี่น้อง ถ้าเนื่องจากความผิดของคน ๆ เดียว ความตายได้ครอบครองทุกคน เดชะพระคริสตเจ้าแต่พระองค์เดียว ทุกคนที่ได้รับพรสวรรค์และความชอบธรรมอย่างสมบูรณ์ ก็ยังจะได้ครองราชย์ในชีวิต ด้วยเหตุนี้ ความผิดของมนุษย์คนเดียวเป็นเหตุให้มนุษย์ทุกคนถูกลงโทษ ฉะนั้นใด ก็กิจการชอบธรรมของมนุษย์คนเดียวก็นำความชอบธรรมที่บันดาลชีวิตมาให้แก่มนุษย์ทุกคน ฉะนั้นนั้น มวลมนุษย์กลายเป็นคนบาปเพราะความไม่เชื่อฟังของคน ๆ เดียว ฉะนั้นใด มวลมนุษย์ก็จะเป็นผู้ชอบธรรมเพราะความเชื่อฟังของคน ๆ เดียว ฉะนั้นนั้น บัญญัติมาสอดแทรกทำให้เกิดความผิดทวีขึ้น แต่ที่ใดความผิดทวีขึ้น พระคุณก็ยิ่งทวีขึ้นกว่านั้นอีก ดังนี้ บาปเข้าครอบงำทำให้ตาย ฉะนั้นใด พระคุณก็เข้าครอบงำอาศัยความชอบธรรมทำให้บรรลุถึงชีวิตนิรันดร เดชะพระคริสต์พระเจ้าของเรา ฉะนั้นนั้น^{๑๐}

(๔) บทอ่านจากจดหมายนักบุญเปาโลอัครสาวกถึงชาวโรม

พี่น้อง ท่านไม่ทราบดอกหรือว่า เราทุกคนที่ได้รับศีลล้างบาปเดชะพระเยซูคริสตเจ้าแล้ว ก็ได้รับศีลล้างบาปโดยรวมกับการสิ้นพระชนม์ของพระองค์ด้วย ถูกแล้ว เราถูกฝังไว้ในความตายพร้อมกับพระองค์ด้วยศีลล้างบาป เพื่อว่าดุจเดียวกับที่พระคริสตเจ้าได้ทรงกลับคืนชีพจากบรรดาผู้ตายเดชะพระฤทธานุภาพของพระบิดา เราก็ก็นำดำเนินชีวิตใหม่เช่นเดียวกัน อันที่จริง ถ้าเราเข้าสนิทเป็นอันหนึ่งเดียวกันกับพระองค์ในความตายเหมือนพระองค์แล้ว เราก็ก็นำกลับคืนชีพเหมือนพระองค์ด้วย เราทราบแล้วว่าตัวเก่าของเราถูกตรึงกางเขนกับพระองค์แล้ว เพื่อว่าร่างกายที่ตกเป็นทาสของบาปจะได้ถูกทำลายเสีย แล้วเราจะได้ไม่เป็นทาสของบาปอีกต่อไป ด้วยว่า ผู้ที่ตายแล้วก็เป็นอันพ้นจากบาปไป เราเชื่อว่า หากเราตายกับพระคริสตเจ้าแล้ว

^๙ รม ๕ : ๕-๑๑.

^{๑๐} รม ๕ : ๑๗-๒๑.

เราจะมีชีวิตกับพระองค์ด้วย เพราะเรารู้ว่า พระคริสตเจ้าเมื่อทรงกลับคืนชีพจากบรรดาผู้ตายแล้ว จะไม่สิ้นพระชนม์อีก ความตายจะไม่มีอำนาจเหนือพระองค์อีกต่อไป^{๑๑}

(๕) บทอ่านจากจดหมายนักบุญเปาโลอัครสาวกถึงชาวโรม

พี่น้อง ใครๆ ที่มีพระจิตผู้นำก็เป็นบุตรของพระเป็นเจ้า จิตตารมณ์ที่ท่านได้รับนั้น มิใช่จิตตารมณ์เยี่ยงทาส ที่คอยแต่จะนำความกลัวมาสู่ชีวิตของท่านอีก แต่เป็นจิตตารมณ์เยี่ยงบุตร ซึ่งทำให้ท่านร้องออกมาว่า อับบา (แปลว่า พระบิดา) พระจิตเจ้าเองก็ร่วมยืนยันกับจิตใจของเราว่า เราเป็นบุตรของพระเป็นเจ้า ในเมื่อเราเป็นบุตรแล้ว เราก็เป็นทายาทของพระเป็นเจ้า และเป็นทายาทร่วมรับมรดกกับพระคริสตเจ้า หากเราพร้อมทนทุกข์ทรมานกับพระองค์ เราก็มีส่วนร่วมในพระเกียรติมงคลของพระองค์ด้วย

ข้าพเจ้าคิดว่า ความทุกข์ทรมานในเวลาปัจจุบันนั้น ไม่สมจะนำไปเปรียบกันเลยกับเกียรติมงคลที่จะต้องเปิดเผยแก่เรา สิ่งสารพัดที่ทรงสร้างมา ต่างก็รอคอยให้พระเป็นเจ้าทรงแสดงบรรดาบุตรของพระองค์ สิ่งสารพัดที่ทรงสร้างมาต้องอยู่ในอำนาจของอนิจจัง มิใช่ตามใจตนเอง แต่โดยพระประสงค์ของพระเป็นเจ้าเองที่ทรงจัดเช่นนั้น กระนั้นก็ดี สิ่งสารพัดที่ทรงสร้างมานี้ ก็ยังมีความหวังเช่นเดียวกับพวกเราว่า จะพ้นจากการเป็นทาสต่อสภาพที่จะต้องเนาเปื่อยผุพังไป เพื่อจะได้เสรีภาพมีเกียรติมงคลเช่นเดียวกับที่บรรดาบุตรของพระเป็นเจ้าจะได้รับ

เราก็ทราบอยู่แล้วว่า ตั้งแต่แรกเริ่มมาจนถึงทุกวันนี้ สิ่งสารพัดที่ทรงสร้างมากำลังร้องครวญครางด้วยความเจ็บปวดเหมือนจะคลอดบุตร มิใช่แต่สิ่งสารพัดที่ทรงสร้างมาเท่านั้น แม้แต่เราทุกคน ผู้ที่ได้รับผลแรกจากองค์พระจิตเจ้าแล้ว ก็ร้องครวญครางด้วยภายในตัวเรา ในเมื่อเรารอคอยให้พระเป็นเจ้าทรงรับเราเป็นบุตร ให้ร่างกายของเราได้รับความรอดเป็นอิสระ^{๑๒}

(๖) บทอ่านจากจดหมายนักบุญเปาโลอัครสาวกถึงชาวโรม

พี่น้อง ถ้าพระเป็นเจ้าทรงอยู่ฝ่ายเรา ใครเล่าจะต้านทานเราได้ พระองค์มิได้ทรงไว้ชีวิตพระบุตรของพระองค์เอง แต่ทรงสละเพื่อเราทั้งหลาย แล้วพระองค์จะไม่ประทานพระพรอื่นๆ ให้เราพร้อมกับพระบุตรกระนั้นหรือ ใครจะฟ้องกล่าวหาผู้ที่พระเป็นเจ้าทรงเลือกสรร พระเป็นเจ้าทรงเป็นผู้ประทานความชอบธรรมให้แล้ว ใครเล่าจะตัดสินลงโทษ มิใช่พระเยซูคริสตเจ้า เพราะพระองค์สิ้นพระชนม์ ทรงกลับคืนชีพ ประทับเบื้องขวาพระเป็นเจ้า และเสนาอิวองนเพื่อเราด้วย ใครจะมาพรากเราจากความรักที่พระคริสตเจ้าทรงมีต่อเรา ความทุกข์ลำเค็ญหรือความกระวนกระวายใจหรือ การเบียดเบียนข่มเหงหรือ ความมอดอยากและการขาดเครื่องนุ่งห่มหรือ ภัยอันตรายและคมดาบหรือ แต่การทดลองทั้งหมดนี้ เราชนะได้โดยง่าย อาศัยพระผู้ทรงรักเรา ข้าพเจ้าเชื่อมั่นว่า ไม่ว่าจะความตายหรือชีวิต ไม่ว่าจะทุตสวรรค์หรือเทพเจ้า ไม่ว่าจะสิ่งในปัจจุบันหรือในอนาคต ไม่ว่าจะฤทธิ์อำนาจหรือความสูง ความลึก และไม่ว่าสิ่งสร้างใดๆ จะมาพรากเราจากความรักของพระเป็นเจ้าต่อเรา ซึ่งปรากฏในพระเยซูคริสตเจ้าของเราได้^{๑๓}

^{๑๑} โรม ๖ : ๓-๙.

^{๑๒} โรม ๘ : ๑๙-๒๓.

^{๑๓} โรม ๘ : ๓๑-๓๕, ๓๗-๓๙.

(๗) บทอ่านจากจดหมายนักบุญเปาโลอัครสาวกถึงชาวโรม

พี่น้อง ในพวกเรา ไม่มีผู้ใดที่มีชีวิตอยู่เพื่อตนเอง และไม่มีผู้ใดตายเพื่อตนเอง หากเรามีชีวิตอยู่ ก็มีชีวิตเพื่อพระเจ้า และถ้าเราตาย เราก็ตายเพื่อพระเจ้า ดังนั้น มิว่าเรามีชีวิตอยู่หรือตาย เราก็คือคนของพระเจ้า เพราะเหตุนี้เอง พระคริสตเจ้าจึงสิ้นพระชนม์และทรงกลับคืนชีพ เพื่อจะได้เป็นเจ้าของครอบครองทั้งผู้ตายและผู้เป็น เราทุกคนต้องยืนอยู่ต่อหน้าบัลลังก์พิพากษาของพระเจ้า เพราะมีคำเขียนไว้ในพระคัมภีร์ว่า พระเจ้าตรัสว่า เรามีชีวิตอยู่แน่นอนฉันใด ก็เป็นที่แน่นอนฉันนั้นว่า ทุกคนจะคุกเข่ากราบเรา และล้นของทุกคนจะสรรเสริญพระเป็นเจ้า ฉะนั้น เราต่างคนต่างจะต้องทูลรายงานเกี่ยวกับตนเองต่อพระเป็นเจ้า^{๑๔}

(๘) บทอ่านจากจดหมายนักบุญเปาโลอัครสาวกถึงชาวโครินธ์ ฉบับที่หนึ่ง

พี่น้อง พระคริสตเจ้าทรงกลับคืนชีพจากบรรดาผู้ตาย พระองค์คือผลแรกของบรรดาผู้ที่ได้สิ้นใจ ความตายเกิดขึ้นเพราะมนุษย์ฉันใด การกลับคืนชีพของบรรดาผู้ตายก็เกิดขึ้นเพราะมนุษย์คนหนึ่งฉันนั้น มนุษย์ทุกคนตายในอาดัม ฉันใด มนุษย์ทุกคนก็จะกลับมีชีวิตในพระคริสตเจ้า ฉันนั้น แต่ว่าจะเป็นไปตามลำดับของแต่ละคน พระคริสตเจ้าทรงเป็นผลแรกต่อไปก็คือผู้ที่ เป็นของพระคริสตเจ้า เมื่อพระองค์เสด็จมา^{๑๕}

(๙) บทอ่านจากจดหมายนักบุญเปาโลอัครสาวกถึงชาวโครินธ์ ฉบับที่หนึ่ง

พี่น้องโปรดฟัง ข้าพเจ้ามีอรรถล้าลึกจะบอกท่าน คือว่า เราทุกคนจะไม่ตาย (เมื่อพระคริสตเจ้าจะเสด็จมา) แต่ทุกคนจะเปลี่ยนแปลง ในช่วงระยะเวลาเดียว ในพริบตาเดียว เมื่อเปาตรครั้งสุดท้าย เพราะเสียงแตรจะดังขึ้น แล้วผู้ตายจะกลับคืนชีพอย่างไม่เฝ้าเพื่อย แล้วเราก็จะเปลี่ยนแปลงดุจกัน เพราะธรรมชาติที่เฝ้าเพื่อยของเรานี้จะต้องสวมใส่ความเฝ้าเพื่อย และธรรมชาติที่ต้องตายนี้จะต้องสวมใส่ความไม่รู้จักตาย เมื่อสิ่งที่เฝ้าเพื่อยนี้จะสวมใส่ความเฝ้าเพื่อย เมื่อธรรมชาติที่ต้องตายจะสวมใส่ความไม่รู้จักตายแล้ว ก็จะเป็นจริงตามคำที่เขียนไว้ในพระคัมภีร์ว่า ความตายจะถูกกลืนจนปราศัย ความตายเอ๋ย ชัยชนะของเจ้าอยู่ไหน ความตายเอ๋ย พิชัยชนะของเจ้าอยู่ไหน พิชัยชนะของความตายคือบาป ส่วนฤทธิ์ของบาปคือบัญญัติ แต่ขอบพระคุณพระเป็นเจ้าผู้ประทานชัยชนะให้แก่เรา โดยอาศัยพระเยซูคริสต์พระเจ้าของเรา^{๑๖}

(๑๐) บทอ่านจากจดหมายนักบุญเปาโลอัครสาวกถึงชาวโครินธ์ ฉบับที่สอง

พี่น้อง เรารู้ว่า เมื่อเด็ทท์ซึ่งเราอาศัยในโลกนี้ถูกเก็บพับแล้ว เรายังมีบ้านซึ่งพระเป็นเจ้าทรงสร้างไว้สำหรับเรา เป็นบ้านถาวรนิรันดร ที่มีได้สร้างขึ้นด้วยมือของมนุษย์ อยู่ในสวรรค์ ดังนั้น เราจึงมีความมั่นใจอยู่เสมอ และทราบว่เมื่อเรามีชีวิตอยู่ในร่างกาย เราก็คือถูกเนรเทศจากพระเจ้า เราดำเนินชีวิตด้วยความเชื่อ มิใช่ตามที่ตาแลเห็น เรามีความมั่นใจ แต่เราก็คือปรารถนาถูกเนรเทศจากร่างกายมากกว่า เพื่อไปอยู่กับพระเจ้า เหตุฉนั้น ไม่ว่าเราจะมีชีวิตอยู่ในร่างกาย หรือถูกเนรเทศจากร่างกายก็ตาม เราก็คือมีความมุ่งมั่นที่จะทำตนให้เป็นที่พอพระทัย

^{๑๔} รม ๑๔ : ๗-๙, ๑๐ข-๑๒.

^{๑๕} ๑คร ๑๕ : ๒๐-๒๓.

^{๑๖} ๑คร ๑๕ : ๕๑-๕๗.

พระองค์ เพราะว่าเราทุกคนจะต้องปรากฏตัวเฉพาะพระบัลลังก์ของพระคริสตเจ้า เพื่อแต่ละคน จะได้รับสมกับที่ได้กระทำเมื่อยังมีชีวิตอยู่ในร่างกาย แล้วแต่ว่าจะดีหรือชั่ว^{๑๗}

(๑๑) บทอ่านจากจดหมายนักบุญเปาโลอัครสาวกถึงชาวฟิลิปปี

พี่น้อง บ้านเมืองของเราอยู่ในสวรรค์ เราจึงเฝ้าคอยพระเจ้าผู้ช่วยให้รอดจากแดนนี้ คือองค์พระเยซูคริสตเจ้า พระองค์จะทรงปฏิรูปร่างกายอันต่ำต้อยของเราให้เหมือนพระกายอันรุ่งเรืองของพระองค์ ด้วยฤทธานุภาพที่ทำให้พระองค์สามารถปราบสิ่งสารพัด ให้อยู่ในอำนาจของพระองค์^{๑๘}

(๑๒) บทอ่านจากจดหมายนักบุญเปาโลอัครสาวกถึงชาวเธสะโลนิกา ฉบับที่หนึ่ง

พี่น้อง เราไม่อยากให้ท่านขาดความรู้ความเข้าใจถึงเรื่องผู้ลวงลับ เพื่อท่านจะได้ไม่โศกเศร้าเหมือนคนอื่นๆ ที่ไม่มีความหวัง เพราะหากเราเชื่อว่าพระเยซูเจ้าสิ้นพระชนม์ และทรงกลับคืนชีพแล้ว (เราก็มองว่า) พระเป็นเจ้าจะทรงนำบรรดาผู้ที่หลับอยู่มาอยู่กับพระองค์ โดยพระเยซูเจ้าเช่นเดียวกัน ตามพระวาจาของพระเจ้า เราขอบอกท่านดังนี้คือ เราผู้ยังมีชีวิตและรออยู่จนถึงวันที่พระเจ้าเสด็จมา จะไม่ให้เปรียบบรรดาผู้ที่ลวงลับไปแล้ว ด้วยว่า พระเจ้าเองจะเสด็จลงมาจากสวรรค์ตามพระดำรัส เมื่อมีเสียงอัครทูต และเสียงแตรของพระเป็นเจ้า แล้วบรรดาผู้ตายในพระคริสตเจ้าจะกลับคืนชีพก่อน หลังจากนั้น เราผู้ยังมีชีวิตอยู่ จะถูกรับขึ้นไปในกลุ่มเมฆพร้อมกับพวกเขาไปพบกับพระเป็นเจ้าในอากาศแล้ว ดังนี้ เราจะอยู่กับพระเป็นเจ้าเป็นนิรันดร์ ดังนั้น ขอให้พูดปลอบใจกันด้วยถ้อยคำเหล่านี้เถิด^{๑๙}

(๑๓) บทอ่านจากจดหมายนักบุญเปาโลอัครสาวกถึงทิโมธี ฉบับที่สอง

ทิโมธีที่รักยิ่ง จงระลึกถึงพระเยซูคริสตเจ้าผู้สืบเชื้อสายจากดาวิด ผู้ทรงกลับคืนจากบรรดาผู้ตาย ตามพระวรสารที่ข้าพเจ้าประกาศ ข้าพเจ้าได้รับความทุกข์ยากลำบาก จนถึงกับถูกจองจำด้วยโซ่ตรวนเหมือนอาชญากร ก็เพื่อพระวรสารนี้ แต่พระวาจาของพระเจ้าผู้เป็นเจ้าหาถูกจองจำไม่ เหตุฉะนั้น ข้าพเจ้าจึงยอมทนทุกอย่าง เพราะเห็นแก่บรรดาผู้ได้รับเลือก เพื่อจะได้รับความรอด ซึ่งอยู่ในพระเยซูคริสตเจ้าพร้อมกับความรุ่งเรืองตลอดนิรันดร์ ด้วยคำต่อไปนี้ เป็นความจริงเที่ยงแท้คือ ถ้าเราตายกับพระองค์ เราก็จะดำรงชีวิตอยู่กับพระองค์ ถ้าเรามีความอดทน เราก็จะครองราชย์ร่วมกับพระองค์ ถ้าเราไม่ยอมรับพระองค์ พระองค์ก็จะไม่ทรงยอมรับเรา หากเราไม่สัตย์ซื่อ พระองค์ก็ยังคงสัตย์ซื่ออยู่ เพราะพระองค์จะไม่ทรงยอมรับพระองค์เองไม่ได้^{๒๐}

^{๑๗} ๒คร ๕ : ๑, ๖-๑๐.

^{๑๘} ฟป ๓ : ๒๐-๒๑.

^{๑๙} ๑ธส ๔ : ๑๓-๑๘.

^{๒๐} ๒ธส ๔ : ๑๓-๑๘.

(๑๔) บทอ่านจากจดหมายนักบุญยอห์นอัครสาวก ฉบับที่หนึ่ง

พี่น้องที่รักยิ่ง เชิญใคร่ครวญดูเถิดว่า ความรักที่พระบิดาประทานให้เรา นั้นใหญ่หลวงเพียงไร ถึงกับโปรดให้เราได้ชื่อว่า เป็นบุตรของพระเป็นเจ้า และเราก็เป็นจริงๆ ที่โลกไม่รู้จักรักพวกเรา ก็เพราะว่า มันมิได้รู้จักพระองค์ พี่น้องที่รัก แม้ในเวลาที่เราเป็นบุตรของพระเป็นเจ้าแล้ว แต่ในภายหน้าเราจะเป็นอะไรนั้น ยังมิได้ปรากฏแจ้ง เราทราบว่าจะเมื่อปรากฏแจ้งแล้ว เราก็จะเหมือนพระองค์ เพราะเราจะได้เห็นพระองค์ดังที่พระองค์ทรงเป็นอยู่^{๒๑}

(๑๕) บทอ่านจากจดหมายนักบุญยอห์นอัครสาวก ฉบับที่หนึ่ง

พี่น้องที่รักยิ่ง เราทราบว่าเราผ่านจากความตายมาสู่ชีวิตแล้ว เพราะเรารักพี่น้อง ผู้ไม่มีความรักก็ยังคงอยู่ในความตาย ผู้ที่เกลียดชังพี่น้องก็เป็นฆาตกร ท่านเองก็ทราบแล้วว่า ไม่มีฆาตกรคนใดมีชีวิตเป็นนิรันดรอยู่ในตัว เราทราบว่าความรักคืออะไร จากความจริงที่ว่าพระองค์ได้ทรงพลีพระชนม์เพื่อเรา ทำนองเดียวกัน เราก็ควรพลีชีพเพื่อพี่น้องของเราด้วย^{๒๒}

(๑๖) บทอ่านจากหนังสือวิวรณ์

ข้าพเจ้า ยอห์น ได้ยินเสียงจากสวรรค์สั่งว่า จงบันทึกลงไปว่า ตั้งแต่บัดนี้ไป ผู้ที่สิ้นใจในศีลในพรของพระเป็นเจ้า ย่อมเป็นสุข พระจิตตรัสว่า จริงทีเดียวบัดนี้เขาจะพักผ่อนจากการงาน เพราะกิจการที่เขาทำย่อมติดตามเขาไป^{๒๓}

(๑๗) บทอ่านจากหนังสือวิวรณ์

ข้าพเจ้ายอห์น เห็นพระที่นั่งใหญ่สีขาว เห็นผู้ที่ประทับอยู่บนพระที่นั่งนั้น ฟ้าและแผ่นดินหายไปจากพระพักตร์ของพระองค์ โดยไม่มีร่องรอยอีกเลย ข้าพเจ้าเห็นบรรดาผู้ตาย ทั้งใหญ่น้อย ยืนเฝ้าต่อหน้าพระที่นั่ง หนังสือต่างๆ ก็เปิดออก หนังสืออีกเล่มหนึ่งก็เปิดออกด้วย คือบัญญัติชีวิต บรรดาผู้ตายที่อยู่ในทะเลขึ้นมา ความตายและแดนมรณาถูกโยนลงไปทะเลไฟ ทะเลไฟนี้แหละคือความตายครั้งที่สอง และถ้าผู้ใดไม่มีชื่อจดไว้ในบัญญัติชีวิต เขาก็ถูกโยนลงไปทะเลไฟนี้ ข้าพเจ้าได้เห็นฟ้าใหม่ และแผ่นดินใหม่ เพราะฟ้าเดิมและแผ่นดินเดิมหายไปหมดสิ้นแล้ว ทะเลไม่มีอีกแล้ว^{๒๔}

(๑๘) บทอ่านจากหนังสือวิวรณ์

ข้าพเจ้ายอห์น ได้เห็นฟ้าใหม่และแผ่นดินใหม่ เพราะฟ้าเดิมและแผ่นดินเดิมหายไปหมดสิ้นแล้ว ทะเลก็ไม่มีอีกแล้ว ข้าพเจ้าเห็นนครศักดิ์สิทธิ์ นครเยชูซาเล็มใหม่ลอยลงมาจากสวรรค์ จากพระเป็นเจ้า งดงามดุจเจ้าสาวแต่งตัวเตรียมรับสามี แล้วข้าพเจ้าได้ยินเสียงดังจากพระที่นั่งกล่าวว่า นี่คือพลับพลาของพระเป็นเจ้าอยู่กับมนุษย์ พระองค์จะทรงพำนักอยู่กับเขา เขาจะเป็นประชากรของพระองค์ และพระเป็นเจ้าเองจะประทับอยู่กับเขา พระองค์จะทรงเช็ดน้ำตาทุก

^{๒๑} ดย ๓ : ๑-๒.

^{๒๒} ดย ๓ : ๑๔-๑๖.

^{๒๓} วว ๑๔ : ๑๓.

^{๒๔} วว ๒๐ : ๑๑-๒๑ : ๑.

หยุดจากตาของเขา ความตายจะไม่มีอีกต่อไป การคร่ำครวญ การร้องไห้และความเจ็บปวด ก็
จะไม่มีอีกต่อไป เพราะโลกเดิมได้ผ่านพ้นไปแล้ว พระองค์ผู้ประทับบนพระที่นั่งตรัสว่า นี่แน่
เราทำทุกสิ่งทุกอย่างขึ้นใหม่ เราคืออัลฟา และโอเมกา เบื้องต้นและบั้นปลาย ผู้ใดกระหาย เรา
จะให้เราดื่ม น้ำจากธารน้ำแห่งชีวิต โดยไม่ต้องเสียอะไรเลย ผู้ใดมีชัยชนะ ผู้นั้นจะได้รับสิ่ง
เหล่านี้เป็นมรดก เราจะเป็นพระเจ้าของเขา และเขาจะเป็นบุตรเรา^{๒๕}

๓.๒ ลำดับขั้นตอนการจัดงานศพ

จากการที่ได้ศึกษาเนื้อหาเกี่ยวกับการจัดงานศพของศาสนาคริสต์นั้นยังมีวิธีการต่างโดยมี
รายละเอียดปลีกย่อยตามขั้นตอนดังที่กล่าวไว้ต่อไปนี้

๓.๒.๑ การเผาศพ กับบทภาวนาเมื่อยกศพวางบนแคร่หาม

๑) การเผาศพ หรือวจนพิธีการจัดงานศพเพื่อผู้ล่วงลับ

- ตามธรรมเนียมในท้องถิ่น ที่บ้านผู้ล่วงลับอาจมีการภาวนาเผาศพ หรือที่เรียกอีก
อย่างหนึ่งว่า วจนพิธีการเพื่อผู้ล่วงลับ

- เมื่อกล่าวคำแนะนำเตือนใจแล้ว สวดเพลงสดุดีกับบทภาวนาต่อ

- จะอ่านบทอ่านอื่นจากพระคัมภีร์ที่ส่งเสริมความหมายของความตายเยี่ยงคริสตชน
ก็ได้ โดยร้องบทเพลง เช่น เพลงสดุดี หรือบททำวัตรอุทิศแก่ผู้ตาย

- จะทำวจนพิธีกรรมเพื่อผู้ล่วงลับนี้ในโบสถ์ ในเวลาที่เหมาะสมก็ได้ แต่ไม่ควรทำใน
เวลากระชั้นชิดก่อนมิสซาอุทิศแก่ผู้ล่วงลับ ทั้งนี้เพื่ออย่าให้พิธียาวเกินไป หรือเพื่ออย่าให้เห็นว่าทำ
วจนพิธีกรรมซ้ำสองครั้ง

๒) บทภาวนาเมื่อวางศพบนแคร่หาม

- เมื่อยกเอาศพวางบนแคร่หามให้สวดบทเพลงสดุดี หรือบทเพลงสดุดีอื่นที่
เหมาะสม หรือบททำวัตรที่คัดมาจากคัมภีร์ หรือบทสั้นๆ ก็ได้

- เมื่อตั้งศพผู้ล่วงลับ หรือเมื่อแสดงความเคารพศพแบบอื่นๆ แล้ว ถ้าที่ใดมีธรรมเนียม
ก็จัดให้มีภาวนาในทำนองเดียวกันได้

๓.๒.๒ พิธีปลงศพ แบบมีการพักศพที่บ้านผู้ล่วงลับ ที่โบสถ์และที่สุสาน

๑) สถานที่พักศพแห่งแรกที่บ้านผู้ล่วงลับ

- พระสงฆ์สวมเสื้อขาวยาวหรือเสื้อขาวสั้นกับผ้าห้อยคอสีที่ใช้ในการปลงศพ และ
จะสวมเสื้อคลุมสีเดียวกันด้วยก็ได้ เดินไปยังบ้านผู้ล่วงลับ พร้อมกับผู้ช่วยพิธีซึ่งถือไม้กางเขนและน้ำ
เสก ให้คำนึงถึงสภาพพิเศษของสถานที่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้าต้องพักศพในโรงพยาบาล

- เมื่อเข้าบ้าน พระสงฆ์ทักทายผู้อยู่ที่นั่นแล้วบรรเทาใจ จากนั้นทำการให้พระสงฆ์
พรมน้ำเสกบนศพ แล้วพระสงฆ์จะสวดบทเพลงสดุดี

^{๒๕} วว ๒๑ : ๑ - ๕ ก, ๖ ข - ๗.

- เมื่อสวดเสร็จบทเพลงภาวนาเสร็จแล้ว จะสวดหรือไม่สวดบทต่อไปนี้อุทิศแก่ผู้กำลังทุกข์อยู่ก็ได้

๒) แห่งไปยังโบสถ์

- ถ้าแห่งศพไปยังโบสถ์ ให้จัดขบวนแห่งตามประเพณีท้องถิ่น มีผู้ถือไม้กางเขนเดินนำหน้า พระสงฆ์อยู่หน้าแคร่หามศพ ระหว่างแห่งศพจะร้องเพลงสดุดี หรือเพลงอื่นที่เหมาะสม หรือสวดบทภาวนาอื่นที่เคยสวดด้วยก็ได้

- ถ้าไม่มีการพักศพที่บ้านผู้ล่วงลับ พระสงฆ์เดินไปที่ประตูโบสถ์ เมื่อกล่าวทักทายผู้อยู่ที่นั่นแล้ว ถ้ามีธรรมเนียม พระสงฆ์ก็จะพรมน้ำเสกบนศพ และจะสวดบทภาวนาบทหนึ่งหลายบท เหมือนที่บ้านผู้ล่วงลับก็ได้

๓) สถานที่พักศพแห่งที่สอง โบสถ์

- เมื่อศพเข้าโบสถ์และเริ่มมิสซา ตามปกติให้มีเพลงเริ่มพิธีบทเดียว ตามหลักเกณฑ์ของการถวายมิสซา แต่ถ้ามีเหตุผลพิเศษด้านอภิบาลสัตบุรุษ จะร้องสองบทก็ได้

- ตามความเหมาะสมให้รักษาระบบนิเวศของศพผู้ล่วงลับให้หันไปทางด้านที่เขาเคยหันอยู่ในที่ชุมนุมพิธีกรรม

๔) มิสซา

- เมื่อเริ่มพิธีจบแล้ว ก็ถึงภาควจนพิธีกรรม ซึ่งมีอ่านได้สามบท แต่บทแรกนั้นต้องเป็นบทคัดมาจากพันธสัญญาเดิม

- ถ้าใช้หนังสือ กราตุอาเลซิมแปลีสส์ จะดรอ้งบท อัลเลลูย่า ก็ได้ เมื่อเห็นควรตามเหตุผลด้านอภิบาลสัตบุรุษ

- อ่านพระวารสารจบแล้ว ให้เทศน์สั้นๆ แต่ไม่ใช่เทศน์แบบยกย่องผู้ล่วงลับ

- เทศน์แล้วมีภาวนาเพื่อสื่อมวลชน

- การแห่ขอสัตบุรุษตอนเตรียมบูชาในมิสซาปลงศพ จะให้มีอยู่ต่อไปก็ได้ แต่การแห่นั้นจะต้องให้จบภายในตอนเตรียมบูชา และควรสอนสัตบุรุษให้เข้าใจความหมายของพิธีแห่งของถวายนั้น

- ให้แนะนำเดือนสัตบุรุษทั้งหลาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่เป็นคนในครอบครัวของผู้ล่วงลับ ให้รับศีลมหาสนิทในมิสซาที่ถวายอุทิศแก่ผู้ล่วงลับ

- ถ้าประกอบวจนพิธีกรรมโดยไม่มีมิสซา เมื่อร้องเพลงเริ่มพิธีแล้ว ให้พระสงฆ์ปราศรัยต้อนรับสัตบุรุษและสวดบทภาวนาของประธาน เว้นแต่เมื่อพิจารณาเหตุผลด้านอภิบาลสัตบุรุษแล้วเห็นว่า คำกล่าวสั้นๆ จะเหมาะสมกว่า

๕) พิธีส่งวิญญาณและอำลาผู้ล่วงลับครั้งสุดท้าย

- เมื่อสวดบทภาวนาหลังรับศีลแล้ว หรือถ้าไม่มีมิสซา เมื่อวจนพิธีกรรมจบลงแล้ว พระสงฆ์สวมเสื้อกาซูลาหรือเสื้อคลุม เดินไปประกอบพิธีส่งวิญญาณอำลาผู้ล่วงลับครั้งสุดท้าย

- ต่อด้วยการร้องเพลงอำลาผู้ล่วงลับ และในระหว่างที่ร้องเพลงหรือร้องเพลงเสร็จแล้ว พระสงฆ์จะพรมน้ำเสกและถวายกำยาน

- ต่อมาพระสงฆ์ก็สวดบทภาวนาต่อไป
- เมื่อสวดจบแล้ว นำศพไป หรือจะร้องบทลำนำต่อก็ได้
- ถ้าพระสงฆ์และผู้ร่วมพิธีจะตามขบวนศพไปสุสาน การส่งวิญญาณและอำลาผู้ตาย ครั้งสุดท้ายจะกระทำที่หลุมศพเองก็ได้ ถ้าตั้งใจจะกระทำดั่งนั้น เมื่อสวดบทภาวนาหลังรับศีลแล้ว หรือถ้าไม่มีมิสซา เมื่อวจนพิธีจบลง ก็นำศพไป แล้วระหว่างนั้นจะร้องบทลำนำต่อไป (บทหนึ่ง หรือ บทสองก็ได้)

- ถ้าพระสงฆ์ตามขบวนศพไปสุสานไม่ได้ แม้ฆราวาสก็สวดบทภาวนาต่อไปนี้ได้ ทั้งนี้ แล้วแต่ความเหมาะสม หรือความจำเป็นทางด้านอภิบาลสัตบุรุษ

๖) แห่งศพไปสุสาน

- เริ่มทำการร้องเพลงสดุดี ระหว่างแห่งศพไปสุสาน

๗) สถานที่พักศพแห่งที่สาม ที่หลุมศพ

- ถ้าหลุมศพยังไม่ได้เสก ก็ให้พระสงฆ์เสกเสียก่อน
- ถ้าพระสงฆ์และผู้มาร่วมพิธีตามขบวนไปยังสุสาน การส่งวิญญาณอำลาผู้ล่วงลับ ครั้งสุดท้าย จะกระทำที่หลุมศพเองก็ได้

- ต่อจากนั้นจะเอาศพลงหลุมทันที หรือจะเอาลงตอนปลายพิธีก็ได้ แล้วแต่ประเพณี ของท้องถิ่น ขณะเอาศพลงหลุม หรือในเวลาอื่นที่เหมาะสม

- อันดับต่อไป พระสงฆ์จะสวดบทภาวนาเพื่อมวลชนต่อไปนี้ หรือบทอื่นที่คล้ายกัน จะสวดทั้งหมดหรือเพียงส่วนหนึ่งก็ได้

- เมื่อพิธีทั้งหมดจบลงแล้ว จะร้องเพลงบทใดบทหนึ่งก็ได้ แล้วแต่ธรรมเนียมของ ท้องถิ่น^{๒๖}

๓.๓ หลักธรรมคำสอนที่เกี่ยวข้องกับการจัดงานศพ

พระเยซูคริสต์เจ้าเป็นที่ทราบกันดีสำหรับผู้ศึกษาในประวัติของพระองค์ท่านว่า พระองค์ นั้นทรงเป็นตัวแทนของความรักและแบบอย่างของการใช้วิธีการในการทำลายความชั่วคือความโกรธ ความแค้น ความอาฆาตอันเป็นสาเหตุของการก่อภัยอันตรายต่าง ๆ กับตนเองและผู้อื่น ในการที่จะ นำความทุกข์กายทุกข์ใจมาให้ พระองค์ทรงหวังให้มนุษย์ได้อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข และได้ไปสวน สวรรค์ในอ้อมกอดของพระเจ้าทุกคนหลังจากได้ตายไปแล้ว และพระองค์ยังทรงเป็นแบบอย่างของ การช่วยเหลือผู้ตกทุกข์ได้ประสบความเจ็บไข้ต่างๆ เป็นต้น ดังจดหมายของท่านเปาโลซึ่งมีไปถึง ชาวเมืองเธสะโลนิกา ฉบับที่ ๒ บทที่ ๒ ไว้ว่า

ดูก่อนพี่น้องทั้งหลายผู้เป็นที่รักขององค์พระผู้เป็นเจ้า เราจำต้องขอบพระคุณพระเจ้า เพราะท่านอยู่เสมอ เพราะว่าพระเจ้าได้ทรงเลือกท่านไว้ตั้งแต่เดิม ให้ถึงที่รอดโดย พระวิญญาณ ทรงชำระท่านให้บริสุทธิ์ และโดยท่านได้เชื่อความจริง พระองค์ได้ทรงเรียก

^{๒๖} คณะกรรมการพิธีกรรมแห่งประเทศไทย, มิสซาอุทิศแก่ผู้ล่วงลับและพิธีปลงศพ, (กรุงเทพมหานคร : จำรัสการพิมพ์, ๒๕๒๒), หน้า ๑๓๙-๑๔๘.

ท่านทั้งหลายให้มาถึงที่รอดนั้นโดยทางข่าวประเสริฐของเรา เพื่อจะได้รับศักดิ์ศรีของพระเยซูคริสต์เจ้าของเรา เหตุฉะนั้น พี่น้องทั้งหลายจงมั่นคงไว้ และยึดถือโอวาทที่ท่านได้เรียนจากเรา ไม่ว่าจะด้วยคำพูดหรือด้วยจดหมาย ขอให้องค์พระเยซูคริสต์เจ้าของเราและพระบิดาเจ้าของเรา ผู้ทรงรักเราและประทานให้เรา มีความชื่นใจรื่นรมย์ และความหวังอันดี โดยพระคุณ ทรงชื่นใจและตั้งใจของท่านไว้ให้มั่นคงในการกระทำและใจวางใจอันดีทุกอย่าง^{๒๗}

คำสอนเรื่องหลักแห่งเมตตาของพระองค์ที่ปรากฏในพระคัมภีร์คริสตธรรมดังต่อไปนี้

๑. เมตตาทำให้เป็นสุข ดังพระคัมภีร์คริสตธรรมว่า

ครั้งทอดพระเนตรเห็นคนมาก ดังนั้น พระองค์ก็เสด็จขึ้นไปบนภูเขา และเมื่อประทับแล้วเหล่าสาวกของพระองค์มาเฝ้าพระองค์ และพระองค์ทรงตรัสสอนเขาว่า บุคคลผู้ใดมีใจอ่อนโยน ผู้นั้นเป็นสุข เพราะว่าเขาจะได้รับแผ่นดินโลกเป็นมรดก บุคคลผู้ใดหิวกระหายความชอบธรรม ผู้นั้นเป็นสุข เพราะว่าพระเจ้าจะทรงให้อิ่มบริบูรณ์ บุคคลผู้ใดมีใจกรุณา ผู้นั้นเป็นสุข เพราะว่า เขาจะได้รับพระกรุณาตอบ บุคคลผู้ใดมีใจบริสุทธิ์ ผู้นั้นเป็นสุข เพราะว่าเขาจะได้เห็นพระเจ้า บุคคลผู้ใดสร้างสันติ ผู้นั้นเป็นสุข เพราะว่าพระเจ้าจะทรงเรียกเขาว่าเป็นบุตร^{๒๘}

๒. เมตตาทำให้ระงับการอาฆาต ดังพระคัมภีร์คริสตธรรมว่า

ท่านทั้งหลายได้ยินคำซึ่งกล่าวไว้ว่า “ตาแทนตาและฟันแทนฟัน” ฝ่ายเราบอกท่านว่าอย่าต่อสู้คนชั่ว ถ้าผู้ใดตบแก้มขวาของท่านก็จงหันแก้มซ้ายให้เขาด้วย ถ้าผู้ใดอยากจะทำร้ายเพื่อจะปรับเอาเสื้อของท่านไป ก็จงให้เสื้อคลุมแก่เขาเสียด้วย ถ้าผู้ใดจะเกณฑ์ท่านให้เดินทางไปหนึ่งกิโลเมตรก็ให้เลยไปกับเขาถึงสองกิโลเมตร ถ้าเขาจะขอลืมใดจากท่านก็จงให้อย่อย่าเมินหน้าจากผู้ที่อยากขอยืมจากท่าน ท่านทั้งหลายได้ยินคำซึ่งกล่าวไว้ว่า “จงรักคนสนิทและเกลียดชังศัตรู” ฝ่ายเราบอกท่านว่าจงรักศัตรูของท่าน จงอธิษฐานเพื่อผู้ที่ข่มเหงท่าน ทำดังนี้แล้ว ท่านทั้งหลายจะเป็นบุตรของพระบิดาของท่านผู้ทรงสถิตในสวรรค์^{๒๙}

ฉะนั้น เมื่อบุคคลใดทำอะไรลงไปแล้วถ้าเป็นความดีบุคคลนั้นย่อมไปอยู่กับพระเจ้า ถ้าทำความชั่วย่อมไปสู่นรก จึงกล่าวได้ว่าหลักแห่งเมตตาอันนี้ เมื่อมีการประพฤติปฏิบัติทำลงไปแล้ว ย่อมก่อให้เกิดผลประโยชน์ต่าง ๆ มากมายให้กับตนเอง ผู้อื่น และสังคมโลก ดังที่ปรากฏในพระคัมภีร์ว่า

๑. ประโยชน์ในการเข้าถึงสวรรค์คือผู้ที่หมั่นสั่งสมความรักความเมตตา ผู้นั้นจะมีจิตใจที่เบิกบานเป็นสุขเหมือนประหนึ่งว่าอยู่ในสวนสวรรค์ที่พระเจ้ามอบประทานมาให้ ดังพระคัมภีร์ว่า “บุคคลผู้ใดมีใจกรุณา ผู้นั้นเป็นสุข เพราะว่าเขาจะได้รับพระกรุณาตอบ”^{๓๐}

^{๒๗} มธ ๕ : ๓๘-๔๔.

^{๒๘} มธ ๕ : ๕-๙.

^{๒๙} มธ ๕ : ๓๘-๔๕.

^{๓๐} มธ ๕ : ๗-๙.

๒. ประโยชน์ในการละความชั่วในจิตใจ คือ ความชั่วมีความโกรธ เป็นต้น ถือว่า ชั่วศึกของเมตตา ความโกรธเป็นความชั่วอย่างหนึ่ง เมื่อบุคคลมีเมตตาอยู่ในใจ ความโกรธคือความชั่วก็ไม่มี ดังพระคัมภีร์ว่า “จงรักศัตรูของท่านและจงอธิษฐานเพื่อผู้ที่ข่มเหงท่าน”^{๓๑}

๓. ประโยชน์ในการสร้างความสามัคคี คือ คนเราถ้ามีแต่ความรักให้แก่กัน ความสามัคคีก็เกิดขึ้นได้ เพราะความรักอดทนนานไม่ทำให้อิจฉา มีการให้อภัยเสมอ เป็นต้น ฉะนั้น เมตตาจึงเป็นเหตุให้เกิดความสามัคคี ดังความหมายในพระคัมภีร์คริสตธรรมว่า

ความรักนั้นก็อดทนนานและกระทำคุณให้ ความรักไม่อิจฉา ความรักไม่อวดตัว ไม่หยิ่งผยอง ไม่หยาบค้าย ไม่คิดเห็นแก่ตนเองฝ่ายเดียว ไม่อุนเฉียว ไม่ช่างจดจำความผิด ไม่ขึ้นขมยินดีเมื่อมีการประพุดติผิด แต่ขึ้นขมยินดีเพื่อประพุดติชอบ ความรักทนได้ทุกอย่างแม้ความผิดของคนอื่น และเชื่อในส่วนดีของเขาอยู่เสมอ มีความหวังอยู่เสมอและทนต่อทุกอย่าง^{๓๒}

๔. ประโยชน์ในการสร้างความสงบ คือ เมื่อความสามัคคีในหมู่คณะเกิดขึ้นแล้ว ความสงบสุขก็ตามมา เพราะความรักทำให้เกิดการละความชั่วมีการไม่เห็นแก่ตัว ไม่ทำร้ายซึ่งกันและกัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ฉะนั้น เมตตาจึงสร้างความสงบให้กับตนและสังคม ดังความหมายในพระคัมภีร์คริสตธรรมว่า

ความรักนั้นก็อดทนนานและกระทำคุณให้ ความรักไม่อิจฉา ความรักไม่อวดตัว ไม่หยิ่งผยอง ไม่หยาบค้าย ไม่คิดเห็นแก่ตนเองฝ่ายเดียว ไม่อุนเฉียว ไม่ช่างจดจำความผิด ไม่ขึ้นขมยินดีเมื่อมีการประพุดติผิด แต่ขึ้นขมยินดีเพื่อประพุดติชอบ ความรักทนได้ทุกอย่างแม้ความผิดของคนอื่น และเชื่อในส่วนดีของเขาอยู่เสมอ และมีความหวังอยู่เสมอ และทนต่อทุกอย่าง^{๓๓}

นอกจากนี้ยังมีหลักคำสอนที่เกี่ยวข้อง โดยมีรายละเอียดดังนี้

(๑) หลักตรีเอกานุภาพ

คำว่า ตรีเอกานุภาพ ได้แก่ ความเชื่อว่าพระเจ้าทรงมี ๓ ภาค ในองค์เดียวกัน ได้แก่ พระบิดา (The Father) พระบุตร (The Son) และพระจิต หรือพระวิญญาณบริสุทธิ์ (The Holy Spirit) โดยมีความหมาย ดังต่อไปนี้

(๑.๑) พระบิดา หมายถึง พระเจ้าผู้สถิตอยู่ในสวรรค์ ทรงสร้างโลก มนุษย์ และสรรพสิ่ง ทรงรักมนุษย์มากกว่าสิ่งมีชีวิตอื่นๆ เปรียบเหมือนบิดาที่มีความรักในบุตร

(๑.๒) พระบุตร หมายถึง พระเยซูคริสต์ซึ่งมีฐานะเป็นพระบุตรของพระเจ้า ผู้เสด็จลงมาเกิดในโลกเพื่อไถ่บาปแก่มนุษย์ผู้หลงผิดให้กลับคืนไปหาพระเจ้า ทรงมีธรรมชาติแท้จริง เป็นพระเจ้า แต่เมื่อทรงบังเกิดเป็นมนุษย์ก็ทรงทนทุกข์ทรมานเช่นมนุษย์ทั้งหลาย ทรงสิ้นพระชนม์บนไม้

^{๓๑} มธ ๕ : ๔๔.

^{๓๒} คริ ๑๓ : ๔-๗.

^{๓๓} คริ ๑๓ : ๔-๗.

กางเขนเพื่อไถ่บาปแก่มนุษย์ และทรงฟื้นขึ้นจากความตายเช่นเดียวกับพระเจ้าผู้ทรงอยู่เหนือความตาย

(๑.๓) พระจิต หรือ พระวิญญาณบริสุทธิ์ หมายถึง พลังอำนาจของพระเจ้า เป็นพลังแห่งความรักที่เชื่อมระหว่างพระบิดากับพระบุตรเข้าด้วยกัน และเป็นพลังอำนาจของพระเจ้าที่ทรงแสดงต่อมนุษย์เพื่อคลายให้มนุษย์ประพฤติปฏิบัติตามแนวทางของพระเจ้า พระคริสต์ธรรมใหม่ได้กล่าวถึงพระวิญญาณบริสุทธิ์อยู่หลายตอน เช่น ตอนที่ทูตสวรรค์ได้แจ้งให้มารีย์ทราบว่าจะตั้งครรภ์ด้วยอำนาจของพระเจ้า เป็นต้น หลังจากที่พระเยซูทรงฟื้นคืนพระชนม์และเสด็จขึ้นสู่สวรรค์แล้ว พระวิญญาณบริสุทธิ์ยังคงมีบทบาทอยู่ในโลกนี้เพื่อช่วยเหลือมวลมนุษย์และนำทางมนุษย์ให้ประจักษ์ในอำนาจของพระเจ้า^{๓๔}

(๒) หลักความรัก

หลักความรักเป็นหลักคำสอนทางจริยธรรมที่สำคัญที่สุดของศาสนาคริสต์ หมายถึง ความเป็นมิตรและความปรารถนาให้ผู้อื่นมีความสุข พระคริสต์ธรรมเก่าและพระคริสต์ธรรมใหม่ กล่าวถึงความรัก ๒ ประเภท ได้แก่ ความรักระหว่างมนุษย์กับพระเจ้า และความรักระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ ในพระคริสต์ธรรมเก่า ความรักเป็นเรื่องของความผูกพันระหว่างพระเจ้ากับชนชาติอิสราเอล โดยที่พระเจ้าทรงเป็นผู้ให้ความรักแก่ชนชาติอิสราเอลก่อน จากนั้นชาวอิสราเอลจึงสนองตอบความรักของพระเจ้าโดยการศรัทธาต่อพระเจ้า และปฏิบัติตามแนวทางที่พระเจ้าทรงวางไว้ ส่วนในพระคริสต์ธรรมใหม่ คำสอนเรื่องหลักความรักนั้น กำหนดให้พระเยซูเป็นสัญลักษณ์ของความรักสูงสุดที่พระเจ้าทรงมีต่อมนุษย์ เห็นได้จากการที่พระเยซูทรงยอมสิ้นพระชนม์บนไม้กางเขนเพื่อให้ผู้มีศรัทธาในพระองค์จะได้พ้นจากความผิดบาป โดยพระเยซูทรงสอนให้มนุษย์เผื่อแผ่ความรักไปรอบด้าน ไม่เลือกที่รักผลึกที่ชัง หลักคำสอนสำคัญนี้มีอยู่ในบทเทศนาบนภูเขา แสดงถึงความรักระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ ซึ่งแสดงออกได้โดยความเมตตากรุณาและความเสียสละ ส่วนความรักที่มนุษย์มีต่อพระเจ้า แสดงออกโดยความศรัทธาที่มีต่อพระเจ้า เช่น ศรัทธาว่าพระเจ้าคือพระเยโฮวาห์เป็นพระเจ้าสูงสุดเพียงองค์เดียว ศรัทธาว่าพระเจ้าทรงรักมนุษย์อย่างเท่าเทียมกัน ศรัทธาว่าพระเยซูเป็นพระบุตรของพระเจ้า ศรัทธาว่าพระเยซูเป็นพระเจ้าผู้ช่วยให้รอด และศรัทธาในอาณาจักรของพระเจ้าที่กำลังจะมาถึง^{๓๕}

(๓) อาณาจักรของพระเจ้า

อาณาจักรของพระเจ้า หมายถึง หลักการดำเนินชีวิตที่แทรกซึมเข้าไปในจิตใจและช่วยยกระดับจิตใจของผู้ที่ยอมรับคำสอนและปฏิบัติตามให้สูงขึ้น คำสอนของพระเยซูทรงเน้นให้มนุษย์มุ่งหวังชีวิตที่ดีกว่า คือ ชีวิตในอาณาจักรของพระเจ้าหรือแผ่นดินสวรรค์ โดยอาณาจักรของพระเจ้ามีความหมาย ๒ ประการ คือ

^{๓๔} เสรี พงศ์พิศ, ศาสนาคริสต์, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๓๑), หน้า ๒๔๗ - ๒๔๘.

^{๓๕} ภัทรพร สิริกาญจน, ความรู้พื้นฐานทางศาสนา, พิมพ์ครั้งที่ ๔, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๕๖), หน้า ๗๐ - ๗๑.

(๓.๑) อาณาจักรของพระเจ้าในโลกนี้ หมายถึง อาณาจักรของพระเจ้าที่มนุษย์สามารถเข้าถึงได้ในชีวิตนี้ เป็นรากฐานสำหรับอาณาจักรของพระเจ้าในโลกหน้า ซึ่งเรียกว่า แผ่นดินสวรรค์ การที่มนุษย์จะเข้าถึงอาณาจักรของพระเจ้าในโลกนี้ได้ นั้น จะต้องดำเนินชีวิตให้ถูกต้องเหมาะสมตามหลักคำสอนที่พระเยซูทรงแสดงไว้ โดยมีความรักในพระเจ้าอย่างสุดจิตสุดใจ และ รักเพื่อนมนุษย์เหมือนรักตนเอง ต้องรู้จักสละทรัพย์สมบัติภายนอกและมีความมานะพากเพียร เพราะอาณาจักรแห่งพระเจ้าเป็นสิ่งที่มิคุณค่าทางวิญญาณ ผู้ที่ยังไม่สามารถสละสมบัติทางโลกได้ย่อมไม่อาจเข้าถึงอาณาจักรของพระเจ้าได้

(๓.๒) อาณาจักรของพระเจ้าในโลกหน้า หมายถึง การเข้าถึงชีวิตนิรันดรหลังจากตายแล้ว โดยพระเจ้าจะเป็นผู้ทรงตัดสิน ผู้ใดปฏิบัติตามพระบัญญัติของพระองค์อย่างครบถ้วน และเชื่อในพระองค์ จะได้เข้าถึงแผ่นดินสวรรค์ หรืออาณาจักรของพระเจ้า จะมีชีวิตนิรันดร ไม่มีความทุกข์ใดๆ ตลอดไป ส่วนผู้ฝ่าฝืนบัญญัติจะถูกตัดสินให้ลงนรก ได้รับความทุกข์อย่างสาหัสจากไฟเผาผลาญ^{๓๖}

(๔) พระเจ้าเป็นความจริงสูงสุด

ศาสนาคริสต์และศาสนายิวมีความเชื่ออย่างเดียวกันว่า พระเจ้า คือ พระเยโฮวาห์ เป็นผู้ทรงอำนาจยิ่งใหญ่ในจักรวาล ไม่มีผู้ใดจะยิ่งใหญ่กว่าพระองค์ มีคำสอนมากมายที่พรรณาลักษณะของพระเจ้าไว้ในฐานะทรงเป็นความจริงสูงสุดเพียงหนึ่งเดียวเท่านั้น ทรงมีคุณลักษณะพิเศษต่างๆ ดังต่อไปนี้

- (๑) ทรงเป็นจิตบริสุทธิ์ ไม่มีรูปร่าง
- (๒) ทรงมีอยู่ในนิรันดร ไม่มีการเกิด ไม่มีการตาย
- (๓) ทรงสถิตอยู่ทุกแห่งหน
- (๔) ทรงรอบรู้ทุกสิ่งทุกอย่าง
- (๕) ทรงมีพลังอำนาจทุกอย่าง
- (๖) ทรงอยู่ตลอดเวลา ไม่เบื่องตัน ไม่มีที่สิ้นสุด
- (๗) ทรงบริสุทธิ์ทุกประการ ไม่มีบาปเลย
- (๘) ทรงมี ๓ ภาค เรียกว่า ตรีเอกานุภาพ คือ พระบิดา พระบุตร และพระจิต หรือ พระวิญญาณบริสุทธิ์^{๓๗}

(๕) เทศนาบนภูเขา

คำสอนของพระเยซูที่เทศนาสอนบนภูเขา (Sermon on the Mount) นั้น เป็นคำสอนที่มีระบบมากที่สุด เป็นหลักจริยธรรมที่พระเยซูทรงวางไว้แก่มนุษย์ได้ปฏิบัติเพื่อความสุข เป็นหลักคำสอนที่สะท้อนให้เห็นถึงแนวทางในการดำเนินชีวิตของชาวคริสต์ มีรายละเอียดโดยย่อ ดังต่อไปนี้

^{๓๖} เสฐียร พันธรั้ง, ศาสนาเปรียบเทียบ, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (ธนบุรี : ห้างหุ้นส่วนจำกัด, ๒๕๑๓), หน้า ๓๙๘.

^{๓๗} เสรี พงศ์พิศ, ศาสนาคริสต์, หน้า ๒๕๐.

(๕.๑) การเป็นผู้มีสุขคำสอนในตอนนี้นำกล่าวถึงลักษณะของบุคคลผู้มีความสุข ๘ ประการ โดยแสดงไว้ว่า บุคคลใดก็ตามมีลักษณะดังต่อไปนี้ คือ บุคคลที่รู้สึกกว่าตนเองยังมีความบกพร่องและยังไม่ดีพอ เป็นคนมีความโศกเศร้า เป็นคนจิตอ่อนโยน เป็นคนรักความชอบธรรม เป็นคนจิตใจกรุณา เป็นคนจิตใจบริสุทธิ์ เป็นคนสร้างสันติภาพ และเป็นคนที่ถูกกลั้วแกล้างข่มเหง เพราะเหตุแห่งความชอบธรรม บุคคลเหล่านี้เรียกว่าผู้เป็นสุข เนื่องจากได้ยึดพระคริสตธรรมเป็นหลักในการดำเนินชีวิต^{๓๘}

(๕.๒) การเป็นเกลือของโลก คำสอนนี้มุ่งให้มนุษย์รักความดีงามเหมือนเกลือรักษาความเค็ม เพราะถ้ามนุษย์ทิ้งความดีงามไปแล้วก็ไม่ต่างไปจากเกลือที่หมดรสเค็ม ไม่มีประโยชน์และไม่มีคุณค่าใดๆ^{๓๙}

(๕.๓) บุคคลผู้เป็นความสว่างของโลก คำสอนนี้เป็นการให้กำลังใจแก่ผู้ทำความดี และปฏิบัติตามบัญญัติอย่างมั่นคง ความที่ทำไว้นั้นจะมีผลต่อโลกและผู้อื่น ทำให้ผู้ที่เห็นความดีนั้นสรรเสริญพระผู้เป็นเจ้าของผู้เป็นบิดา เปรียบเหมือนกับเมื่อลูกดี บิดาย่อมได้รับการยกย่องเพราะความดีของลูกนั้น

(๕.๔) การไม่ได้บัญญัติพระธรรมบัญญัติใหม่ คำสอนนี้ พระเยซูต้องการชี้แจงให้บุคคลทั้งหลาย (ชาวยิว) ในขณะนั้นเข้าใจว่า การเผยแผ่ศาสนาของพระองค์ไม่ได้เป็นไปเพื่อการล้มล้างหรือยกเลิกพระบัญญัติเดิมที่ชาวยิวได้นับถือสืบกันมา แต่เป็นการปฏิรูปคำสอนเดิมให้มีความเข้มข้นและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น^{๔๐}

(๕.๕) การห้ามไม่ให้มีความโกรธ คำสอนตอนนี้นำพระเยซูได้อธิบายข้อห้ามในพระบัญญัติเดิมที่ว่า อย่าฆ่าคนให้ลึกซึ้งยิ่งขึ้น โดยสอนให้ระงับอารมณ์โกรธที่จะเกิดขึ้นในจิตใจ การฆ่าคนอื่นจะไม่เกิดขึ้น เพราะเมื่อบุคคลมีความโกรธเกิดขึ้น ย่อมสามารถจะทำร้ายหรือฆ่าผู้อื่นได้^{๔๑}

(๕.๖) การห้ามล่วงประเวณี คำสอนตอนนี้นำสอนให้งดเว้นแม้กระทั่งการล่วงประเวณีด้วยใจ (การคิดที่จะล่วงประเวณี) ไม่ใช่งดเว้นเพียงการล่วงประเวณีทางกายและทางวาจาเท่านั้น การสูญเสียทางกายเกิดขึ้นก็ไม่รุนแรงเท่ากับการสูญเสียทางจิตวิญญาณ ดังนั้น ถ้าร่างกายของเราส่วนใดส่วนหนึ่งทำผิดทำชั่ว เราควรทำลายร่างกายส่วนนั้นทิ้งเสีย เพราะถึงจะเสียอวัยวะอย่างใดอย่างหนึ่งก็ดีกว่าทำตัวเราจะต้องตกนรก^{๔๒}

(๕.๗) การห้ามหย่าร้าง คำสอนตอนนี้นำพระเยซูห้ามไม่ให้คนที่แต่งงานกันหย่าร้างกัน เพราะแต่เดิมนั้นมีการอนุญาตให้บุคคลหย่าร้างกันได้อย่างง่ายดาย เพียงแค่ทำหนังสือหย่ากันก็เป็นการเพียงพอแล้วนั้น เปรียบเหมือนเปิดโอกาสให้คนไม่เกรงกลัวต่อบาป การแต่งงานก็จะเกิดขึ้นเพราะความพอใจ แต่ขาดความรับผิดชอบและการหย่าร้างก็จะมีมากขึ้น^{๔๓}

^{๓๘} มธ ๕ : ๓-๑๒

^{๓๙} มธ ๕ : ๑๔-๑๖

^{๔๐} มธ ๕ : ๑๗

^{๔๑} มธ ๕ : ๒๑-๒๖

^{๔๒} มธ ๕ : ๒๗-๓๐

^{๔๓} มธ ๕ : ๓๑-๓๒

(๕.๘) การห้ามสาบาน คำสอนตอนนี้ พระเยซูห้ามไม่ให้บุคคลทำการสาบาน เพราะต้องการสอนให้บุคคลยึดมั่นในสัจจะและความจริงใจอย่างมั่นคง โดยไม่จำเป็นต้องไปอ้างสิ่งศักดิ์สิทธิ์หรือสิ่งอื่นๆ เพื่อเป็นหลักประกันคำพูดของตนเอง คนที่มีจิตใจมั่นคงในคำสอนของศาสนาย่อมไม่กล่าวคำเท็จ และมีความเชื่อมั่นในตนเองที่จะพูด คิด และกระทำทุกอย่างด้วยความซื่อสัตย์มั่นคง^{๔๔}

(๕.๙) การไม่ได้ตอบผู้ประทุษร้าย คำสอนตอนนี้ พระเยซูไม่ต้องการให้เป็นคนมีจิตใจอาฆาตแค้น อย่าต่อสู้คนชั่ว ถ้าผู้ใดตบแก้มขวาของเรา ก็หันแก้มซ้ายให้เขาตบด้วย เพราะหากบุคคลยังมีความอาฆาตแค้นก็ไม่สามารถรักผู้อื่นและทำดีต่อผู้อื่นได้ หรือแม้แต่ความศรัทธาของพระเจ้าก็ไม่บริสุทธิ์ เพราะจิตใจยังอาฆาตแค้นอยู่ก็ไม่สามารถรักใคร่ได้จริงๆ^{๔๕}

(๕.๑๐) การรักศัตรู คำสอนตอนนี้ พระเยซูเน้นให้บุคคลมีความรักความเมตตาต่อผู้อื่น แม้ผู้นั้นจะเป็นศัตรูก็ตาม^{๔๖}

(๕.๑๑) การทำความดี คำสอนตอนนี้ พระเยซูต้องการให้บุคคลทำความดีโดยไม่หวังผลตอบแทน ไม่ให้ทำความดีเพื่อหวังผลตอบแทน เพราะไม่ใช่ความดีที่แท้จริง เน้นให้เป็นผู้ให้มากกว่าเป็นผู้รับ^{๔๗}

(๕.๑๒) การสั่งสมทรัพย์สมบัติในสวรรค์ คำสอนตอนนี้ สอนไม่ให้สั่งสมทรัพย์สมบัติภายนอกกาย แต่สั่งสมความดีซึ่งจะทำให้ได้ทรัพย์สมบัติในสวรรค์^{๔๘}

(๕.๑๓) การไม่กล่าวโทษผู้อื่น คำสอนตอนนี้ สอนไม่ให้กล่าวโทษผู้อื่น เรากล่าวโทษผู้อื่นอย่างไร เราก็จะถูกกล่าวโทษเช่นนั้นบ้าง คนส่วนมากไม่ชอบมองดูความผิดของตนเอง มักจะมองว่าเป็นความผิดของผู้อื่น จึงมองไม่เห็นความผิดพลาดของตนเอง^{๔๙}

(๕.๑๔) อยากรู้ก็ต้องขอ อยากรพบก็ต้องหา (ขอ หา เคาะ) คำสอนนี้ สอนว่าพระเจ้าย่อมมีน้ำพระทัยเมตตาแก่ผู้ทุกขยากที่ร้องขอความช่วยเหลือ พระเจ้าจะไม่ทอดทิ้ง แต่จะประทานสิ่งที่ดีให้แก่พวกเขา พระองค์ดีต่อพวกเขาอย่างไร พวกเขาก็ควรที่จะดำเนินตามรอยพระองค์ ด้วยการปฏิบัติต่อผู้อื่นอย่างที่เขาปรารถนาจะให้ผู้อื่นปฏิบัติเช่นนั้นต่อพวกเขา เช่นกล่าวคำขอโทษในข้อที่ ๘ ว่า “เพราะว่าทุกคนที่ขอก็กี่ได้ ทุกคนที่แสวงหาก็กี่พบ ทุกคนที่เคาะก็จักเปิดให้เขา”^{๕๐}

^{๔๔} มธ ๕ : ๓๓-๓๗

^{๔๕} มธ ๕ : ๓๘-๓๙

^{๔๖} มธ ๕ : ๔๓-๔๔

^{๔๗} มธ ๖ : ๑-๔

^{๔๘} มธ ๖ : ๑๙-๒๑

^{๔๙} มธ ๗ : ๑-๖

^{๕๐} มธ ๗ : ๗-๑๒

๓.๔ วิธีการทำบุญอุทิศส่วนกุศล

จากการศึกษาเกี่ยวกับการทำบุญอุทิศส่วนกุศลสำหรับศาสนาคริสต์นี่จะเป็นลักษณะของการมีสมาชิกแก่ผู้ล่วงลับไปแล้ว โดยมีลักษณะแตกต่างกันออกไป ตามข้อดังกล่าวไว้ ดังนี้

(๑) วันปลงศพที่ใช้ในการอุทิศส่วนกุศล

ก. นอกเทศกาลปัสกา

สำหรับจะมีเพลงเริ่มพิธีว่าใน นอกเทศกาลปัสกา มีเนื้อความว่า “โปรดให้ผู้ล่วงลับได้พักผ่อนตลอดนิรันดรเถิดพระเจ้าข้า ขอให้เขาได้เห็นแสงสว่างตลอดกาลเทอญ”^{๕๑} แล้วกล่าวบทภาวนาของประธานว่า

ข้าแต่พระบิดาเจ้าผู้ทรงสรรพานุภาพ ข้าพเจ้าทั้งหลายเชื่อว่าพระบุตรได้สิ้นพระชนม์แล้ว กลับคืนชีพ น... ข้ารับใช้ของพระองค์ผู้นี้ได้สิ้นชีพในพรของพระองค์ท่านแล้ว ขอทรงพระกรุณาโปรดให้พระองค์ท่านบันดาลให้เขาได้ขึ้นชมยินดีกลับคืนชีพด้วย ทั้งนี้ ขอพึ่งพระบารมีพระเยซูคริสตเจ้า พระบุตรผู้ทรงจำเริญ และครองราชย์ เป็นพระเจ้าหนึ่งเดียวกับพระองค์ และพระจิต ตลอดนิรันดร

หรือ

ข้าแต่พระเจ้าผู้เป็นเจ้า พระองค์ทรงเมตตาประทานอภัยเสมอ ข้าพเจ้าทั้งหลายขอกราบวิงวอนเพื่อ น... ข้ารับใช้ที่พระองค์ทรงเรียกไปเฝ้า (ในวันนี้) เขาเคยวางใจและเชื่อถือพระองค์ ขอโปรดนำเขาไปสู่ปิตุภูมิที่แท้จริงและรับความสุขนิรันดรด้วยเทอญ ทั้งนี้ ขอพึ่งพระบารมีพระเยซูคริสตเจ้า พระบุตรผู้ทรงจำเริญ และครองราชย์เป็นพระเจ้าหนึ่งเดียวกับพระองค์ และพระจิต ตลอดนิรันดร

ต่อจากนั้นก็เตรียมใช้บทภาวนาเครื่องบูชา โดยกล่าวคำนี้ว่า

ข้าแต่พระเจ้า ข้าพเจ้าทั้งหลายขอกราบวิงวอนพระกรุณา โปรดให้ น... ข้ารับใช้ของพระองค์ได้รอด เขาเคยเชื่อตระหนักว่าพระบุตรทรงเป็นพระผู้กอบกู้ผู้พระทัยดี ขอให้เขาได้พบพระองค์ท่านเป็นพระตุลาการผู้ทรงพระเมตตาการุณด้วยเทอญ ทั้งนี้ ขอพึ่งพระบารมีพระคริสตเจ้าของข้าพเจ้าทั้งหลาย^{๕๒}

และตามด้วยการทำพิธีโดยการร้องเพลงรับศีลว่า

พระเจ้าข้า ขอให้ผู้ที่ล่วงลับได้เห็นแสงสว่างนิรันดร พร้อมกับบรรดานักบุญตลอดนิรันดร เพราะพระองค์ทรงพระเมตตา โปรดให้เขาได้พักผ่อนตลอดนิรันดรเถิดพระเจ้าข้า และขอให้เขาได้เห็นแสงสว่างตลอดกาลเทอญ เพราะพระองค์ทรงพระเมตตา

สุดท้ายนี้ตามด้วยบทภาวนาหลังรับศีล

^{๕๑} เทียบ ๔ แอสตรีส ๒ : ๓๕, ๓๔.

^{๕๒} แอสตรีส ๒ : ๓๔, ๓๕

ข้าแต่พระเจ้าผู้ทรงเป็นเจ้า พระบุตรได้ประทานพระกายเป็นเสปียงอาหารเลี้ยงข้าพเจ้าทั้งหลาย ในศีลศักดิ์สิทธิ์นี้แล้ว ขอได้ทรงพระกรุณาโปรดให้เสปียงอาหารนี้เอง ช่วย น... พี่น้องของข้าพเจ้าทั้งหลายได้รับความสุขนิรันดรกับพระคริสตเจ้าด้วย ทั้งนี้ ขอพึ่งพระบารมีพระคริสตเจ้าของข้าพเจ้าทั้งหลาย

ข. นอกเทศกาลปัสกา

มีเนื้อความและมีวิธีการดังนี้ “ขอพระเจ้าเปิดประตูสวรรค์ ให้ผู้ล่วงลับกลับไปยังปิตุภูมิ ที่นั่นไม่มีความตายมีแต่ความชื่นชมยินดีตลอดนิรันดร” แล้วกล่าวบทภาวนาของประธานว่า

ข้าแต่พระเจ้า องค์พระเมตตาของคนบาปและองค์ความสุขของนักบุญ ข้าพเจ้าทั้งหลายทำพิธีปลงศพของ น... ข้ารับใช้ของพระองค์ (ในวันนี้) เมื่อเขาพ้นโทษแล้ว ขอได้โปรดให้เข้าเฝ้าพระองค์ในวันกลับคืนชีพ เพื่อรับบำเหน็จพร้อมกับบรรดาผู้เลือกสรรด้วย ทั้งนี้ ขอพึ่งพระบารมีพระเยซูคริสตเจ้า พระบุตรผู้ทรงจำเริญ และครองราชย์ เป็นพระเจ้าหนึ่งเดียวกับพระองค์ และพระจิต ตลอดนิรันดร

แล้วตามด้วยบทภาวนาเตรียมเครื่องบูชา โดยกล่าวว่า

ข้าแต่พระเจ้า ข้าพเจ้าทั้งหลายถวายบรรณาการชดเชยบาป อุทิศแก่ น... ข้ารับใช้ของพระองค์ (ในวันปลงศพนี้) ถ้าเขายังมีมลทินบาปหรือความผิดใด ๆ ตามวิสัยมนุษย์ ขอได้ทรงพระกรุณาประทานอภัยโทษลบล้างเสียให้สิ้นไปเถิด ทั้งนี้ ขอพึ่งพระบารมีพระคริสตเจ้าของข้าพเจ้าทั้งหลาย

แล้วจากนั้นตามด้วยเพลงรับศีล โดยคำกล่าวในพิธีว่า

เราเฝ้าคอยพระผู้ไถ่คือพระเยซูเจ้าของเรา พระองค์จะทรงปฏิรูปร่างกายอันน่าสมเพชของเรา ให้เหมือนกับพระกายของพระองค์อันรุ่งโรจน์ด้วยพระสิริโรจนา

แล้วตามด้วยบทภาวนาหลังรับศีลต่อดังนี้

ข้าแต่พระเจ้าผู้ทรงสรรพานุภาพ น... ข้ารับใช้ของพระองค์ได้ลาโลกไป (ในวันนี้) ขอโปรดให้การถวายบูชานี้ชำระเขาให้บริสุทธิ์หมดจดจากบาป สมได้รับความชื่นชมยินดีนิรันดรในวันกลับคืนชีพด้วยเถิด ทั้งนี้ ขอพึ่งพระบารมีพระคริสตเจ้าของข้าพเจ้าทั้งหลาย^{๕๓}

ค. ในเทศกาลปัสกา

สำหรับพิธีจะมีเพลงเริ่มพิธีว่าด้วย “พระเยซูเจ้าสิ้นพระชนม์ แล้วทรงกลับคืนชีพ ฉันใดพระเป็นเจ้าก็จะทรงนำผู้ที่หลับในพระเยซูมาพบกับพระองค์ท่าน ฉะนั้น มนุษย์ทุกคนตายในอาดัม ฉันใดก็จะกลับมีชีวิตในพระคริสตเจ้า ฉะนั้น อัลเลลูยา” แล้วตามด้วยบทภาวนาของประธาน ดังนี้

ข้าแต่พระเจ้า โปรดสดับฟังข้าพเจ้าทั้งหลายวิงวอน ข้าพเจ้าทั้งหลายภูมิใจเชื่อว่าพระบุตรทรงกลับคืนชีพแล้ว ขอโปรดให้ความหวังอย่างมั่นคงว่า น... ข้ารับใช้ของพระองค์จะกลับคืน

^{๕๓} ฟป ๓ : ๒๐-๒๑.

ชีพด้วย ทั้งนี้ ขอพึ่งพระบารมีพระเยซูคริสตเจ้า พระบุตรผู้ทรงจำเริญ และครองราชย์ เป็นพระเจ้าหนึ่งเดียวกับพระองค์ และพระจิต ตลอดนิรันดร

แล้วตามด้วยบทภาวนาเตรียมเครื่องบูชา โดยกล่าวว่า

ข้าแต่พระเจ้า ข้าพเจ้าทั้งหลายร่วมใจกันถวายบูชาอันแสดงพระเมตตาของพระบุตร ขอโปรดรับไว้เป็นบรรณาการบันดาลให้ น... รับใช้ได้รับเกียรติรุ่งเรืองกับพระองค์ท่านด้วย ทั้งนี้ ขอพึ่งพระบารมีพระคริสตเจ้าของข้าพเจ้าทั้งหลาย^{๕๔}

และเพลงรับศีลโดยกล่าวตามนี้

พระเจ้าตรัสว่า เราเป็นผู้บันดาลให้มนุษย์กลับคืนชีพ เราเป็นองค์ชีวิต ใครเชื่อในเรา แม้ตายไปแล้วก็กลับมามีชีวิตอีก และใครๆ ที่มีชีวิตและเชื่อในเราจะไม่มีวันตายเลย อัลเลลูยา

และสุดท้ายนี้ต้องกล่าวถึงบทภาวนาหลังรับศีลว่า

ข้าแต่พระเจ้า ข้าพเจ้าทั้งหลายรับศีลศักดิ์สิทธิ์แล้ว ขอได้โปรดให้ น... ข้ารับใช้พระองค์ ได้เข้าสู่ที่พิกสว่างใสวรมเย็นเป็นสุขเทอญ ทั้งนี้ ขอพึ่งพระบารมีพระคริสตเจ้าของข้าพเจ้าทั้งหลาย^{๕๕}

ง. บทภาวนาอื่นสำหรับมิสซาปลงศพ

บทนี้จะเริ่มด้วยบทภาวนาของประธานว่าด้วย

ข้าแต่พระเป็นเจ้า พระองค์แต่ผู้เดียวประทานชีวิตแก่ผู้ล่วงลับ ขอโปรดช่วยให้ น... ข้ารับใช้ของพระองค์พ้นบาปทั้งสิ้น ในเมื่อเขาเคยเชื่อว่าพระคริสตเจ้าได้ทรงกลับคืนชีพ ก็ขอให้เขาได้กลับคืนชีพไปอยู่กับพระองค์อย่างมีเกียรติด้วยเทอญ ทั้งนี้ ขอพึ่งพระบารมีพระเยซูคริสตเจ้า พระบุตรทรงจำเริญ และครองราชย์ เป็นพระเจ้าหนึ่งเดียวกับพระองค์ และพระจิตตลอดนิรันดร

แล้วเตรียมบทภาวนาเตรียมเครื่องบูชาว่าด้วย

ข้าแต่พระผู้ทรงสรรพานุภาพและพระทัยเมตตา ข้าพเจ้าทั้งหลายถวายพระโลหิตของพระคริสตเจ้า เป็นบูชาชำระ น... ข้ารับใช้ของพระองค์ให้พ้นบาป พระองค์ได้โปรดให้ศีลล้างบาปชำระให้เขาหมดจดแล้ว ขอพระกรุณาได้ชำระเขาให้บริสุทธิ์ตลอดไปด้วยเทอญ ทั้งนี้ ขอพึ่งพระบารมีพระคริสตเจ้าของข้าพเจ้าทั้งหลาย

และสุดท้ายนี้ตามด้วยบทภาวนาหลังรับศีลว่า

ข้าแต่พระเจ้า ข้าพเจ้าทั้งหลายได้รับศีลศักดิ์สิทธิ์ของพระบุตร ผู้ถวายบูชาองค์เพื่อข้าพเจ้าทั้งหลาย และได้ทรงกลับคืนชีพอย่างรุ่งโรจน์แล้ว ขอกราบวิงวอนอุทิศแก่ น... ข้ารับใช้

^{๕๔} ๑๖๗ ๔ : ๑๔.

^{๕๕} ยน ๑๑ : ๒๕-๒๖.

ของพระองค์ ได้โปรดให้ศีลศักดิ์สิทธิ์นี้ชำระเขาให้สะอาดหมดจด เพื่อรับเกียรติกลับคืนอย่าง
รุ่งโรจน์ในภายหน้าด้วยเทอญ ทั้งนี้ ขอพึ่งพระบารมีพระคริสตเจ้าของข้าพเจ้าทั้งหลาย^{๕๖}

(๒) สำหรับวันรอบปีในการอุทิศส่วนกุศล

ก. นอกเทศกาลปีสกา

ในการอุทิศส่วนกุศลสำหรับวันรอบปี^{๕๖} จะมีเพลงเริ่มพิธีว่าด้วย

พระเจ้าจะทรงเซ็ดน้ำตาทุกๆ หยดจากตาของเขา ความตายจะไม่มีอีกต่อไป ทั้งการ
คร่ำครวญ การร่ำไห้ และความเจ็บปวดก็จะไม่มีอีกต่อไป เพราะสิ่งเหล่านี้เพิ่งผ่านพ้นไป

แล้วต่อด้วยบทภาวนาของประธานว่า

ข้าแต่พระเป็นเจ้า พระองค์ทรงเป็นสิริรุ่งโรจน์ของผู้มีความเชื่อ เป็นชีวิตของผู้ชอบธรรม
พระบุตรได้สิ้นพระชนม์และกลับคืนชีพไถ่กู้ข้าพเจ้าทั้งหลายแล้ว โปรดทรงพระเมตตาแก่ น...
ข้ารับใช้ของพระองค์ ข้ารับรู้ว่ามนุษย์ทุกคนจะกลับคืนชีพ ขอให้เขาจงได้รับความปิติยินดี
นิรันดรด้วย ทั้งนี้ ขอพึ่งพระบารมีพระเยซูคริสตเจ้า พระบุตรผู้ทรงจำเริญ และครองราชย์
เป็นพระเจ้าหนึ่งเดียวกับพระองค์ และพระจิต ตลอดนิรันดร

แล้วต่อด้วยการสวดบทภาวนาเตรียมเครื่องบูชาว่า

ข้าแต่พระเจ้า โปรดกรุณาทอดพระเนตรบรรณาการ ซึ่งข้าพเจ้าทั้งหลายถวายอุทิศแก่
น... ข้ารับใช้ของพระองค์ ขอให้โอสถจากสวรรค์ชำระเขาให้บริสุทธิ์ เขาจะได้มีชีวิตเป็นสุข
สรรเสริญพระสิริรุ่งโรจน์ของพระองค์ตลอดไป ทั้งนี้ ขอพึ่งพระบารมีพระคริสตเจ้าของ
ข้าพเจ้าทั้งหลาย^{๕๗}

จากนั้นก็สวดเพลงรับศีล ว่าด้วย พระเจ้าตรัสว่า

เราเป็นผู้บันดาลให้มนุษย์กลับคืนชีพ เราเป็นองค์ชีวิต ใครเชื่อในเราก็มีชีวิตนิรันดร จะไม่
ถูกพิพากษา แต่จะผ่านความตายไปสู่ชีวิต

แล้วต่อบทสวดท้ายด้วย บทภาวนาหลังรับศีลว่า

ข้าแต่พระเจ้า ข้าพเจ้าทั้งหลายรับศีลฟื้นฟูกำลังแล้ว ขอกราบวิงวอนโปรดให้ น... ข้ารับ
ใช้ของพระองค์พ้นจากความผิดทั้งปวง จะได้กลับคืนชีพไม่รู้ตายอีกเลย ทั้งนี้ ขอพึ่งพระบารมี
พระคริสตเจ้าของข้าพเจ้าทั้งหลาย^{๕๘}

ข. นอกเทศกาลปีสกา

สำหรับการเริ่มเพลงเริ่มพิธีนี้ในการอุทิศส่วนกุศลจะขึ้นต้นเพลงเริ่มพิธีด้วย “ข้าแต่พระ
เยซูเจ้า พระองค์ได้ทรงหลังพระโลหิตล้ำค่าเพื่อผู้ล่วงลับ โปรดให้เขาได้พักผ่อนตลอดนิรันดรเทอญ”

^{๕๖} คณะกรรมการพิธีกรรมแห่งประเทศไทย, มิสซาอุทิศแก่ผู้ล่วงลับและพิธีปลงศพ, หน้า ๖-๗.

^{๕๗} วว ๒๑ : ๔

^{๕๘} ยน ๑๑ : ๒๕, ๓ : ๓๖, ๕ : ๒๔.

แล้วตามด้วยบทภาวนาของประธานว่า

ข้าแต่พระเป็นเจ้า ข้าพเจ้าทั้งหลายระลึกถึงวันปลงศพของ น... ข้ารับใช้พระองค์ ขอทรงเมตตาต่อเขาเสมอไป โปรดให้เขามีบุญร่วมवासานักกับบุญทั้งหลายด้วยเทอญ ทั้งนี้ ขอพึ่งพระบารมีพระเยซูคริสตเจ้า พระบุตรผู้ทรงจำเริญ และครองราชย์ เป็นพระเจ้าหนึ่งเดียวกับพระองค์ และพระจิต ตลอดนิรันดร

แล้วต่อบทภาวนาเตรียมเครื่องบูชาอีกว่า

ข้าแต่พระเป็นเจ้าโปรดสดับฟังข้าพเจ้าทั้งหลายวิงวอน ในโอกาสถึงวันปลงศพของ น... ข้ารับใช้พระองค์ ขอโปรดให้สักการบูชาเพื่อขอขมาและเทิดพระเกียรตินี้ บันดาลให้เขามีवासานอยู่กับนักบุญทั้งหลายด้วย ทั้งนี้ ขอพึ่งพระบารมีพระคริสตเจ้าของข้าพเจ้าทั้งหลาย

แล้วเริ่มเพลงรับศีล โดยกล่าวบทนี้ว่า

ข้าแต่พระเจ้า พระองค์คือการพักผ่อนเมื่อเสร็จงาน พระองค์คือชีวิตเมื่อตายแล้ว โปรดให้ผู้ล่วงลับได้พักผ่อนตลอดนิรันดรเทอญ

แล้วตามด้วยบทภาวนาหลังรับศีลต่อว่า

พระเจ้าข้าพระองค์ทรงรับคำภาวนาและสักการบูชาอุทิศแก่ น... ข้ารับใช้แล้ว ถ้าเขายังมีมลทินบาปใดๆ อยู่อีก ก็ขอทรงพระกรุณาปลงล้างให้สิ้นไปด้วยเทอญ ทั้งนี้ ขอพึ่งพระบารมีพระคริสตเจ้าของข้าพเจ้าทั้งหลาย

ค. ในเทศกาลปัสกา

เริ่มการสวดเพลงเริ่มพิธีโดยกล่าวว่า

พระผู้ทรงบันดาลให้พระเยซูเจ้ากลับคืนชีพจากบรรดาผู้ตาย จะทรงชุบร่างกายอันรู้จักตายของเราให้มีชีวิตด้วยฤทธิ์พระจิตของพระองค์ท่าน ซึ่งสถิตในตัวเราอัลเลลูยา

แล้วต่อด้วยบทภาวนาของประธานว่า

ข้าแต่พระผู้ทรงสรรพานุภาพและพระทัยเมตตา พระบุตรของพระองค์ได้ทรงยอมสิ้นพระชนม์เพื่อข้าพเจ้าทั้งหลาย ขอทรงพระกรุณาโปรดให้ น... ข้ารับใช้ ได้กลับคืนชีพร่วมชัยชนะกับพระองค์ท่านด้วย ทั้งนี้ ขอพึ่งพระบารมีพระเยซูคริสตเจ้า พระบุตรผู้ทรงจำเริญ และครองราชย์ เป็นพระเจ้าหนึ่งเดียวกับพระองค์ และพระจิต ตลอดนิรันดร

แล้วตามด้วยบทภาวนาเตรียมเครื่องบูชาว่าด้วย

ข้าแต่พระผู้ทรงสรรพานุภาพและพระทัยเมตตา ข้าพเจ้าทั้งหลายถวายพระโลหิตพระคริสตเจ้าเป็นบูชาชำระ น... ข้ารับใช้ของพระองค์ให้พ้นบาป พระองค์ได้โปรดให้ศีลล้าง

บาปชำระเขาให้หมดจดแล้ว ขอพระกรุณาได้ชำระเขาให้บริสุทธิ์ตลอดไปด้วยเทอญทั้งนี้ ขอ
 พึงพระบารมีพระคริสตเจ้าของข้าพเจ้าทั้งหลาย^{๕๙}

แล้วต่อบทเพลงรับศีลว่าด้วย

พระคริสตเจ้าตรัสว่า เราเป็นอาหารทรงชีวิตลงมาจากสวรรค์ ผู้ได้รับอาหารนี้จะมีชีวิต
 นิรันดร อาหารที่เราจะให้นี้ คือเลือดเนื้อของเรา เพื่อบันดาลให้โลกมีชีวิต อัลเลลูยา

แล้วตามด้วยบทภาวนาหลังรับศีลว่า

ข้าแต่พระเจ้า ข้าพเจ้าทั้งหลายได้รับศีลศักดิ์สิทธิ์ของพระบุตรผู้ถวายบูชาองค์เพื่อ
 ข้าพเจ้าทั้งหลาย และได้ทรงกลับคืนชีพอย่างรุ่งโรจน์แล้ว ขอกราบวิงวอนอุทิศแก่ น... ข้ารับ
 ใช้ของพระองค์ โปรดให้ธรรมล้ำลึกแห่งปีสภานี้ชำระเขาให้สะอาดหมดจด จะได้รับเกียรติ
 กลับคืนชีพอย่างรุ่งโรจน์ในภายหน้าด้วยเทอญ ทั้งนี้ ขอพึงพระบารมีพระคริสตเจ้าของข้าพเจ้า
 ทั้งหลาย^{๖๐}

ง. บทภาวนาอื่นสำหรับวันครบรอบปี

เริ่มด้วยบทภาวนาของประธานว่า

ข้าแต่พระเจ้า ขอโปรดให้พระทรมานของพระบุตร บันดาลให้ น... ข้ารับใช้พระองค์
 ได้รับการอภัยบาปที่เขาไฝฝืนอยู่เสมอ เมื่อเขารู้จักพระองค์ตามความจริงแล้ว ขอโปรดให้เขา
 ได้ชมพระพักตร์ตลอดนิรันดรด้วยเทอญ ทั้งนี้ ขอพึงพระบารมีพระเยซูคริสตเจ้า พระบุตรผู้
 ทรงจำเริญ และครองราชย์ เป็นพระเจ้าหนึ่งเดียวกับพระองค์ และพระจิต ตลอดนิรันดร

แล้วต่อด้วยบทภาวนาเตรียมเครื่องบูชา

ข้าแต่พระเจ้า ข้าพเจ้าทั้งหลายได้รับอาหารชูกำลังฟื้นฟูชีวิตแล้ว ขอโปรดให้อาหาร
 ศักดิ์สิทธิ์นี้ชำระ น... พี่น้องของข้าพเจ้าทั้งหลายให้บริสุทธิ์พ้นบาปทั้งสิ้น จะได้ผ่านไประวมสุข
 กับพระองค์ในสวรรค์ทั้งนี้ ขอพึงพระบารมีคริสตเจ้าของข้าพเจ้าทั้งหลาย

จ. บทภาวนาอื่นสำหรับวันครบรอบปี

เริ่มบทนี้ด้วยบทภาวนาของประธานว่า

ข้าแต่พระเป็นเจ้าผู้ทรงเมตตา ข้าพเจ้าทั้งหลายระลึกถึงวันปลงศพครบรอบปีของ น...
 รับใช้พระองค์ ขอโปรดให้เขาได้ไปสู่ที่สงบร่มเย็นได้พักผ่อนอย่างผาสุก และได้เห็นความสว่าง
 สุกใสของพระองค์เทอญ ทั้งนี้ ขอพึงพระบารมีพระเยซูคริสตเจ้า พระบุตรผู้ทรงจำเริญ และ
 ครองราชย์เป็นพระเจ้าหนึ่งเดียวกับพระองค์ และพระจิต ตลอดนิรันดร

แล้วตามด้วยบทภาวนาเตรียมเครื่องบูชา

^{๕๙} ยน ๖ : ๕๑-๕๒.

^{๖๐} ยน ๖ : ๕๑-๕๒.

พระเจ้าข้า ขอให้คำภาวนาและบูชาที่ข้าพเจ้าทั้งหลายถวายนี้ เป็นที่พอพระทัยเพื่อ น... ข้ารับใช้พระองค์จะได้รอดและรับผลแห่งการกอบกู้อย่างบริบูรณ์ ทั้งนี้ ขอพึ่งพระบารมีพระคริสตเจ้าของข้าพเจ้าทั้งหลาย

แล้วตามด้วยบทภาวนาหลังรับศีลว่า

ข้าแต่พระเจ้าผู้ทรงสรรพานุภาพ ข้าพเจ้าทั้งหลายถวายบูชาแด่พระเดชาานุภาพ อูทิสแก่ น... ข้ารับใช้พระองค์ ขอให้ฤทธิ์ศักดิ์สิทธิ์นี้ชำระเขาให้พ้นจากบาปทั้งหมด และขอพระกรุณาโปรดให้เขาได้รับความสุขนิรันดรด้วยเทอญ ทั้งนี้ ขอพึ่งพระบารมีพระคริสตเจ้าของข้าพเจ้าทั้งหลาย^{๖๑}

(๓) สำหรับระลึกถึงผู้ล่วงลับอื่นๆ ในการอุทิศส่วนกุศล

ก. สำหรับผู้ล่วงลับคนเดียว

กล่าวด้วยเพลงเริ่มพิธีว่า “ขอพระเจ้าเปิดประตูสวรรค์ ให้ผู้ล่วงลับกลับไปยังปิตุภูมิ ที่นั่นไม่มีความตาย มีแต่ความชื่นชมยินดีตลอดนิรันดร” แล้วตามด้วยบทภาวนาของประธานว่า

ข้าแต่พระบิดาเจ้าผู้สรรพานุภาพ พระองค์โปรดให้ข้าพเจ้าทั้งหลายเชื่อมั่นว่า พระบุตรได้สิ้นพระชนม์บนไม้กางเขน อีกทั้งโปรดให้มีหวังว่าจะกลับคืนชีพพร้อมกับพระองค์อื่น ขอทรงพระเมตตาแก่ น... ข้ารับใช้พระองค์โปรดให้เขาพ้นจากพันธะของความตาย จะได้มีवासนาอยู่ร่วมกับบรรดาผู้เลือกสรรของพระองค์ตลอดไป ทั้งนี้ ขอพึ่งพระบารมีพระเยซูคริสตเจ้า พระบุตรผู้ทรงจำเริญ และครองราชย์เป็นพระเจ้าหนึ่งเดียวกับพระองค์ และพระจิต ตลอดนิรันดร

หรือ

ข้าแต่พระเจ้า โปรดเสด็จพระกรรมสิทธิ์บัพติศมา ข้าพเจ้าทั้งหลายกราบวิงวอนพระกรุณา อูทิสแก่ น... ข้ารับใช้ของพระองค์ในโลกนี้ พระองค์ได้ทรงพระเมตตาให้เขารวมอยู่ในหมู่ประชากรของพระองค์ ก็ขอโปรดรับเขาเข้าสู่แดนสงบสว่างไสวมีความสุขพร้อมกับบรรดานักบุญทั้งหลายด้วยเทอญ ทั้งนี้ ขอพึ่งพระบารมีพระเยซูคริสตเจ้า พระบุตรผู้ทรงจำเริญ และครองราชย์ เป็นพระเจ้าหนึ่งเดียวกับพระองค์ และพระจิต ตลอดนิรันดร

แล้วต่อจากนี้ก็เตรียมบทภาวนาเตรียมเครื่องบูชาว่า

ข้าแต่พระเป็นเจ้า โปรดทรงพระเมตตาแก่ น... ข้ารับใช้ของพระองค์ ข้าพเจ้าทั้งหลายถวายบรรณาการเทิดพระเกียรติอูทิสแก่เขา ขอกราบวิงวอนได้โปรดให้บรรณาการวอนขอสมาทอษนี้ บันดาลให้เขากลับคืนชีพด้วยเทอญ ทั้งนี้ ขอพึ่งพระบารมีพระคริสตเจ้าของข้าพเจ้าทั้งหลาย

แล้วต่อด้วยเพลงรับศีลว่า

^{๖๑} คณะกรรมการพิธีกรรมแห่งประเทศไทย, ทิสซาอูทิสแก่ผู้ล่วงลับและพิธีปลงศพ, หน้า ๑๓-๑๔.

พระเจ้าตรัสว่า ทุกสิ่งที่พระบิดาประทานให้เรา จะมาหาเรา และใครที่มาหาเรา เราจะไม่
ผลักไสออกไปข้างนอก

แล้วสุดท้ายตามด้วยบทภาวนาหลังรับศีล

ข้าแต่พระเจ้า ข้าพเจ้าทั้งหลายได้รับศีลศักดิ์สิทธิ์ชุบชูกำลังแล้ว พระองค์ได้โปรดให้ น...
พี่น้องผู้นี้ รับศีลศักดิ์สิทธิ์นี้มาแล้ว ขอโปรดให้ศีลนี้ชำระเขาให้บริสุทธิ์จะได้ชื่นชมในสันติสุข
กับองค์พระคริสตเจ้าตลอดนิรันดร ^{๖๒}

ข. สำหรับผู้ล้างลับคนเดียว

จัดเพลงเริ่มพิธีว่า “ข้าพเจ้าทราบดีว่าพระเจ้าผู้ไถ่ของข้าพเจ้าทรงพระชนม์อยู่ และจะลุกขึ้น
ยี่ในวันสุดท้าย แล้วตัวข้าพเจ้าเองจะแลเห็นพระเป็นเจ้าผู้ไถ่ข้าพเจ้า” แล้วตามด้วยบท
ภาวนาของประธานว่า

ข้าแต่พระเจ้า โปรดอภัยโทษทั้งสิ้นของ น... ข้ารับใช้ของพระองค์ เขาเคยประพฤติตน
ตามแบบฉบับของพระคริสตเจ้าในโลกนี้ ขอโปรดให้เขากลับคืนชีพอย่างรุ่งเรือง มารับ
ความสุขกับบรรดานักบุญทั้งหลายด้วยเทอญ ทั้งนี้ ขอฟังพระบารมีพระเยซูคริสตเจ้า
พระบุตรผู้ทรงจำเริญ และครองราชย์ เป็นพระเจ้าหนึ่งเดียวกับพระองค์ และพระจิต ตลอด
นิรันดร

แล้วตามด้วยบทภาวนาเตรียมเครื่องบูชาว่า

โปรดเถิด พระเจ้าข้า ขอโปรดให้บูชาที่พระองค์ได้ถวาย เพื่อยกโทษบาปของโลกนี้
บังเกิดประโยชน์แก่ น... ข้ารับใช้ของพระองค์ด้วย ทั้งนี้ ขอฟังพระบารมีพระคริสตเจ้าของ
ข้าพเจ้าทั้งหลาย ^{๖๓}

แล้วต่อด้วยเพลงรับศีลว่า

พระเจ้าตรัสว่า นี่คือน้ำที่ลงมาจากสวรรค์ ใครกินอาหารนี้แล้ว จะไม่ตายตลอด
นิรันดร

แล้วตามด้วยบทภาวนาหลังรับศีลว่า

ข้าแต่พระเจ้า โปรดให้บูชาของพระศาสนาจักบังเกิดคุณประโยชน์แก่ น... ข้ารับใช้ของ
พระองค์ เขาเคยรับศีลอันแสดงพระเมตตาของพระองค์แล้ว ขอให้เขามีวิสาสนาอยู่ร่วมกับ
พระคริสตเจ้าพร้อมกับบรรดานักบุญทั้งหลายด้วยเทอญ ทั้งนี้ ขอฟังพระบารมีพระคริสต
เจ้าของข้าพเจ้าทั้งหลาย ^{๖๔}

^{๖๒} ยน ๖ : ๓๗.

^{๖๓} ยบ ๑๙ : ๒๕, ๒๖.

^{๖๔} เทียบ ยน ๖: ๕๐.

ค. สำหรับผู้ล่วงลับหลายคนหรือผู้ล่วงลับทั่วไป

กล่าวด้วยบทเพลงเริ่มพิธีขึ้นต้นว่า “ขอโปรดให้ผู้ล่วงลับได้พักผ่อนตลอดนิรันดรเถิด พระเจ้าข้า โปรดให้วิญญาณของเขามีสง่าราศี” แล้วตามด้วยบทภาวนาของประธานว่า

ข้าแต่พระเจ้า พระองค์ได้โปรดให้พระบุตรพระองค์เดียวพิชิตความตายเข้าสู่สวรรค์ เมื่อ น... และ น... ข้ารับใช้ของพระองค์ชนะความตายแห่งชีวิตนี้แล้ว ขอโปรดให้เขาได้ชม พระพักตร์พระองค์ผู้ทรงเป็นพระผู้สร้างและพระผู้ไถ่ตลอดไป ทั้งนี้ ขอพึงพระบารมี พระเยซูคริสตเจ้า พระบุตรผู้ทรงจำเริญ และครองราชย์เป็นพระเจ้าหนึ่งเดียวกับพระองค์ และพระจิต ตลอดนิรันดร

หรือ

ข้าแต่พระเจ้า พระองค์ทรงสร้างและไถ่ผู้มีความเชื่อทั้งหมด ขอได้โปรดประทานอภัย บาปทั้งสิ้น แก่บรรดาข้ารับใช้ของพระองค์ ขอคำภาวนานี้ช่วยให้เขาได้รับพระเมตตาตามที่ เขาใฝ่ฝันอยู่เสมอด้วยเทอญ ทั้งนี้ ขอพึงพระบารมีพระเยซูคริสตเจ้า พระบุตรผู้ทรงจำเริญ และครองราชย์ เป็นพระเจ้าหนึ่งเดียวกับพระองค์ และพระจิต ตลอดนิรันดร

ตามด้วยบทภาวนาเตรียมเครื่องบูชา โดยกล่าวว่า

ข้าแต่พระเจ้า โปรดทรงพระเมตตาทอดพระเนตรบรรณาการที่ข้าพเจ้าทั้งหลายกำลัง ถวายอุทิศแก่บรรดาข้ารับใช้ของพระองค์ ขอได้โปรดประทานรางวัลแก่เขาตามที่พระองค์ได้ โปรดให้เขามีความเชื่อเยี่ยงคริสตชนมาแล้วด้วยเทอญ ทั้งนี้ ขอพึงพระบารมีพระคริสต์เจ้าของ ข้าพเจ้าทั้งหลาย

จากนั้นต่อด้วยเพลงรับศีลว่า “พระเจ้าทรงส่งพระบุตรพระองค์เดียวมาในโลก เพื่อเราจะได้ มีชีวิตเดชะพระองค์” แล้วสุดท้ายตามด้วยบทภาวนาหลังรับศีลว่า

ข้าแต่พระเจ้า เมื่อทรงรับเครื่องบูชาแล้ว ขอทรงพระเมตตาแก่ข้ารับใช้ผู้ล่วงลับของ พระองค์ยิ่งขึ้น พระองค์ได้ประทานพระหรรษาทานศีลล้างบาปให้แก่เขาแล้ว ขอโปรดให้เขา ได้รับความยินดีอย่างบริบูรณ์ด้วยเทอญ ทั้งนี้ ขอพึงพระบารมีพระคริสต์เจ้าของข้าพเจ้า ทั้งหลาย

หรือ

ข้าแต่พระเจ้า ขอคำภาวนาอธิษฐานของข้าพเจ้าทั้งหลาย บังเกิดประโยชน์แก่ข้ารับใช้ ของพระองค์ ขอให้บูชานี้ช่วยเขาให้พ้นจากบาปทั้งสิ้น ได้รับความรอดตลอดนิรันดรเทอญ ทั้งนี้ ขอพึงพระบารมีพระคริสต์เจ้าของข้าพเจ้าทั้งหลาย^{๖๕}

^{๖๕} ๑ ยน ๔ : ๙.

ง. สำหรับผู้ล่วงลับหลายคนหรือผู้ล่วงลับทั่วไป

กล่าวด้วยเพลงเริ่มพิธีว่า “พระเป็นเจ้าของพระองค์เพื่อผู้เชื่อถือพระองค์จะไม่พินาศไป แต่มีชีวิตนิรันดร” แล้วต่อด้วยบทภาวนาของประธานว่า

ข้าแต่พระผู้ทรงสรรพานุภาพสถิตนิรันดร พระองค์คือองค์ชีวิตของมนุษย์และองค์ความโสมนัสของนักบุญ ข้าพเจ้าทั้งหลายขอกราบวิงวอนอุทิศแก่ น... และ น... ข้ารับใช้ของพระองค์เพื่อเขาจะได้พ้นโทษเข้าสู่พระอาณาจักรสวรรค์ มีเกียรติรุ่งเรืองตลอดนิรันดร ทั้งนี้ขอพึ่งพระบารมีพระเยซูคริสตเจ้า พระบุตรผู้ทรงจำเริญ และครองราชย์เป็นพระเจ้าหนึ่งเดียวกับพระองค์ และพระจิต ตลอดนิรันดร

หรือ

ข้าแต่พระผู้ทรงสรรพานุภาพสถิตนิรันดร พระองค์ทรงเป็นเจ้าของปกครองทั้งผู้เป็นและผู้ตาย พระองค์ทรงพระเมตตาแก่ทุกคน ข้าพเจ้าทั้งหลายขอกราบวิงวอนพระมหากษัตริย์คุณได้อภัยบาปแก่ผู้ล่วงลับที่ข้าพเจ้าทั้งหลายภาวนาอุทิศให้ เขาจะได้ชื่นชมยินดีมีความสุขถวายสดุดีพระองค์ตลอดไป ทั้งนี้ ขอพึ่งพระบารมีพระเยซูคริสตเจ้า พระบุตรผู้ทรงจำเริญ และครองราชย์ เป็นพระเจ้าหนึ่งเดียวกับพระองค์ และพระจิต ตลอดนิรันดร

แล้วต่อด้วยบทภาวนาเตรียมเครื่องบูชาว่า

ข้าแต่พระเจ้า โปรดกรุณารับบรรณาการที่ข้าพเจ้าทั้งหลายอุทิศแก่ น... และ น... ข้ารับใช้ของพระองค์ และอุทิศแก่ผู้ที่พักผ่อนในพระคริสตเจ้าทุกคน ขอบูชาประเสริฐนี้ช่วยให้เขาพ้นจากพันธะแห่งความตายเพื่อสมจะได้รับชีวิตนิรันดร ทั้งนี้ ขอพึ่งพระบารมีพระคริสตเจ้าของข้าพเจ้าทั้งหลาย^{๖๖}

แล้วตามด้วยเพลงรับศีลว่า

เราเฝ้าพระผู้ไถ่ คือพระเยซูคริสตเจ้าของเรา พระองค์จะทรงปฏิรูปร่างกายอันน่าสมเพชของเราให้เหมือนกายพระองค์อันรุ่งโรจน์ด้วยพระสิริโรจนา

แล้วสวดบทสุดท้ายว่า

ข้าแต่พระผู้ทรงสรรพานุภาพ ข้าพเจ้าทั้งหลายรับศีลศักดิ์สิทธิ์แล้ว ขอให้ศีลศักดิ์สิทธิ์นี้ช่วยข้าพเจ้าทั้งหลายให้รอด อีกทั้งบันดาลให้รับใช้ผู้ล่วงลับที่ข้าพเจ้าทั้งหลายกำลังวิงวอนพระกรุณาอุทิศให้อยู่นี้ได้รับอภัยโทษด้วยเทอญ ทั้งนี้ ขอพึ่งพระบารมีพระคริสตเจ้าของข้าพเจ้าทั้งหลาย^{๖๗}

^{๖๖} ยน ๖ : ๑๓.

^{๖๗} ฟป ๓ : ๒๐-๒๑.

จ. สำหรับผู้ล่วงลับหลายคนหรือผู้ล่วงลับทั่วไป

เริ่มเพลงเริ่มพิธีว่าด้วย “เป็นบุญของผู้ที่สิ้นใจในศีลในพรของพระเป็นเจ้า บัดนี้ให้เขาพักเหนื่อยจากการงาน เพราะกิจการที่เขาได้กระทำไว้ ได้ตามสนองเขาแล้ว” แล้วต่อด้วยบทภาวนาของประธานว่า

ข้าแต่พระเป็นเจ้า พระองค์ทรงพระกรุณาให้สัตบุรุษได้พักผ่อน ขอโปรดเมตตาอภัยบาปแก่ **น... และ น...** ข้ารับใช้ของพระองค์และแก่บรรดาผู้พักผ่อนในพระคริสตเจ้าทุกคน ขอให้เขาทุกคนพ้นความผิดทั้งสิ้น ได้กลับคืนชีพพร้อมกับพระคริสตเจ้าผู้ทรงจำเริญ และครองราชย์เป็นพระเจ้าหนึ่งเดียวกับพระองค์และพระจิตตลอดนิรันดร

หรือ

ข้าแต่พระเจ้า โปรดทรงพระเมตตาแก่บรรดาข้ารับใช้ผู้ล่วงลับเสมอเป็นนิรันดร์ ขอให้การที่เขาได้เชื่อและวางใจในพระองค์ ได้บังเกิดคุณประโยชน์แก่เขาตลอดนิรันดรด้วยเทอญ ทั้งนี้ขอพึ่งพระบารมีพระเยซูคริสตเจ้า พระบุตรผู้ทรงจำเริญ และครองราชย์เป็นพระเจ้าหนึ่งเดียวกับพระองค์และพระจิตตลอดนิรันดร

แล้วตามด้วยบทภาวนาเตรียมเครื่องบูชา

ข้าแต่พระเจ้า โปรดกรุณาทอดพระเนตรบรรณาการที่ข้าพเจ้าทั้งหลายกำลังถวาย เพื่อบรรดาข้ารับใช้ของพระองค์จะได้พักผ่อน ขอโปรดให้บูชานี้ช่วยให้เขาเข้าร่วมอยู่ในหมู่ที่บุญตลอดนิรันดรด้วยเทอญ ทั้งนี้ ขอพึ่งพระบารมีพระคริสตเจ้าของข้าพเจ้าทั้งหลาย

แล้วเริ่มเพลงรับศีลว่า “ข้าพเจ้าทั้งหลายรับพระกายและพระโลหิตของพระคริสตเจ้า เป็นการระลึกถึงผู้ล่วงลับ ขอโปรดให้เขาได้พักผ่อนตลอดนิรันดรเถิด พระเจ้าข้า” ตามด้วยบทภาวนาหลังรับศีลว่า

ข้าแต่พระเจ้า ข้าพเจ้าทั้งหลายได้รับศีลศักดิ์สิทธิ์ที่กอบกู้มนุษยชาติแล้ว ขอกราบอ้อนวอนพระกรุณาโปรดให้ศีลนี้คุ้มครองข้าพเจ้าทั้งหลายที่ยังมีชีวิตอยู่ อีกทั้งช่วยให้ผู้ล่วงลับได้รับอภัยโทษตลอดนิรันดรด้วยเทอญ ทั้งนี้ ขอพึ่งพระบารมีพระคริสตเจ้าของข้าพเจ้าทั้งหลาย

หรือ

ข้าแต่พระเจ้า ขอบรรดาข้ารับใช้ของพระองค์กับผู้พักผ่อนในพระคริสตเจ้าทุกคนที่เคยรับศีลศักดิ์สิทธิ์ขณะมีชีวิตอยู่ในโลกนี้ได้พบความสว่างในวันนิรันดรในสวรรค์ด้วยเทอญ ทั้งนี้ ขอพึ่งพระบารมีพระคริสตเจ้าของข้าพเจ้าทั้งหลาย ^{๖๘}

^{๖๘} วว ๑๔ : ๑๓.

๓.๕ ประโยชน์ที่ได้จากพิธีกรรมการทำบุญอุทิศส่วนกุศล

ศาสนาคริสต์ให้ความสำคัญต่อพิธีมิสซาบูชาขอบพระคุณ พิธีกรรมดังกล่าวไม่ใช่แค่พิธีกรรมทางสังคม ไม่ใช่งานสังสรรค์ระหว่างคริสตชนที่ต้องมาร่วม คุณค่าความหมายของพิธีกรรมนี้สอดคล้องกับคุณค่าความหมายของชีวิต มิสซาบูชาขอบพระคุณเป็นการระลึกถึงพระเยซูคริสตเจ้าบนไม้กางเขน การถวายพระเยซูคริสตเจ้าแด่พระบิดา ตามแผนการความรอดหนึ่งเดียว เป็นสายสัมพันธ์แห่งความรักของประชากรพระเจ้า ซึ่งทุกคนได้รับเรียกเข้าสู่ “ความสัมพันธ์สนธิสัญญา” กับพระเจ้า โดยดำเนินชีวิตสนธิสัมพันธ์กับเพื่อนมนุษย์ มิสซาบูชาขอบพระคุณ คือการเลี้ยงปัสกา คือการรับศีลมหาสนิท การรับพระเยซูคริสตเจ้า

บูชามิสซาเป็นการระลึกถึงพระพรหมานการสิ้นพระชนม์ และการกลับคืนชีพของพระเยซูคริสตเจ้า พระองค์สิ้นพระชนม์เพื่อไถ่กู้มนุษย์ตามแผนการความรอดพ้น ดังที่นักบุญเปาโลอ้างถึงพระดำรัสของพระเยซูคริสตเจ้า และสอนว่า “นี่คือกายของเรา... ถ้วยนี้เป็นพันธสัญญาใหม่แห่งโลหิตของเรา...” นี่คือน้ำดื่มของเราที่มอบเพื่อท่าน จงทำดังนี้ เพื่อระลึกถึงเรา... ทุกครั้งที่ท่านกินปังนี้ และดื่มถ้วยนี้ ท่านก็ประกาศการสิ้นพระชนม์ของพระเจ้าจนกว่าพระองค์จะเสด็จกลับมา^{๖๙}

คริสต์ศาสนานั้น เน้นให้คนทุกคนนั้นมีความรักต่อพระเจ้าและต่อกันและกัน ไม่อาฆาตพยาบาทต่อกัน ไม่มีจำกัดในหมู่เพื่อนมนุษย์ทั้งที่เป็นมิตรและไม่เป็นมิตร สอนให้คนมีแต่ความรักในพระเจ้าและต่อกัน เพราะว่าผู้ที่ได้ชื่อว่ามีความรักต่อพระเจ้าและต่อกัน มีความอ่อนโยนต่อกัน มีความกรุณาต่อกัน มีจิตใจที่บริสุทธิ์ ผู้นั้นก็จะเป็นสุขที่แท้จริง คือการได้พบดินแดนสวรรค์อันเป็นที่อยู่ของพระเจ้า และจะได้เห็นพระเจ้าดังที่ปรากฏในพระคัมภีร์คริสตธรรมที่พระเยซูทรงเทศน์บนภูเขาที่มีความว่า “บุคคลผู้ใดมีใจอ่อนโยนผู้นั้นเป็นสุขเพราะเขาจะได้รับแผ่นดินเป็นมรดก บุคคลผู้ใดมีใจกรุณา ผู้นั้นเป็นสุขเพราะเขาจะได้รับพระกรุณาตอบ บุคคลผู้ใดมีใจบริสุทธิ์ผู้นั้นเป็นสุขเพราะเขาจะได้เห็นพระเจ้า”^{๗๐} “ทรงสอนให้ในวันของข้าพระองค์เพื่อข้าพระองค์ทั้งหลายจะมีจิตใจที่มีปัญญา”^{๗๑} แม้ในระงับความขัดแย้งต่าง ๆ หรือการสร้างความสะดวกของโลกใบนี้ ก็ต้องมีหลักธรรมะที่เป็นกลาง ที่สามารถนำไปแก้ปัญหานั้นได้ คือ หลักธรรมนั้น ต้องเป็นธรรมะที่สามารถทนได้ทุกสิ่งทุกอย่างของความชั่วต่าง ๆ ที่เข้ามา เป็นหลักธรรมที่ชี้แนะให้เห็นแสงสว่างของคนดีและคนชั่ว นั่นก็คือหลักแห่งเมตตา หรือหลักแห่งความรักอันเป็นหัวใจของพระศาสนา ดังพระคัมภีร์ภาคพันธสัญญาใหม่ที่นักบุญเปาโลเขียนถึงชาวโครินธ์ฉบับที่ ๑ บทที่ ๑๓ ไว้ว่า “ความรักทนได้ทุกอย่าง แม้ความผิดของคนอื่น และเชื่อในส่วนดีของเขาอยู่เสมอ และมีความหวังอยู่เสมอ และทนต่อทุกอย่าง”^{๗๒} ซึ่งแนวทางดังกล่าวเป็นจุดมุ่งหมายของการดำเนินชีวิตในคำสอนของศาสนาคริสต์ คือ การดำเนินชีวิตที่มีความรักความเมตตาปรารถนาให้ผู้อื่นมีความสุข โดยมีจุดมุ่งหมายสูงสุดอยู่ที่การกลับคืนสู่ความสัมพันธ์กับพระเจ้า และมีชีวิตนิรันดร์ในอาณาจักรของพระเจ้า แต่การที่จะไปสู่จุดหมายนั้น มนุษย์จะต้องมีศรัทธาและปฏิบัติตามหลักคำสอนที่พระเจ้าทรงประกาศผ่าน

^{๖๙} ๑คร ๑๑ : ๒๔-๒๖

^{๗๐} มธ ๕ : ๕.๗-๘.

^{๗๑} สดต ๙๐ : ๑๒.

^{๗๒} ๑คร ๑๓ : ๗.

พระเยซูให้มนุษย์สร้างความดี ละเว้นบาปหรือความชั่ว มนุษย์ก็จะรอดพ้นจากบาป และกลับไปมีชีวิตร่วมกับพระเจ้าดังเดิม ตามหลักคำสอนของศาสนาคริสต์นั้น พระเจ้าทรงเป็นจุดหมายสูงสุดของความศรัทธา และทรงเป็นความสุขที่นิรันดร การเคารพเชื่อฟังและจงรักภักดีต่อพระเจ้า ก็จะทำให้ได้รับความรักความเมตตาจากพระเจ้า และมนุษย์ต้องตระหนักอยู่เสมอว่า ชีวิตมนุษย์พระเจ้าเป็นผู้สร้างชีวิตเป็นของพระเจ้า^{๗๓} ชาวคริสต์เชื่อว่าการสร้างความดีตอบแทนแก่พระเจ้า และเป็นไปตามพระประสงค์ของพระองค์นั้น เป็นสิ่งที่มนุษย์ควรตระหนักกว่าเป็นหน้าที่ เพราะความดีนั้นเกี่ยวข้องกับความสุขที่มนุษย์ในสังคมปรารถนา มีคุณค่าต่อการดำเนินชีวิตเพื่อการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสันติภาพ ดังนั้น การสร้างความดีของชาวคริสต์เพื่อปฏิบัติตามคำสอนเรื่องการรักเพื่อนมนุษย์ จึงเป็นไปในรูปแบบของการสร้างสาธารณประโยชน์ที่ก่อให้เกิดความสุขแก่สังคมส่วนรวม เช่น จัดตั้งโรงเรียน มหาวิทยาลัย โรงพยาบาล และด้านสังคมสงเคราะห์ ฯลฯ การบำเพ็ญประโยชน์เหล่านี้มาจากหลักคำสอนที่สำคัญอันเป็นพื้นฐานของการดำเนินชีวิตของชาวคริสต์ คือ “รักพระเจ้าสุดจิตสุดใจและจงรักเพื่อนบ้านเหมือนรักตัวเอง”^{๗๔}

ความรักในเพื่อนมนุษย์ สอนให้มนุษย์ปลูกฝังความรักความเมตตาในตน โดยมีพระเยซูองค์ศาสดาทรงปฏิบัติเป็นตัวอย่าง ด้วยเหตุนี้ จึงกล่าวกันว่าคำสอนศาสนาของพระเยซูคือปรัชญาแห่งความรัก คือ เริ่มต้นจากการรักพระเจ้า รักครอบครัว รักเพื่อนบ้าน และรักมิตรสหายของตน เหมือนกับตนเอง ยิ่งไปกว่านั้น ปรัชญาแห่งคำสอนที่สำคัญของพระเยซูอีกประการหนึ่ง คือการให้อภัย แม้ขณะที่พระองค์จะสิ้นพระชนม์บนไม้กางเขน พระองค์ทรงขอให้พระเจ้าทรงประทานอภัยให้กับคนบาปที่ได้กระทำร้ายพระองค์^{๗๕} พระคริสต์ธรรมเก่าและพระคริสต์ธรรมใหม่กล่าวถึงความรัก ๒ ประเภท ได้แก่ ความรักระหว่างมนุษย์กับพระเจ้า และความรักระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ คือ

๑) ในพระคริสต์ธรรมเก่า ความรักเป็นเรื่องของความผูกพันระหว่างพระเจ้ากับชนชาติอิสราเอล โดยที่พระเจ้าทรงเป็นผู้ให้ความรักแก่ชนชาติอิสราเอลก่อน จากนั้นชาวอิสราเอลจึงสนองตอบความรักของพระเจ้าโดยการศรัทธาต่อพระเจ้า และปฏิบัติตามแนวทางที่พระเจ้าทรงวางไว้

๒) ส่วนในพระคริสต์ธรรมใหม่ คำสอนเรื่องหลักความรักนั้น กำหนดให้พระเยซูเป็นสัญลักษณ์ของความรักสูงสุดที่พระเจ้าทรงมีต่อมนุษย์ เห็นได้จากการที่พระเยซูทรงยอมสิ้นพระชนม์บนไม้กางเขน เพื่อให้ผู้มีศรัทธาในพระองค์จะได้พ้นจากความผิดบาป โดยพระเยซูทรงสอนให้มนุษย์เมื่อแผ่ความรักไปรอบด้าน ไม่เลือกที่รักผลักที่ชัง หลักคำสอนสำคัญนี้มีอยู่ในบทเทศนาบนภูเขา แสดงถึงความรักระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ซึ่งแสดงออกได้ด้วยความเมตตากรุณา และความเสียสละส่วนความรักที่มนุษย์มีต่อพระเจ้า แสดงออกโดยความศรัทธาที่มีต่อพระเจ้า เช่น ศรัทธาว่าพระเจ้าคือพระเยซูฮิวาห์เป็นพระเจ้าสูงสุดเพียงองค์เดียว ศรัทธาว่าพระเจ้าทรงรักมนุษย์อย่างเท่าเทียมกัน ศรัทธาว่าพระเยซูเป็นพระบุตรของพระเจ้า ศรัทธาว่าพระเยซูเป็นพระเจ้าผู้ช่วยให้รอด และศรัทธาในอาณาจักรของพระเจ้าที่กำลังจะมาถึง

^{๗๓} ปฐก ๑ : ๒๗.

^{๗๔} มธ ๒๒ : ๓๗-๓๙.

^{๗๕} ธู แก้วโอภาส, ศาสนาโลก, (กรุงเทพมหานคร : สุขภาพใจ, ๒๕๔๒), หน้า ๑๓๔.

๓.๖ บทสรุป

ในการศึกษาวิจัยแนวคิดเรื่องพิธีการจัดงานศพในศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก นี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาถึงพิธีการจัดงานศพ ลำดับขั้นตอนในการจัดงานศพ หลักธรรมคำสอนที่เกี่ยวข้องกับการจัดงานศพ วิธีการทำบุญอุทิศส่วนกุศล และประโยชน์ที่ได้จากพิธีกรรมการทำบุญอุทิศส่วนกุศล ในศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก พบว่า

พิธีการจัดงานศพ พิธีกรรมการจัดงานศพของศาสนาคริสต์พบเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับความเป็นมาซึ่งอยู่ในคัมภีร์ไบเบิลของพันธสัญญาเดิม และพันธสัญญาใหม่ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อเข้าถึงอาณาจักรพระเจ้า

ลำดับขั้นตอนในพิธีการจัดงานศพ นั้น ๒ ประการ คือ ๑) การเผาศพ กับบทภาวนาเมื่อยกศพวางบนแคร่หาม ๒) พิธีปลงศพ ได้แก่ (๑) สถานที่พักศพแห่งแรกที่บ้านผู้ล่วงลับ (๒) แห่ไปยังโบสถ์ (๓) สถานที่พักศพแห่งที่สองคือโบสถ์ (๔) มิสซา (๕) พิธีส่งวิญญาณและอาลาผู้ล่วงลับครั้งสุดท้าย (๖) แห่ศพไปสู่สุสาน (๗) สถานที่พักศพแห่งที่สาม ที่หลุมศพ

หลักธรรมคำสอนที่เกี่ยวข้อง ศาสนาคริสต์เป็นศาสนาแห่งความรักและแบบอย่างของการใช้วิธีการในการทำลายความชั่วคือความโกรธความแค้น ความอาฆาตอันเป็นสาเหตุของการก่อภัยอันตรายต่างๆ กับตนเองและผู้อื่น ในการที่จะนำความทุกข์กายทุกข์ใจมาให้ พระองค์ทรงหวังให้มนุษย์ได้อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข และได้ไปสวนสวรรค์ในอ้อมกอดของพระเจ้าทุกคนหลังจากได้ตายไปแล้ว และพระองค์ยังทรงเป็นแบบอย่างของการช่วยเหลือผู้ตกทุกข์ได้ประสบความเจ็บไข้ต่างๆ เป็นต้น

วิธีการทำบุญอุทิศส่วนกุศล การทำบุญอุทิศส่วนกุศลสำหรับศาสนาคริสต์นี้ จะเป็นลักษณะของการมิสซาอุทิศแก่ผู้ล่วงลับไปแล้ว โดยมีลักษณะแตกต่างกันออกไป ดังนี้ (๑) วันปลงศพที่ใช้ในการอุทิศส่วนกุศล (๒) สำหรับวันรอบปีในการอุทิศส่วนกุศล (๓) สำหรับระลึกถึงผู้ล่วงลับอื่นๆ ในการอุทิศส่วนกุศล

ผลที่ได้จากวิธีการทำบุญอุทิศส่วนกุศล ศาสนาคริสต์ให้ความสำคัญต่อพิธีมิสซาบูชาขอบพระคุณ พิธีกรรมดังกล่าวไม่ใช่แค่พิธีกรรมทางสังคม ไม่ใช่งานสังสรรค์ระหว่างคริสตชนที่ต้องมาร่วม คุณค่าความหมายของพิธีกรรมนี้สอดคล้องกับคุณค่าความหมายของชีวิต มิสซาบูชาขอบพระคุณเป็นการระลึกถึงพระเยซูคริสตเจ้าบนไม้กางเขน การถวายพระเยซูคริสตเจ้าแต่พระบิดาตามแผนการความรอดหนึ่งเดียว เป็นสายสัมพันธ์แห่งความรักของประชากรพระเจ้า ซึ่งทุกคนได้รับเรียกเข้าสู่ “ความสัมพันธ์สนมสัมพันธ์” กับพระเจ้าโดยดำเนินชีวิตสนิทสัมพันธ์กับเพื่อนมนุษย์ มิสซาบูชาขอบพระคุณ คือการเลี้ยงปัสกา คือการรับศีลมหาสนิท การรับพระเยซูคริสตเจ้า

บทที่ ๔

การเปรียบเทียบแนวคิดเรื่องพิธีกรรมการจัดงานศพ ในพระพุทธศาสนาเถรวาทและศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะทำการเปรียบเทียบแนวคิดต่างๆ เกี่ยวกับพิธีกรรมในการจัดงานศพในพระพุทธศาสนาเถรวาทและศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก พร้อมกับยกตัวอย่าง โดยจะเปรียบเทียบในประเด็นพิธีการจัดงานศพ ลำดับขั้นตอนในการจัดงานศพ หลักธรรมคำสอนที่เกี่ยวข้องกับการจัดงานศพ วิธีการทำบุญอุทิศส่วนกุศล และประโยชน์ที่ได้จากพิธีกรรมการทำบุญอุทิศส่วนกุศล ดังต่อไปนี้

๑) ความหมายของความตายในพระพุทธศาสนาเถรวาท

ความหมายของคำว่า การตาย iva การตาย หรือ มรณ หมายถึง ความสิ้นสุดของชีวิตหรือการตาย คือการที่ขันธ ๕ (รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ) แตกสลาย การทอดทิ้งร่างกาย ความขาดสูญแห่งชีวิตินทรีย์ การที่ชีวิตสูญสิ้นความสิ้นไป ความเสื่อมไป ความแตกแห่งขันธ ความทำลายไป ความไม่เที่ยง ความหายไปแห่งธรรมเหล่านั้น อันใด นี้เรียกว่ามรณะ^๑ คำว่า การตายเป็นคำที่มาจากศัพท์ภาษาบาลีหลายคำด้วยกัน แต่ที่พบมากที่สุดคือ คำว่า มรณะ ซึ่งประกอบด้วย มร ธาตุ แปลว่า ตาย ลง ยุ ปัจจัย แปลง ยุ เป็น อณ สำเร็จรูปเป็น มรณ แปลว่า การตาย นอกจากนี้ ยังมีคำที่บ่งถึงการตายอื่นอีกเช่น กาลกิริยา แปลว่า การทำกาละ^๒ ดังปรากฏคำอธิบายในพระสุตตันตปิฎกว่า พระสารีบุตร ได้กล่าวถึงการตายไว้ว่า

ผู้ตายไม่ว่าจะเป็นมนุษย์หรือสัตว์ ทั้งกายสังขาร คือลมหายใจเข้าออกก็ดับไป วจิตสังขาร ได้แก่ วิตก วิจาร คือความตรึกความตรองก็ดับไป และจิตสังขาร คือสัญญา และเวทนา คือความกำหนดได้หมายรู้ ก็ดับไป อายุก็หมดสิ้นไป ไออุ่น คือไฟที่เกิดแก่กรรม ก็สงบ อินทรีย์ ได้แก่ ตา หู จมูก ลิ้น กาย ก็แตกทำลายไป^๓

ความตายตามที่ปรากฏในภาษาบาลี มี ที่ใช้หลายคำ คือ (๑) มรณะ (๒) กาลกิริยา (๓) ปลายะ (๔) มัจจุ (๕) อัจจยะ (๖) นิธนะ (๗) นาสะ (๘) กาละ (๙) อันตะ (๑๐) จวนะ^๔ ความตาย คือ การสิ้นใจ ไม่เป็นอยู่อีกต่อไป คือ คนตาย ก็หมายถึง วิญญาณดับ หรือความตาย อาจมีสาเหตุมาจากการสิ้นกรรมหรือสิ้นอายุขัย เมื่อตายแล้ว พระพุทธศาสนา ได้นำหลักธรรมร่วมกับพิธีกรรมเพื่อ

^๑ ที.ม. (ไทย) ๑๐/๓๙๐/๓๒๕.

^๒ วิ.ม. (ไทย) ๔/๑๖๔/๒๔๕.

^๓ ม.ม. (ไทย) ๑๒/๔๕๖-๔๕๗/๔๙๔-๔๙๕.

^๔ พระมหาสมปอง มุทิโต, คัมภีร์อภิธานวรรณนา, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ธรรมสภา, ๒๕๔๒),

เป็นปริศนาสอนให้คนเข้าถึงหลักธรรมโดยกรรมพิธีที่เป็นรูปธรรม^๕ ชีวิตมีความตายเป็นสิ้นสุด เป็นสังขารที่ไม่มีใครปฏิเสธ แม้ว่ามนุษย์ทุกคนจะทราบข้อเท็จจริงที่ว่านี้แต่น้อยคนนักที่จะทำได้ เมื่อประสบภาวะใกล้ตาย เมื่อทำใจไม่ได้ การตายนั้นย่อมดำเนินไปอย่างทรมานทรมาย เพื่อคลั่ง หวาดผวาดิ้นรน เป็นต้น พระพุทธศาสนาให้ความสำคัญแก่การเตรียมตัวตาย และได้เสนอหลักธรรมหลายข้อสำหรับให้ยึดเหนี่ยวเมื่อต้องเผชิญกับความตายจริง^๖ เรื่องความตายมิได้มีจุดมุ่งหมายเพื่อไว้ให้เกิดความกลัว แต่เพื่อให้ตระหนักถึงชีวิตอันมีค่า แทนที่จะหวาดกลัว เราต้องคิดว่าเมื่อความตายมาเยือน จะทำให้สูญเสียโอกาสที่ดีในการปฏิบัติ การเพ่งพิจารณาใคร่ครวญว่าเราจะมีชีวิตอยู่ได้อีกไม่นาน จะช่วยให้เกิดพลังในการปฏิบัติธรรม และยอมรับว่าความตายเป็นเรื่องธรรมดาของชีวิต ดังเช่นที่พระพุทธองค์ตรัสไว้ว่า “ไม่มีสถานที่ใดที่ความตายมีอจาย่างกรายไปถึง ไม่ว่าจะเป็นในห้วงนภากาศ ในมหาสมุทร หรือแม้แต่ยามที่เราอยู่ท่ามกลางขุนเขา”^๗ ถ้าเรายอมรับว่าความตายเป็นส่วนหนึ่งของชีวิต เมื่อถึงเวลาที่มันมาเยือนจริง ๆ เราก็อาจเผชิญหน้ากับมันได้ง่ายขึ้น

๒) ความหมายของความตายในศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก

ในพันธสัญญาเดิม ชาวอิสราเอลเข้าใจว่าความตาย หมายถึง การที่พระเจ้าเอาลมหายใจ^๘ ชีวิตหลังตายตามหลักศาสนาคริสต์เป็นตามคำที่ว่า

มีข้อกำหนดสำหรับมนุษย์ไว้แล้วว่า จะต้องตายหนหนึ่ง และหลังจากนั้นก็จะมี การพิพากษาฉับไ้ พระคริสต์จึงต้องถวายพระองค์เองหนหนึ่ง เพื่อจะได้ทรงรับเอาความบาปของ คนเป็นอันมาก แล้วพระองค์จะทรงปรากฏครั้งที่สอง (ประทานความชอบธรรมที่) ปราศจาก ความบาปแก่บรรดาคนที่คอยพระองค์ให้เขาถึงความรอดฉับนั้น^๙

ตามคำสอนของศาสนาคริสต์ “ความตาย” คือสภาพการณ์ของการแยกตัวของชีวิตซึ่งประกอบด้วยจิตและวิญญาณ เป็นนามธรรม ออกจากร่างกายซึ่งประกอบด้วยวัตถุ สสาร แร่ธาตุ และ สสารประกอบอินทรีย์ เป็นสิ่งที่ไม่มีชีวิตในตัวเอง และเป็นรูปธรรมที่ถูกชีวิตนำมาประกอบให้เป็นเรือดิน เป็นที่พำนักชั่วคราวของจิตและวิญญาณ ซึ่งคือชีวิตของเรา เมื่อชีวิตออกจากกายไปแล้ว เรือดิน หรือกายก็เรียกว่าซากหรือศพที่เหลืออยู่ มันจะสลายตัวออกเป็นผงคลิดินตามเดิมในไม่ช้าโดยมี รายละเอียดของพระธรรมที่ว่า “เพราะว่าจำเป็นที่เราทุกคนจะต้องปรากฏตัวที่หน้าบัลลังก์พิพากษาของพระคริสต์ เพื่อทุกคนจะได้รับสมกับการที่ได้ประพฤติในร่างกายนี้ แล้วแต่จะดีหรือชั่ว”^{๑๐} ความตายเป็นเรื่องลึกลับไม่มีใครรู้ว่ามาเมื่อใดเป็นเรื่องที่มีมนุษย์เกรงกลัวความตายไม่มีคุณค่าในตนเองแต่อยู่

^๕ จรัส พยัคฆราชศักดิ์, อีสาน ๒ อีสานปัญหาหมอยากลางบ้านโหราจารย์พื้นเมือง, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, ๒๕๓๔), หน้า ๒๗.

^๖ สมภาร พรหมทา, พุทธศาสนากับปัญหาจริยศาสตร์โสภณิ์ทำแท้งและการุณยฆาต, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๘), หน้า ๑๗๘.

^๗ ทะไล ลามะ, ช่วงขณะสุดท้ายแห่งชีวิต, แปลโดย ธารารินานต์ และคณะ, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มูลนิธิโกมลคีมทอง, ๒๕๔๘), หน้า ๓.

^๘ ยบ ๓๔ : ๑๔.

^๙ ฮีบ ๙ : ๒๗-๒๘

^{๑๐} คร ๕ : ๑๐.

ที่จุดหมายของความตายมากกว่า แต่ความเข้าใจเรื่องความตายก็ได้เปลี่ยนไปเมื่อพระเยซูคริสต์ได้ทรงเอาชนะความตายได้ด้วยกรกลับคืนชีพของพระองค์ ทำให้ชาวคริสต์ถือว่าความตายเป็นแค่ “ทางผ่าน” แล้วชีวิตใหม่ก็เกิดขึ้นพร้อมกับอาณาจักรใหม่ ความเชื่อเช่นนี้ทำให้ชาวคริสต์ไม่กลัวตายอีกต่อไป กล้าเผชิญกับความยากลำบากและการเบียดเบียนต่าง ๆ ยอมสละชีวิตเพื่อเป็นพยานความเชื่อต่อ “พระคริสต์”^{๑๑} ความหมายของความตายยังสามารถเข้าใจได้โดยผ่านทางธรรมล้ำลึกปีศาจแห่งการสิ้นพระชนม์และการฟื้นคืนพระชนม์ของพระเยซูคริสต์เจ้า ซึ่งเป็นการให้ความหวังแก่มนุษย์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่มีความเชื่อและวางใจในพระองค์ ความตาย จึงมีความหมายในเชิงบวก ในพระธรรมฟิลิปปี กล่าวว่า “การมีชีวิตอยู่กับเพื่อพระคริสต์และการตายก็เป็นกำไร”^{๑๒} และในพระธรรมทิโมธี กล่าวว่า “การที่เราตายกับพระองค์ เราก็มจะมีชีวิตอยู่กับพระองค์”^{๑๓}

สรุปได้ว่า ความหมายของความตายในทางพระพุทธศาสนาเถรวาท คือความสิ้นสุดของชีวิตโดยการละสังขารหรือแตกสลาย การทอดทิ้งร่างกายความขาดสูญแห่งชีวิตินทรีย์ การที่ชีวิตสูญสิ้นความสิ้นไป ความเสื่อมไป ความแตกแห่งชั้นันท์ ความทำลายไป ความไม่เที่ยง ความหายไปแห่งธรรมเหล่านั้น ส่วนความหมายของทางศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก มีความหมายว่าสภาพการณ์ของการแยกตัวของชีวิต ซึ่งประกอบด้วยจิตและวิญญาณ เป็นนามธรรม ออกจากร่างกายซึ่งประกอบด้วยวัตถุ สสาร แร่ธาตุ และสารประกอบอินทรีย์ เป็นสิ่งที่ไม่มีชีวิตในตัวเอง และเป็นรูปธรรมที่ถูกชีวิตนำมาประกอบให้เป็นเรือดิน เป็นที่พำนักชั่วคราวของจิตและวิญญาณ ซึ่งคือชีวิตของเรา เมื่อชีวิตออกจากกายไปแล้ว เรือดินหรือกายก็เรียกว่าซากหรือศพที่เหลืออยู่ มันจะสลายตัวออกเป็นผงคลีดินตามเดิมในไม่ช้า เป็นต้น

๔.๑ เปรียบเทียบพิธีกรรมการจัดงานศพ

จากการศึกษาตำราและเอกสารเกี่ยวกับพิธีกรรมในการจัดงานศพในพระพุทธศาสนาเถรวาทและศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก พบว่า มีเนื้อหาที่แตกต่างกันประกอบด้วย พิธีกรรมการจัดงานศพสมัยพุทธกาลกับการกล่าวถึงพิธีกรรมจัดงานศพในพันธสัญญาเดิม และพิธีกรรมการจัดงานศพในสมัยปัจจุบันและพิธีกรรมการจัดงานศพในพันธสัญญาใหม่ โดยทั้งสองศาสนาได้ให้รายละเอียดดังต่อไปนี้

๔.๑.๑ พิธีกรรมการจัดงานศพสมัยพุทธกาลกับการกล่าวถึงพิธีการจัดงานศพในพันธสัญญาเดิม

๑) พิธีการจัดงานศพสมัยพุทธกาล

พิธีศพทางพระพุทธศาสนาในอินเดียสมัยครั้งพุทธกาลทำแบบเรียบง่าย ไม่มีการเล่นไต ๆ ไม่มีเมรุที่สวยงามวิจิตรงามตา เพียงแต่นำท่อนฟืนกิ่งไม้แห้งมากองเรียงกันให้เรียบร้อย สูงพอประมาณ แล้วนำศพขึ้นไปวางบนกองฟืนหรือกองฟอน ที่นิยมเรียกว่าเชิงตะกอน และจะเผาใน

^{๑๑} เสรี พงศ์พิศ, ศาสนาคริสต์, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๓๑), หน้า ๑๕๕.

^{๑๒} ฟป ๑ : ๒๑.

^{๑๓} ๒ทธ ๒ : ๑๑.

วันเดียวเสร็จ พิธีศพนี้รับมาจากศาสนาพราหมณ์ การเผาศพจะเผาที่ริมฝั่งแม่น้ำคงคา และนำเอากล้าที่เหลือน้ำในแม่น้ำด้วย เพราะเชื่อว่าแม่น้ำคงคาเป็นแม่น้ำศักดิ์สิทธิ์ไหลมาจากสวรรค์ แต่ในพระพุทธศาสนาจะเผาทั้งให้หมด เพราะถือว่าศพไม่มีประโยชน์เปรียบเหมือนท่อนไม้ท่อนฟืนเท่านั้น ชาวไทยที่นับถือพระพุทธศาสนาก็ได้รับเอาวัฒนธรรมประเพณีพิธีศพนี้มาใช้ ต่อมาสังคมวิวัฒนาการมีความเจริญ จึงมีความเปลี่ยนแปลงในพิธีกรรมเกี่ยวกับพิธีศพในทางพระพุทธศาสนา ให้มีความสำคัญมากเกี่ยวกับพิธีศพ เพราะเป็นพิธีกรรมสุดท้ายของมนุษย์เรา แต่นับวันจะซับซ้อนขึ้น เพราะมีระเบียบทางสังคมมากขึ้น จึงทำให้มีพิธีกรรมมากขึ้นด้วย และได้ปฏิบัติสืบทอดกันมาจนกลายเป็นประเพณีในปัจจุบัน เมื่อมีผู้เสียชีวิตจะเป็นญาติพี่น้องหรือเพื่อนบ้าน ก็จะจัดงานพิธีศพตามประเพณีทางพระพุทธศาสนา ชาวบ้านก็จะร่วมกันทำพิธีและบริจาคเงินสิ่งของต่าง ๆ เพื่อช่วยเหลือเจ้าภาพตามกำลังที่จะช่วยได้ การตั้งศพบำเพ็ญกุศลก็จะอยู่ที่วัดหรือที่บ้านของผู้ตาย มีพิธีสวดมาติกาและพระอภิธรรม แสดงพระธรรมเทศนาเพื่ออุทิศส่วนกุศลให้แก่ผู้ตาย และเป็นการแสดงออกถึงความกตัญญูต่อกัน เมื่อถึงเวลาฌาปนกิจก็จะเคลื่อนศพมาเผาที่วัดหรือป่าช้า แล้วทำพิธีตามขั้นตอนดังนี้ ห้ามศพเวียนขวารอบเมรุหรือเชิงตะกอน ๓ รอบ นำศพไปตั้งไว้ที่หน้าเมรุ ล้างหน้าศพด้วยน้ำมะพร้าวและน้ำหอม พระสวดมาติกาถวายผ้าบังสุกุลและมหาบังสุกุลพร้อมด้วยปัจจัยต่าง ๆ พระสงฆ์ให้พร อ่านประวัติผู้ตาย วางดอกไม้จันทน์ และประชุมเพลิงเสร็จพิธี ในพระพุทธศาสนาจะเน้นความประหยัดเรียบง่ายไม่ฟุ่มเฟือย ในปัจจุบันนี้ ประเพณีการจัดงานพิธีศพแตกต่างกัน ถ้าเจ้าภาพมีฐานะดีและมีสถานภาพทางสังคมสูง ก็จะจัดงานใหญ่โตให้สมฐานะ ส่วนใหญ่จะเป็นชนชั้นกลางและชนชั้นสูง ซึ่งได้รับอิทธิพลจากพวกขุนนางชั้นผู้ใหญ่ และนิยมทำพิธีนี้ทั่วภูมิภาคในประเทศ ส่วนเจ้าภาพที่มีฐานะยากจน ก็จะจัดงานพิธีศพเรียบง่าย คือทำให้เสร็จภายใน ๒ - ๓ วัน เพื่อประหยัดค่าใช้จ่าย จะเห็นได้ว่าการจัดงานพิธีศพมีความแตกต่างกัน คือ ขึ้นอยู่กับฐานะความเป็นอยู่ของแต่ละบุคคล ถ้ามีฐานะดีก็จะทำพิธีศพใหญ่โตมโหฬาร แต่ถ้ามีฐานะยากจนก็จะทำพิธีศพตามอัตภาพของตน ในพระพุทธศาสนา สาระสำคัญในพิธีศพ คือ ให้รู้สังขารของธรรมชาติ คือ มีการเกิด แก่ เจ็บ ตาย เป็นธรรมดาของโลก จะไม่เสียใจอาลัยอาวรณ์มากจนเกินไป และเพื่อไม่ให้ตั้งอยู่ในความประมาท^{๑๔}

หลังจากที่พระพุทธเจ้าเสด็จดับขันธปรินิพพานแล้ว พระอานนท์ได้ไปแจ้งข่าวแก่พวกมัลลกะษัตริย์ให้ได้ทราบ เมื่อทราบแล้วพวกมัลลกะษัตริย์ผู้ครองกุสินาราได้รับเป็นธุระหน้าที่ในการจัดการพระบรมศพ ตามที่พระพุทธเจ้าทรงตรัสกับพระอานนท์ว่า หน้าที่ปฏิบัติต่อพระสรีระไม่ใช่หน้าที่ของภิกษุ แต่เป็นหน้าที่ของพระราชา ฆราวาส และพราหมณ์ผู้ศรัทธาในเรจักทำเอง^{๑๕} ในการอัญเชิญพระสรีระของพระพุทธเจ้าสู่จิตกาธานนั้น ได้เคลื่อนขบวนพระบรมศพตามความประสงค์ของเทวดาว่า เราจะสักการะพระบรมศพของพระผู้มีพระภาคด้วยการพอรำ ขบร้อง ประโคมดนตรีระเบียบดอกไม้ และของหอมอันเป็นทิพย์ จะอัญเชิญพระสรีระไปทางทิศเหนือของเมือง แล้วอัญเชิญเข้าสู่เมืองทางทิศเหนือ อัญเชิญผ่านใจกลางเมืองแล้ว ออกสู่ประตูด้านทิศตะวันออกเสร็จแล้ว จึงถวายพระเพลิงพระสรีระของพระพุทธเจ้าที่มกุฏพันธเจดีย์ของพวกเจ้ามัลลกะทางทิศตะวันออกของ

^{๑๔} พระมหาสมเกียรติ สุตแก้ว, **พระพุทธศาสนาและพิธีกรรมเกี่ยวกับการตาย : ศึกษาเปรียบเทียบพิธีศพของพระสงฆ์ไทยและฆราวาส**, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๕๕), หน้า ๓-๕.

^{๑๕} ที.ม. (ไทย) ๑๐/๒๐๔/๑๕๒.

เมื่อ^{๑๖} เสร็จแล้ว ประมุขเจ้ามัลละ ๔ องค์ทรงสนานพระเศียรและทรงพระภูษาใหม่ แล้วทำการถวายพระเพลิง แต่ไม่อาจจุดไฟให้ติดได้ เพราะเป็นความประสงค์ของเทวดาที่ต้องการให้พระมหากัสสปะได้มาสักการะพระบรมศพ เมื่อพระมหากัสสปะและภิกษุ ๕๐๐ รูปเข้าไปยังมกุฏ-พันธเจดีย์ของเจ้ามัลละในกรุงกุสินารา ถึงจิตกาธานแล้วห่มจีวรเวียงป่า ประนมมือกระทำประทักษิณจิตกาธาน ๓ รอบ เปิดผ้าคลุมพระบาทของพระผู้มีพระภาคเจ้าออก ถวายอภิวัตพระยุคลบาทของพระผู้มีพระภาคด้วยเศียรเกล้า เมื่อพระมหากัสสปะและภิกษุ ๕๐๐ รูป ถวายอภิวัตพระผู้มีพระภาคเจ้าเสร็จ จิตกาธานพระเพลิงได้ไหม้พระสรีระของพระพุทธเจ้าเองโดยไม่มีใครจุด^{๑๗} เมื่อพระเพลิงได้ไหม้ พระอวยวะไม่เหลือแม้แต่เถาหรือเขม่า คงเหลือแต่พระบรมสารีริกธาตุและผ้าห่มหุ้มพระบรมศพ ในจำนวนทั้งหมด ๕๐๐ คู่ ถูกเผาไฟไหม้เพียง ๒ ผืนเท่านั้น คือผืนในสุดและนอกสุด หลังจากพระเพลิงได้ไหม้พระบรมศพแล้ว ความมหัศจรรย์ได้เกิดขึ้น คือท่อน้ำได้หลังไหลมาจากอากาศ และน้ำได้พุ่งขึ้นจากไม้สาละ ดับจิตกาธาน หลังจากนั้น เจ้ามัลละจึงได้นำน้ำหอมล้วน ๆ มาดับจิตกาธาน^{๑๘}

สรุปได้ว่า พิธีการจัดงานศพสมัยพระพุทธกาลนั้น พิธีศพทางพระพุทธศาสนาในสมัยครั้งพระพุทธกาลทำแบบเรียบง่ายไม่มีการละเล่นใดๆ เพียงแค่นำท่อนพินกิ่งไม้แห้งมากองเรียงกันให้เรียบร้อย สูงพอประมาณแล้วนำศพขึ้นไปวางบนกองพินและจะเผาในวันเดียวเสร็จ จะเผาทิ้งให้หมด เพราะถือว่าศพไม่มีประโยชน์เปรียบเหมือนท่อนไม้ท่อนพินเท่านั้น

๒) พิธีกรรมการจัดงานศพในพันธสัญญาเดิม

จากการศึกษาเนื้อหา พบว่า ในพิธีกรรมการจัดงานศพในพันธสัญญาเดิมของศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก มีเนื้อหาประกอบดังนี้

(๑) บทอ่านจากหนังสือโยบ โยบตอบว่า

ข้าพเจ้าอยากบันทึกถ้อยคำของข้าพเจ้าไว้ อยากให้จารึกไว้ในหนังสือ สลักไว้ในแผ่นศิลา เป็นหลักฐานด้วยปากกาเหล็กและตะกั่ว เพราะข้าพเจ้าทราบว่ พระผู้เฒ่าของข้าพเจ้า ทรงพระชนม์อยู่ และจะยืนหยัดอยู่บนแผ่นดินในวันสุดท้าย เมื่อเนื้อหนังของข้าพเจ้าถูกทำลายไปแล้ว แม้ไม่มีร่างกาย ข้าพเจ้าก็จะได้เห็นพระองค์เป็นข้าพเจ้าเองจะเห็น และนัยน์ตาของข้าพเจ้าจะมองเห็น ไม่ใช่คนอื่น^{๑๙}

(๒) บทอ่านจากหนังสือปรีชาญาณ

วิญญาณคนดีมีธรรมอยู่ในพระหัตถ์พระเป็นเจ้า ความทุกข์ร้อนใดเล่าจะมากล้ำกราย ในสายตาคคนโหดเขลา ดูเหมือนว่าเขาตายแล้ว การลาโลกนี้ไปดูคล้ายกับเป็นความทุกข์ การพรากจากเราไปดูเหมือนกับเป็นการสูญเสีย แต่ที่ไหนได้ เขาอยู่ในสันติสุข

^{๑๖} ที.ม. (ไทย) ๑๐/๒๒๘/๑๗๒.

^{๑๗} ที.ม. (ไทย) ๑๐/๒๓๓-๒๓๔/๑๗๕.

^{๑๘} จันทร ชูแก้ว, พระพุทธประวัติ : มหาบุรุษแห่งชมพูทวีป, (กรุงเทพมหานคร : ธรรมสภาและสถาบันสื่อธรรม, ๒๕๔๖), หน้า ๑๘๒.

^{๑๙} ยบ ๑๙ : ๒๓ - ๒๗ ก.

ในสายตาของมนุษย์ หากเขาจะเคยได้รับโทษมาแล้ว เขาก็ยังหวังเต็มที่จะไม่มีวันตายเขา ต้องทนทุกข์เพียงเล็กน้อยแล้วเขาจะได้รับพระพรมากมาย พระเป็นเจ้าทรงทดลองเขา และทรงพบว่าเขาสมกับพระองค์ พระองค์ทรงทดลองเขาเหมือนหลอมทองในเตา ทรงพอพระทัยเขา เหมือนยัญบูชา

ผู้ที่มอบความวางใจในพระองค์ จะเข้าใจความจริง และผู้ที่ประพฤติดนชื้อสัตย์ก็จะคงอยู่ใกล้พระองค์ในความรัก เพราะผู้เลือกสรรของพระเป็นเจ้าจะได้รับความชอบและพระเมตตา^{๒๐}

(๓) บทอ่านจากหนังสือปรีชาญาณ

คนดีมีธรรม แม้อายุสั้น ก็ได้รับการพักผ่อน คนชราที่มีเกียรติ ไม่ใช่คนชราที่มีอายุยืน และไม่นับกันด้วยจำนวนปี ปัญญาสุขุมเป็นดังผมหงอกของคนชราและชีวิตที่ไร้มลทินก็เท่ากับการมีอายุยืน คนดีมีธรรมมุ่งทำให้พระเป็นเจ้าผู้ทรงรักเขาพอพระทัย และเนื่องด้วยเขามีสีวิตอยู่ท่ามกลางคนบาป พระองค์จึงทรงพาเขาไปเสีย พระองค์ทรงยกเขาไป ด้วยทรงเกรงว่าความชั่วร้ายจะทำให้ความคิดของเขาไขว้เขว หรือความเลวทรามจะทำให้จิตใจหลงไป เพราะว่าความชั่วร้ายจะทำให้ความคิดที่มีดีมัว ความเดือดพล่านของตัณหาทำให้คนใจชื้อต้องเสียไป คนดีลุถึงธรรมชั้นสมบูรณ์ในช่วงระยะเวลาอันสั้น ก็เหมือนหนึ่งทำการงานมานานปีวิญญานเขาเป็นที่พอพระทัยพระเจ้า พระองค์จึงทรงยกเขาไปโดยเร็วให้พ้นจากความต่ำช้า ผู้คนเห็นเช่นนั้นก็ไม่เข้าใจ ไม่ใส่ใจคิดว่าผู้เลือกสรรของพระเจ้าพบความชอบและพระเมตตา และผู้ศักดิ์สิทธิ์ของพระองค์พบการคุ้มครอง^{๒๑}

(๔) บทอ่านจากหนังสือประกาศกอิสยาห์

ในวันนั้น บนภูเขานี้ พระเจ้าจอมโยธา จะทรงจัดการเลี้ยงสำหรับบรรดาประชาชาติ เป็นการเลี้ยงด้วยของอ้วนพี และบนภูเขานี้พระองค์จะทรงทำลายผ้าไว้ทุกข์ที่คลุมหน้าชนชาติทั้งหลาย และม่านที่กางอยู่เหนือบรรดาประชาชาติ จะทรงทำลายความตายให้สาบสูญตลอดไป และพระเจ้าจะทรงเซ็ดน้ำตาจากใบหน้าของคนทั้งปวงจะทรงกำจัดความอับอายขายหน้าของประชากรของพระองค์ไปเสียจากพื้นพิภพ เพราะพระเจ้าได้ตรัสไว้เช่นนั้น ในวันนั้นเขาจะกล่าวกันว่า “นี่แหละคือพระเจ้าของเรา เราได้คอยท่าพระองค์ว่าจะทรงช่วยเราให้รอดนี่คือพระเจ้า เราได้คอยท่าพระองค์ เรามีความชื่นชมยินดีที่พระองค์ทรงช่วยให้รอด”^{๒๒}

(๕) บทอ่านจากหนังสือเพลงคร่ำครวญ

จิตใจข้าพเจ้าขาดความสงบสุข จนลืมนึกว่าความสุขคืออะไร ข้าพเจ้าจึงว่า “ศักดิ์ศรีของข้าพเจ้าสูญไปแล้ว ความหวังในพระเจ้ายกดับหมด” การคิดถึงความทุกข์และความยากลำบากก็เป็นดังบอระเพ็ดและดีหมี จิตใจของข้าพเจ้ายังนึกถึงเรื่องนี้อยู่เสมอๆ และรู้สึกหดหู่ ข้าพเจ้าหววนคิดขึ้นมาที่ไรก็มีหวังขึ้น เมื่อคิดได้ว่า ความรักมั่นคงของพระเจ้าไม่เคยสิ้นสุด และพระเมตตาของพระองค์ไม่มีวันเหือดหาย แต่เป็นของใหม่อยู่ตลอดเวลาเข้า ความเที่ยงตรงของ

^{๒๐} ปชญ ๓ : ๑ - ๖,๙.

^{๒๑} ปชญ ๔ : ๗-๑๕.

^{๒๒} อสย ๒๕ : ๖ ก, ๗-๙.

พระองค์ใหญ่ยิ่งนัก จิตใจข้าพเจ้าจึงว่า “พระเจ้าทรงเป็นส่วนมรดกของข้าพเจ้า เหตุฉะนี้ ข้าพเจ้าจะหวังในพระองค์” พระเจ้าทรงพระทัยดีต่อทุกคนที่วางใจในพระองค์ ทรงพอพระทัยต่อคนที่แสวงหาพระองค์ เป็นการดีที่จะรอคอยความรอดจากพระเจ้าอย่างเงียบ ๆ ^{๒๓}

(๖) บทอ่านจากหนังสือประกาศดาเนียล

ครั้งหนึ่ง ข้าพเจ้าดาเนียลกำลังเคร่าโศก ได้ยินพระวาทะของพระเจ้าดังต่อไปนี้ “ในเวลา นั้น มีคาเอลผู้พิทักษ์ยิ่งใหญ่ ผู้คุ้มกันชนชาติของเจ้าจะยืนขึ้น เมื่อนั้นจะเป็นยุคความ ยากลำบาก ซึ่งไม่เคยอุบัติขึ้น นับแต่มีประชาชาติมาจนถึงสมัยนั้น แต่ยุคนั้น ชนร่วมชาติของ เจ้าจะได้รับการกู้ไว้ให้รอด คือทุกคนที่มีชื่อจารึกไว้ในหนังสือเล่มนั้น หลายคนที่นอนหลับจม อยู่ในดินจะตื่นขึ้น บ้างก็เข้าสู่ชีวิตนิรันดร บ้างก็จะเข้าสู่ความอับอายขายหน้าชั่วนิรันดร บรรดาคนฉลาดจะส่องแสงดังแสงฟ้า ผู้ที่สอนคนจำนวนมากให้รู้ความชอบธรรมก็จะส่องแสง เหมือนดวงดาวเป็นนิรันดร ^{๒๔}

(๗) บทอ่านจากหนังสือมัคคาบี

ครั้งนั้นยูดา มัคคาบี (ประมุขชาวอิสราเอล) เมื่อเรียไรเงินได้ประมาณสองพันเหรียญดร์ก มาแล้ว ได้ส่งไปยังกรุงเยรูซาเล็มเพื่อถวายบูชาตเซบยาบ ที่ท่านทำเช่นนั้นนับว่าเป็นการกระทำ ที่ดีน่าชมยิ่ง เพราะเป็นการคิดถึงการกลับคืนชีพ เพราะถ้าหากท่านไม่เชื่อว่าผู้ล่วงลับจะ กลับคืนชีพแล้ว การภาวนาอุทิศแก่ผู้ล่วงลับก็คงไม่จำเป็นและงมงาย แต่ท่านถือว่า ผู้สั่นใจ อย่างศรัทธาจะต้องได้รับรางวัลงดงามยิ่ง จึงเป็นความคิดศักดิ์สิทธิ์และน่าเลื่อมใส เพราะฉะนั้น ท่านจึงจัดการให้ถวายบูชาตเซบยาบแก่ผู้ล่วงลับ เพื่อให้เขาหลุดพ้นจากบาป ^{๒๕}

สรุปได้ว่า พิธีการจัดงานศพนี้ เกิดจากเนื้อความของคัมภีร์โดยสังเขปบางส่วนว่าด้วย วิญญาณคนดีมีธรรมอยู่ในพระหัตถ์พระเป็นเจ้า ความทุกข์ร้อนใดเล่าจะมากล้ำกราย ในสายตาคนโหด เขลา ดูเหมือนว่าเขาตายแล้ว การลาโลกนี้ไปดูคล้ายกับเป็นความทุกข์ การพราวจากเราไปดู เหมือนกับเป็นการสูญเสีย แต่ที่ไหนได้ เขาอยู่ในสันติสุข คนดีมีธรรม แม้อายุสั้น ก็ได้รับการพักผ่อน คนชราที่มีเกียรติ ไม่ใช่คนชราที่มีอายุยืน และไม่นับกันด้วยจำนวนปี ปัญญาสุขุมเป็นดังผมหงอกของ คนชราและชีวิตที่ไร้มลทินก็เท่ากับการมีอายุยืน คนดีมีธรรมมุ่งทำให้พระเป็นเจ้าผู้ทรงรักเขาพอ พระทัย และเนื่องด้วยเขามีชีวิตอยู่ท่ามกลางคนบาป พระองค์จึงทรงพาเขาไปเสีย พระองค์ทรงยกเขา ไป ด้วยทรงเกรงว่าความชั่วร้ายจะทำให้ความคิดของเขาไขว้เขว หรือความเลวทรามจะทำให้จิตใจ หลงไป เป็นต้น

^{๒๓} พคค ๓ : ๑๗-๒๖.

^{๒๔} ดินล ๑๒ : ๑-๓.

^{๒๕} ๒มคป ๑๒ : ๔๓-๔๕.

๔.๑.๒ พิธีการจัดงานศพในสมัยปัจจุบันและพิธีการจัดงานศพในพันธสัญญาใหม่

๑) พิธีการจัดงานศพในสมัยปัจจุบัน

การทำพิธีศพในพระพุทธศาสนานั้น เมื่อมีการตายเกิดขึ้น จะต้องรับจัดการศพของผู้ตายตามขนบธรรมเนียมประเพณีที่ปฏิบัติกันมาให้เป็นไปตามระเบียบที่ด้งาม และตามคตินิยมของสังคมนั้น ๆ ปฏิบัติ ก่อนที่จะทำพิธีศพต้องเนินการดังนี้

๑. แจ้งแพทย์ให้ทำการชันสูตรศพ ถ้าการตายนั้นไม่ปกติคือถูกฆาตกรรมหรือเกิดอุบัติเหตุที่มีเงื่อนงำในลักษณะถูกฆาตกรรม ถ้าตายด้วยโรคชราธรรมดาก็ไม่ต้องชันสูตรศพ และถ้าผู้อื่นทำให้ตาย ต้องแจ้งเจ้าหน้าที่ตำรวจในสถานีท้องถิ่นให้ทราบ

๒. แจ้งเทศบาลท้องถิ่นหรืออำเภอโดยนำไปรับรองแพทย์ไปติดต่อให้กับนายทะเบียนออกใบมรณบัตรภายใน ๒๔ ชั่วโมง ในใบมรณบัตรนั้น ถ้าหากผู้ตายเป็นข้าราชการ จะต้องใช้ใบมรณบัตรหลายใบ เพราะต้องใช้เป็นหลักฐานเกี่ยวกับการเบิกเงินหลายอย่าง เช่น เงินเดือน เงินสะสม เงินฌาปนกิจ เงินประกันชีวิต เงินฝากธนาคาร เงินบำนาญ และอาวุธปืนส่วนตัว เป็นต้น ต้องนำหลักฐานสำเนาทะเบียนบ้าน บัตรประชาชน บัตรราชการ ใบมรณบัตรไปยื่นต่อเจ้าหน้าที่หน่วยงานนั้น ๆ ถ้าผู้ตายมิใช่เป็นราชการ ก็ต้องนำหลักฐานสำเนาทะเบียนบ้าน บัตรประชาชน ใบมรณบัตรไปยื่นเช่นเดียวกัน และให้ทายาทของผู้ตายนำหลักฐานต่าง ๆ ไปยื่นขอรับผลประโยชน์ที่ผู้ตายมอกรรมสิทธิ์ให้^{๒๖}

สรุปได้ ในการจัดพิธีกรรมในการจัดงานศพสมัยปัจจุบันจะต้องทำการดังกล่าวนี้ สองอย่าง คือ ๑) แจ้งแพทย์ให้ทำการชันสูตรศพ และต้องแจ้งเจ้าหน้าที่ตำรวจในสถานีท้องถิ่นให้ทราบ ๒) แจ้งเทศบาลท้องถิ่นหรืออำเภอโดยนำไปรับรองแพทย์ไปติดต่อให้กับนายทะเบียนออกใบมรณบัตรภายใน ๒๔ ชั่วโมง โดยสองอย่างดังกล่าวนี้ผู้ที่ทำพิธีกรรมในปัจจุบันจะต้องถือปฏิบัติและดำเนินการให้เสร็จก่อนที่จะเริ่มจัดพิธีกรรมเกี่ยวกับงานศพ

๒) พิธีการจัดงานศพในพันธสัญญาใหม่

จากการศึกษาเนื้อหาในพันธสัญญาใหม่ พบว่า ในพิธีกรรมการจัดงานศพในพันธสัญญาใหม่ของศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก มีเนื้อหาประกอบ ดังนี้

(๑) บทอ่านจากหนังสือกิจการอัครสาวก

เปโตรเริ่มปราศรัยว่า โดยความสัตย์จริง ข้าพเจ้าถือว่า พระเป็นเจ้าไม่ทรงเลือกที่รักมักที่ชัง แต่ในท่ามกลางนานาชาติ ผู้ที่ยำเกรงพระองค์และถือความเที่ยงธรรมยอมเป็นที่สบพระทัย เรื่องที่พระองค์ได้ทรงฝากไว้แก่บุตรหลานชาวอิสราเอล คือทรงประกาศข่าวดีนำสันติสุขโดยทางพระเยซูคริสตเจ้า ซึ่งทรงเป็นพระเจ้าของทุกคน ท่านก็ทราบอยู่แล้วถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในแคว้นยูเดีย คือ พระเยซูเจ้าแห่งนาซาเร็ธได้ทรงเริ่มเทศนาในแคว้นกาลิลี หลังจากทรงรับพิธีล้างที่ท่านยอมหันได้ประกาศแล้ว ท่านก็ทราบแล้วว่า พระเป็นเจ้าได้ทรงเจิมพระเยซู

^{๒๖} พระมหาสมเกียรติ สดกแล้ว, พระพุทธศาสนาและพิธีกรรมเกี่ยวกับการตาย : ศึกษาเปรียบเทียบพิธีศพของพระสงฆ์ไทยและฆราวาส, หน้า ๓-๕.

เจ้าด้วยพระจิตและฤทธิ์อำนาจอย่างไร พระเยซูเสด็จไปแห่งหนใดก็มีแต่ทรงทำความดี และทรงรักษาผู้ที่อยู่ในเงื้อมมือปีศาจ เพราะพระองค์เป็นเจ้าสถิตอยู่กับพระองค์ท่าน ส่วนพวกเรา เราเป็นพยานรู้เห็นการทุกอย่างที่พระเยซูเจ้าได้ทรงกระทำในแคว้นยูเดียและที่กรุงเยรูซาเล็ม พระองค์นี่แหละที่เขาได้ประหารชีวิตโดยตรึงบนไม้กางเขน แต่พระองค์เป็นเจ้าได้ทรงบันดาลให้พระองค์ท่านกลับคืนชีพในวันที่สาม และได้โปรดให้พระองค์ท่านปรากฏมา มีโชต่อหน้าอาณาจักรประชาชาติ แต่ปรากฏมาแก่พยานบางคนซึ่งได้ทรงเลือกสรรไว้ คือแก่พวกเราซึ่งบัญชาให้เราประกาศแก่อาณาจักรประชาชาติยืนยันว่า พระเป็นเจ้าได้ทรงแต่งตั้งพระองค์ท่าน เป็นผู้พิพากษาผู้เป็นและผู้ตาย ประกาศกทั้งหลายต่างประกาศยืนยันว่า ผู้ที่เชื่อในพระองค์ท่านจะได้รับการอภัยบาปในพระนามของพระองค์^{๒๒๗}

(๒) บทอ่านจากจดหมายนักบุญเปาโลอัครสาวกถึงชาวโรม

พี่น้อง ความไว้วางใจไม่ทำให้ผิดหวัง เพราะพระจิตที่เราได้รับนั้น หลังความรักของพระเป็นเจ้าในดวงใจเรา ขณะที่เราหมดหนทางแล้ว พระคริสตเจ้าได้สิ้นพระชนม์เพื่อเรา คนบาปหยาบเข้าในเวลาที่กำหนด อันที่จริง เป็นการยากที่ใครคนหนึ่งจะยอมตายเพื่อคนชอบธรรม เพื่อคนดีจริง ๆ บางทีอาจจะมีคนยอมตายแทนก็ได้ แต่พระเป็นเจ้าทรงพิสูจน์ว่าทรงรักเรา เพราะ พระคริสตเจ้าได้สิ้นพระชนม์เพื่อเรา เมื่อเรายังเป็นคนบาปอยู่

บัดนี้ เมื่อเราได้เป็นผู้ชอบธรรมโดยพระโลหิตของพระองค์แล้ว เดชะพระองค์เรายังจะรอดพ้นจากพระพิโรธของพระเป็นเจ้า หากว่าเมื่อยังเป็นศัตรูอยู่ เราได้คืนดีกับพระเป็นเจ้า เดชะการสิ้นพระชนม์ของพระบุตรของพระองค์ ยิ่งกว่านั้นเมื่อเราได้กลับคืนดีแล้ว เราก็ยังจะรอดพ้น เดชะพระชนม์ของพระองค์แน่ ๆ นอกจากนั้นเรายังภูมิใจในพระเป็นเจ้า เดชะพระเยซูคริสต์พระเจ้าของเรา เดชะพระองค์ บัดนี้เราได้รับการกลับคืนดีที่กล่าวนี้^{๒๒๘}

(๓) บทอ่านจากจดหมายนักบุญเปาโลอัครสาวกถึงชาวโรม

พี่น้อง ถ้าเนื่องจากความผิดของคน ๆ เดียว ความตายได้ครอบครองทุกคน เดชะพระคริสตเจ้าแต่พระองค์เดียว ทุกคนที่ได้รับพรสวรรค์และความชอบธรรมอย่างสมบูรณ์ ก็ยังจะได้ครองราชย์ในชีวิต ด้วยเหตุนี้ ความผิดของมนุษย์คนเดียวเป็นเหตุให้มนุษย์ทุกคนถูกลงโทษ ฉะนั้น กิจการชอบธรรมของมนุษย์คนเดียวก็นำความชอบธรรมที่บันดาลชีวิตมาให้แก่มนุษย์ทุกคน ฉะนั้น มวลมนุษย์กลายเป็นคนบาปเพราะความไม่เชื่อฟังของคน ๆ เดียว ฉะนั้น มวลมนุษย์ก็จะเป็นผู้ชอบธรรมเพราะความเชื่อฟังของคน ๆ เดียว ฉะนั้น บัญญัติมาสอดแทรกทำให้เกิดความผิดทวีขึ้น แต่ที่ใดความผิดทวีขึ้น พระคุณก็ยิ่งทวีขึ้นกว่านั้นอีก ดังนี้ บาปเข้าครอบงำทำให้ตาย ฉะนั้น พระคุณก็เข้าครอบงำอาศัยความชอบธรรมทำให้บรรลู่ถึงชีวิตนิรันดร เดชะพระคริสต์พระเจ้าของเรา ฉะนั้น^{๒๒๙}

^{๒๒๗} กิจ ๑๐ : ๓๔-๔๓.

^{๒๒๘} โรม ๕ : ๕-๑๑.

^{๒๒๙} โรม ๕ : ๑๗-๒๑.

(๔) บทอ่านจากจดหมายนักบุญเปาโลอัครสาวกถึงชาวโรม

พี่น้อง ท่านไม่ทราบดอกหรือว่า เราทุกคนที่ได้รับศีลล้างบาปเดชะพระเยซูคริสตเจ้าแล้ว ก็ได้รับศีลล้างบาปโดยร่วมกับการสิ้นพระชนม์ของพระองค์ด้วย ถูกแล้ว เราถูกฝังไว้ในความตายพร้อมกับพระองค์ด้วยศีลล้างบาป เพื่อว่าดุจเดียวกับที่พระคริสตเจ้าได้ทรงกลับคืนชีพจากบรรดาผู้ตายเดชะพระฤทธานุภาพของพระบิดา เราก็มจะได้ดำเนินชีวิตใหม่เช่นเดียวกัน อันที่จริง ถ้าเราเข้าสนิทเป็นอันหนึ่งเดียวกันกับพระองค์ในความตายเหมือนพระองค์แล้ว เราก็มักกลับคืนชีพเหมือนพระองค์ด้วย เราทราบแล้วว่าตัวเก่าของเราถูกตรึงกางเขนกับพระองค์แล้ว เพื่อว่าร่างกายที่ตกเป็นทาสของบาปจะได้ถูกทำลายเสีย แล้วเราจะได้ไม่เป็นทาสของบาปอีกต่อไป ด้วยว่า ผู้ที่ตายแล้วก็เป็นอันพ้นจากบาปไป เราเชื่อว่า หากเราตายกับพระคริสตเจ้าแล้ว เราจะมีชีวิตกับพระองค์ด้วย เพราะเรารู้ว่า พระคริสตเจ้าเมื่อทรงกลับคืนชีพจากบรรดาผู้ตายแล้ว จะไม่สิ้นพระชนม์อีก ความตายจะไม่มีอำนาจเหนือพระองค์อีกต่อไป^{๓๐}

(๕) บทอ่านจากจดหมายนักบุญเปาโลอัครสาวกถึงชาวโรม

พี่น้อง ใครๆ ที่มีพระจิตผู้นำก็เป็นบุตรของพระเป็นเจ้า จิตตารมณ์ที่ท่านได้รับนั้น มิใช่จิตตารมณ์เยี่ยงทาส ที่คอยแต่จะนำความกลัวมาสู่ชีวิตของท่านอีก แต่เป็นจิตตารมณ์เยี่ยงบุตร ซึ่งทำให้ท่านร้องออกมาว่า อับบา (แปลว่า พระบิดา) พระจิตเจ้าเองก็ร่วมยืนยันกับจิตใจของเราว่า เราเป็นบุตรของพระเจ้า ในเมื่อเราเป็นบุตรแล้ว เราก็มิใช่ทาสของพระเป็นเจ้า และเป็นทาสที่ร่วมรับมรดกกับพระคริสตเจ้า หากเราพร้อมทนทุกข์ทรมานกับพระองค์ เราก็มีส่วนร่วมในพระเกียรติมงคลของพระองค์ด้วย

ข้าพเจ้าคิดว่า ความทุกข์ทรมานในเวลาปัจจุบันนั้น ไม่สมจะนำไปเปรียบกันเลยกับเกียรติมงคลที่จะต้องเปิดเผยแก่เรา สิ่งสารพัดที่ทรงสร้างมา ต่างก็รอคอยให้พระเป็นเจ้าทรงแสดงบรรดาบุตรของพระองค์ สิ่งสารพัดที่ทรงสร้างมาต้องอยู่ในอำนาจของอนิจจัง มิใช่ตามใจตนเอง แต่โดยพระประสงค์ของพระเป็นเจ้าเองที่ทรงจัดเช่นนั้น กระนั้นก็ดี สิ่งสารพัดที่ทรงสร้างมานี้ ก็ยังมีความหวังเช่นเดียวกับพวกเราว่า จะพ้นจากการเป็นทาสต่อสภาพที่จะต้องเนาเปื่อยผุพังไป เพื่อจะได้เสรีภาพมีเกียรติมงคลเช่นเดียวกับที่บรรดาบุตรของพระเป็นเจ้าจะได้รับ

เราก็มิทราบอยู่แล้วว่า ตั้งแต่แรกเริ่มมาจนถึงทุกวันนี้ สิ่งสารพัดที่ทรงสร้างมากำลังร้องครวญครางด้วยความเจ็บปวดเหมือนจะคลอดบุตร มิใช่แต่สิ่งสารพัดที่ทรงสร้างมาเท่านั้น แม้แต่เราทุกคน ผู้ที่ได้รับผลแรกจากองค์พระจิตเจ้าแล้ว ก็ร้องครวญครางด้วยภายในตัวเรา ในเมื่อเรารอคอยให้พระเป็นเจ้าทรงรับเราเป็นบุตร ให้ร่างกายของเราได้รับความรอดเป็นอิสระ^{๓๑}

(๖) บทอ่านจากจดหมายนักบุญเปาโลอัครสาวกถึงชาวโรม

พี่น้อง ถ้าพระเป็นเจ้าทรงอยู่ฝ่ายเรา ใครเล่าจะต้านทานเราได้ พระองค์มิได้ทรงไว้ชีวิตพระบุตรของพระองค์เอง แต่ทรงสละเพื่อเราทั้งหลาย แล้วพระองค์จะไม่ประทานพระพรอื่นๆ ให้เราพร้อมกับพระบุตรกระนั้นหรือ ใครจะฟ้องกล่าวหาผู้ที่พระเป็นเจ้าทรงเลือกสรร พระเป็น

^{๓๐} รรม ๖ : ๓-๙.

^{๓๑} รรม ๘ : ๑๔-๒๓.

เจ้าทรงเป็นผู้ประทานความชอบธรรมให้แล้ว ใครเล่าจะตัดสินลงโทษ มิใช่พระเยซูคริสต์เจ้า เพราะพระองค์สิ้นพระชนม์ ทรงกลับคืนชีพ ประทับเบื้องขวาพระเป็นเจ้า และเสนาอิวองนเพื่อเราด้วย ใครจะมาพรากเราจากความรักที่พระคริสต์เจ้าทรงมีต่อเรา ความทุกข์ลำเค็ญหรือความกระวนกระวายใจหรือ การเบียดเบียนข่มเหงหรือ ความอดอยากและการขาดเครื่องนุ่งห่มหรือ ภัยอันตรายและคมดาบหรือ แต่การทดลองทั้งหมดนี้ เราชนะได้โดยง่าย อาศัยพระผู้ทรงรักเรา ข้าพเจ้าเชื่อมั่นว่า ไม่ว่าความตายหรือชีวิต ไม่ว่าทิวศวรรค์หรือเทพเจ้า ไม่ว่าสิ่งในปัจจุบันหรือในอนาคต ไม่ว่าฤทธิ์อำนาจหรือความสูง ความลึก และไม่ว่าสิ่งสร้างใดๆ จะมาพรากเราจากความรักของพระเป็นเจ้าต่อเรา ซึ่งปรากฏในพระเยซูคริสต์พระเจ้าของเราได้^{๓๒}

(๗) บทอ่านจากจดหมายนักบุญเปาโลอัครสาวกถึงชาวโรม

พี่น้อง ในพวกเรา ไม่มีผู้ใดที่มีชีวิตอยู่เพื่อตนเอง และไม่มีผู้ใดตายเพื่อตนเอง หากเรามีชีวิตอยู่ ก็มีชีวิตเพื่อพระเจ้า และถ้าเราตาย เราก็ตายเพื่อพระเจ้า ดังนั้น มิว่าเรามีชีวิตอยู่หรือตาย เราก็คือคนของพระเจ้า เพราะเหตุนี้เอง พระคริสต์เจ้าจึงสิ้นพระชนม์และทรงกลับคืนชีพ เพื่อจะได้เป็นเจ้าครอบครองทั้งผู้ตายและผู้เป็น เราทุกคนต้องยืนอยู่ต่อหน้าบัลลังก์พิพากษาของพระเป็นเจ้า เพราะมีคำเขียนไว้ในพระคัมภีร์ว่า พระเจ้าตรัสว่า เรามีชีวิตอยู่แน่นอนฉันใด ก็เป็นที่แน่นอนฉันนั้นว่า ทุกคนจะคุกเข่ากราบเรา และล้นของทุกคนจะสรรเสริญพระเป็นเจ้า ฉะนั้น เราต่างคนต่างจะต้องทูลรายงานเกี่ยวกับตนเองต่อพระเป็นเจ้า^{๓๓}

(๘) บทอ่านจากจดหมายนักบุญเปาโลอัครสาวกถึงชาวโครินธ์ ฉบับที่หนึ่ง

พี่น้อง พระคริสต์เจ้าทรงกลับคืนชีพจากบรรดาผู้ตาย พระองค์คือผลแรกของบรรดาผู้ที่ได้สิ้นใจ ความตายเกิดขึ้นเพราะมนุษย์ฉันใด การกลับคืนชีพของบรรดาผู้ตายก็เกิดขึ้นเพราะมนุษย์คนหนึ่งฉันนั้น มนุษย์ทุกคนตายในอาดัม ฉันใด มนุษย์ทุกคนก็จะกลับมีชีวิตในพระคริสต์เจ้า ฉันนั้น แต่ว่าจะเป็นไปตามลำดับของแต่ละคน พระคริสต์เจ้าทรงเป็นผลแรกต่อไปก็คือผู้ที่เป็นของพระคริสต์เจ้า เมื่อพระองค์เสด็จมา^{๓๔}

(๙) บทอ่านจากจดหมายนักบุญเปาโลอัครสาวกถึงชาวโครินธ์ ฉบับที่หนึ่ง

พี่น้องโปรดฟัง ข้าพเจ้ามีอรรถล้าลิกจะบอกท่าน คือว่า เราทุกคนจะไม่ตาย (เมื่อพระคริสต์เจ้าจะเสด็จมา) แต่ทุกคนจะเปลี่ยนแปลง ในช่วงระยะเวลาเดียว ในพริบตาเดียว เมื่อเป่าแตรครั้งสุดท้าย เพราะเสียงแตรจะดังขึ้น แล้วผู้ตายจะกลับคืนชีพอย่างไม่เน่าเปื่อย แล้วเราก็จะเปลี่ยนแปลงดุจกัน เพราะธรรมชาติที่เน่าเปื่อยของเรานี้จะต้องสวมใส่ความเน่าเปื่อย และธรรมชาติที่ต้องตายนี้จะต้องสวมใส่ความไม่รู้จักตาย เมื่อสิ่งที่เน่าเปื่อยนี้จะต้องสวมใส่ความไม่เน่าเปื่อย เมื่อธรรมชาติที่ต้องตายจะสวมใส่ความไม่รู้จักตายแล้ว ก็จะเป็นจริงตามคำที่เขียนไว้ในพระคัมภีร์ว่า ความตายจะถูกกลืนจนปราศัย ความตายเอ๋ย ชัยชนะของเจ้าอยู่ไหน ความตาย

^{๓๒} โรม ๘ : ๓๑-๓๕, ๓๗-๓๙.

^{๓๓} โรม ๑๔ : ๗-๙, ๑๐-๑๒.

^{๓๔} ๑คร ๑๕ : ๒๐-๒๓.

เอ๋ย พิชสงของเจ้าอยู่ไหน พิชสงของความตายคือบาป ส่วนฤทธิ์ของบาปคือบัญญัติ แต่ขอบพระคุณพระเป็นเจ้าผู้ประทานชัยชนะให้แก่เรา โดยอาศัยพระเยซูคริสต์พระเจ้าของเรา^{๓๕}

(๑๐) บทอ่านจากจดหมายนักบุญเปาโลอัครสาวกถึงชาวโครินธ์ ฉบับที่สอง

พี่น้อง เรารู้ว่า เมื่อต้นที่ซึ่งเราอาศัยในโลกนี้ถูกเก็บพับแล้ว เรายังมีบ้านซึ่งพระเป็นเจ้าทรงสร้างไว้สำหรับเรา เป็นบ้านถาวรนิรันดร ที่มีได้สร้างขึ้นด้วยมือของมนุษย์ อยู่ในสวรรค์ ดังนั้น เราจึงมีความมั่นใจอยู่เสมอ และทราบว่เมื่อเรามีชีวิตอยู่ในร่างกาย เราก็ถูกเนรเทศจากพระเจ้า เราดำเนินชีวิตด้วยความเชื่อ มิใช่ตามที่ตาแลเห็น เรามีความมั่นใจ แต่เราก็ปรารถนาถูกเนรเทศจากร่างกายมากกว่า เพื่อไปอยู่กับพระเจ้า เหตุฉะนั้น ไม่ว่าเราจะมีชีวิตอยู่ในร่างกาย หรือถูกเนรเทศจากร่างกายก็ตาม เราก็มีความมุ่งมั่นที่จะทำตนให้เป็นที่พอพระทัยพระองค์ เพราะว่าเราทุกคนจะต้องปรากฏตัวเฉพาะพระบัลลังก์ของพระคริสตเจ้า เพื่อแต่ละคน จะได้รับสมกับที่ได้กระทำเมื่อยังมีชีวิตอยู่ในร่างกาย แล้วแต่ว่าจะดีหรือชั่ว^{๓๖}

(๑๑) บทอ่านจากจดหมายนักบุญเปาโลอัครสาวกถึงชาวฟิลิปปี

พี่น้อง บ้านเมืองของเราอยู่ในสวรรค์ เราจึงเฝ้าคอยพระผู้ช่วยให้รอดจากแดนนี้ คือองค์พระเยซูคริสตเจ้า พระองค์จะทรงปฏิรูปร่างกายอันต่ำต้อยของเราให้เหมือนพระกายอันรุ่งเรืองของพระองค์ ด้วยฤทธานุภาพที่ทำให้พระองค์สามารถปราบสิ่งสารพัด ให้อยู่ในอำนาจของพระองค์^{๓๗}

(๑๒) บทอ่านจากจดหมายนักบุญเปาโลอัครสาวกถึงชาวเธสะโลนิกาฉบับที่หนึ่ง

พี่น้อง เราไม่อยากให้ท่านขาดความรู้ความเข้าใจถึงเรื่องผู้ลวงลับ เพื่อท่านจะได้ไม่โศกเศร้าเหมือนคนอื่นๆ ที่ไม่มีความหวัง เพราะหากเราเชื่อว่าพระเยซูเจ้าสิ้นพระชนม์ และทรงกลับคืนชีพแล้ว (เราก็เชื่อว่า) พระเป็นเจ้าจะทรงนำบรรดาผู้ที่หลับอยู่มากับพระองค์ โดยพระเยซูเจ้าเช่นเดียวกัน ตามพระวาจาของพระเจ้า เราขอบอกท่านดังนี้คือ เราผู้ยังมีชีวิตและรออยู่จนถึงวันที่พระเจ้าเสด็จมา จะไม่ให้เปรียบบรรดาผู้ที่ลวงลับไปแล้ว ด้วยว่า พระเจ้าเองจะเสด็จลงมาจากสวรรค์ตามพระดำรัส เมื่อมีเสียงอัครเทวดา และเสียงแตรของพระเป็นเจ้า แล้วบรรดาผู้ตายในพระคริสตเจ้าจะกลับคืนชีพก่อน หลังจากนั้น เราผู้ยังมีชีวิตอยู่ จะถูกรับขึ้นไปในกลุ่มเมฆพร้อมกับพวกเขาไปพบกับพระเจ้าในนภากาศแล้วดังนี้ เราจะอยู่กับพระเจ้าเป็นนิตย์ ดังนั้น ขอให้พูดปลอดใจกันด้วยถ้อยคำเหล่านี้เถิด^{๓๘}

(๑๓) บทอ่านจากจดหมายนักบุญเปาโลอัครสาวกถึงทิโมธี ฉบับที่สอง

ทิโมธีที่รักยิ่ง จงระลึกถึงพระเยซูคริสตเจ้าผู้สืบเชื้อสายจากดาวิด ผู้ทรงกลับคืนจากบรรดาผู้ตาย ตามพระวรสารที่ข้าพเจ้าประกาศ ข้าพเจ้ารับความทุกข์ยากลำบาก จนถึงกับถูก

^{๓๕} ๑คร ๑๕ : ๕๑-๕๗.

^{๓๖} ๒คร ๕ : ๑, ๖-๑๐.

^{๓๗} ฟป ๓ : ๒๐-๒๑.

^{๓๘} ๑ธ ๕ : ๑๓-๑๘.

จงจำด้วยโชตรวนเหมือนอาชญากร ก็เพื่อพระวรสารนี้ แต่พระวาจาของพระเจ้าผู้เป็นเจ้าของหาถูก
จงจำไม่ เหตุฉะนั้น ข้าพเจ้าจึงยอมทนทุกอย่าง เพราะเห็นแก่บรรดาผู้ได้รับเลือก เพื่อจะ
ได้รับความรอด ซึ่งอยู่ในพระเยซูคริสตเจ้าพร้อมกับความรุ่งเรืองตลอดนิรันดร ด้วยคำต่อไปนี้
เป็นความจริงเที่ยงแท้คือ ถ้าเราตายกับพระองค์ เราก็จะดำรงชีวิตอยู่กับพระองค์ ถ้าเรามีความ
อดทน เราก็จะครองราชย์ร่วมกับพระองค์ ถ้าเราไม่ยอมรับพระองค์ พระองค์ก็จะไม่ทรง
ยอมรับเรา หากเราไม่สัตย์ซื่อ พระองค์ก็ยังคงสัตย์ซื่ออยู่ เพราะพระองค์จะไม่ทรงยอมรับ
พระองค์เองไม่ได้^{๘๙}

(๑๔) บทอ่านจากจดหมายนักบุญยอห์นอัครสาวก ฉบับที่หนึ่ง

พี่น้องที่รักยิ่ง เชิญใคร่ครวญดูเถิดว่า ความรักที่พระบิดาประทานให้เรา นั้นใหญ่หลวง
เพียงไร ถึงกับโปรดให้เราได้ชื่อว่า เป็นบุตรของพระเจ้า และเราก็เป็นจริง ๆ ที่โลกไม่รู้จัก
พวกเรา ก็เพราะว่า มันมิได้รู้จักพระองค์ พี่น้องที่รัก แม้มิในเวลาที่เราเป็นบุตรของพระเจ้า
แล้ว แต่ในภายหน้าเราจะเป็นอย่างไรนั้น ยังมิได้ปรากฏแจ้ง เราทราบว่าจะเมื่อปรากฏแจ้งแล้ว เรา
ก็จะเหมือนพระองค์ เพราะเราจะได้เห็นพระองค์ดังที่พระองค์ทรงเป็นอยู่^{๙๐}

(๑๕) บทอ่านจากจดหมายนักบุญยอห์นอัครสาวก ฉบับที่หนึ่ง

พี่น้องที่รักยิ่ง เราทราบว่าเราผ่านจากความตายมาสู่ชีวิตแล้ว เพราะเรารักพี่น้อง ผู้ไม่มี
ความรักก็ยังคงอยู่ในความตาย ผู้ที่เกลียดชังพี่น้องก็เป็นฆาตกร ท่านเองก็ทราบแล้วว่า ไม่มี
ฆาตกรคนใดมีชีวิตเป็นนิรันดรอยู่ในตัว เราทราบว่าความรักคืออะไร จากความจริงที่ว่า
พระองค์ได้ทรงพลีพระชนม์เพื่อเรา ทำนองเดียวกัน เราก็ควรพลีชีพเพื่อพี่น้องของเราด้วย^{๙๑}

(๑๖) บทอ่านจากหนังสือวิวรณ์

ข้าพเจ้า ยอห์น ได้ยินเสียงจากสวรรค์สั่งว่า จงบันทึกลงไปว่า ตั้งแต่บัดนี้ไป ผู้ที่สิ้นใจใน
ศีลในพรของพระเจ้า ย่อมเป็นสุข พระจิตตรัสว่า จริงทีเดียวบัดนี้เขาจะพักผ่อนจากการ
งาน เพราะกิจการที่เขาทำย่อมติดตามเขาไป^{๙๒}

(๑๗) บทอ่านจากหนังสือวิวรณ์

ข้าพเจ้ายอห์น เห็นพระที่นั่งใหญ่สีขาว เห็นผู้ที่ประทับอยู่บนพระที่นั่งนั้น ไฟและแผ่นดิน
หายไปจากพระพักตร์ของพระองค์ โดยไม่มีร่องรอยอีกเลย ข้าพเจ้าเห็นบรรดาผู้ตาย ทั้งใหญ่
น้อย ยืนเฝ้าต่อหน้าพระที่นั่ง หนังสือต่างๆ ก็เปิดออก หนังสืออีกเล่มหนึ่งก็เปิดออกด้วย คือ
บัญชีชีวิต บรรดาผู้ตายที่อยู่ในทะเลขึ้นมา ความตายและแดนมรณาถูกโยนลงไปทะเลไฟ
ทะเลไฟนี้แหละคือความตายครั้งที่สอง และถ้าผู้ใดไม่มีชื่อจดไว้ในบัญชีชีวิต เขาก็ถูกโยนลงไป

^{๘๙} ๒๖:๕ ๔ : ๑๓-๑๘.

^{๙๐} ๑ยน ๓ : ๑-๒.

^{๙๑} ๑ยน ๓ : ๑๔-๑๖.

^{๙๒} วว ๑๔ : ๑๓.

ในทะเลไฟนี้ ข้าพเจ้าได้เห็นฟ้าใหม่ และแผ่นดินใหม่ เพราะฟ้าเดิมและแผ่นดินเดิมหายไปหมดสิ้นแล้ว ทะเลไม่มีอีกแล้ว^{๔๓}

(๑๘) บทอ่านจากหนังสือวิวรณ์

ข้าพเจ้ายอห์น ได้เห็นฟ้าใหม่และแผ่นดินใหม่ เพราะฟ้าเดิมและแผ่นดินเดิมหายไปหมดสิ้นแล้ว ทะเลก็ไม่มีอีกแล้ว ข้าพเจ้าเห็นนครศักดิ์สิทธิ์ นครเยชูซาเล็มใหม่ลอยลงมาจากสวรรค์ จากพระเป็นเจ้า งามดุจเจ้าสาวแต่งตัวเตรียมรับสามี แล้วข้าพเจ้าได้ยินเสียงดังจากพระที่นั่งกล่าวว่า นี่คือพลับพลาของพระเป็นเจ้าอยู่กับมนุษย์ พระองค์จะทรงพำนักอยู่กับเขา เขาจะเป็นประชากรของพระองค์ และพระเป็นเจ้าเองจะประทับอยู่กับเขา พระองค์จะทรงเช็ดน้ำตาทุกหยดจากตาของเขา ความตายจะไม่มีอีกต่อไป การคร่ำครวญ การร้องไห้และความเจ็บปวด ก็จะไม่อีกต่อไป เพราะโลกเดิมได้ผ่านพ้นไปแล้ว พระองค์ผู้ประทับบนพระที่นั่งตรัสว่า นี่แน่ะ เราทำทุกสิ่งทุกอย่างขึ้นใหม่ เราคืออัลฟา และโอเมกา เบื้องต้นและบั้นปลาย ผู้ใดกระหาย เราจะทำให้เขาดื่มน้ำจากธารน้ำแห่งชีวิต โดยไม่ต้องเสียอะไรเลย ผู้ใดมีชัยชนะ ผู้นั้นจะได้รับสิ่งเหล่านี้เป็นมรดก เราจะเป็นพระเจ้าของเขา และเขาจะเป็นบุตรเรา^{๔๔}

สรุปได้ว่า จากการศึกษาเกี่ยวกับเนื้อหานี้ พบว่า เนื้อหาที่เกี่ยวกับข้อความในการเริ่มของพิธีการจัดงานศพที่ว่าด้วย ทิโมธีที่รักยิ่ง จงระลึกถึงพระเยซูคริสตเจ้าผู้สืบเชื้อสายจากดาวิด ผู้ทรงกลับคืนจากบรรดาผู้ตาย ตามพระวรสารที่ข้าพเจ้าประกาศ ข้าพเจ้ารับความทุกข์ยากลำบาก จนถึงกับถูกจองจำด้วยโซ่ตรวนเหมือนอาชญากร ก็เพื่อพระวรสารนี้ แต่พระวาจาของพระผู้เป็นเจ้าหาถูกจองจำไม่ เหตุฉะนั้น ข้าพเจ้าจึงยอมทนทุกอย่าง เพราะเห็นแก่บรรดาผู้ได้รับเลือก และเนื้อหานี้ก็อันที่กล่าวว่า ความตายและแดนมรณาถูกโยนลงไปในทะเลไฟ ทะเลไฟนี้แหละคือความตายครั้งที่สอง และถ้าผู้ใดไม่มีชื่อจดไว้ในบัญชีชีวิต เขาก็ถูกโยนลงไปในทะเลไฟนี้ข้าพเจ้าได้เห็นฟ้าใหม่ และแผ่นดินใหม่

^{๔๓} วว ๒๐ : ๑๑ - ๒๑ : ๑.

^{๔๔} วว ๒๑ : ๑ - ๕ ก, ๖ ข - ๗.

๔.๒ เปรียบเทียบลำดับขั้นตอนการจัดงานศพ

ในการศึกษาลำดับขั้นตอนเกี่ยวกับพิธีกรรมการจัดงานศพในพระพุทธศาสนาเถรวาทและศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก พบว่า มีลำดับขั้นตอนในการจัดงานศพที่แตกต่างกันโดยมีรายละเอียดตามรูปแบบของแต่ละศาสนา ดังนี้

๔.๒.๑ ลำดับขั้นตอนการจัดงานศพของพระพุทธศาสนาเถรวาท

(๑) การอาบน้ำศพ การอาบน้ำศพ เป็นการชำระล้างศพผู้เสียชีวิตจากการเจ็บป่วย ให้สะอาดทั้งภายในและภายนอก เป็นการเตรียมตัวไปให้พระจุฬามณีบนสวรรค์ หรือการทำให้ผู้ตายบริสุทธิ์หมดจดก่อนที่จะไปโลกอื่น และป้องกันไม่ให้ศพเน่าง่าย ปัจจุบันยังกระทำอยู่บ้างสำหรับศพผู้สูงอายุชาวไทยเชื้อสายมอญและพระสงฆ์บางรูปตามคติโบราณ ขณะอาบน้ำศพให้ผู้ตายให้ระลึกว่า “อิหัง มะตะกะสะระริรัง อุทะกัง วิยะ สิญฺจิตัง อะโหสิ กัมมัง”^{๔๕} แปลว่าขอให้เวรกรรมที่ผู้ตายกับเราได้ก่อกรรมทำกันไว้นี้ จงเป็นอโหสิกรรมสิ้นเวรสิ้นกรรมเหมือนน้ำที่รดตรงนี้เถิด”^{๔๖}

(๒) การแต่งตัวศพ การแต่งตัวศพ เป็นการแต่งตัวศพให้แตกต่างไปจากการแต่งกายปกติของคนทั่วไป การแต่งตัวศพจะกระทำหลังอาบน้ำศพเสร็จ ที่นิยมคือชั้นแรกนุ่งผ้าและสวมเสื้อสีขาว ให้ชายพกของผ้านุ่งและกระดุมเสื้ออยู่ด้านหลัง ถ้าไม่สวมเสื้อ ใช้ผ้าขาวห่มเฉียงป่าจากขวาไปซ้ายหรือจากซ้ายไปขวาแล้ว เย็บด้านข้างจากใต้ท้องแขนให้ติดกัน จากนั้นสวมเสื้อผ้าแบบปกติ เอาชายพกและกระดุมไว้ด้านหลังหน้าทับเสื้อผ้าชุดขาวที่สวมให้ศพไว้ชั้นแรกแล้ว แบ่งผมเป็น ๒ ซีก หวีไปข้างหน้าซีกหนึ่งข้างหลังซีกหนึ่ง เมื่อหวีเสร็จแล้วต้องหักหวีออกเป็น ๒ ท่อน หรือ ๓ ท่อน ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา ในขณะที่หักด้วย ธรรมเนียมผู้ตายมีศหรือรับราชการ ก็ต้องแต่งตัวให้เต็มยศของผู้ตายแล้วจึงนำศพไปวางบนเตียงเพื่อเตรียมรดน้ำศพต่อไป

(๓) พิธีรดน้ำศพ เมื่อจัดการยกศพขึ้นบนเตียงนอนที่จัดเตรียมไว้คลุมด้วยผ้าแพรและผ้าสวย ๆ อีกชั้นหนึ่งตั้งโต๊ะวางขวดน้ำอบให้ใกล้เตียงศพแล้ว จัดศพให้แบมือข้างขวาออกหันนอกเตียง ใช้หมอนงาม ๆ และชั้นรองรับน้ำรองรับมือไว้ ขณะที่รดน้ำศพควรนึกขอขมาโทษศพในใจว่า “อิหัง มะตะกะสะระริรัง อุทะกัง วิยะ อะโหสิ กัมมัง” (ความหมายว่าเป็นการขอขมาโทษอโหสิกรรมจากความเป็นเวรต่อกัน)

(๔) เงินใส่ปากศพ เป็นการนำเงิน และหมากพลูใส่ปากศพโดยนำเงินเหรียญบาทหรือสลึง ๒ สลึง (ไม่ระบุว่าเป็นบาท) ใช้ผ้าขาวห่อเงินแล้วเอาเชือกผูกแล้ว ให้ห้อยออกมานอกปากเพื่อเวลาจะเผาจะได้เก็บมาได้ เพื่อเก็บไว้เป็นที่บูชา เหตุที่เอาเงินใส่ปากศพ เพื่อเป็นการพิจารณาว่าทรัพย์สินมีเท่าไรก็เอาไปด้วยไม่ได้ จะปรากฏก็เฉพาะคุณงามความดีเท่านั้น

^{๔๕} กรมศิลปากร, นามานุกรมขนบประเพณีไทยหมวดประเพณีราชฎีเล่ม ๓ (คติความเชื่อ), (กรุงเทพมหานคร : บริษัทแอดวานซ์วิชั่นเซอร์วิสจำกัด, ๒๕๕๒), หน้า ๑๔๐.

^{๔๖} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๔๐.

(๕) การปิดหน้าศพ คือ การเอาซี่ผึ้งหน้าครั้งนิ้ว กว้างยาวขนาดพอปิดหน้าศพได้พอดี แผ่นปิดหน้า บางทีก็ปิดเฉพาะตาและปาก ถ้าผู้มีทรัพย์จะใช้ทองคำปิดที่หน้าศพเพื่อไม่ให้มองดูอุจาด เพราะบางศพตาและปากปิดไม่สนิทและป้องกันไม่ให้แมลงมาวางไข่^{๔๗}

(๖) ตราสัง (การมัดศพ) หลังจากแต่งตัวศพเรียบร้อยแล้ว ถึงขั้นตอนการมัดศพหรือเรียกว่า ตราสัง เครื่องตราสังใช้ด้ายดิบมาจับเป็นเส้นขนาด ๓ หุน เพื่อให้ตั้งไม่ขาด ทำเป็นห่วงคล้องคอก่อน แล้วเดินคาถา “ปุตุโต คิว” (ความหมายคือห่วงลูกผูกคอรัดตรึงหัวใจเราอยู่เสมอ) แล้วโยงเชือกมากลางตัวทำห่วงกระตุกเบ็ดผูกหัวแม่มือแล้วรวบรัดผูกข้อมือทั้ง ๒ ข้าง ให้พนมไว้ที่หน้าอก เดินคาถาว่า “ธน หตุเถ” (ความหมายถึงห่วงทรัพย์ผูกข้อมือ แปลว่า ทรัพย์กุศล และอกุศล เป็นเงาตามตัวของผู้นั้น) จากนั้น จะเป็นคาถารัดประคดเอวเป็นห่วงที่ ๒ แล้วโยงเชือกมาที่เท้าทำห่วงผูกหัวแม่เท้าทั้ง ๒ ข้างแล้วรวบรัดหัวแม่เท้าทั้ง ๒ ข้างติดกัน แล้วเดินคาถาว่า “ภริยา ปาเท”^{๔๘}

(๗) การบรรจุศพลงโลง ต้องทำพิธีเบิกโลงเสียก่อนโดยสัปเหร่อเป็นคนจัดการ โดยเอาไม้ไผ่มาจักเป็นซี่เล็ก ๆ ทำเป็นบันได ๔ ชั้น ความกว้างเท่ากับความกว้างของโลงศพ สำหรับวางไว้บนปากโลง เอาเผือกผืนหนึ่งทำด้วยไม้ไผ่ ๘ ซี่ ตัดติดกันเหมือนแล่งวางกันโลง เอาผิวไม้ชั้นวางระยะห่างพอสมควร สำหรับรองรับเสื่อ นำไม้ไผ่มาผ่าเพื่อที่ใช้สำหรับค้ำสายสิญจน์ ไม้นี้เรียกว่าไม้ปากกาจับโลง เอาเทียน ๘ เล่มติดคาบที่ปากโลงระหว่างไม้ปากกา ที่วาง ๘ ช่อง มีกระทงใบตองขนาดเล็กใส่อาหารวางไว้บนปากโลง ๘ ช่องใกล้ ๆ กับเทียน เป็นเครื่องสังเวทแพทั้ง ๘ ทิศ ส่วนผ่าโลงนั้นให้ทิ้งไว้ข้างโลง เตรียมชั้นไว้สำหรับทำน้ำมนต์แล้วทำน้ำมนต์ แล้วว่าคาถาว่า “สิโร เม พุทธเทวณจ นลาญ พรหมเทวตา ทหย์ นรายกณเจว เทวหตุเถ ปรมะสุรา ฯ ปาเท วิสสุณุกณเจว สัพพกมมา ปลิทธิ เม”^{๔๙} การตั้งศพเมื่อบรรจุศพเรียบร้อยแล้ว จะตั้งศพไว้ที่บ้านหรือที่วัดก็ได้ โดยให้หัวโลงหันไปทางทิศตะวันตกเสมอ

(๘) การสวดศพ ระหว่างการตั้งศพก็จะนิมนต์พระสวดอภิธรรม ๔ รูป เจ้าภาพจุดธูปเทียนเครื่องสักการะแล้วอาราธนาศีล แล้วเคาะข้างโลงบอกให้ศพรับศีล พระสงฆ์จะสวดพระอภิธรรมทั้งหมด ๔ บท (ทั้ง ๔ บทนี้อาจจะสวดตั้งแต่ค่ำถึงเช้าก็ได้) การนิมนต์พระสวดศพอาจจะทำ ๓ วัน หรือ ๗ วันก็ได้

(๙) การเซ่นไหว้ศพ ในระหว่าง ๓ วันหรือ ๗ วัน ที่ทำพิธีศพ จะต้องจัดหาอาหาร น้ำใส่สำหรับตั้งไว้ข้างโลง วันละ ๒ เวลา คือเช้า และเย็น เป็นการเซ่นไหว้ศพ เวลาเซ่นไหว้ให้ทำการเคาะโลง ๓ ครั้งแล้วบอกให้ผู้ตายรับประทานอาหาร การเผาศพหรือปลงศพ หลังจากที่ทำพิธีศพเรียบร้อยแล้ว ก็จะนำศพขึ้นสู่เมรุเพื่อเผาศพ โดยแบกโลงให้เอาหัวโลงไปก่อน โดยจัดให้มีพระสงฆ์ถือสายสิญจน์นำหน้าโลงศพและนำศพวนด้านซ้ายของเมรุ ๓ รอบ แล้วนำขึ้นตั้งบนเมรุโดยหันศีรษะศพไปทางทิศตะวันตกต่อจากนั้นให้ต๋อยมะพร้าวให้แตกแล้วล้างหน้าศพ

^{๔๗} ธนาภิต, (นามแฝง), **ประเพณีพิธีมรดกและวันสำคัญของไทย**, (กรุงเทพมหานคร : ชมรมเด็ก, ๒๕๓๙), หน้า ๒๐๙.

^{๔๘} เสฐียรโกเศศ, **ประเพณีเกี่ยวกับชีวิตการตาย**, (กรุงเทพมหานคร : แม่คำผาง, ๒๕๓๑), หน้า ๔๙-๕๐.

^{๔๙} ธนาภิต, **ประเพณีพิธีมรดกและวันสำคัญของไทย**, หน้า ๒๑๑.

(๑๐) การบวชน้ำศพ การบวชน้ำศพ หรือบวชน้ำไฟ มักจะเป็นลูกหลานของผู้ตาย บวชเป็นสามเณรหรือภิกษุในวันเผา หรือจะบวชมาตั้งแต่เริ่มจัดพิธีศพก็ได้ เพื่อเป็นการอุทิศส่วนกุศลให้แก่ผู้ตาย

(๑๑) การสวดพระอภิธรรมหน้าไฟ เวลาเผาศพต้องนิมนต์พระมาสวดพระอภิธรรม ๔ รูป เพื่อเป็นอนุสรณ์เตือนสติแก่ผู้ที่ยังมีชีวิตอยู่ว่าเกิดแล้วต้องตาย ข้อห้ามวันเผาศพ การเผาศพ ถ้าเป็นข้างขึ้นห้ามเผาวันคู่ ข้างแรมห้ามเผาวันคี่ บางทีอาจจะมีความเชื่อที่ว่าห้ามเผาวันศุกร์ เพราะถือว่าจะนำความทุกข์มาให้แก่ญาติ ใครตายวันเสาร์ห้ามเผาวันอังคาร ห้ามเผาวันพระ เพราะไม่ควรมีศพที่ต้องเผาในวันพระ ห้ามเผาวันพฤหัสบดีเพราะถือเป็นวันครู

(๑๒) การเก็บอัฐิ ปกติหลังจากเผาศพเรียบร้อยแล้ว จะเก็บอัฐิในวันรุ่งขึ้น การเก็บอัฐิในกองฟอนให้เรียงอัฐิเป็นรูปคน โดยเก็บกระดูกเท่าที่จะทำได้แล้วให้หันหัวของกระดูกไปทางทิศตะวันตก เป็นการสมมติว่าตาย แล้วนิมนต์พระมาบังสุกุลตาย เสร็จแล้วให้เกลี่ยกระดูกแล้วทำเป็นรูปคนใหม่ ให้หันหัวไปทางทิศตะวันออกสมมติว่าเกิด แล้วเอาเงินวางไว้บนอัฐิ ด้วยใช้ดอกไม้เงินทอง ของหอมโปรยไว้บนอัฐิ แล้วนิมนต์พระมาบังสุกุลอีกครั้งหนึ่ง แล้วเก็บอัฐิและถ้าถ่านไว้ในที่อันควร ส่วนอัฐิที่เป็นโครงร่างที่ทำเป็นรูปคนให้เก็บใส่โกศไว้ แล้วเก็บรวบรวมเพื่อบรรจุในเจดีย์ต่อไป ภายหลังการเก็บอัฐิเมื่อเชิญกระดูกกลับบ้านให้เตรียมตั้งโต๊ะบูชา บางทีอาจจะโปรยสตางค์ทิ้งเป็นทางเรื่อยไปจนถึงโต๊ะบูชา แล้วเริ่มทำบุญนิมนต์พระสงฆ์มาเทศนาบังสุกุล ๕ รูป หรือ ๗ รูป แต่การทำบุญนี้ถือว่าเป็นงานมงคล ที่บูชาพระให้ตั้งบาตรน้ำมนต์^{๕๐}

สรุปได้ว่า ลำดับขั้นตอนของการจัดงานศพ ประกอบด้วย อาบน้ำศพ, การแต่งตัวศพ, พิธีรดน้ำศพ, เงินใส่ปากศพ, การปิดหน้าศพ, ตราสังข์(การมัดศพ), การบรรจุศพลงในโลง, การสวดศพ, การเช่นไหว้ศพ, การบวชน้ำศพ, การสวดพระอภิธรรมหน้าไฟ และการเก็บอัฐิลำดับขั้นตอนการจัดงานศพนี้ในปัจจุบันทางพระพุทธศาสนาเถรวาทนั้น ได้ถือปฏิบัติต่อกัน และสืบต่อกันมา

๔.๒.๒ ลำดับขั้นตอนพิธีกรรมการจัดงานศพของศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก

๑) การเผาศพ กับบทภาวนาเมื่อยกศพวางบนแคร่หาม

๑.๑) การเผาศพ หรือวจนพิธีการจัดงานศพเพื่อผู้ล่วงลับ

- ตามธรรมเนียมในท้องถิ่น ที่บ้านผู้ล่วงลับอาจมีการภาวนาเผาศพ หรือที่เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า วจนพิธีการเพื่อผู้ล่วงลับ

- เมื่อกล่าวคำแนะนำเตือนใจแล้ว สวดเพลงสดุดีกับบทภาวนาต่อ

- จะอ่านบทอ่านอื่นจากพระคัมภีร์ที่ส่งเสริมความหมายของความตายเยี่ยงคริสตชนก็ได้ โดยร้องบทเพลง เช่น เพลงสดุดี หรือบททำวัตรอุทิศแก่ผู้ตาย

^{๕๐} บุญยืน ศิริรักษ์, “การศึกษาประเพณีเกี่ยวกับการตายในพระพุทธศาสนาเถรวาท : ศึกษาเฉพาะกรณีประเพณีเกี่ยวกับการตายในสังคมไทย”, วิทยานิพนธ์ศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๕๒), หน้า ๑.

- จะทำวจนพิธีกรรมเพื่อผู้ล่วงลับนี้ในโบสถ์ ในเวลาที่เหมาะสมก็ได้ แต่ไม่ควรทำในเวลากระชั้นชิดก่อนมิสซาอุทิศแก่ผู้ล่วงลับ ทั้งนี้เพื่ออย่าให้พิธียาวเกินไป หรือเพื่ออย่าให้เห็นว่าทำวจนพิธีกรรมซ้ำสองครั้ง

๑.๒) บทภาวนาเมื่อวางศพบนแคร่หาม

- เมื่อยกเอาศพวางบนแคร่หามให้สวดบทเพลงสดุดี หรือบทเพลงสดุดีอื่นที่เหมาะสม หรือบทรวอนที่คัดมาจากคัมภีร์ หรือบทสั้นๆ ก็ได้

- เมื่อตั้งศพผู้ล่วงลับ หรือเมื่อแสดงความเคารพศพแบบอื่นๆ แล้ว ถ้าที่ใดมีธรรมเนียมก็จัดให้มีการภาวนาในทำนองเดียวกันได้

๒) พิธีปลงศพ แบบมีการพักศพที่บ้านผู้ล่วงลับ ที่โบสถ์และที่สุสาน

๒.๑) สถานที่พักศพแห่งแรกที่บ้านผู้ล่วงลับ

- พระสงฆ์สวมเสื้อขาวยาวหรือเสื้อขาวสั้นกับผ้าห้อยคอสีที่ใช้ในการปลงศพ และจะสวมเสื้อคลุมสีเดียวกันด้วยก็ได้ เดินไปยังบ้านผู้ล่วงลับ พร้อมกับผู้ช่วยพิธีซึ่งถือไม้กางเขนและน้ำเสก ให้คำนึงถึงสภาพพิเศษของสถานที่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้าต้องพักศพในโรงพยาบาล

- เมื่อเข้าบ้าน พระสงฆ์ทักทายผู้อยู่ที่นั่นแล้วบรรเทาใจ จากนั้นทำการให้พระสงฆ์พรมน้ำเสกบนศพ แล้วพระสงฆ์จะสวดบทเพลงสดุดี

- เมื่อสวดเสร็จจบบทเพลงภาวนาเสร็จแล้ว จะสวดหรือไม่สวดบทต่อไปนี้อุทิศแก่ผู้กำลังทุกข์อยู่ก็ได้

๒.๒) แห่ไปยังโบสถ์

- ถ้าแห่ศพไปยังโบสถ์ ให้จัดขบวนแห่ตามประเพณีท้องถิ่น มีผู้ถือไม้กางเขนเดินนำหน้า พระสงฆ์อยู่หน้าแคร่หามศพ ระหว่างแห่ศพจะร้องเพลงสดุดี หรือเพลงอื่นที่เหมาะสม หรือสวดบทภาวนาอื่นที่เคยสวดด้วยก็ได้

- ถ้าไม่มีการพักศพที่บ้านผู้ล่วงลับ พระสงฆ์เดินไปที่ประตูโบสถ์ เมื่อกล่าวทักทายผู้อยู่ที่นั่นแล้ว ถ้ามีธรรมเนียม พระสงฆ์ก็จะพรมน้ำเสกบนศพ และจะสวดบทภาวนาบทหนึ่งหลายบท เหมือนที่บ้านผู้ล่วงลับก็ได้

๒.๓) สถานที่พักศพแห่งที่สอง โบสถ์

- เมื่อศพเข้าโบสถ์และเริ่มมิสซา ตามปกติให้มีเพลงเริ่มพิธีบทเดียว ตามหลักเกณฑ์ของการถวายมิสซา แต่ถ้ามีเหตุผลพิเศษด้านอภิบาลสัตบุรุษ จะร้องสองบทก็ได้

- ตามความเหมาะสมให้รักษารธรรมเนียมวางศพผู้ล่วงลับให้หันไปทางด้านที่เขาเคยหันอยู่ในที่ชุมนุมพิธีกรรม

๒.๔) มิสซา

- เมื่อเริ่มพิธีจบแล้ว ก็ถึงภาควจนพิธีกรรม ซึ่งมีอ่านได้สามบท แต่บทแรกนั้นต้องเป็นบทคัดมาจากพันธสัญญาเดิม

- ถ้าใช้หนังสือ กราตุอาเลซิมแปล็กส์ จะตรึงบท อัลเลลูย่า ก็ได้ เมื่อเห็นควรตามเหตุผลด้านอภิบาลสัตบุรุษ

- อ่านพระวารสารจบแล้ว ให้เทศน์สั้นๆ แต่ไม่ใช่เทศน์แบบยกย่องผู้ล่วงลับ

- เทศน์แล้วมีภาวนาเพื่อสื่อมวลชน

- การแห่ขอสัตบุรุษตอนเตรียมบูชาในมิสซาปลงศพ จะให้มืออยู่ต่อไปก็ได้ แต่การแห่นั้นจะต้องให้จบภายในตอนเตรียมบูชา และควรสอนสัตบุรุษให้เข้าใจความหมายของพิธีแห่งของถวายนั้น

- ให้แนะนำเดือนสัตบุรุษทั้งหลาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่เป็นคนในครอบครัวของผู้ล่วงลับ ให้รับศีลมหาสนิทในมิสซาที่ถวายอุทิศแก่ผู้ล่วงลับ

- ถ้าประกอบวจนพิธีกรรมโดยไม่มีมิสซา เมื่อร้องเพลงเริ่มพิธีแล้ว ให้พระสงฆ์ปราศรัยต้อนรับสัตบุรุษและสวดบทภาวนาของประธาน เว้นแต่เมื่อพิจารณาเหตุผลด้านอภิบาลสัตบุรุษแล้วเห็นว่า คำกล่าวสั้นๆ จะเหมาะสมกว่า

๒.๕) พิธีส่งวิญญาณและอำลาผู้ล่วงลับครั้งสุดท้าย

- เมื่อสวดบทภาวนาหลังรับศีลแล้ว หรือถ้าไม่มีมิสซา เมื่อวจนพิธีกรรมจบลงแล้ว พระสงฆ์สวมเสื้อกาซูลาหรือเสื้อคลุม เดินไปประกอบพิธีส่งวิญญาณอำลาผู้ล่วงลับครั้งสุดท้าย

- ต่อด้วยการร้องเพลงอำลาผู้ล่วงลับ และในระหว่างที่ร้องเพลงหรือร้องเพลงเสร็จแล้ว พระสงฆ์จะพรมน้ำเสกและถวายกำยาน

- ต่อมาพระสงฆ์ก็สวดบทภาวนาต่อไป

- เมื่อสวดจบแล้ว นำศพไป หรือจะร้องบทลำนำต่อไปก็ได้

- ถ้าพระสงฆ์และผู้ร่วมพิธีจะตามขบวนศพไปสู่สาน การส่งวิญญาณและอำลาผู้ตายครั้งสุดท้ายจะกระทำที่หลุมศพเองก็ได้ ถ้าตั้งใจจะกระทำดั่งนั้น เมื่อสวดบทภาวนาหลังรับศีลแล้ว หรือถ้าไม่มีมิสซา เมื่อวจนพิธีจบลง ก็นำศพไป แล้วระหว่างนั้นจะร้องบทลำนำต่อไป (บทหนึ่ง หรือบทสองก็ได้)

- ถ้าพระสงฆ์ตามขบวนศพไปสู่สานไม่ได้ แม้ฆราวาสก็สวดบทภาวนาต่อไปนี้ได้ ทั้งนี้แล้วแต่ความเหมาะสม หรือความจำเป็นทางด้านอภิบาลสัตบุรุษ

๒.๖) แห่ศพไปสู่สาน

- เริ่มทำการร้องเพลงสดุดี ระหว่างแห่ศพไปสู่สาน

๒.๗) สถานที่พักศพแห่งที่สาม ที่หลุมศพ

- ถ้าหลุมศพยังไม่ได้เสก ก็ให้พระสงฆ์เสกเสียก่อน

- ถ้าพระสงฆ์และผู้มาร่วมพิธีตามขบวนไปยังสุสาน การส่งวิญญาณอำลาผู้ล่วงลับครั้งสุดท้าย จะกระทำที่หลุมศพเองก็ได้

- ต่อจากนั้นจะเอาศพลงหลุมทันที หรือจะเอาลงตอนปลายพิธีก็ได้ แล้วแต่ประเพณีของท้องถิ่น ขณะเอาศพลงหลุม หรือในเวลาอื่นที่เหมาะสม

- อันดับต่อไป พระสงฆ์จะสวดบทภาวนาเพื่อมวลชนต่อไปนี้ หรือบทอื่นที่คล้ายกัน จะสวดทั้งหมดหรือเพียงส่วนหนึ่งก็ได้

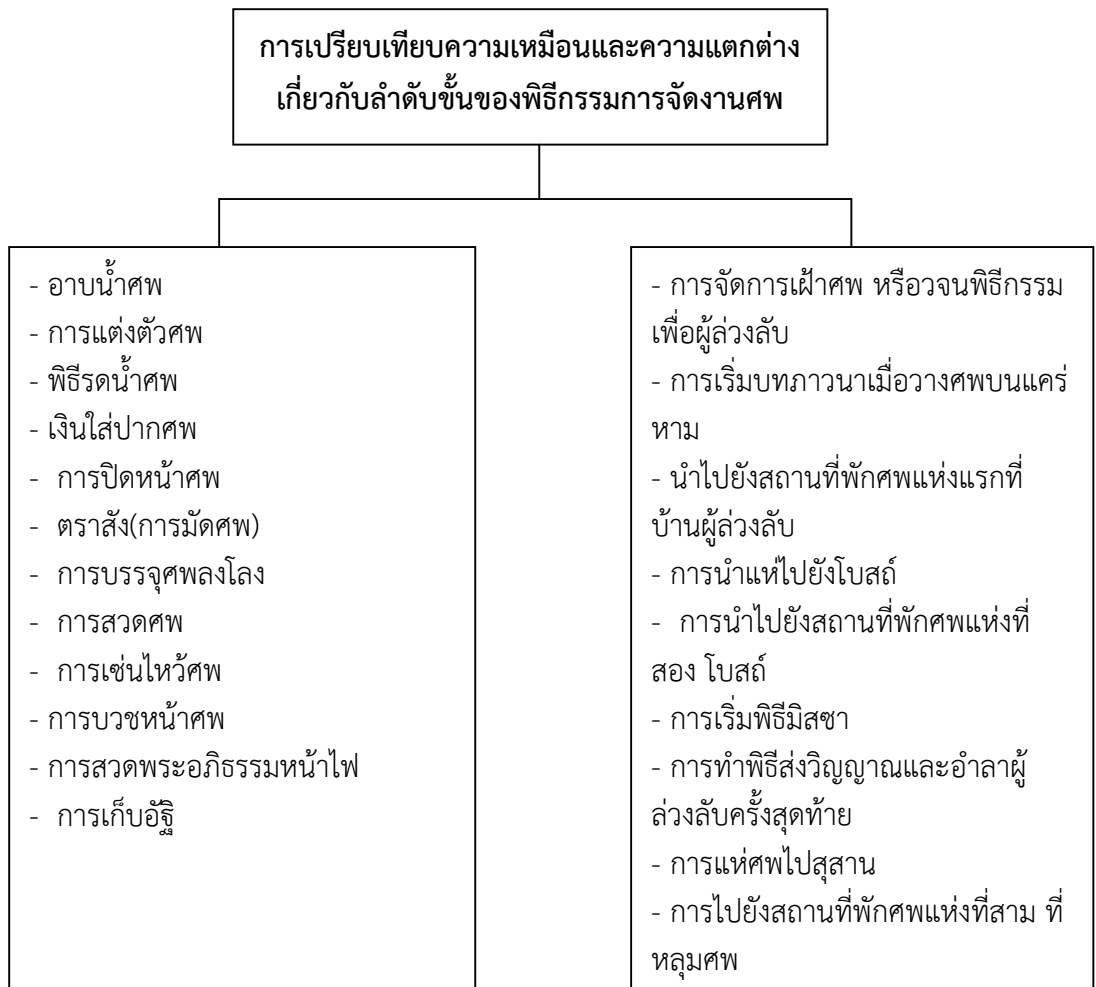
- เมื่อพิธีทั้งหมดจบลงแล้ว จะร้องเพลงบทใดบทหนึ่งก็ได้ แล้วแต่ธรรมเนียมของท้องถิ่น^{๕๑}

สรุปได้ว่า ลำดับขั้นตอนการจัดงานศพของศาสนาคริสต์นั้น ประกอบด้วย การจัดการเผาศพ หรือวจนพิธีกรรมเพื่อผู้ล่วงลับ, เริ่มบทภาวนาเมื่อวางศพบนแคร่หาม, ไปยังสถานที่พักศพแห่งแรกที่บ้านผู้ล่วงลับ, แห่ไปยังโบสถ์, ไปยังสถานที่พักศพแห่งที่สอง โบสถ์, เริ่มพิธีมิสซา, ทำพิธีส่งวิญญาณและอำลาผู้ล่วงลับครั้งสุดท้าย, แห่ศพไปสุสาน, ไปยังสถานที่พักศพแห่งที่สาม ที่หลุมศพเป็นต้น โดยหลักการดังกล่าวทางศาสนาคริสต์นั้นได้ถือปฏิบัติและทำตามอย่างเคร่งครัด และเชื่อว่าการจัดลำดับขั้นตอนในการจัดงานศพนั้นถือว่าเป็นสิริมงคลแก่ชาวคริสต์และ ทำให้ชาวคริสต์มีการเคารพผู้ตาย รวมไปถึงการเข้าเฝ้าพระผู้เป็นเจ้า และการแสดงความเสียใจต่อผู้ตายที่ล่วงลับไปแล้ว

---

^{๕๑} คณะกรรมการพิธีกรรมแห่งประเทศไทย, มิสซาอุทิศแก่ผู้ล่วงลับและพิธีปลงศพ, (กรุงเทพมหานคร : จำรัสการพิมพ์, ๒๕๒๒), หน้า ๑๓๙-๑๔๘.

ตารางที่ ๑ แสดงการเปรียบเทียบความเหมือนและความแตกต่างเกี่ยวกับลำดับขั้นตอนของพิธีกรรม
การจัดงานศพในพระพุทธศาสนาเถรวาทและศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก

๔.๓ เปรียบเทียบหลักธรรมคำสอนที่เกี่ยวข้องกับการจัดงานศพ

ในการศึกษาหลักธรรมคำสอนในพระพุทธศาสนาเถรวาท และศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก จากเนื้อหาที่มีลักษณะที่แตกต่างกันและมีความคล้ายกันดังต่อไปนี้

๔.๓.๑ หลักธรรมคำสอนในพระพุทธศาสนาเถรวาท

ในทางพระพุทธศาสนา พระพุทธเจ้าพระองค์ทรงมีวิธีการให้บรรเทาทุกข์ด้วยปัญญา นั่นคือการแสดงธรรมให้เกิดความเข้าใจในเรื่องของชีวิตว่าเกิดแก่เจ็บตายเป็นเรื่องธรรมดา อย่างกรณีเรื่องของนางวิสาขา เมื่อครั้งที่พระศาสดาทรงประทับอยู่ในวัดพระเชตุวันทรงปรารภนางวิสาขา อุบาสิกาตรีสพระธรรมเทศานี้ว่า เปมโต ชายเต เป็นต้น นางวิสาขานั้น ตั้งกุมาริกาชื่อว่า สุทัตตี ผู้เป็นธิดาของบุตรไว้ในหน้าที่ของตน ให้ทำความชวนชววยแก่ภิกษุสงฆ์ในเรือน โดยสมัยอื่นกุมาริกานั้นได้ทำกาลละแล้ว นางวิสาขาให้ทำการฝังสรีระ (ศพ) นางแล้วไม่อาจจะอดกลั้นความโศกไว้ได้ มีทุกข์เสียใจไปสู่สำนักพระศาสดา ถวายบังคมแล้วนั่ง ณ ส่วนข้างหนึ่ง ลำดับนั้น พระศาสดาจึงตรัสพระคาถานี้ว่า “ความโศกย่อมเกิดแต่ความรัก ภัยย่อมเกิดแต่ความรัก ผู้พ้นจากความรักได้เด็ดขาดย่อมไม่มีความโศก และภัยจากที่ไหนเลย”^{๕๒} เมื่อพระพุทธองค์ทรงแสดงว่าชีวิตคือขันธ ๕ แล้วเพื่อให้คนทั้งหลายได้ตระหนักถึงความไม่เที่ยงแท้แน่นอนของชีวิต จึงทรงแสดงไตรลักษณ์ไว้ในพระสูตรหลายแห่ง เช่น ในอัมมัตตานิจจสูตร ว่าด้วยอายตนะภายในไม่เที่ยง อัมมัตตทุกขสูตร ว่าด้วยอายตนะภายในเป็นทุกข์ และอัมมัตตนิตตสูตร ว่าด้วยอายตนะภายในเป็นอนัตตา ไม่อยู่ในอำนาจควบคุมของใครว่า “ภิกษุทั้งหลายจักขุ (ตา) ไม่เที่ยงสิ่งใดไม่เที่ยง สิ่งนั้นเป็นทุกข์ สิ่งใดเป็นทุกข์ สิ่งนั้นเป็นอนัตตา (ไม่ใช่อัตตา) สิ่งใดเป็นอนัตตา สิ่งนั้นเธอทั้งหลายพึงเห็นด้วยปัญญาอันชอบตามความเป็นจริง” อย่างพระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสถึงอายตนะภายในอีก ๕ อย่างในทำนองเดียวกันคือโสต (หู) ไม่เที่ยง ฆานะ (จมูก) ไม่เที่ยง ชิวหา (ลิ้น) ไม่เที่ยง กายไม่เที่ยง และมโน (ใจ) ไม่เที่ยง แล้วทรงสรุปว่าสิ่งใดไม่เที่ยง สิ่งนั้นเป็นทุกข์ สิ่งใดเป็นทุกข์ สิ่งนั้นเป็นอนัตตา สิ่งใดเป็นอนัตตา สิ่งนั้นเธอทั้งหลายพึงเห็นด้วยปัญญาอันชอบตามความเป็นจริงอย่างนี้ว่า ‘นั่นไม่ใช่ของเรา เราไม่เป็นนั่น นั่นไม่ใช่อัตตาของเรา’ อริยสาวกผู้ได้สดับเห็นอยู่อย่างนี้ ย่อมเบื่อหน่ายแม้ในตา หู จมูก ลิ้น กาย และใจ เมื่อเบื่อหน่าย ย่อมคลายกำหนัด และเพราะคลายกำหนัดลงได้ จิตย่อมหลุดพ้นกิเลสทั้งปวง และเมื่อจิตหลุดพ้นแล้ว ผู้มีปัญญาก็รู้ชัดว่า ‘หลุดพ้นแล้ว’ รู้ชัดว่า ‘ชาติสิ้นแล้ว อยู่จบพรหมจรรย์แล้ว ได้ทำกิจที่ควรทำแล้ว’^{๕๓}

พระผู้มีพระภาคตรัสเรื่องสังสารวัฏหรือการเวียนว่ายตายเกิดไว้ว่า เหล่าสัตว์ผู้มีความเห็นผิดมีจิตซัดส่ายวุ่นวายสำคัญผิดในเรื่องต่าง ๆ เช่น เห็นสิ่งที่ไม่เที่ยงว่าเที่ยง สิ่งที่เป็นทุกข์ว่าเป็นสุข สิ่งที่เป็นอนัตตาว่าเป็นอัตตา ในสิ่งที่ไม่งามว่างาม สัตว์เหล่านั้นชื่อว่าติดอยู่ในเครื่องประกอบของมาร ไม่มีความเกษมจากโยคะ ประสบกับความเกิดและความตาย ท่องเที่ยวไปสู่สังสารวัฏ เมื่อมนุษย์เกิดมนุษย์ก็ต้องตาย ซึ่งถือว่าเป็นธรรมดาจากพื้นฐานเรื่องที่ว่า มนุษย์ถือว่าเป็นสังขตธรรม^{๕๔} ก็จะเป็นดังท่านพระวัชฒเถระซึ่งเป็นบุตรของพระวัชฒมาตาเถรี หลังจากได้รับคำ

^{๕๒} พุ.ธ. (ไทย) ๒๕/๒๑๓/๔๘.

^{๕๓} ส.สพ. (ไทย) ๑๘/๑-๓/๑-๔.

^{๕๔} อ.จตุกก. (ไทย) ๒๑/๔๙/๘๐.

เดือนของมารดาแล้ว ท่านก็ใส่ใจเป็นผู้ปฏิบัติธรรมด้วยความวิริยะ และบรรลุเป็นพระอรหันต์ท่านหนึ่งในบรรดาอรหันตสาวก ดังที่ท่านกล่าวไว้ในเถรคาถาว่า ท่านได้บรรลุวิชชา ๓ เห็นอมตธรรมอาสวะที่เคยมีแก่ท่านทั้งภายในและภายนอก ท่านถอนได้หมดสิ้นแล้ว และจะเกิดขึ้นไม่ได้อีก ท่านทำทุกขให้สิ้นสุดแล้ว อตภาพนี้มีเป็นครั้งสุดท้ายของสังสารวัฏ คือความเกิด และความตาย หมดสิ้นแล้ว^{๕๕} ซึ่งต้องมีการเสื่อมสลายและตายไปในที่สุด พุทธศาสนาได้อธิบายว่าการที่มนุษย์เกิดขึ้นมานั้นเป็นผลของการหมุนเวียนของกรรม ซึ่งไม่เว้นแต่มนุษย์เท่านั้น สัตว์ทั้งหลายทั้งปวงก็ต้องเวียนว่ายตายเกิดอย่างที่ไม่มียุติสิ้นสุดเช่นกัน สภาวะดังกล่าวเรียกว่า สังสารวัฏ ดังนั้น สังสารวัฏ จึงหมายถึง การเวียนเกิด เวียนตาย อยู่ในโลกรหรือวงจรแห่งทุกข^{๕๖}

สรุปได้ว่าในทางพระพุทธศาสนาพระพุทธเจ้าพระองค์ทรงมีวิธีการให้บรรเทาทุกข์ด้วยปัญญานั้น คือ การการแสดงธรรมให้เกิดความเข้าใจในเรื่องของชีวิตว่าเกิดแก่เจ็บตายเป็นเรื่องธรรมดา และอธิบายความไม่เที่ยงเป็นทุกข์และเป็นอนัตตาของอายตนะภายใน คือ ตา หู จมูก ลิ้น กาย และใจ แล้วทรงอธิบายความไม่เที่ยงเป็นทุกข์และเป็นอนัตตาของอายตนะภายนอกด้วย โดยสรุปว่า รูปสัททหะ (เสียง) ฆานะ (กลิ่น) รสโณภูมฐัพพะ (สิ่งที่ถูกต้องกาย) และธรรมารมณ (เรื่องในใจ) ไม่เที่ยง เป็นทุกข์ และเป็นอนัตตา สิ่งใดเป็นอนัตตา สิ่งนั้น พึงเห็นด้วยปัญญาอันชอบตามความเป็นจริงอย่างนี้ว่า ‘นั่นไม่ใช่ของเรา เราไม่เป็นนั่น นั่นไม่ใช่อัตตาของเรา’

๔.๓.๒ หลักธรรมคำสอนในศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก

พระเยซูคริสต์เจ้าเป็นที่ทราบกันดีสำหรับผู้ที่ศึกษาในประวัติของพระองค์ท่านว่า พระองค์นั้นทรงเป็นตัวแทนของความรักและแบบอย่างของการใช้วิธีการในการทำลายความชั่วคือความโกรธ ความแค้น ความอาฆาตอันเป็นสาเหตุของการก่อภัยอันตรายต่าง ๆ กับตนเองและผู้อื่น ในการที่จะนำความทุกข์กายทุกข์ใจมาให้ พระองค์ทรงหวังให้มนุษย์ได้อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข และได้ไปสรวงสวรรค์ในอ้อมกอดของพระเจ้าทุกคนหลังจากได้ตายไปแล้ว และพระองค์ยังทรงเป็นแบบอย่างของการช่วยเหลือผู้ตกทุกข์ได้ประสบความเจ็บไข้ต่างๆ เป็นต้น ดังจดหมายของท่านเปาโลซึ่งมีไปถึงชาวเมืองเธสะโลนิกา ฉบับที่ ๒ บทที่ ๒ ไว้ว่า

ดูก่อนพี่น้องทั้งหลายผู้เป็นที่รักขององค์พระผู้เป็นเจ้า เราจำต้องขอบพระคุณพระเจ้า เพราะท่านอยู่เสมอ เพราะว่าพระเจ้าได้ทรงเลือกท่านไว้ตั้งแต่เดิม ให้ถึงที่รอดโดยพระวิญญูญาณ ทรงชำระท่านให้บริสุทธิ์ และโดยท่านได้เชื่อความจริง พระองค์ได้ทรงเรียกท่านทั้งหลายให้มาถึงที่รอดนั้นโดยทางข่าวประเสริฐของเรา เพื่อจะได้รับศักดิ์ศรีของพระเยซูคริสต์เจ้าของเรา เหตุฉะนั้น พี่น้องทั้งหลายจงมั่นคงไว้ และยึดถือโอวาทที่ท่านได้เรียนจากเรา ไม่ว่าจะด้วยคำพูดหรือด้วยจดหมาย ขอให้องค์พระเยซูคริสต์เจ้าของเราและพระบิดาเจ้าของเรา ผู้ทรงรักเราและประทานให้เรา มีความชื่นใจนิรันดร์ และความหวังอันดี โดยพระคุณ ทรงชื่นใจและตั้งใจของท่านไว้ให้มั่นคงในการกระทำและใจวาจาอันดีทุกอย่าง^{๕๗}

^{๕๕} พุ.เถร. (ไทย) ๒๖/๓๓๕-๓๓๙/๓๙๖.

^{๕๖} พระเทพเวที (ประยูรย์ ปยุตโต), พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลศัพท์, (กรุงเทพมหานคร : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๖), หน้า ๓๑๗.

^{๕๗} มธ ๕ : ๓๘-๔๔.

คำสอนเรื่องหลักแห่งเมตตาของพระองค์ที่ปรากฏในพระคัมภีร์คริสตธรรมดังต่อไปนี้

๑. เมตตาทำให้เป็นสุข ดังพระคัมภีร์คริสตธรรมว่า

ครั้นทอดพระเนตรเห็นคนมาก ดั่งนั้น พระองค์ก็เสด็จขึ้นไปบนภูเขา และเมื่อประทับแล้วเหล่าสาวกของพระองค์มาเฝ้าพระองค์ และพระองค์ทรงตรัสสอนเขาว่า บุคคลผู้ใดมีใจอ่อนโยน ผู้นั้นเป็นสุข เพราะว่าเขาจะได้รับแผ่นดินโลกเป็นมรดก บุคคลผู้ใดหิวกระหายความชอบธรรม ผู้นั้นเป็นสุข เพราะว่าพระเจ้าจะทรงให้อิ่มบริบูรณ์ บุคคลผู้ใดมีใจกรุณา ผู้นั้นเป็นสุข เพราะว่า เขาจะได้รับพระกรุณาตอบ บุคคลผู้ใดมีใจบริสุทธิ์ ผู้นั้นเป็นสุข เพราะว่าเขาจะได้เห็นพระเจ้า บุคคลผู้ใดสร้างสันติ ผู้นั้นเป็นสุข เพราะว่าพระเจ้าจะทรงเรียกเขาว่าเป็นบุตร^{๕๘}

๒. เมตตาทำให้ระงับการอาฆาต ดังพระคัมภีร์คริสตธรรมว่า

ท่านทั้งหลายได้ยินคำซึ่งกล่าวไว้ว่า “ตาแทนตาและฟันแทนฟัน” ฝ่ายเราบอกท่านว่าอย่าต่อสู้คนชั่ว ถ้าผู้ใดต่บแก้มขวาของท่านก็จงหันแก้มซ้ายให้เขาด้วย ถ้าผู้ใดอยากจะทำร้ายเพื่อจะปรับเอาเสื้อของท่านไป ก็จงให้เสื้อคลุมแก่เขาเสียด้วย ถ้าผู้ใดจะเกณฑ์ท่านให้เดินทาง ไปหนึ่งกิโลเมตรก็ให้เลยไปกับเขาถึงสองกิโลเมตร ถ้าเขาจะขอสสิ่งใดจากท่านก็จงให้ อย่าเมินหน้าจากผู้ที่อยากขอยืมจากท่าน ท่านทั้งหลายได้ยินคำซึ่งกล่าวไว้ว่า “จงรักคนสนิทและเกลียดชังศัตรู” ฝ่ายเราบอกท่านว่าจงรักศัตรูของท่าน จงอธิษฐานเพื่อผู้ที่ข่มเหงท่าน ทำดังนี้แล้ว ท่านทั้งหลายจะเป็นบุตรของพระบิดาของท่านผู้ทรงสถิตในสวรรค์^{๕๙}

ฉะนั้น เมื่อบุคคลใดทำอะไรลงไปแล้วถ้าเป็นความดีบุคคลนั้นย่อมไปอยู่กับพระเจ้า ถ้าทำความชั่วย่อมไปสู่นรก จึงกล่าวได้ว่าหลักแห่งเมตตาอันนี้ เมื่อมีการประพฤติปฏิบัติทำลงไปแล้ว ย่อมก่อให้เกิดผลประโยชน์ต่าง ๆ มากมายให้กับตนเอง ผู้อื่น และสังคมโลก ดังที่ปรากฏในพระคัมภีร์ว่า

๑. ประโยชน์ในการเข้าถึงสวรรค์คือผู้ที่หมั่นสั่งสมความรักความเมตตา ผู้นั้นจะมีจิตใจที่เบิกบานเป็นสุขเหมือนประหนึ่งว่าอยู่ในสวนสวรรค์ที่พระเจ้ามอบประทานมาให้ ดังพระคัมภีร์ว่า “บุคคลผู้ใดมีใจกรุณา ผู้นั้นเป็นสุข เพราะว่าเขาจะได้รับพระกรุณาตอบ”^{๖๐}

๒. ประโยชน์ในการละความชั่วในจิตใจ คือ ความชั่วมีความโกรธ เป็นต้น ถือว่าข้าศึกของเมตตา ความโกรธเป็นความชั่วอย่างหนึ่ง เมื่อบุคคลมีเมตตาอยู่ในใจ ความโกรธคือความชั่วก็ไม่มี ดังพระคัมภีร์ว่า “จงรักศัตรูของท่านและจงอธิษฐานเพื่อผู้ที่ข่มเหงท่าน”^{๖๑}

๓. ประโยชน์ในการสร้างความสามัคคี คือ คนเราถ้ามีแต่ความรักให้แก่กัน ความสามัคคีก็เกิดขึ้นได้ เพราะความรักอดทนนานไม่ทำให้อิจฉา มีการให้อภัยเสมอ เป็นต้น ฉะนั้นเมตตาจึงเป็นเหตุให้เกิดความสามัคคี ดังความหมายในพระคัมภีร์คริสตธรรมว่า

^{๕๘} มธ ๕ : ๕-๙.

^{๕๙} มธ ๕ : ๓๘-๔๕.

^{๖๐} มธ ๕ : ๗-๙.

^{๖๑} มธ ๕ : ๔๔.

ความรักนั้นก็อดทนนานและกระทำคุณให้ ความรักไม่อิจฉา ความรักไม่อวดตัว ไม่หยิ่งผยอง ไม่หยาบคาย ไม่คิดเห็นแก่ตนเองฝ่ายเดียว ไม่ฉุนเฉียว ไม่ช่างจดจำความผิด ไม่ขึ้นชмыินดีเมื่อมีการประพุดติผิด แต่ขึ้นชмыินดีเพื่อประพุดติชอบ ความรักทนได้ทุกอย่างแม้ความผิดของคนอื่น และเชื่อในส่วนดีของเขาอยู่เสมอ มีความหวังอยู่เสมอและทนต่อทุกอย่าง^{๖๒}

๔. ประโยชน์ในการสร้างความสงบ คือ เมื่อความสามัคคีในหมู่คณะเกิดขึ้นแล้ว ความสงบสุขก็ตามมา เพราะความรักทำให้เกิดการละความชั่วมีการไม่เห็นแก่ตัว ไม่ทำร้ายซึ่งกันและกัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ฉะนั้น เมตตานี้จึงสร้างความสงบให้กับตนและสังคม ดังความหมายในพระคัมภีร์คริสตธรรมว่า

ความรักนั้นก็อดทนนานและกระทำคุณให้ ความรักไม่อิจฉา ความรักไม่อวดตัว ไม่หยิ่งผยอง ไม่หยาบคาย ไม่คิดเห็นแก่ตนเองฝ่ายเดียว ไม่ฉุนเฉียว ไม่ช่างจดจำความผิด ไม่ขึ้นชмыินดีเมื่อมีการประพุดติผิด แต่ขึ้นชмыินดีเพื่อประพุดติชอบ ความรักทนได้ทุกอย่างแม้ความผิดของคนอื่น และเชื่อในส่วนดีของเขาอยู่เสมอ และมีความหวังอยู่เสมอ และทนต่อทุกอย่าง^{๖๓}

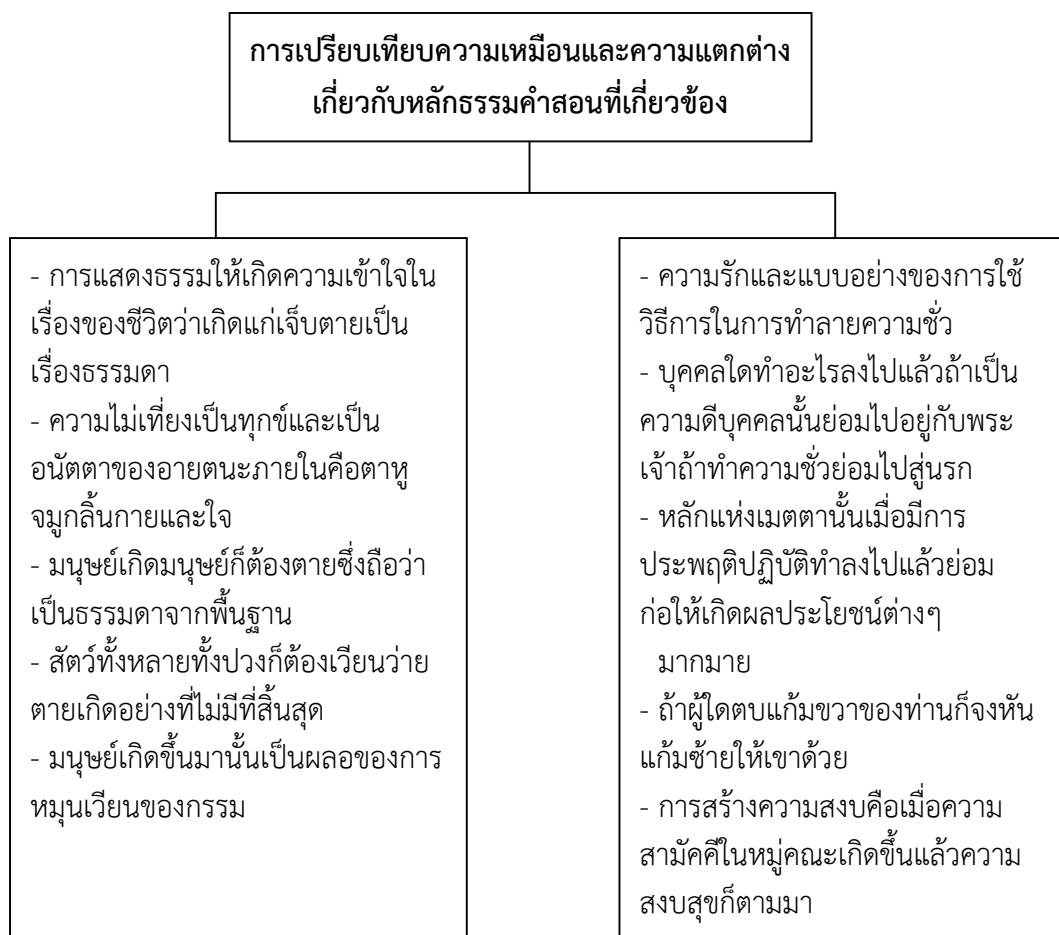
สรุปได้ว่าความรักและแบบอย่างของการใช้วิธีการในการทำลายความชั่วคือความโกรธ ความแค้น ความอาฆาตอันเป็นสาเหตุของการก่อภัยอันตรายต่างๆกับตนเองและผู้อื่นในการที่จะนำความทุกข์กายทุกข์ใจมาให้พระองค์ทรงหวังให้มนุษย์ได้อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขและได้ไปสวนสวรรค์ในอ้อมกอดของพระเจ้าทุกคนหลังจากได้ตายไปแล้วและพระองค์ยังทรงเป็นแบบอย่างของการช่วยเหลือผู้ตกทุกข์ได้ประสบความเจ็บไข้ต่างๆ และเป็นประโยชน์ในการสร้างความสงบคือเมื่อความสามัคคีในหมู่คณะเกิดขึ้นแล้วความสงบสุขก็ตามมาเพราะความรักทำให้เกิดการละความชั่วมีการไม่เห็นแก่ตัวไม่ทำร้ายซึ่งกัน จากคำสอนดังกล่าวนี้ทำให้เห็นว่า หลักธรรมของศาสนาคริสต์จะเกี่ยวกับความรักในเพื่อนมนุษย์และบุคคลทั่วไป เป็นต้น

^{๖๒} ครี ๑๓ : ๔-๗.

^{๖๓} ครี ๑๓ : ๔-๗.

ตารางที่ ๒ แสดงการเปรียบเทียบความเหมือนและความแตกต่างเกี่ยวกับหลักธรรมคำสอนที่เกี่ยวข้องในพระพุทธศาสนาเถรวาทและศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก

๔.๔ เปรียบเทียบวิธีการทำบุญอุทิศส่วนกุศล

วิธีการทำบุญอุทิศส่วนกุศลในพระพุทธศาสนาเถรวาท และศาสนาคริสต์นิกายโรมัน-คาทอลิก จากเนื้อหาที่มีลักษณะที่แตกต่างกันและมีความคล้ายกันดังต่อไปนี้

๔.๔.๑ วิธีการทำบุญอุทิศส่วนกุศลในพระพุทธศาสนาเถรวาท

พระพุทธเจ้าทรงกล่าวไว้ว่า การที่บุคคลตายไปแล้วนั้น ญาติพี่น้องได้ทำบุญอุทิศส่วนกุศลไปให้ นั่น เป็นการชอบแล้ว การที่มัวแต่นึกเศร้าโศกเสียใจนั้นไม่ควร ควรที่จะตั้งใจให้มั่นคง อุทิศบุญกุศลไปให้ผู้ตาย ถึงแม้ว่าผู้ตายจะไม่ได้รับกุศลนั้น บุญนั้นก็ยังไม่สูญหายไปไหน ยังคงได้แก่ญาติทั้งหลายที่ได้อุทิศส่วนกุศลไปให้ นั่นเองบุคคลไม่ว่าจะมีอายุน้อย หรือเฒ่าชรา ก็ตาม ไม่ว่าจะ เป็นพ่อค้า คหบดี สมณะพราหมณ์ บ่าวไพร่เจ้านายก็ดี ก็ไม่อาจที่จะหลีกเลี่ยงความตายนี้ไปได้ ด้วยเหตุนี้เราจึงควรเห็นถึงประโยชน์ของการประกอบกรรมดี เว้นจากการทำชั่ว พึงรักษาศีล ๕ เมื่อตายไปแล้ว บุญที่ได้ทำไว้นั้นส่งผลให้ได้ไปเกิดในสวรรค์ และเมื่อหมดบุญแล้วลงมากเกิดในโลกมนุษย์ ก็จะเป็นผู้มีวรรณะงาม ปราศจากโรคภัย ก็เพราะได้รักษาศีลข้อเว้นจากการฆ่าสัตว์ เป็นพ่อค้าก็ไม่มีใครคดโกง ก็เพราะรักษาศีลข้อไม่ลักทรัพย์เขา มีเมียดี มีลูกเชื่อฟังคำสั่งสอน ก็เพราะไม่เคยล่วงผิดศีลข้อ ๓ เป็นผู้มีความอ่อนหวานไพเราะ ไม่มีใครกล่าวคำล่วงคำเท็จ ก็เพราะรักษาศีลข้อเว้นจากการกล่าวเท็จนั่นเอง

การทำบุญอุทิศส่วนกุศลให้คนตายได้มีการปฏิบัติสืบ ๆ กันมาตั้งแต่สมัยพระพุทธกาลแล้ว การทำบุญนั้นต้องประกอบด้วยบุพเจตนา มุญจนเจตนา และอปรภาคเจตนา ตั้งใจทำบุญด้วยใจบริสุทธิ์ผุดผ่อง คนตายจะได้ไม่กังวลแล้วกรวดน้ำอุทิศส่วนกุศลให้ผู้ตาย บุญที่ได้อุทิศไปนั้น แม้ไม่ถึงผู้ตาย ก็จะเป็นผลบุญต่อผู้ที่ทำนั้นติดตัวไปในภพภูมิต่าง ๆ มีชีวิตอยู่อย่างได้ประมาท ให้คนบิณฑบาตรักษาศีล ทำบุญ ขอให้ได้พบพระศรีอริยเมตไตรย บุญทั้งหลายนั้นจะส่งผลให้ได้พบสุข ๓ ประการ มีนิพพานเป็นที่สุด การทำบุญอุทิศ พอรุ่งเช้าของการทำบุญฉลองอัฐิ เจ้าภาพลูกหลานก็จะจัดให้มีการทำบุญตักบาตร นิมนต์พระสงฆ์สวดมาติกา ถวายภัตตาหารเข้าพระสงฆ์ และทอดเครื่องบังสุกุล ถวายจตุปัจจัยไทยธรรม อุทิศส่วนบุญส่วนกุศลให้แก่ผู้ล่วงลับต่อไป ต่อจากนั้นก็ทำบุญ ๗ วัน ๕๐ วัน ๑๐๐ วัน เรียกว่าบำเพ็ญกุศลทักษิณานุปทานคือทำบุญแก่ผู้ตาย บางครั้งก็ทำบุญตรงกับวันครบรอบปีของผู้ตายเป็นประจำปี หรือทำบุญกระดูกในวันสงกรานต์ เป็นต้น ทั้งนี้ไม่ใช่เรื่องตายตัว สุดแต่ความสะดวกของเจ้าภาพ วิธีทำนั้น จะทำเพียงการถวายสังฆทาน การสวดมนต์เกี่ยวกับทำบุญให้ผู้ตายไม่ต้องมีต้ายสายสิญจน์และชันน้ำมนต์ การวางสายสิญจน์และตั้งชันน้ำมนต์เขาใช้สำหรับพิธีมงคลเท่านั้น แต่ถ้าจะทำบุญเกี่ยวกับผู้ตายและการมงคลในเวลาเดียวกันก็มีสายสิญจน์และหม้อน้ำมนต์ได้ เช่นทำบุญ ๗ วัน ๕๐ วัน ๑๐๐ วัน ศพที่เผาแล้วและเอากระดูกมาทำบุญและทำบุญบ้านด้วยเช่นนี้ จึงวางสายสิญจน์และตั้งหม้อน้ำมนต์ได้ แต่ไม่ควรเอาสายสิญจน์ไปวางกับที่ใส่กระดูก จะเอาสายสิญจน์วางกับกระดูกก็ต่อเมื่อจะถึงเวลาจะบังสุกุลอีกครั้งหนึ่ง การบังสุกุลนั้นคือพระว่า “อนิจจา วต สงขารา จนถึง เตสั วุปลโม สุขโ” เป็นบทปลงสังขารของพระและผู้อยู่ในที่นั้นก็ปลงตามไปด้วย ให้เห็นว่าร่างกายเป็นของไม่เที่ยง เกิดมาแล้วก็เสื่อมและดับลงในที่สุด จะมีสุขได้ก็ต่อเมื่อร่างกายสงบคือไม่มีเกิดไม่มีดับ นี่เป็นข้อความบทบังสุกุล คือการพิจารณาผ้าที่เปื้อนฝุ่นละอองหรือที่เขาห่อซากศพ เป็นเรื่องของพระที่จะต้องไปเที่ยวพิจารณาหาตามซากศพแล้ว นำมาซักฟอกเป็นผ้านุ่มนวล ซึ่งไม่ปรากฏให้เห็นในปัจจุบัน เพราะมีผู้ศรัทธานำผ้าที่สะอาดมาวางไว้ที่ข้าง

ศพ หรือวางไว้กับภูเขาโยง แล้วพระก็พิจารณาเอาผ้าที่วางไว้ เรียกว่า ผ้าบังสุกุล พระไปพิจารณาผ้าชิ้นนั้น เรียกว่า ชักผ้าบังสุกุล ซึ่งเรียกกันติดปากมาจนถึงปัจจุบัน^{๖๔}

สรุปได้ว่า การที่บุคคลตายไปแล้วนั้น ญาติพี่น้องได้ทำบุญอุทิศส่วนกุศลไปให้นั้น เป็นการชอบแล้ว การที่มัวแต่นึกเศร้าโศกเสียใจนั้นไม่ควร ควรที่จะตั้งใจให้มั่นคง อุทิศบุญกุศลไปให้ผู้ตาย ถึงแม้ว่าผู้ตายจะไม่ได้รับกุศลนั้น บุญนั้นก็ยังไม่สูญหายไปไหน ยังคงได้แก่ญาติทั้งหลายที่ได้อุทิศส่วนกุศลไปให้นั้นเอง บุคคลไม่ว่าจะมีอายุน้อย หรือเฒ่าชราก็ตาม ไม่ว่าจะป่อก้าวค้ำคอบดี สมณะ พราหมณ์ บ่าวไพร่เจ้านายก็ดี ก็ไม่อาจที่จะหลีกเลี่ยงความตายนี้ไปได้ โดยการทำบุญอุทิศให้ พอรุ่งเช้าของการทำบุญฉลองอัฐิ เจ้าภาพลูกหลานก็จะจัดให้มีการทำบุญตักบาตร นิมนต์พระสงฆ์สวดมาติกา ถวายภัตตาหารเช้าพระสงฆ์และทอดเครื่องบังสุกุล ถวายจตุปัจจัยไทยธรรม อุทิศส่วนบุญส่วนกุศลให้แก่ผู้ล่วงลับต่อไป ต่อจากนั้นก็ทำบุญ ๗ วัน ๕๐ วัน ๑๐๐ วัน เรียกว่า บำเพ็ญกุศลทักษิณานุปทาน คือ ทำบุญแผ่กุศลให้ผู้ตาย บางครั้งก็ทำบุญตรงกับวันครบรอบปีของผู้ตายเป็นประจำปี

๔.๔.๒ วิธีการทำบุญอุทิศส่วนกุศลในศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก

พิธีกรรมและวิธีการทำบุญทางศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก นั้นจะมีเนื้อหาและกล่าวถึงวิธีการโดยมีลักษณะดังต่อไปนี้ โดยจะมีพิธีที่ใช้แตกต่างกันไปในแต่ละงาน ดังนี้

๑) วันปลงศพที่ใช้ในการอุทิศส่วนกุศล

ก. นอกเทศกาลปัสกา สำหรับจะมีเพลงเริ่มพิธีว่าใน นอกเทศกาลปัสกา มีเนื้อความว่า “โปรดให้ผู้ล่วงลับได้พักผ่อนตลอดนิรันดรเถิดพระเจ้าข้า ขอให้เขาได้เห็นแสงสว่างตลอดกาลเทอญ”^{๖๕} แล้วกล่าวบทภาวนาของประธานว่า

ข้าแต่พระบิดาเจ้าผู้ทรงสรรพานุภาพ ข้าพเจ้าทั้งหลายเชื่อว่าพระบุตรได้สิ้นพระชนม์แล้ว กลับคืนชีพ น... ข้ารับใช้ของพระองค์ผู้นี้ได้สิ้นชีพในพรของพระองค์ท่านแล้ว ขอทรงพระกรุณาโปรดให้พระองค์ท่านบันดาลให้เขาได้ขึ้นชมยินดีกลับคืนชีพด้วย ทั้งนี้ ขอพึ่งพระบารมีพระเยซูคริสตเจ้า พระบุตรผู้ทรงจำเริญ และครองราชย์ เป็นพระเจ้าหนึ่งเดียวกับพระองค์ และพระจิต ตลอดนิรันดร

หรือ

ข้าแต่พระผู้เป็นเจ้า พระองค์ทรงเมตตาประทานอภัยเสมอ ข้าพเจ้าทั้งหลายขอกราบวิงวอนเพื่อ น... ข้ารับใช้ที่พระองค์ทรงเรียกไปเฝ้า (ในวันนี้) เขาเคยวางใจและเชื่อถือพระองค์ ขอโปรดนำเขาไปสู่ปิตุภูมิที่แท้จริงและรับความสุขนิรันดรด้วยเทอญ ทั้งนี้ ขอพึ่งพระบารมีพระเยซูคริสตเจ้า พระบุตรผู้ทรงจำเริญ และครองราชย์เป็นพระเจ้าหนึ่งเดียวกับพระองค์ และพระจิต ตลอดนิรันดร

^{๖๔} พระครุคุณสารสัมพันธ์, พิธีกรรมต่างๆ และขนบธรรมเนียมประเพณี, (กรุงเทพมหานคร : จิระการพิมพ์, ๒๕๔๕), หน้า ๑๙๕-๑๙๖.

^{๖๕} เทียบ ๔ แอสตรีส ๒ : ๓๕, ๓๔.

ต่อจากนั้นก็เตรียมใช้บทภาวนาเครื่องบูชา โดยกล่าวคำนี้ว่า

ข้าแต่พระเจ้า ข้าพเจ้าทั้งหลายขอกราบวิงวอนพระกรุณา โปรดให้ น... ข้ารับใช้ของพระองค์ได้รอด เขาเคยเชื่อตราบนกว่าพระบุตรทรงเป็นพระผู้กอบกู้ผู้พระทัยดี ขอให้เขาได้พบพระองค์ท่านเป็นพระตุลาการผู้ทรงพระเมตตากรุณาด้วยเทอญ ทั้งนี้ ขอพึ่งพระบารมีพระคริสตเจ้าของข้าพเจ้าทั้งหลาย^{๖๖}

และตามด้วยการทำพิธีโดยการร้องเพลงรับศีลว่า

พระเจ้าข้า ขอให้ผู้ที่ลวงลับได้เห็นแสงสว่างนิรันดร พร้อมกับบรรดานักบุญตลอดนิรันดร เพราะพระองค์ทรงพระเมตตา โปรดให้เขาได้พักผ่อนตลอดนิรันดรเถิดพระเจ้าข้า และขอให้เขาได้เห็นแสงสว่างตลอดกาลเทอญ เพราะพระองค์ทรงพระเมตตา

สุดท้ายนี้ตามด้วยบทภาวนาหลังรับศีล

ข้าแต่พระผู้ทรงเป็นเจ้า พระบุตรได้ประทานพระกายเป็นเสปียงอาหารเลี้ยงข้าพเจ้าทั้งหลาย ในศีลศักดิ์สิทธิ์นี้แล้ว ขอได้ทรงพระกรุณาโปรดให้เสปียงอาหารนี้เอง ช่วย น... พี่น้องของข้าพเจ้าทั้งหลายได้รับความสุขนิรันดรกับพระคริสตเจ้าด้วย ทั้งนี้ ขอพึ่งพระบารมีพระคริสตเจ้าของข้าพเจ้าทั้งหลาย

ข. นอกเทศกาลปัสกา มีเนื้อความและมีวิธีการดังนี้ “ขอพระเจ้าเปิดประตูสวรรค์ ให้ผู้ลวงลับกลับไปยังปิตุภูมิ ที่นั่นไม่มีความตายมีแต่ความชื่นชมยินดีตลอดนิรันดร” แล้วกล่าวบทภาวนาของประธานว่า

ข้าแต่พระเจ้า องค์พระเมตตาของคนบาปและองค์ความสุขของนักบุญ ข้าพเจ้าทั้งหลายทำพิธีปลงศพของ น... ข้ารับใช้ของพระองค์ (ในวันนี้) เมื่อเขาพ้นโทษแล้ว ขอให้โปรดให้เข้าเฝ้าพระองค์ในวันกลับคืนชีพ เพื่อรับบำเหน็จพร้อมกับบรรดาผู้เลือกสรรด้วย ทั้งนี้ ขอพึ่งพระบารมีพระเยซูคริสตเจ้า พระบุตรผู้ทรงจำเริญ และครองราชย์ เป็นพระเจ้าหนึ่งเดียวกับพระองค์ และพระจิต ตลอดนิรันดร

แล้วตามด้วยบทภาวนาเตรียมเครื่องบูชา โดยกล่าวว่า

ข้าแต่พระเจ้า ข้าพเจ้าทั้งหลายถวายบรรณาการชดเชยบาป อุทิศแก่ น... ข้ารับใช้ของพระองค์ (ในวันปลงศพนี้) ถ้าเขายังมีมลทินบาปหรือความผิดใด ๆ ตามวิสัยมนุษย์ ขอให้ทรงพระกรุณาประทานอภัยโทษลบล้างเสียให้สิ้นไปเถิด ทั้งนี้ ขอพึ่งพระบารมีพระคริสตเจ้าของข้าพเจ้าทั้งหลาย

แล้วจากนั้นตามด้วยเพลงรับศีล โดยกล่าวในพิธีว่า “เราเฝ้าคอยพระผู้ไถ่คือพระเยซูเจ้าของเรา พระองค์จะทรงปฏิรูปร่างกายอันน่าสมเพชของเรา ให้เหมือนกับพระกายของพระองค์อันรุ่งโรจน์ด้วยพระสิริโรจนา” แล้วตามด้วยบทภาวนาหลังรับศีลต่อดังนี้

^{๖๖} แอสตรีส ๒ : ๓๔, ๓๕

ข้าแต่พระเจ้าผู้ทรงสรรพานุภาพ น... ข้ารับใช้พระองค์ได้ลาโลกไป (ในวันนี้) ขอโปรดให้การถวายบูชาชำระเขาให้บริสุทธิ์หมดจดจากบาป สมได้รับความชื่นชมยินดีนิรันดร์ในวันกลับคืนชีพด้วยเถิด ทั้งนี้ ขอพึ่งพระบารมีพระคริสตเจ้าของข้าพเจ้าทั้งหลาย^{๖๗}

ค. ในเทศกาลปัสกา สำหรับพิธีจะมีเพลงเริ่มพิธีว่าด้วย “พระเยซูเจ้าสิ้นพระชนม์แล้ว ทรงกลับคืนชีพ ฉันทใด พระเป็นเจ้าก็จะทรงนำผู้ที่หลับในพระเยซูมากับพระองค์ท่าน ฉันทนั้น มนุษย์ทุกคนตายในอาดัม ฉันทใด ก็จะกลับมีชีวิตในพระคริสตเจ้า ฉันทนั้น อัลเลลูยา” แล้วตามด้วยบทภาวนาของประธาน ดังนี้

ข้าแต่พระเจ้า โปรดสดับฟังข้าพเจ้าทั้งหลายวิงวอน ข้าพเจ้าทั้งหลายภูมิใจเชื่อว่าพระบุตรทรงกลับคืนชีพแล้ว ขอโปรดให้มีความหวังอย่างมั่นคงว่า น... ข้ารับใช้พระองค์จะกลับคืนชีพด้วย ทั้งนี้ ขอพึ่งพระบารมีพระเยซูคริสตเจ้า พระบุตรผู้ทรงจำเริญ และครองราชย์ เป็นพระเจ้าหนึ่งเดียวกับพระองค์ และพระจิต ตลอดนิรันดร์

แล้วตามด้วยบทภาวนาเตรียมเครื่องบูชา โดยกล่าวว่า

ข้าแต่พระเจ้า ข้าพเจ้าทั้งหลายร่วมใจกันถวายบูชาอันแสดงพระเมตตาของพระบุตร ขอโปรดรับไว้เป็นบรรณาการบันดาลให้ น... รับใช้ได้รับเกียรติรุ่งเรืองกับพระองค์ท่านด้วย ทั้งนี้ ขอพึ่งพระบารมีพระคริสตเจ้าของข้าพเจ้าทั้งหลาย^{๖๘}

และเพลงรับศีลโดยกล่าวตามนี้ “พระเจ้าตรัสว่า เราเป็นผู้บันดาลให้มนุษย์กลับคืนชีพ เราเป็นองค์ชีวิต ใครเชื่อในเรา แม้ตายไปแล้วก็กลับมามีชีวิตอีก และใครๆ ที่มีชีวิตและเชื่อในเราจะไม่มีวันตายเลย อัลเลลูยา” และสุดท้ายนี้ต้องกล่าวถึงบทภาวนาหลังรับศีลว่า

ข้าแต่พระเจ้า ข้าพเจ้าทั้งหลายรับศีลศักดิ์สิทธิ์แล้ว ขอได้โปรดให้ น... ข้ารับใช้พระองค์ได้เข้าสู่ที่พิกสว่างใสพร้อมเย็นเป็นสุขเทอญ ทั้งนี้ ขอพึ่งพระบารมีพระคริสตเจ้าของข้าพเจ้าทั้งหลาย^{๖๙}

ง. บทภาวนาอื่นสำหรับมิสซาปลงศพ บทนี้จะเริ่มด้วยบทภาวนาของประธานว่าด้วย

ข้าแต่พระเป็นเจ้า พระองค์แต่ผู้เดียวประทานชีวิตแก่ผู้ล่วงลับ ขอโปรดช่วยให้ น... ข้ารับใช้ของพระองค์พ้นบาปทั้งสิ้น ในเมื่อเขาเคยเชื่อว่าพระคริสตเจ้าได้ทรงกลับคืนชีพ ก็ขอให้เขาได้กลับคืนชีพไปอยู่กับพระองค์อย่างมีเกียรติด้วยเทอญ ทั้งนี้ ขอพึ่งพระบารมีพระเยซูคริสตเจ้า พระบุตรทรงจำเริญ และครองราชย์ เป็นพระเจ้าหนึ่งเดียวกับพระองค์ และพระจิตตลอดนิรันดร์

แล้วเตรียมบทภาวนาเตรียมเครื่องบูชาว่าด้วย

ข้าแต่พระเจ้าผู้ทรงสรรพานุภาพและพระทัยเมตตา ข้าพเจ้าทั้งหลายถวายพระโลหิตของพระคริสตเจ้า เป็นบูชาชำระ น... ข้ารับใช้ของพระองค์ให้พ้นบาป พระองค์ได้โปรดให้ศีลล้าง

^{๖๗} ฟป ๓ : ๒๐-๒๑.

^{๖๘} ๑ธส ๔ : ๑๔.

^{๖๙} ยน ๑๑ : ๒๕-๒๖.

บาปชำระให้เขาหมดจดแล้ว ขอพระกรุณาได้ชำระเขาให้บริสุทธิ์ตลอดไปด้วยเทอญ ทั้งนี้ ขอ
 พึงพระบารมีพระคริสตเจ้าของข้าพเจ้าทั้งหลาย

และสุดท้ายนี้ตามด้วยบทภาวนาหลังรับศีลว่า

ข้าแต่พระเจ้า ข้าพเจ้าทั้งหลายได้รับศีลศักดิ์สิทธิ์ของพระบุตร ผู้ถวายบูชาองค์เพื่อ
 ข้าพเจ้าทั้งหลาย และได้ทรงกลับคืนชีพอย่างรุ่งโรจน์แล้ว ขอกราบวิงวอนอุทิศแก่ น... ข้ารับใช้
 ของพระองค์ ได้โปรดให้ศีลศักดิ์สิทธิ์นี้ชำระเขาให้สะอาดหมดจด เพื่อรับเกียรติกลับคืนอย่าง
 รุ่งโรจน์ในภายหน้าด้วยเทอญ ทั้งนี้ ขอพึงพระบารมีพระคริสตเจ้าของข้าพเจ้าทั้งหลาย^{๗๐}

๒) สำหรับวันรอบปีในการอุทิศส่วนกุศล

ก. นอกเทศกาลปีสภา ในการอุทิศส่วนกุศลสำหรับวันรอบปีนี้ จะมีเพลงเริ่มพิธีว่าด้วย
 “พระเจ้าจะทรงเข็ดน้ำตาทุกๆ หยดจากตาของเขา ความตายจะไม่มีอีกต่อไป ทั้งการคร่ำคราญ การ
 ร่ำไห้ และความเจ็บปวดก็จะมีอีกต่อไป เพราะสิ่งเหล่านี้เพิ่งผ่านพ้นไป” แล้วต่อด้วยบทภาวนาของ
 ประธานว่า

ข้าแต่พระเป็นเจ้า พระองค์ทรงเป็นสิริรุ่งโรจน์ของผู้มีความเชื่อ เป็นชีวิตของผู้ชอบธรรม
 พระบุตรได้สิ้นพระชนม์และกลับคืนชีพไถ่กู้ข้าพเจ้าทั้งหลายแล้ว โปรดทรงพระเมตตาแก่ น...
 ข้ารับใช้ของพระองค์ เขารับรู้ว่ามีมนุษย์ทุกคนจะกลับคืนชีพ ขอให้เขาจงได้รับความปิติยินดี
 นิรันดรด้วย ทั้งนี้ ขอพึงพระบารมีพระเยซูคริสตเจ้า พระบุตรผู้ทรงจำเริญ และครองราชย์
 เป็นพระเจ้าหนึ่งเดียวกับพระองค์ และพระจิต ตลอดนิรันดร

แล้วต่อด้วยการสวดบทภาวนาเตรียมเครื่องบูชาว่า

ข้าแต่พระเจ้า โปรดกรุณาทอดพระเนตรบรรณาการ ซึ่งข้าพเจ้าทั้งหลายถวายอุทิศแก่
 น... ข้ารับใช้ของพระองค์ ขอให้โอสถจากสวรรค์ชำระเขาให้บริสุทธิ์ เขาจะได้มีชีวิตเป็นสุข
 สรรเสริญพระสิริรุ่งโรจน์ของพระองค์ตลอดไป ทั้งนี้ ขอพึงพระบารมีพระคริสตเจ้าของ
 ข้าพเจ้าทั้งหลาย^{๗๑}

จากนั้นก็สวดเพลงรับศีล ว่าด้วย พระเจ้าตรัสว่า “เราเป็นผู้บันดาลให้มนุษย์กลับคืนชีพ
 เราเป็นองค์ชีวิต ใครเชื่อในเราก็มีชีวิตนิรันดร จะไม่ถูกพิพากษา แต่จะผ่านความตายไปสู่ชีวิต” แล้ว
 ต่อบทสุดท้ายด้วย บทภาวนาหลังรับศีลว่า

ข้าแต่พระเจ้า ข้าพเจ้าทั้งหลายรับศีลฟื้นฟูกำลังแล้ว ขอกราบวิงวอนโปรดให้ น... ข้ารับ
 ใช้ของพระองค์พ้นจากความผิดทั้งปวง จะได้กลับคืนชีพไม่รู้ตายอีกเลย ทั้งนี้ ขอพึงพระบารมี
 พระคริสตเจ้าของข้าพเจ้าทั้งหลาย^{๗๒}

^{๗๐} คณะกรรมการพิธีกรรมแห่งประเทศไทย, มิสซาอุทิศแก่ผู้ล่วงลับและพิธีปลงศพ, หน้า ๖-๗.

^{๗๑} วว ๒๑ : ๔

^{๗๒} ยน ๑๑ : ๒๕, ๓ : ๓๖, ๕ : ๒๔.

ข. นอกเทศกาลปัสกา สำหรับการเริ่มเพลงเริ่มพิธีนี้ในการอุทิศส่วนกุศลจะขึ้นต้นเพลงเริ่มพิธีด้วย “ข้าแต่พระเยซูเจ้า พระองค์ได้ทรงหลังพระโลหิตล้ำค่าเพื่อผู้ล่วงลับ โปรดให้เขาได้พักผ่อนตลอดนิรันดรเทอญ” แล้วตามด้วยบทภาวนาของประธานว่า

ข้าแต่พระเป็นเจ้า ข้าพเจ้าทั้งหลายระลึกถึงวันปลงศพของ น... ข้ารับใช้พระองค์ ขอทรงเมตตาต่อเขาเสมอไป โปรดให้เขามีบุญร่วมवासานักบุญทั้งหลายด้วยเทอญ ทั้งนี้ ขอพึ่งพระบารมีพระเยซูคริสตเจ้า พระบุตรผู้ทรงจำเริญ และครองราชย์ เป็นพระเจ้าหนึ่งเดียวกับพระองค์ และพระจิต ตลอดนิรันดร

แล้วต่อบทภาวนาเตรียมเครื่องบูชาอีกว่า

ข้าแต่พระเป็นเจ้าโปรดสดับฟังข้าพเจ้าทั้งหลายวิงวอน ในโอกาสถึงวันปลงศพของ น... ข้ารับใช้พระองค์ ขอโปรดให้สักการบูชาเพื่อขอขมาและเทิดพระเกียรตินี้ บันดาลให้เขามีवासานอยู่กับนักบุญทั้งหลายด้วย ทั้งนี้ ขอพึ่งพระบารมีพระคริสตเจ้าของข้าพเจ้าทั้งหลาย

แล้วเริ่มเพลงรับศีล โดยกล่าวบทนี้ว่า

ข้าแต่พระเจ้า พระองค์คือการพักผ่อนเมื่อเสร็จงาน พระองค์คือชีวิตเมื่อตายแล้ว โปรดให้ผู้ล่วงลับได้พักผ่อนตลอดนิรันดรเทอญ

แล้วตามด้วยบทภาวนาหลังรับศีลต่อว่า “พระเจ้าข้าพระองค์ทรงรับคำภาวนาและสักการบูชาอุทิศแก่ น... ข้ารับใช้แล้ว ถ้าเขายังมีมลทินบาปใดๆ อยู่อีก ก็ขอทรงพระกรุณาบล้างให้สิ้นไปด้วยเทอญ ทั้งนี้ ขอพึ่งพระบารมีพระคริสตเจ้าของข้าพเจ้าทั้งหลาย”

ค. ในเทศกาลปัสกา เริ่มการสวดเพลงเริ่มพิธีโดยกล่าวว่า “พระผู้ทรงบันดาลให้พระเยซูเจ้ากลับคืนชีพจากบรรดาผู้ตาย จะทรงชุบร่างกายอันรู้จักตายของเราให้มีชีวิตด้วยฤทธิ์พระจิตของพระองค์ท่าน ซึ่งสถิตในตัวเราอัลเลลูยา” แล้วต่อด้วยบทภาวนาของประธานว่า

ข้าแต่พระผู้ทรงสรรพานุภาพและพระทัยเมตตา พระบุตรของพระองค์ได้ทรงยอมสิ้นพระชนม์เพื่อข้าพเจ้าทั้งหลาย ขอทรงพระกรุณาโปรดให้ น... ข้ารับใช้ ได้กลับคืนชีพร่วมชัยชนะกับพระองค์ท่านด้วย ทั้งนี้ ขอพึ่งพระบารมีพระเยซูคริสตเจ้า พระบุตรผู้ทรงจำเริญ และครองราชย์ เป็นพระเจ้าหนึ่งเดียวกับพระองค์ และพระจิต ตลอดนิรันดร

แล้วตามด้วยบทภาวนาเตรียมเครื่องบูชาว่าด้วย

ข้าแต่พระผู้ทรงสรรพานุภาพและพระทัยเมตตา ข้าพเจ้าทั้งหลายถวายพระโลหิตพระคริสตเจ้าเป็นบูชาชำระ น... ข้ารับใช้ของพระองค์ให้พ้นบาป พระองค์ได้โปรดให้ศีลล้างบาปชำระเขาให้หมดจดแล้ว ขอพระกรุณาได้ชำระเขาให้บริสุทธิ์ตลอดไปด้วยเทอญ ทั้งนี้ ขอพึ่งพระบารมีพระคริสตเจ้าของข้าพเจ้าทั้งหลาย^{๗๓}

^{๗๓} ยน ๖ : ๕๑-๕๒.

แล้วต่อบทเพลงรับศีลว่าด้วย “พระคริสตเจ้าตรัสว่า เราเป็นอาหารทรงชีวิตลงมาจากสวรรค์ ผู้ใดรับอาหารนี้จะมีชีวิตนิรันดร อาหารที่เราจะให้นี้ คือเลือดเนื้อของเรา เพื่อบันดาลให้โลกมีชีวิต อัสลุลยา” แล้วตามด้วยบทภาวนาหลังรับศีลว่า

ข้าแต่พระเจ้า ข้าพเจ้าทั้งหลายได้รับศีลศักดิ์สิทธิ์ของพระบุตรผู้ถวายบูชาองค์เพื่อข้าพเจ้าทั้งหลาย และได้ทรงกลับคืนชีพอย่างรุ่งโรจน์แล้ว ขอกราบวิงวอนอุทิศแก่ น... ข้ารับใช้ของพระองค์ โปรดให้ธรรมล้ำลึกแห่งปีสภานี้ชำระเขาให้สะอาดหมดจด จะได้รับเกียรติกลับคืนชีพอย่างรุ่งโรจน์ในภายหน้าด้วยเทอญ ทั้งนี้ ขอพึ่งพระบารมีพระคริสตเจ้าของข้าพเจ้าทั้งหลาย^{๗๔}

ง. บทภาวนาอื่นสำหรับวันครบรอบปี เริ่มด้วยบทภาวนาของประธานว่า

ข้าแต่พระเจ้า ขอโปรดให้พระทรมานของพระบุตร บันดาลให้ น... ข้ารับใช้พระองค์ได้รับการอภัยบาปที่เขาไฝฝืนอยู่เสมอ เมื่อเขารู้จักพระองค์ตามความจริงแล้ว ขอโปรดให้เขาได้ชมพระพักตร์ตลอดนิรันดรด้วยเทอญ ทั้งนี้ ขอพึ่งพระบารมีพระเยซูคริสตเจ้า พระบุตรผู้ทรงจำเริญ และครองราชย์ เป็นพระเจ้าหนึ่งเดียวกับพระองค์ และพระจิต ตลอดนิรันดร

แล้วต่อด้วยบทภาวนาเตรียมเครื่องบูชา

ข้าแต่พระเจ้า ข้าพเจ้าทั้งหลายได้รับอาหารชูกำลังฟื้นฟูชีวิตแล้ว ขอโปรดให้อาหารศักดิ์สิทธิ์นี้ชำระ น... พี่น้องของข้าพเจ้าทั้งหลายให้บริสุทธิ์พ้นบาปทั้งสิ้น จะได้ผ่านไประวมสุขกับพระองค์ในสวรรค์ทั้งนี้ ขอพึ่งพระบารมีคริสตเจ้าของข้าพเจ้าทั้งหลาย

จ. บทภาวนาอื่นสำหรับวันครบรอบปี เริ่มบทนี้ด้วยบทภาวนาของประธานว่า

ข้าแต่พระเป็นเจ้าผู้ทรงเมตตา ข้าพเจ้าทั้งหลายระลึกถึงวันปลงศพครบรอบปีของ น... ข้ารับใช้พระองค์ ขอโปรดให้เขาได้ไปสู่ที่สงบร่มเย็นได้พักผ่อนอย่างผาสุก และได้เห็นความสว่างสุกใสของพระองค์เทอญ ทั้งนี้ ขอพึ่งพระบารมีพระเยซูคริสตเจ้า พระบุตรผู้ทรงจำเริญ และครองราชย์เป็นพระเจ้าหนึ่งเดียวกับพระองค์ และพระจิต ตลอดนิรันดร

แล้วตามด้วยบทภาวนาเตรียมเครื่องบูชา

พระเจ้าข้า ขอให้คำภาวนาและบูชาที่ข้าพเจ้าทั้งหลายถวายนี้ เป็นที่พอพระทัยเพื่อ น... ข้ารับใช้พระองค์จะได้รอดและรับผลแห่งการกอบกู้อย่างบริบูรณ์ ทั้งนี้ ขอพึ่งพระบารมีพระคริสตเจ้าของข้าพเจ้าทั้งหลาย

แล้วตามด้วยบทภาวนาหลังรับศีลว่า

ข้าแต่พระผู้ทรงสรรพานุภาพ ข้าพเจ้าทั้งหลายถวายบูชาแด่พระเดชาานุภาพ อุทิศแก่ น... ข้ารับใช้พระองค์ ขอให้ฤทธิ์ศักดิ์สิทธิ์นี้ชำระเขาให้พ้นจากบาปทั้งหมด และขอ

^{๗๔} ยน ๖ : ๕๑-๕๒.

พระกรุณาโปรดให้เขาได้รับความสุขนิรันดรด้วยเทอญ ทั้งนี้ ขอพึ่งพระบารมีพระคริสตเจ้าของข้าพเจ้าทั้งหลาย^{๗๕}

(๓) สำหรับระลึกถึงผู้ล่วงลับอื่นๆ ในการอุทิศส่วนกุศล

ก. สำหรับผู้ล่วงลับคนเดียว กล่าวด้วยเพลงเริ่มพิธีว่า “ขอพระเจ้าเปิดประตูสวรรค์ ให้ผู้ล่วงลับกลับไปยังปิณฑุมิ ที่นั่นไม่มีความตาย มีแต่ความชื่นชมยินดีตลอดนิรันดร” แล้วตามด้วยบทภาวนาของประธานว่า

ข้าแต่พระบิดาเจ้าผู้สรรพานุภาพ พระองค์โปรดให้ข้าพเจ้าทั้งหลายเชื่อมั่นว่า พระบุตรได้สิ้นพระชนม์บนไม้กางเขน อีกทั้งโปรดให้มีหวังว่าจะกลับคืนชีพพร้อมกับพระองค์อื่น ขอทรงพระเมตตาแก่ น... ข้ารับใช้พระองค์โปรดให้เขาพ้นจากพันธะของความตาย จะได้มีวาสนาอยู่ร่วมกับบรรดาผู้เลือกสรรของพระองค์ตลอดไป ทั้งนี้ ขอพึ่งพระบารมีพระเยซูคริสตเจ้า พระบุตรผู้ทรงจำเริญ และครองราชย์เป็นพระเจ้าหนึ่งเดียวกับพระองค์ และพระจิต ตลอดนิรันดร

หรือ

ข้าแต่พระเจ้า โปรดเจี่ยพระกรรณสดับฟังคำ ข้าพเจ้าทั้งหลายกราบวิงวอนพระกรุณาอุทิศแก่ น... ข้ารับใช้ของพระองค์ในโลกนี้ พระองค์ได้ทรงพระเมตตาให้เขารวมอยู่ในหมู่ประชากรของพระองค์ ก็ขอโปรดรับเขาเข้าสู่แดนสงบสว่างไสวมีความสุขพร้อมกับบรรดานักบุญทั้งหลายด้วยเทอญ ทั้งนี้ ขอพึ่งพระบารมีพระเยซูคริสตเจ้า พระบุตรผู้ทรงจำเริญ และครองราชย์ เป็นพระเจ้าหนึ่งเดียวกับพระองค์ และพระจิต ตลอดนิรันดร

แล้วต่อจากนี้ก็เตรียมบทภาวนาเตรียมเครื่องบูชาว่า

ข้าแต่พระเป็นเจ้า โปรดทรงพระเมตตาแก่ น... ข้ารับใช้ของพระองค์ ข้าพเจ้าทั้งหลายถวายบรรณาการเทิดพระเกียรติอุทิศแก่เขา ขอกราบวิงวอนได้โปรดให้บรรณาการวอนขอสมานโทษนี้ บันดาลให้เขากลับคืนชีพด้วยเทอญ ทั้งนี้ ขอพึ่งพระบารมีพระคริสตเจ้าของข้าพเจ้าทั้งหลาย

แล้วต่อด้วยเพลงรับศีลว่า “พระเจ้าตรัสว่า ทุกสิ่งที่พระบิดาประทานให้เรา จะมาหาเรา และใครที่มาหาเรา เราจะไม่ผลักไสออกไปข้างนอก” แล้วสุดท้ายตามด้วยบทภาวนาหลังรับศีล

ข้าแต่พระเจ้า ข้าพเจ้าทั้งหลายได้รับศีลศักดิ์สิทธิ์ชุบชูกำลังแล้ว พระองค์ได้โปรดให้ น... พี่น้องผู้นี้ รับศีลศักดิ์สิทธิ์นี้มาแล้ว ขอโปรดให้ศีลนี้ชำระเขาให้บริสุทธิ์จะได้ชื่นชมในสันติสุขกับองค์พระคริสตเจ้าตลอดนิรันดร^{๗๖}

^{๗๕} คณะกรรมการพิธีกรรมแห่งประเทศไทย, มิสซาอุทิศแก่ผู้ล่วงลับและพิธีปลงศพ, หน้า ๑๓-๑๔.

^{๗๖} ยน ๖ : ๓๗.

ข. สำหรับผู้ล่วงลับคนเดียว จัดเพลงเริ่มพิธีว่า “ข้าพเจ้าทราบว่าคุณผู้เฒ่าของข้าพเจ้าทรงพระชนม์อยู่ และจะลุกขึ้นยืนในวันสุดท้าย แล้วตัวข้าพเจ้าเองจะแลเห็นพระเป็นเจ้าผู้เฒ่าข้าพเจ้า” แล้วตามด้วยบทภาวนาของประธานว่า

ข้าแต่พระเจ้า โปรดอภัยโทษทั้งสิ้นของ น... ข้ารับใช้ของพระองค์ เขาเคยประพฤติตนตามแบบฉบับของพระคริสตเจ้าในโลกนี้ ขอโปรดให้เขากลับคืนชีพอย่างรุ่งเรือง มารับความสุขกับบรรดานักบุญทั้งหลายด้วยเทอญ ทั้งนี้ ขอพึ่งพระบารมีพระเยซูคริสตเจ้า พระบุตรผู้ทรงจำเริญ และครองราชย์ เป็นพระเจ้าหนึ่งเดียวกับพระองค์ และพระจิต ตลอดนิรันดร

แล้วตามด้วยบทภาวนาเตรียมเครื่องบูชาว่า

โปรดเถิด พระเจ้าข้า ขอโปรดให้บูชาที่พระองค์ได้ถวาย เพื่อยกโทษบาปของโลกนี้บังเกิดประโยชน์แก่ น... ข้ารับใช้ของพระองค์ด้วย ทั้งนี้ ขอพึ่งพระบารมีพระคริสตเจ้าของข้าพเจ้าทั้งหลาย^{๗๗}

แล้วต่อด้วยเพลงรับศีลว่า “พระเจ้าตรัสว่า นี่คือน้ำที่ลงมาจากรสวรรค์ ใครกินอาหารนี้แล้ว จะไม่ตายตลอดนิรันดร” แล้วตามด้วยบทภาวนาหลังรับศีลว่า

ข้าแต่พระเจ้า โปรดให้บูชาของพระศาสนจักรบังเกิดคุณประโยชน์แก่ น... ข้ารับใช้ของพระองค์ เขาเคยรับศีลอันแสดงพระเมตตาของพระองค์แล้ว ขอให้เขามีवासนาอยู่ร่วมกับพระคริสตเจ้าพร้อมกับบรรดานักบุญทั้งหลายด้วยเทอญ ทั้งนี้ ขอพึ่งพระบารมีพระคริสตเจ้าของข้าพเจ้าทั้งหลาย^{๗๘}

ค. สำหรับผู้ล่วงลับหลายคนหรือผู้ล่วงลับทั่วไป กล่าวด้วยบทเพลงเริ่มพิธีขึ้นต้นว่า “ขอโปรดให้ผู้ล่วงลับได้พักผ่อนตลอดนิรันดรเถิด พระเจ้าข้า โปรดให้วิญญาณของเขามีสง่าราศี” แล้วตามด้วยบทภาวนาของประธานว่า

ข้าแต่พระเป็นเจ้า พระองค์ได้โปรดให้พระบุตรต้องเคียดพิชิตความตายเข้าสู่สวรรค์เมื่อ น... และ น... ข้ารับใช้ของพระองค์ขณะความตายแห่งชีวิตนี้แล้ว ขอโปรดให้เขาได้ชมพระพักตร์พระองค์ผู้ทรงเป็นพระผู้สร้างและพระผู้ไถ่ตลอดไป ทั้งนี้ ขอพึ่งพระบารมีพระเยซูคริสตเจ้า พระบุตรผู้ทรงจำเริญ และครองราชย์เป็นพระเจ้าหนึ่งเดียวกับพระองค์ และพระจิต ตลอดนิรันดร

หรือ

ข้าแต่พระเจ้า พระองค์ทรงสร้างและไถ่ผู้มีความเชื่อทั้งหมด ขอได้โปรดประทานอภัยบาปทั้งสิ้น แก่บรรดาข้ารับใช้ของพระองค์ ขอคำภาวนานี้ช่วยให้เขาได้รับพระเมตตาตามที่เขาใฝ่ฝันอยู่เสมอด้วยเทอญ ทั้งนี้ ขอพึ่งพระบารมีพระเยซูคริสตเจ้า พระบุตรผู้ทรงจำเริญ และครองราชย์ เป็นพระเจ้าหนึ่งเดียวกับพระองค์ และพระจิต ตลอดนิรันดร

^{๗๗} ยบ ๑๙ : ๒๕, ๒๖.

^{๗๘} เทียบ ยน ๖ : ๕๐.

ตามด้วยบทภาวนาเตรียมเครื่องบูชา โดยกล่าวว่า

ข้าแต่พระเจ้า โปรดทรงพระเมตตาทอดพระเนตรบรรณาการที่ข้าพเจ้าทั้งหลายกำลังถวายอุทิศแก่บรรดาข้ารับใช้ของพระองค์ ขอได้โปรดประทานรางวัลแก่เขาตามที่พระองค์ได้โปรดให้เขามีความเชื่อเยี่ยงคริสตชนมาแล้วด้วยเทอญ ทั้งนี้ ขอพึงพระบารมีพระคริสต์เจ้าของข้าพเจ้าทั้งหลาย

จากนั้นต่อด้วยเพลงรับศีลว่า “พระเจ้าทรงส่งพระบุตรองค์เดียวมาในโลก เพื่อเราจะได้มีชีวิตเดชะพระองค์” แล้วสุดท้ายตามด้วยบทภาวนาหลังรับศีลว่า

ข้าแต่พระเจ้า เมื่อทรงรับเครื่องบูชาแล้ว ขอทรงพระเมตตาแก่ข้ารับใช้ผู้ล่วงลับของพระองค์ยิ่งขึ้น พระองค์ได้ประทานพระหรรษทานศีลล้างบาปให้แก่เขาแล้ว ขอโปรดให้เขาได้รับความยินดีอย่างบริบูรณ์ด้วยเทอญ ทั้งนี้ ขอพึงพระบารมีพระคริสต์เจ้าของข้าพเจ้าทั้งหลาย

หรือ

ข้าแต่พระเจ้า ขอคำภาวนาอธิษฐานของข้าพเจ้าทั้งหลาย บังเกิดประโยชน์แก่ข้ารับใช้ของพระองค์ ขอให้บูชานี้ช่วยเขาให้พ้นจากบาปทั้งสิ้น ได้รับความรอดตลอดนิรันดรเทอญ ทั้งนี้ ขอพึงพระบารมีพระคริสต์เจ้าของข้าพเจ้าทั้งหลาย^{๗๙}

ง. สำหรับผู้ล่วงลับหลายคนหรือผู้ล่วงลับทั่วไป กล่าวด้วยเพลงเริ่มพิธีว่า “พระเป็นเจ้าทรงรักมนุษยโลก จนถึงกับประทานพระบุตรองค์เดียวของพระองค์เพื่อผู้เชื่อถือพระองค์จะไม่พินาศไป แต่มีชีวิตนิรันดร” แล้วต่อด้วยบทภาวนาของประธานว่า

ข้าแต่พระผู้ทรงสรรพานุภาพสถิตนิรันดร พระองค์คือองค์ชีวิตของมนุษย์และองค์ความโสมนัสของนักบุญ ข้าพเจ้าทั้งหลายขอกราบวิงวอนอุทิศแก่ น... และ น... ข้ารับใช้ของพระองค์เพื่อเขาจะได้พ้นโทษเข้าสู่พระอาณาจักรสวรรค์ มีเกียรติรุ่งเรืองตลอดนิรันดร ทั้งนี้ ขอพึงพระบารมีพระเยซูคริสต์เจ้า พระบุตรผู้ทรงจำเริญ และครองราชย์เป็นพระเจ้าหนึ่งเดียวกับพระองค์ และพระจิต ตลอดนิรันดร

หรือ

ข้าแต่พระผู้ทรงสรรพานุภาพสถิตนิรันดร พระองค์ทรงเป็นเจ้าปกครองทั้งผู้เป็นและผู้ตาย พระองค์ทรงพระเมตตาแก่ทุกคน ข้าพเจ้าทั้งหลายขอกราบวิงวอนพระมหากษัตริย์คุณ ได้อภัยบาปแก่ผู้ล่วงลับที่ข้าพเจ้าทั้งหลายภาวนาอุทิศให้ เขาจะได้ชื่นชมยินดีมีความสุขถวายสดุดีพระองค์ตลอดไป ทั้งนี้ ขอพึงพระบารมีพระเยซูคริสต์เจ้า พระบุตรผู้ทรงจำเริญ และครองราชย์ เป็นพระเจ้าหนึ่งเดียวกับพระองค์ และพระจิต ตลอดนิรันดร

^{๗๙} ดย ๔ : ๙.

แล้วต่อด้วยบทภาวนาเตรียมเครื่องบูชาว่า

ข้าแต่พระเจ้า โปรดกรุณารับบรรณาการที่ข้าพเจ้าทั้งหลายอุทิศแก่ น... และ น... ข้ารับใช้ของพระองค์ และอุทิศแก่ผู้ที่พักผ่อนในพระคริสตเจ้าทุกคน ขอบูชาประเสริฐนี้ช่วยให้เขาพ้นจากพันธะแห่งความตายเพื่อสมจะได้รับชีวิตนิรันดร ทั้งนี้ ขอพึ่งพระบารมีพระคริสตเจ้าของข้าพเจ้าทั้งหลาย^{๘๐}

แล้วตามด้วยเพลงรับศีลว่า “เราเฝ้าพระผู้ไถ่ คือพระเยซูคริสตเจ้าของเรา พระองค์จะทรงปฏิรูปร่างกายอันน่าสมเพชของเราให้เหมือนกายพระองค์อันรุ่งโรจน์ด้วยพระสิริโรจนา” แล้วสวดบทสุดท้ายว่า

ข้าแต่พระผู้ทรงสรรพานุภาพ ข้าพเจ้าทั้งหลายรับศีลศักดิ์สิทธิ์แล้ว ขอให้ศีลศักดิ์สิทธิ์นี้ช่วยข้าพเจ้าทั้งหลายให้รอด อีกทั้งบันดาลให้รับใช้ผู้ล่วงลับที่ข้าพเจ้าทั้งหลายกำลังวิงวอน พระกรุณาอุทิศให้อยู่นี้ได้รับภัยโทษด้วยเทอญ ทั้งนี้ ขอพึ่งพระบารมีพระคริสตเจ้าของข้าพเจ้าทั้งหลาย^{๘๑}

จ. สำหรับผู้ล่วงลับหลายคนหรือผู้ล่วงลับทั่วไป เริ่มเพลงเริ่มพิธีว่าด้วย “เป็นบุญของผู้ที่สิ้นใจในศีลในพรของพระเป็นเจ้า บัดนี้ให้เขาพักผ่อนนอจากการงาน เพราะกิจการที่เขาได้กระทำไว้ได้ตามสนองเขาแล้ว” แล้วต่อด้วยบทภาวนาของประธานว่า

ข้าแต่พระเป็นเจ้า พระองค์ทรงพระกรุณาให้สัตบุรุษได้พักผ่อน ขอโปรดเมตตาอภัยบาปแก่ น... และ น... ข้ารับใช้ของพระองค์และแก่บรรดาผู้พักผ่อนในพระคริสตเจ้าทุกคน ขอให้เขาทุกคนพ้นความผิดทั้งสิ้น ได้กลับคืนชีพพร้อมกับพระคริสตเจ้าผู้ทรงจำเริญ และครองราชย์เป็นพระเจ้าหนึ่งเดียวกับพระองค์และพระจิตตลอดนิรันดร

หรือ

ข้าแต่พระเจ้า โปรดทรงพระเมตตาแก่บรรดาข้ารับใช้ผู้ล่วงลับเสมอเป็นนิตย์ ขอให้การที่เขาได้เชื่อและวางใจในพระองค์ ได้บังเกิดคุณประโยชน์แก่เขาตลอดนิรันดรด้วยเทอญ ทั้งนี้ ขอพึ่งพระบารมีพระเยซูคริสตเจ้า พระบุตรผู้ทรงจำเริญ และครองราชย์เป็นพระเจ้าหนึ่งเดียวกับพระองค์และพระจิตตลอดนิรันดร

แล้วตามด้วยบทภาวนาเตรียมเครื่องบูชา

ข้าแต่พระเจ้า โปรดกรุณาทอดพระเนตรบรรณาการที่ข้าพเจ้าทั้งหลายกำลังถวาย เพื่อบรรดาข้ารับใช้ของพระองค์จะได้พักผ่อน ขอโปรดให้บูชานี้ช่วยให้เขาเข้าร่วมอยู่ในหมู่คนบุญตลอดนิรันดรด้วยเทอญ ทั้งนี้ ขอพึ่งพระบารมีพระคริสตเจ้าของข้าพเจ้าทั้งหลาย

^{๘๐} ยน ๖ : ๑๓.

^{๘๑} ฟป ๓ : ๒๐-๒๑.

แล้วเริ่มเพลงรับศีลว่า “ข้าพเจ้าทั้งหลายรับพระกายและพระโลหิตของพระคริสตเจ้า เป็นการระลึกถึงผู้ล่วงลับ ขอโปรดให้เขาได้พักผ่อนตลอดนิรันดรเถิด พระเจ้าข้า” ตามด้วยบทภาวนา หลังรับศีลว่า

ข้าแต่พระเจ้า ข้าพเจ้าทั้งหลายได้รับศีลศักดิ์สิทธิ์ที่กอบกู้มนุษยชาติแล้ว ขอกราบอ้อนวอนพระกรุณาโปรดให้ศีลนี้คุ้มครองข้าพเจ้าทั้งหลายที่ยังมีชีวิตอยู่ อีกทั้งช่วยให้ผู้ล่วงลับได้รับอภัยโทษตลอดนิรันดรด้วยเทอญ ทั้งนี้ ขอพึ่งพระบารมีพระคริสตเจ้าของข้าพเจ้าทั้งหลาย

หรือ

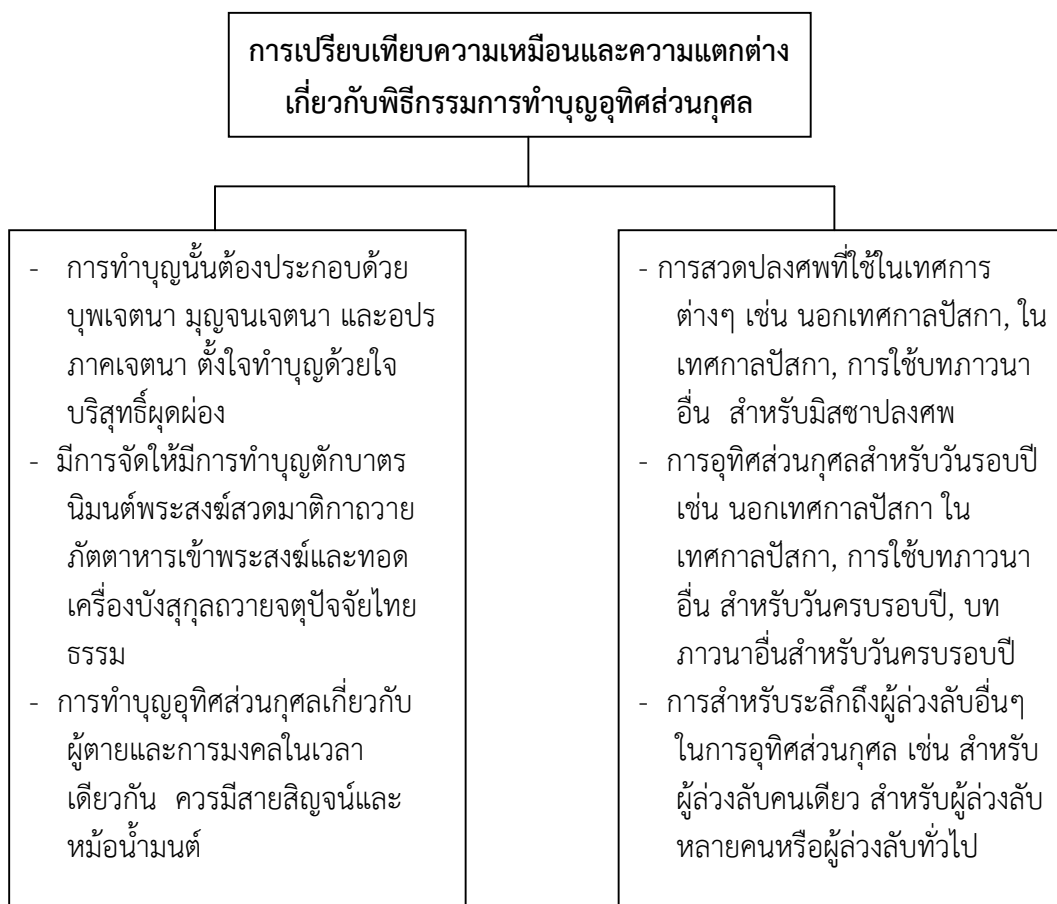
ข้าแต่พระเจ้า ขอบรรดาข้ารับใช้ของพระองค์กับผู้ที่พักผ่อนในพระคริสตเจ้าทุกคนที่เคยรับศีลศักดิ์สิทธิ์ขณะมีชีวิตอยู่ในโลกนี้ได้พบความสว่างช่วงนิรันดรในสวรรค์ด้วยเทอญ ทั้งนี้ ขอพึ่งพระบารมีพระคริสตเจ้าของข้าพเจ้าทั้งหลาย^{๘๒}

สรุปได้ว่า วิธีการอุทิศส่วนกุศลของทางศาสนาคริสต์นั้น มีวิธีการที่เป็นขั้นตอนและมีระบบ ประกอบด้วย การเพลงเริ่มพิธีต่างๆ เช่น ๑) การสวดปลงศพที่ใช้ในเทศการต่างๆ ๒) การอุทิศส่วนกุศลสำหรับวันรอบปีได้แก่นอกเทศกาลปัสกา๓) สำหรับระลึกถึงผู้ล่วงลับอื่นๆ ในการอุทิศส่วนกุศลโดยจะวางระบบไว้เป็นขั้นตอน มีเนื้อหารายละเอียดดังที่กล่าวไว้ข้าง ซึ่งวิธีการดังกล่าวนี้เป็นการสรรเสริญและแสดงความเสียใจกับผู้ตายที่ล่วงลับไปแล้ว เพื่อให้สวดให้ไปเข้าเฝ้ากับพระผู้เป็นเจ้าของตน

---

^{๘๒} วว ๑๔ : ๑๓.

ตารางที่ ๓ แสดงการเปรียบเทียบความเหมือนและความแตกต่างเกี่ยวกับพิธีกรรมการทำบุญอุทิศส่วนกุศลที่เกี่ยวข้องในพระพุทธศาสนาเถรวาทและศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก

๔.๕ เปรียบเทียบประโยชน์ที่ได้รับจากพิธีกรรมการทำบุญอุทิศส่วนกุศล

ประโยชน์ที่ได้รับจากการจัดงานศพในพระพุทธศาสนาเถรวาทและศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก มีผลลัพธ์ที่ต่างกันและคล้ายกัน โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

๔.๕.๑ ประโยชน์ของการจัดงานศพของพระพุทธศาสนาเถรวาท

ในการอุทิศส่วนบุญส่วนกุศลให้แก่ผู้ล่วงลับไปแล้วนั้น เป็นคติธรรมความเชื่อที่เชื่อมโยงกับหลักธรรมในทางศาสนา เพื่อเป็นการอุทิศส่วนบุญให้แก่ผู้ล่วงลับ เป็นการสงเคราะห์อนุเคราะห์แก่ญาติผู้วายเป็นพิเศษ ให้ไปเกิดในสุคติโลกสวรรค์ เป็นการแสดงออกถึงน้ำใจที่ดีงาม การแสดงออกถึงน้ำใจต่อกันมี ๓ ยาม คือ ยามจน ยามเจ็บ และยามจาก คติธรรมอันนี้ในทางศาสนามีตัวอย่างเกี่ยวกับการทำบุญให้ผู้ตายนี้ ตามตำนานว่ามีมาตั้งแต่ครั้งพุทธกาล เมื่อสมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสรู้ใหม่ ๆ เสด็จไปเมืองราชคฤห์ พระเจ้าพิมพิสารถวายทานแก่พระสงฆ์มีพระพุทธเจ้าเป็นประธาน วันแรกไม่ได้อุทิศผลให้แก่ใคร ๆ พระประยูรญาติที่วายเป็นไปแล้วเมื่อไม่ได้รับผลก็พากันมาสำแดงกายร้องทุกข์ในเวลากลางคืน วันที่สองพระเจ้าพิมพิสารถวายทานอีก ทรงอุทิศผลทานให้แก่ผู้ล่วงลับไปแล้ว พวกเหล่านั้น ก็มาปรากฏให้พระเจ้าพิมพิสาร เห็นว่าได้รับผลพ้นจากความลำบากแล้ว^{๘๓} มีเรื่องเป็นอย่างนี้ จึงเป็นประเพณีทำบุญให้แก่ผู้ตายตลอดมาจนบัดนี้ อีกเรื่องหนึ่งปรากฏในคัมภีร์พระธรรมบทว่าลูกสาวเศรษฐีคนหนึ่งหนีตามผู้ชายไป พ่อเข้าใจว่าลูกสาวตายจึงทำบุญอุทิศให้เป็นประเพณีเนื่องมาอย่าง^{๘๔} ดังนั้น ประโยชน์ที่ได้จากพิธีกรรมการทำบุญอุทิศส่วนกุศลคือ

๑. เพื่อเป็นการสร้างกำลังใจให้ผู้ที่อยู่เบื้องหลัง ทำให้เกิดความรู้สึกปลอดภัย การสร้างขวัญและกำลังใจให้แก่ผู้ที่เป็นบุตร ภรรยา สามี ญาติพี่น้อง หรือคนใกล้ชิด เพราะจะได้เป็นการระลึกอยู่เสมอว่า ต่อไปจะไม่มีผู้นี้อยู่อีกแล้ว ผู้ที่อยู่ข้างหลังจะได้ปฏิบัติตนให้เป็นไปในทางที่ถูกที่ควร และสังวรไว้อยู่เสมอว่าไม่มีใครรอดพ้นการตายไปได้ และหมั่นสร้างความดีเพื่อให้คนที่อยู่ข้างหลังระลึกถึง ทำจิตใจให้เข้มแข็ง รู้สึกปลอดภัยเสมือนว่าผู้ตายยังอยู่ด้วยเสมอ

๒. ผู้ที่เป็นพี่น้องและมิตรสหาย เป็นต้น ก็จะได้บำเพ็ญคุณธรรม กล่าวคือกตัญญู กตเวทิตาธรรม แสดงความรำลึกถึง และตอบแทนพระคุณของท่านผู้ล่วงลับไปแล้ว ซึ่งเป็นญาติและมิตรสหายของตน

๓. ได้อุทิศกุศลนั้นแก่ท่านผู้ล่วงลับไปแล้วด้วย นอกจากนี้ในส่วนของตัวผู้ทำบุญนั่นเอง ก็เป็นการสร้างความเจริญงอกงามในทางบุญทางกุศล สะสมบุญคือความดีไว้ในชีวิตของตนให้มากขึ้น ด้วยการทำบุญเกี่ยวกับการตาย ว่าที่จริงแล้วการปรารถนาเหตุการณ์คือการตาย แล้วกระทำบุญนั้น มีทางทำได้หลายประการด้วยกัน ในทางพระพุทธศาสนาท่านกล่าวถึงบุญไว้ต่างๆ มากมายเหลือเกิน แต่เมื่อสรุปแล้วการทำบุญมี ๓ ลักษณะ คือ

๓.๑ ทาน การให้การบริจาคเพื่อบรรเทาความโลภบรรเทาความตระหนี่

๓.๒ ศีล ความประพฤติดีประพฤติกุศลทางกายวาจา เพื่อประพฤติชอบทั้งการวาจาจะได้พ้นจากความเสื่อม

^{๘๓} ชุ.อุ.อ. (ไทย) ๓๙/๒๘๒ - ๒๘๔.

^{๘๔} พระครูคุณสารสัมบัน, พิธีกรรมต่างๆ และขนบธรรมเนียมประเพณี, หน้า ๑๙๒.

๓.๓ ภาวนา การฝึกอบรมจิตใจเพื่อให้เกิดปัญญา^{๘๕}

๔. พิธีการจัดงานเกี่ยวกับการตาย นับเป็นเรื่องสำคัญ เนื่องจากการตายเป็นสิ่งที่ทุกคนหลีกเลี่ยงไม่ได้ และไม่ทราบว่าจะตายเมื่อใด ไม่มีใครสามารถทราบล่วงหน้าได้ ฉะนั้น เมื่อมีการตายลง ก็เป็นหน้าที่ของผู้มีชีวิตที่เป็นบุตรภรรยาสามีญาติพี่น้องหรือคนใกล้ชิด จะต้องทำการจัดพิธีกรรมให้กับคนตาย เพื่อให้เป็นไปตามประเพณีและศาสนา ประการสำคัญที่สุด เพื่อให้เกิดความเรียบร้อยไม่อุจาดตาต่อผู้พบเห็น

๕. เพื่อระลึกถึงผู้ตาย นับเป็นการแสดงความอาลัยรักต่อผู้ตาย สังคมไทยเป็นสังคมที่มีความอบอุ่น เมื่อมีผู้ใดในครอบครัวเสียชีวิตลง ก็จะทำให้รู้สึกเหมือนขาดหายสิ่งใดสิ่งหนึ่งไป ผู้มีชีวิตจึงจัดพิธีกรรมเกี่ยวกับการตาย (การทำศพ) ตามประเพณีชาวไทยพุทธ เป็นการระลึกถึง และแสดงความอาลัยรักต่อผู้เสียชีวิตไป

๖. ให้โอกาสคนได้มาขอโศกกรรม ชาวไทยพุทธมีความเชื่อว่า ในขณะที่ชีวิตอยู่อาจทำสิ่งไม่ดีต่อกันไว้ เมื่อเสียชีวิตลง ผู้ที่ยังมีชีวิตอยู่จะได้มีโอกาสมาเคารพศพ และถือโอกาสสุดท้ายในการประกอบพิธีกรรมนั้นขอโศกกรรมต่อกัน

๗. เพื่อเป็นเกียรติแก่ผู้มีชีวิตอยู่ การจัดพิธีกรรมเกี่ยวกับการตายนี้ หากผู้มีชีวิตอยู่เป็นบุคคลที่มีชื่อเสียงมีฐานะทางสังคมดี มีญาติมิตรมากมาย ก็จะจัดพิธีกรรม (การทำศพ) อย่างมโหฬารใหญ่โต เป็นการแสดงถึงฐานะและเป็นเกียรติแก่ผู้ที่มีชีวิตอยู่ด้วย

๘. เป็นการแสดงออกซึ่งความกตัญญู ประการนี้ชาวไทยพุทธถือว่าสำคัญมาก หากได้รับการอุปถัมภ์เลี้ยงดูเกื้อกูลกันมา ถ้าผู้ใดเสียชีวิตลง ผู้ที่ยังมีชีวิตอยู่ก็ต้องประกอบพิธีกรรมเกี่ยวกับการตายให้เหมาะสม เพื่อเป็นการแสดงออกถึงความกตัญญูรู้คุณ

สรุปได้ว่า การอุทิศประโยชน์ของการจัดงานศพของพระพุทธศาสนาเถรวาท คือในการอุทิศส่วนบุญส่วนกุศลให้แก่ผู้ที่ล่วงลับไปแล้วนั้นเป็นคติธรรมความเชื่อที่เชื่อมโยงกับหลักธรรมในทางศาสนาเพื่อเป็นการอุทิศส่วนบุญให้แก่ผู้ล่วงลับเป็นการสงเคราะห์อนุเคราะห์แก่ญาติผู้วายชนม์ทำให้เกิดในสุคติโลกสวรรค์เป็นการแสดงออกถึงน้ำใจที่ถึงงามการแสดงออกถึงน้ำใจต่อกันมี๓ยามคือยามจนยามเจ็บและยามจากคติธรรมอันนี้ในทางศาสนา

๔.๕.๒ ประโยชน์ของการจัดงานศพของศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก

ศาสนาคริสต์ให้ความสำคัญต่อพิธีมิสซาบูชาขอบพระคุณ พิธีกรรมดังกล่าวไม่ใช่แค่พิธีกรรมทางสังคม ไม่ใช่งานสังสรรค์ระหว่างคริสตชนที่ต้องมาร่วม คุณค่าความหมายของพิธีกรรมนี้สอดคล้องกับคุณค่าความหมายของชีวิต มิสซาบูชาขอบพระคุณเป็นการระลึกถึงพระเยซูคริสตเจ้าบนไม้กางเขน การถวายพระเยซูคริสตเจ้าแต่พระบิดา ตามแผนการความรอดหนึ่งเดียว เป็นสายสัมพันธ์แห่งความรักของประชากรพระเจ้า ซึ่งทุกคนได้รับเรียกเข้าสู่ “ความสัมพันธ์สามัคคีธรรม” กับพระเจ้า โดยดำเนินชีวิตสนิทสัมพันธ์กับเพื่อนมนุษย์ มิสซาบูชาขอบพระคุณ คือการเลี้ยงปัสกา คือการรับศีลมหาสนิท การรับพระเยซูคริสตเจ้า บูชามิสซาเป็นการระลึกถึงพระทรมานการสิ้นพระชนม์ และการกลับคืนชีพของพระเยซูคริสตเจ้า พระองค์สิ้นพระชนม์เพื่อไถ่กู้มนุษย์ตามแผนการความรอดพ้น

^{๘๕} พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต), การตายคือคติธรรมแห่งชีวิต, (กรุงเทพมหานคร : ธรรมสภา, ๒๕๓๙), หน้า ๒๐.

ดั่งที่นักบุญเปาโลอ้างถึงพระดำรัสของพระเยซูคริสตเจ้า และสอนว่า “นี่คือกายของเรา... ถ้วยนี้เป็น พันธสัญญาใหม่แห่งโลหิตของเรา...” นี่คือกายของเราที่มอบเพื่อท่าน จงทำดั่งนี้ เพื่อระลึกถึงเรา... ทุกครั้งที่ท่านกินปังนี้และดื่มถ้วยนี้ ท่านก็ประกาศการสิ้นพระชนม์ของพระเจ้าจนกว่าพระองค์จะเสด็จกลับมา^{๘๖}

ศาสนาคริสต์นั้น เน้นให้คนทุกคนนั้นมีความรักต่อพระเจ้าและต่อกันและกัน ไม่อาฆาต พยาบาทต่อกัน ไม่มีจำกัดในหมู่เพื่อนมนุษย์ทั้งที่เป็นมิตรและไม่ใช่มิตร สอนให้คนมีแต่ความรักในพระเจ้าและต่อกัน เพราะว่าผู้ที่ได้ชื่อว่ามีความรักต่อพระเจ้าและต่อกัน มีความอ่อนโยนต่อกันมีความกรุณาต่อกัน มีจิตใจที่บริสุทธิ์ ผู้นั้นก็จะเป็นสุขที่แท้จริง คือการได้พบดินแดนสวรรค์อันเป็นที่อยู่ของพระเจ้า และจะได้เห็นพระเจ้าดังที่ปรากฏในพระคัมภีร์คริสตธรรมที่พระเยซูทรงเทศน์บนภูเขาที่มีความว่า “บุคคลผู้ใดมีใจอ่อนโยนผู้นั้นเป็นสุขเพราะว่าเขาจะได้รับแผ่นดินโลกเป็นมรดก บุคคลผู้ใดมีใจกรุณา ผู้นั้นเป็นสุขเพราะเขาจะได้รับพระกรุณาตอบ บุคคลผู้ใดมีใจบริสุทธิ์ผู้นั้นเป็นสุขเพราะว่าเขาจะได้เห็นพระเจ้า”^{๘๗} “ทรงสอนให้ในวันของข้าพระองค์เพื่อข้าพระองค์ทั้งหลายจะมีจิตใจที่มีปัญญา”^{๘๘} แม้ในระงับความขัดแย้งต่าง ๆ หรือการสร้างความสะดวกของโลกใบนี้ ก็ต้องมีหลักธรรมะที่เป็นกลาง ที่สามารถนำไปแก้ปัญหาเหล่านั้นได้ คือ หลักธรรมนั้น ต้องเป็นธรรมะที่สามารถทนได้ทุกอย่างทุกอย่างของความชั่วต่าง ๆ ที่เข้ามา เป็นหลักธรรมที่ชี้แนะให้เห็นแสงสว่างของคนดีและคนชั่ว นั่นก็คือหลักแห่งเมตตา หรือหลักแห่งความรักอันเป็นหัวใจของพระศาสนา ดังพระคัมภีร์ภาคพันธสัญญาใหม่ที่นักบุญเปาโลเขียนถึงชาวโครินธ์ ฉบับที่ ๑ บทที่ ๑๓ ไว้ว่า “ความรักทนได้ทุกอย่าง แม้ความผิดของคนอื่น และเชื่อในส่วนดีของเขาอยู่เสมอ และมีความหวังอยู่เสมอ และทนต่อทุกอย่าง”^{๘๙} ซึ่งแนวทางดังกล่าวเป็นจุดมุ่งหมายของการดำเนินชีวิตในคำสอนของศาสนาคริสต์ คือ การดำเนินชีวิตที่มีความรักความเมตตาปรารถนาให้ผู้อื่นมีความสุข โดยมีจุดมุ่งหมายสูงสุดอยู่ที่การกลับคืนสู่ความสัมพันธ์กับพระเจ้า และมีชีวิตนิรันดร์ในอาณาจักรของพระเจ้า แต่การที่จะไปสู่จุดหมายนั้น มนุษย์จะต้องมีศรัทธาและปฏิบัติตามหลักคำสอนที่พระเจ้าทรงประกาศผ่านพระเยซูให้มนุษย์สร้างที่ดี ละเว้นบาปหรือความชั่ว มนุษย์ก็จะรอดพ้นจากบาป และกลับไปมีชีวิตร่วมกับพระเจ้าดังเดิม ตามหลักคำสอนของศาสนาคริสต์นั้น พระเจ้าทรงเป็นจุดหมายสูงสุดของความศรัทธา และทรงเป็นความสุขที่นิรันดร์ การเคารพเชื่อฟังและจงรักภักดีต่อพระเจ้า ก็จะทำให้ได้รับความรักความเมตตาจากพระเจ้า และมนุษย์ต้องตระหนักอยู่เสมอว่า ชีวิตมนุษย์พระเจ้าเป็นผู้สร้างชีวิตเป็นของพระเจ้า^{๙๐} ชาวคริสต์เชื่อว่าการสร้างชีวิตตอบแทนแก่พระเจ้า และเป็นไปตามพระประสงค์ของพระองค์นั้น เป็นสิ่งที่มนุษย์ควรตระหนักว่าเป็นหน้าที่ เพราะความดีนั้นเกี่ยวข้องกับความสุขที่มนุษย์ในสังคมปรารถนา มีคุณค่าต่อการดำเนินชีวิตเพื่อการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสันติภาพ ดังนั้น การสร้างชีวิตของชาวคริสต์เพื่อปฏิบัติตามคำสอนเรื่องการรักเพื่อนมนุษย์ จึงเป็นไปในรูปแบบของการสร้างสาธารณประโยชน์ที่ก่อให้เกิดความสุขแก่สังคมส่วนรวม เช่น จัดตั้ง

^{๘๖} ๑คร ๑๑ : ๒๔-๒๖

^{๘๗} มธ ๕ : ๕,๗-๘.

^{๘๘} สดต ๙๐ : ๑๒.

^{๘๙} ๑คร ๑๓ : ๗.

^{๙๐} ปฐก ๑ : ๒๗.

โรงเรียน มหาวิทยาลัย โรงพยาบาล และด้านสังคมสงเคราะห์ ฯลฯ การบำเพ็ญประโยชน์เหล่านี้มาจากหลักคำสอนที่สำคัญอันเป็นพื้นฐานของการดำเนินชีวิตของชาวคริสต์ คือ “รักพระเจ้าสุดจิตสุดใจและจงรักเพื่อนบ้านเหมือนรักตัวเอง”^{๙๑}

ความรักในเพื่อนมนุษย์ สอนให้มนุษย์ปลูกฝังความรักความเมตตาในตน โดยมีพระเยซูองค์ศาสดาทรงปฏิบัติเป็นตัวอย่าง ด้วยเหตุนี้ จึงกล่าวกันว่าคำสอนศาสนาของพระเยซูคือปรัชญาแห่งความรัก คือ เริ่มต้นจากการรักพระเจ้า รักครอบครัว รักเพื่อนบ้าน และรักมิตรสหายของตน เหมือนกับตนเอง ยิ่งไปกว่านั้น ปรัชญาแห่งคำสอนที่สำคัญของพระเยซูอีกประการหนึ่ง คือการให้อภัย แม้ขณะที่พระองค์จะสิ้นพระชนม์บนไม้กางเขน พระองค์ทรงขอให้พระเจ้าทรงประทานอภัยให้กับคนบาปที่ได้กระทำร้ายพระองค์^{๙๒} พระคริสต์ธรรมเก่าและพระคริสต์ธรรมใหม่กล่าวถึงความรัก ๒ ประเภท ได้แก่ ความรักระหว่างมนุษย์กับพระเจ้า และความรักระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ คือ

๑) ในพระคริสต์ธรรมเก่า ความรักเป็นเรื่องของความผูกพันระหว่างพระเจ้ากับชนชาติอิสราเอล โดยที่พระเจ้าทรงเป็นผู้ให้ความรักแก่ชนชาติอิสราเอลก่อน จากนั้นชาวอิสราเอลจึงสนองตอบความรักของพระเจ้าโดยการศรัทธาต่อพระเจ้า และปฏิบัติตามแนวทางที่พระเจ้าทรงวางไว้

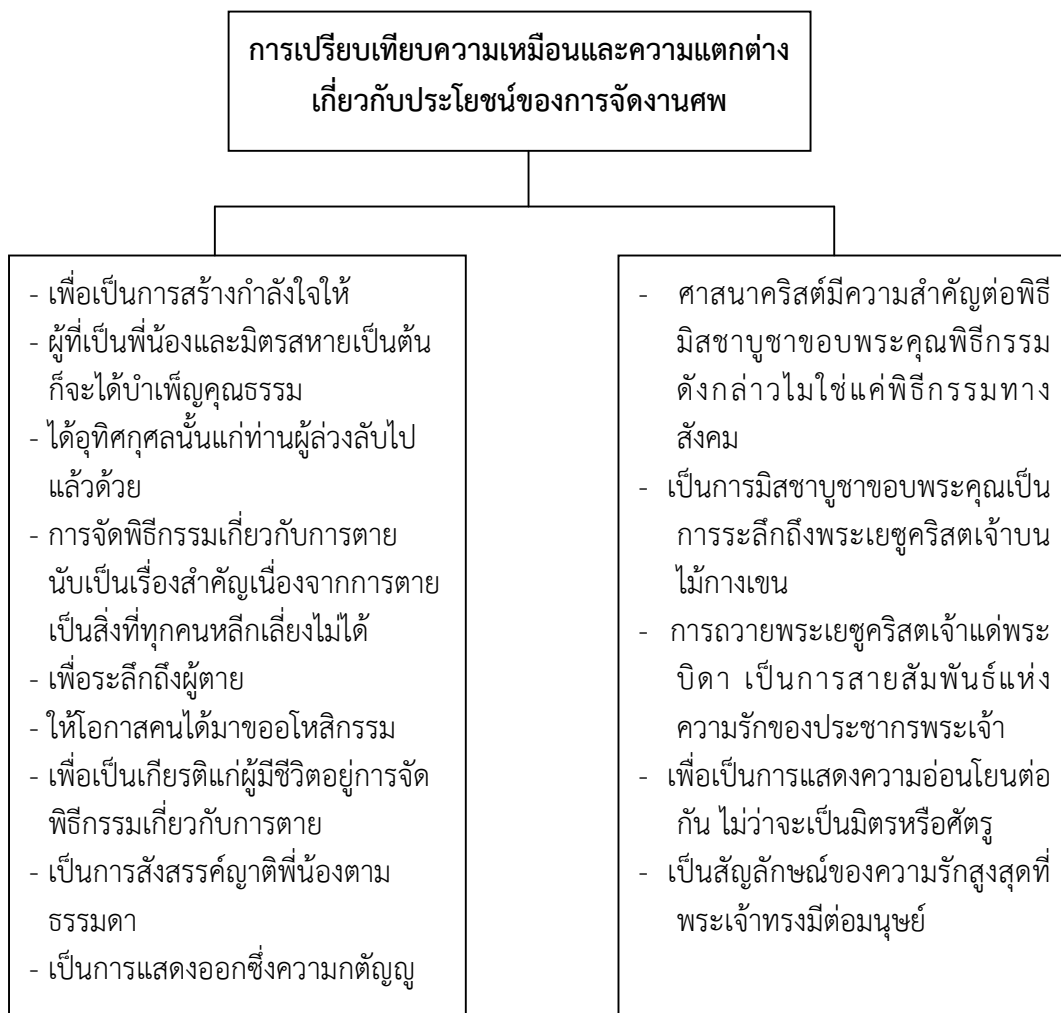
๒) ส่วนในพระคริสต์ธรรมใหม่ คำสอนเรื่องหลักความรักนั้น กำหนดให้พระเยซูเป็นสัญลักษณ์ของความรักสูงสุดที่พระเจ้าทรงมีต่อมนุษย์ เห็นได้จากการที่พระเยซูทรงยอมสิ้นพระชนม์บนไม้กางเขน เพื่อให้ผู้มีศรัทธาในพระองค์จะได้พ้นจากความผิดบาป โดยพระเยซูทรงสอนให้มนุษย์เผื่อแผ่ความรักไปรอบด้าน ไม่เลือกที่รักผลักที่ชัง หลักคำสอนสำคัญนี้มีอยู่ในบทเทศนาบนภูเขา แสดงถึงความรักระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ซึ่งแสดงออกได้โดยความเมตตากรุณา และความเสียสละส่วนความรักที่มนุษย์มีต่อพระเจ้า แสดงออกโดยความศรัทธาที่มีต่อพระเจ้า เช่น ศรัทธาว่าพระเจ้าคือพระเยซูคริสต์เป็นพระเจ้าสูงสุดเพียงองค์เดียว ศรัทธาว่าพระเจ้าทรงรักมนุษย์อย่างเท่าเทียมกัน ศรัทธาว่าพระเยซูเป็นพระบุตรของพระเจ้า ศรัทธาว่าพระเยซูเป็นพระเจ้าผู้ช่วยให้รอด และศรัทธาในอาณาจักรของพระเจ้าที่กำลังจะมาถึง

สรุปได้ว่าประโยชน์ในการจัดงานศพของศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก คือ เป็นความสำคัญอย่างยิ่งต่อพิธีมิสซาบูชาขอบพระคุณพิธีกรรมดังกล่าวไม่ใช่แค่พิธีกรรมทางสังคมไม่ใช่งานสังสรรค์ระหว่างคริสตชนที่ต้องมาร่วมคุณค่าความหมายของพิธีกรรมนี้สอดคล้องกับคุณค่าความหมายของชีวิต มิสซาบูชาขอบพระคุณเป็นการระลึกถึงพระเยซูคริสต์เจ้าบนไม้กางเขน การถวายพระเยซูคริสต์เจ้าแต่พระบิดา ตามแผนการความรอดหนึ่งเดียวเป็นสายสัมพันธ์แห่งความรักของประชากรพระเจ้า ซึ่งทุกคนได้รับเรียกเข้าสู่ “ความสัมพันธ์สามสัมพันธ์” กับพระเจ้าโดยดำเนินชีวิตสัมพันธ์ กับเพื่อนมนุษย์มิสซาบูชาขอบพระคุณ

^{๙๑} มธ ๒๒ : ๓๗-๓๙.

^{๙๒} ธนุ แก้วโอภาส, ศาสนาโลก, (กรุงเทพมหานคร : สุขภาพใจ, ๒๕๔๒), หน้า ๑๓๔.

ตารางที่ ๔ แสดงการเปรียบเทียบความเหมือนและความแตกต่างเกี่ยวกับประโยชน์ของการจัดงานศพที่เกี่ยวข้องในพระพุทธศาสนาเถรวาทและศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก

๕.๖ บทสรุป

จากการศึกษาเปรียบเทียบแนวคิดต่างๆ เกี่ยวกับพิธีกรรมในการจัดงานศพในพระพุทธศาสนาเถรวาทและศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก ในประเด็นพิธีการจัดงานศพ ลำดับขั้นตอนในการจัดงานศพ หลักธรรมคำสอนที่เกี่ยวข้องกับการจัดงานศพ วิธีการทำบุญอุทิศส่วนกุศล และประโยชน์ที่ได้จากพิธีกรรมการทำบุญอุทิศส่วนกุศล สรุปได้ดังนี้

ความตาย คือความสิ้นสุดของชีวิตโดยการละสังขารหรือแตกสลาย เป็นสภาพการณ์ของการแยกตัวของชีวิต ซึ่งประกอบด้วยจิตและวิญญาณ เป็นนามธรรม ออกจากร่างกายซึ่งประกอบด้วยวัตถุ สสาร แร่ธาตุ และสารประกอบอินทรีย์ เป็นสิ่งที่ไม่มีชีวิตในตัวเอง และเป็นรูปธรรมที่ถูกชีวิตนำมาประกอบให้เป็นเรณอดิน เป็นที่พำนักชั่วคราวของจิตและวิญญาณ ซึ่งคือชีวิตของเรา เมื่อชีวิตออกจากร่างกายไปแล้ว เรณอดินหรือร่างกายก็เรียกว่าซากหรือศพที่เหลืออยู่ มันจะสลายตัวออกเป็นผงคลีดินตามเดิมในไม่ช้าเป็นต้น เมื่อชีวิตสิ้นไปแล้ว ทั้งพุทธศาสนาเถรวาทกับศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก มีวิธีการจัดการกับศพ ดังนี้

พิธีการจัดงานศพสมัยพระพุทธกาลนั้น พิธีศพทางพระพุทธศาสนาในสมัยครั้งพุทธกาลทำแบบเรียบง่ายไม่มีการละเล่นใดๆ เพียงแค่นำท่อนพินกิ่งไม้แห้งมากองเรียงกันให้เรียบร้อยสูงพอประมาณแล้วนำศพขึ้นไปวางบนกองพินและจะเผาในวันเดียวเสร็จ จะเผาทั้งให้หมด เพราะถือว่าศพไม่มีประโยชน์เปรียบเหมือนท่อนไม้ท่อนพินเท่านั้น ส่วนการจัดงานศพสมัยปัจจุบันจะต้องทำการ ๑) แจ้งแพทย์ให้ทำการชันสูตรศพ และต้องแจ้งเจ้าหน้าที่ตำรวจในสถานีท้องถิ่นให้ทราบ ๒) แจ้งเทศบาลท้องถิ่นหรืออำเภอโดยนำไปรับรองแพทย์ไปติดต่อให้กับนายทะเบียนออกใบมรณบัตรภายใน ๒๔ ชั่วโมง ส่วนทางคริสตศาสนา พบว่า เนื้อหาที่เกี่ยวกับข้อความในการเริ่มของพิธีการจัดงานศพที่ว่าด้วย ทิโมธีที่รักยิ่ง จงระลึกถึงพระเยซูคริสตเจ้าผู้สืบเชื้อสายจากดาวิด ผู้ทรงกลับคืนจากบรรดาผู้ตาย ตามพระวรสารที่ข้าพเจ้าประกาศ ข้าพเจ้ารับความทุกข์ยากลำบาก จนถึงกับถูกจองจำด้วยโซ่ตรวนเหมือนอาชญากร ก็เพื่อพระวรสารนี้ แต่พระวาจาของพระเจ้าผู้เป็นเจ้าหาถูกจองจำไม่ เหตุฉะนั้นข้าพเจ้าจึงยอมทนทุกอย่าง เพราะเห็นแก่บรรดาผู้ได้รับเลือก และเนื้อหานี้อีกอันที่กล่าวถึงความตายและแดนมรณาถูกโยนลงไปในทะเลไฟ ทะเลไฟนี้แหละคือความตายครั้งที่สอง และถ้าผู้ใดไม่มีชื่อจดไว้ในบัญชีชีวิต เขาก็ถูกโยนลงไปนทะเลไฟนี้ข้าพเจ้าได้เห็นฟ้าใหม่ และแผ่นดินใหม่

ลำดับขั้นตอนของการจัดงานศพในพุทธศาสนา ประกอบด้วย อาบน้ำศพ, การแต่งตัวศพ, พิธีรดน้ำศพ เงินใส่ปากศพ การปิดหน้าศพ ตราสัง(การมัดศพ) การบรรจุศพลงโลง การสวดศพ การเช่นไหว้ศพ การบวชหน้าศพ การสวดพระอภิธรรมหน้าไฟ และการเก็บอัฐิ ส่วนศาสนาคริสต์นั้นประกอบด้วย การจัดการเผาศพ หรือจวนพิธีกรรมเพื่อผู้ล่วงลับ เริ่มบทภาวนาเมื่อวางศพบนแคร่หามไปยังสถานที่พักศพแห่งแรกที่บ้านผู้ล่วงลับ แห่ไปยังโบสถ์ ไปยังสถานที่พักศพที่สอง โบสถ์ เริ่มพิธีมิสซา ทำพิธีส่งวิญญาณและอัฐิผู้ล่วงลับครั้งสุดท้าย แห่ศพไปสุสาน ไปยังสถานที่พักศพแห่งที่สาม ที่หลุมศพเป็นต้นโดยหลักการดังกล่าวทางศาสนาคริสต์นั้นได้ถือปฏิบัติและทำอย่างตามอย่างเคร่งครัด และเชื่อว่าการจัดลำดับขั้นตอนในการจัดงานศพนั้นถือว่าเป็นสิริมงคลแก่ชาวคริสต์และ ทำให้ชาวคริสต์มีการเคารพผู้ตาย รวมไปถึงการเข้าเฝ้าพระเจ้าผู้เป็นเจ้าของ และการแสดงความเสียใจต่อผู้ตายที่ล่วงลับไปแล้ว

หลักธรรมเกี่ยวกับความตายในทางพระพุทธศาสนา พระพุทธเจ้าพระองค์ทรงมีวิธีการให้บรรเทาทุกข์ด้วยปัญญานั้น คือ การการแสดงธรรมให้เกิดความเข้าใจในเรื่องของชีวิตว่าเกิดแก่เจ็บตายเป็นเรื่องธรรมดา และอธิบายความไม่เที่ยงเป็นทุกข์และเป็นอนัตตาของอายตนะภายใน คือ ตา หู จมูก ลิ้น กาย และใจ แล้วทรงอธิบายความไม่เที่ยงเป็นทุกข์และเป็นอนัตตาของอายตนะภายนอก ด้วย โดยสรุปว่า รูปสัททหะ (เสียง) ฆานะ (กลิ่น) รสโณภูฏัพพะ (สิ่งที่ถูกต้องกาย) และธรรมารมณ (เรื่องในใจ) ไม่เที่ยง เป็นทุกข์ และเป็นอนัตตา สิ่งใดเป็นอนัตตา สิ่งนั้น พึงเห็นด้วยปัญญาอันชอบตามความเป็นจริงอย่างนี้ว่า ‘นั่นไม่ใช่ของเรา เราไม่เป็นมัน มันไม่ใช่อดีตตาของเรา’ ในส่วนของคริสต์ศาสนาคือ ความรักและแบบอย่างของการใช้วิธีการในการทำลายความชั่วคือความโกรธความแค้น ความอาฆาตอันเป็นสาเหตุของการก่อภัยอันตรายต่าง ๆ กับตนเองและผู้อื่นในการที่จะนำความทุกข์กายทุกข์ใจมาให้พระองค์ทรงหวังให้มนุษย์ได้อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขและได้ไปสวนสวรรค์ในอ้อมกอดของพระเจ้าทุกคนหลังจากได้ตายไปแล้วและพระองค์ยังทรงเป็นแบบอย่างของการช่วยเหลือผู้ตกทุกข์ได้ลำบากใจไปต่างๆ และเป็นประโยชน์ในการสร้างความสงบคือเมื่อความสามัคคีในหมู่คณะเกิดขึ้นแล้วความสงบสุขก็ตามมาเพราะความรักทำให้เกิดการละความชั่วมีการไม่เห็นแก่ตัวไม่ทำร้ายซึ่งกัน จากคำสอนดังกล่าวนี้ทำให้เห็นว่า หลักธรรมของศาสนาคริสต์จะเกี่ยวกับความรักในเพื่อนมนุษย์และบุคคลทั่วไป เป็นต้น

วิธีการทำบุญอุทิศในทางพระพุทธศาสนา มีการทำบุญตักบาตร นิมนต์พระสงฆ์สวดมาติกา ถวายภัตตาหารเช้าพระสงฆ์ และทอดเครื่องบังสุกุล ถวายจตุปัจจัยไทยธรรม อุทิศส่วนบุญส่วนกุศลให้แก่ผู้ล่วงลับต่อไป ต่อจากนั้นก็ทำบุญ ๗ วัน ๕๐ วัน ๑๐๐ วัน เรียกว่าบำเพ็ญกุศลทักษิณานุสรณ์คือทำบุญแก่ผู้ล่วงลับให้ผู้ตายบางครั้งก็ทำบุญตรงกับวันครบรอบปีของผู้ตายเป็นประจำปี ส่วนวิธีการอุทิศส่วนกุศลของทางศาสนาคริสต์นั้น มีวิธีการที่เป็นขั้นตอนและมีระบบ ประกอบด้วย การเปล่งเริ่มพิธีต่างๆ เช่น ๑) การสวดปลงศพที่ใช้ในเทศการต่างๆ ๒) การอุทิศส่วนกุศลสำหรับวันรอบปีได้แก่นอกเทศกาลปัสกา ๓) สำหรับระลึกถึงผู้ล่วงลับอื่นๆ ในการอุทิศส่วนกุศลโดยจะวางระบบไว้เป็นขั้นตอน มีเนื้อหารายละเอียดดังที่กล่าวไว้ข้าง ซึ่งวิธีการดังกล่าวนี้เป็นการสรรเสริญและแสดงความเสียใจกับผู้ตายที่ล่วงลับไปแล้ว เพื่อให้สวดให้ไปเข้าเฝ้ากับพระผู้เป็นเจ้า เป็นต้น

การอุทิศประโยชน์ของการจัดงานศพของพระพุทธศาสนาเถรวาท คือในการอุทิศส่วนบุญส่วนกุศลให้แก่ผู้ล่วงลับไปแล้วนั้นเป็นคติธรรมความเชื่อที่เชื่อมโยงกับหลักธรรมในทางศาสนาเพื่อเป็นการอุทิศส่วนบุญให้แก่ผู้ล่วงลับเป็นการสงเคราะห์อนุเคราะห์แก่ญาติผู้วายชนม์ให้ไปเกิดในสุคติโลกสวรรค์เป็นการแสดงออกถึงน้ำใจที่ตีตามการแสดงออกถึงน้ำใจต่อกันมี ๓ ยามคือยามจนยามเจ็บและยามจากคติธรรมอันนี้ในทางศาสนา สำหรับประโยชน์ในการจัดงานศพของศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก คือ เป็นความสำคัญอย่างยิ่งต่อพิธีมิสซาบูชาขอบพระคุณพิธีกรรมดังกล่าว ไม่ใช่แค่พิธีกรรมทางสังคมไม่ใช่งานสังสรรค์ระหว่างคริสตชนที่ต้องมารวมคุณค่าความหมายของพิธีกรรมนี้สอดคล้องกับคุณค่าความของชีวิต มิสซาบูชาขอบพระคุณเป็นการระลึกถึงพระเยซูคริสต์เจ้าบนไม้กางเขน การถวายพระเยซูคริสต์เจ้าแด่พระบิดา ตามแผนการความรอดหนึ่งเดียวเป็นสายสัมพันธ์แห่งความรักของประชากรพระเจ้า ซึ่งทุกคนได้รับเรียกเข้าสู่ “ความสัมพันธ์สนธิสัมพันธ์” กับพระเจ้าโดยดำเนินชีวิตสนธิสัมพันธ์ กับเพื่อนมนุษย์มิสซาบูชาขอบพระคุณ

บทที่ ๕

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การศึกษาเปรียบเทียบพิธีการจัดงานศพในพุทธศาสนาเถรวาทกับศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก” นี้ มีวัตถุประสงค์ ๓ ประการ คือ ๑) เพื่อศึกษาพิธีการจัดงานศพในทางพระพุทธศาสนาเถรวาท ๒) เพื่อศึกษาพิธีการจัดงานศพในศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก และ ๓) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบพิธีการจัดงานศพในพระพุทธศาสนาเถรวาทกับและพิธีการจัดงานศพในศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก โดยในงานวิจัยนี้ เป็นการศึกษาในเชิงเอกสารจากคัมภีร์ทางศาสนาเป็นหลัก ครอบคลุมในประเด็นเกี่ยวกับพิธีการจัดงานศพ ลำดับขั้นตอนในการจัดงานศพ หลักธรรมคำสอนที่เกี่ยวข้องกับการจัดงานศพ วิธีการทำบุญอุทิศส่วนกุศล และประโยชน์ที่ได้จากพิธีกรรมการทำบุญอุทิศส่วนกุศล ผลการศึกษาพบว่า

๑) พิธีการจัดงานศพในทางพระพุทธศาสนาเถรวาท

พิธีการจัดงานศพ ในพิธีศพทางพระพุทธศาสนานั้นมีความสำคัญมาก เพราะเป็นข้อกำหนดให้ปฏิบัติต่อกันของคนในสังคม การทำพิธีศพนี้มีความแตกต่างจากศาสนาอื่น ๆ ในการทำพิธีศพจะทำให้เกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อยและทำให้เกิดความสามัคคีในญาติพี่น้อง และบุคคลที่อยู่ร่วมกันในสังคม พิธีศพได้ทำสืบทอดกันมาตั้งแต่ครั้งพุทธกาล จึงกลายมาเป็นประเพณีนิยมที่ถือปฏิบัติสืบต่อกันมาจนถึงปัจจุบันนี้ แต่ละท้องถิ่นพิธีกรรมอาจมีความแตกต่างกันบ้างในบางเรื่อง แต่มีวัตถุประสงค์เหมือนกันคือเพื่อเป็นการสักการะผู้ตายเป็นครั้งสุดท้าย และทำบุญอุทิศให้แก่ผู้ตายให้ไปสู่สุคติ เพราะมีความเชื่อว่าเมื่อคนตายไปแล้วย่อมไปเกิดภพใหม่ตามกรรมที่ตนได้ทำไว้

ลำดับขั้นตอนในการจัดงานศพ ในการศึกษาวิจัยผู้วิจัยได้แยกศึกษา ๒ ส่วน คือ

๑) **การจัดงานศพสมัยพุทธกาล** มี ๑๒ ขั้นตอน ได้แก่ (๑) การสักการะศพ (๒) การรดน้ำศพ (๓) การห่อศพ (๔) การนำศพใส่โลง (๕) การบำเพ็ญกุศลศพ (๖) สถานที่เผาศพ (๗) เรือนสำหรับปลงศพ (๘) ขบวนศพ (๙) การบังสุกุลศพ (๑๐) การทำประทักษิณศพ (๑๑) การจุดไฟเผาศพ (๑๒) การเก็บอัฐิ

๒) **การจัดงานศพในปัจจุบัน** มี ๑๒ ขั้นตอน ได้แก่ (๑) การอาบน้ำศพ (๒) การแต่งตัวศพ (๓) พิธีรดน้ำศพ (๔) เงินใส่ปากศพ (๕) การปิดหน้าศพ (๖) ตราสัง (การมัดศพ) (๗) การบรรจุศพลงโลง (๘) การสวดศพ (๙) การเซ่นไหว้ศพ (๑๐) การบวชหน้าศพ (๑๑) การสวดพระอภิธรรมหน้าไฟ (๑๒) การเก็บอัฐิ

หลักธรรมคำสอนที่เกี่ยวข้องกับการจัดงานศพ ในทางพระพุทธศาสนา พระพุทธองค์ทรงมีวิธีการให้บรรเทาทุกข์ด้วยปัญญา นั่นคือ การแสดงธรรมให้เกิดความเข้าใจในเรื่องของชีวิตว่าเกิดแก่เจ็บตายเป็นเรื่องธรรมดา ตามเหตุตามปัจจัย ได้แก่ ปฏิจจสมุปบาท คือ ปัจจัยการ หมายถึงถึง

อาการแห่งธรรมที่อาศัยกันเกิดขึ้น โดยเริ่มจากความไม่รู้หรือวิชาเป็นเหตุเป็นปัจจัยทำให้สังขารเกิด สังขารเป็นปัจจัยทำให้วิญญาณเกิด วิญญาณเป็นปัจจัยทำให้นามรูปเกิด นามรูปเป็นปัจจัยทำให้สฬายตนะเกิด สฬายตนะเป็นปัจจัยทำให้ผัสสะเกิด ผัสสะเป็นปัจจัยทำให้เวทนาเกิด เวทนาเป็นปัจจัยทำให้ตัณหาเกิด ตัณหาเป็นปัจจัยทำให้อุปาทานเกิด อุปาทานเป็นปัจจัยทำให้ภพเกิด ภพเป็นปัจจัยทำให้ชาติเกิด ชาติเป็นปัจจัยทำให้ชรา มรณะ โสกะ (ความเศร้าโศก) ปรีทเวะ (ความคร่ำครวญ) ทุกข์ (ความทุกข์กาย) โทมนัส (ความทุกข์ใจ) และอุปายาส (ความคับแค้นใจ) เกิดตามมา และความเกิดขึ้นแห่งกองทุกข์ทั้งหมดนี้ มีได้ด้วยเหตุดังกล่าวนี้

วิธีการทำบุญอุทิศส่วนกุศล การทำบุญอุทิศส่วนกุศลให้คนตาย ได้มีการปฏิบัติสืบ ๆ กันมาตั้งแต่สมัยพระพุทธกาล การทำบุญนั้นต้องประกอบด้วยบุญเจตนา มุญจนเจตนา และอปรภาคเจตนา ตั้งใจทำบุญด้วยใจบริสุทธิ์ผุดผ่อง คนตายจะได้ไม่กังวล แล้วกรวดน้ำอุทิศส่วนกุศลให้ผู้ตาย บุญที่ได้อุทิศไปนั้น แม้ไม่ถึงผู้ตาย ก็จะเป็นผลบุญต่อผู้ที่ทำนั้นติดตัวไปในภพภูมิต่าง ๆ

ประโยชน์ที่ได้จากพิธีกรรมการทำบุญอุทิศส่วนกุศล ในการอุทิศส่วนบุญส่วนกุศลให้แก่ผู้ที่ล่วงลับไปแล้วนั้น เป็นคติธรรมความเชื่อที่เชื่อมโยงกับหลักธรรมในทางศาสนา เพื่อเป็นการอุทิศส่วนบุญให้แก่ผู้ล่วงลับ เป็นการสงเคราะห์อนุเคราะห์แก่ญาติผู้วายชนม์ ให้ไปเกิดในสุคติโลกสวรรค์ เป็นการแสดงออกถึงน้ำใจที่ดีงาม การแสดงออกถึงน้ำใจต่อกันมี ๓ ยาม คือ ยามจน ยามเจ็บ และยามจาก ดังนั้น ประโยชน์ที่ได้จากพิธีกรรมการทำบุญอุทิศส่วนกุศล คือ (๑) กำลังใจให้ผู้ที่อยู่เบื้องหลัง (๒) ญาติได้พบปะสมาคมกัน (๓) ได้ทำบุญอุทิศให้คนตาย (๔) จัดการศพไม่ให้จุจาดตาต่อผู้พบเห็น (๕) เพื่อระลึกถึงผู้ตาย (๖) ให้โอกาสคนได้มาขออโหสิกรรม (๗) เพื่อเป็นเกียรติแก่ผู้มีชีวิตอยู่ และ (๘) เป็นการแสดงออกซึ่งความกตัญญู

๒) เพื่อศึกษาพิธีการจัดงานศพในศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก

พิธีการจัดงานศพ พิธีกรรมการจัดงานศพของศาสนาคริสต์พบเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อในคัมภีร์ไบเบิลของพันธสัญญาเดิม และพันธสัญญาใหม่ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อเข้าถึงอาณาจักรพระเจ้า

ลำดับขั้นตอนในพิธีการจัดงานศพ นั้น ๒ ประการ คือ ๑) การเผาศพ กับบทภาวนาเมื่อยกศพวางบนแคร่หาม ๒) พิธีปลงศพ ได้แก่ (๑) สถานที่พักศพแห่งแรกที่บ้านผู้ล่วงลับ (๒) แห่ไปยังโบสถ์ (๓) สถานที่พักศพแห่งที่สองคือโบสถ์ (๔) มิสซา (๕) พิธีส่งวิญญาณและอำลาผู้ล่วงลับครั้งสุดท้าย (๖) แห่ศพไปสู่สุสาน (๗) สถานที่พักศพแห่งที่สาม ที่หลุมศพ

หลักธรรมคำสอนที่เกี่ยวข้อง ศาสนาคริสต์เป็นศาสนาแห่งความรักและแบบอย่างของการใช้ชีวิตในการทำลายความชั่วคือความโกรธความแค้น ความอาฆาตอันเป็นสาเหตุของการก่อภัยอันตรายต่างๆ กับตนเองและผู้อื่น ในการที่จะนำความทุกข์กายทุกข์ใจมาให้ พระองค์ทรงหวังให้มนุษย์ได้อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข และได้ไปสวนสวรรค์ในอ้อมกอดของพระเจ้าทุกคนหลังจากได้ตายไปแล้ว และพระองค์ยังทรงเป็นแบบอย่างของการช่วยเหลือผู้ตกทุกข์ได้ประสบความเจ็บไข้ต่างๆ เป็นต้น

วิธีการทำบุญอุทิศส่วนกุศล การทำบุญอุทิศส่วนกุศลสำหรับศาสนาคริสต์นี้ จะเป็นลักษณะของการมิสซาอุทิศแก่ผู้ล่วงลับไปแล้ว โดยมีลักษณะแตกต่างกันออกไป ดังนี้ (๑) วันปลงศพที่ใช้ในการอุทิศส่วนกุศล (๒) สำหรับวันรอบปีในการอุทิศส่วนกุศล (๓) สำหรับระลึกถึงผู้ล่วงลับอื่นๆ ในการอุทิศส่วนกุศล

ผลที่ได้จากวิธีการทำบุญอุทิศส่วนกุศล ศาสนาคริสต์ให้ความสำคัญต่อพิธีมิสซาบูชาขอบพระคุณ พิธีกรรมดังกล่าวไม่ใช่แค่พิธีกรรมทางสังคม ไม่ใช่งานสังสรรค์ระหว่างคริสตชนที่ต้องมาร่วม คุณค่าความหมายของพิธีกรรมนี้สอดคล้องกับคุณค่าความหมายของชีวิต มิสซาบูชาขอบพระคุณเป็นการระลึกถึงพระเยซูคริสตเจ้าบนไม้กางเขน การถวายพระเยซูคริสตเจ้าแด่พระบิดาตามแผนการความรอดหนึ่งเดียว เป็นสายสัมพันธ์แห่งความรักของประชากรพระเจ้า ซึ่งทุกคนได้รับเรียกเข้าสู่ “ความสัมพันธ์สนมสัมพันธ์” กับพระเจ้าโดยดำเนินชีวิตสนมสัมพันธ์กับเพื่อนมนุษย์ มิสซาบูชาขอบพระคุณ คือการเลี้ยงปัสกา คือการรับศีลมหาสนิท การรับพระเยซูคริสตเจ้า

๓) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบพิธีการจัดงานศพในพระพุทธศาสนาเถรวาทกับและพิธีการจัดงานศพในศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก

ความตาย คือความสิ้นสุดของชีวิตโดยการละสังขารหรือแตกสลาย เป็นสภาพการณ์ของการแยกตัวของชีวิต ซึ่งประกอบด้วยจิตและวิญญาณ เป็นนามธรรม ออกจากร่างกายซึ่งประกอบด้วยวัตถุ สสาร แร่ธาตุ และสารประกอบอินทรีย์ เป็นสิ่งที่ไม่มีชีวิตในตัวเอง และเป็นรูปธรรมที่ถูกชีวิตนำมาประกอบให้เป็นเรณอดิน เป็นที่พำนักชั่วคราวของจิตและวิญญาณ ซึ่งคือชีวิตของเรา เมื่อชีวิตออกจากร่างกายไปแล้ว เรณอดินหรือกายก็เรียกว่าซากหรือศพที่เหลืออยู่ มันจะสลายตัวออกเป็นผงคลีดินตามเดิมในไม่ช้าเป็นต้น เมื่อชีวิตสิ้นไปแล้ว ทั้งพุทธศาสนาเถรวาทกับศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก มีวิธีการจัดการกับศพ ดังนี้

พิธีการจัดงานศพสมัยพระพุทธกาลนั้น พิธีศพทางพระพุทธศาสนาในสมัยครั้งพุทธกาลทำแบบเรียบง่ายไม่มีการละเล่นใดๆ เพียงแค่นำท่อนพินกิ่งไม้แห้งมากองเรียงกันให้เรียบร้อยสูงพอประมาณแล้วนำศพขึ้นไปวางบนกองพินและจะเผาในวันเดียวเสร็จ จะเผาทิ้งให้หมด เพราะถือว่าศพไม่มีประโยชน์เปรียบเหมือนท่อนไม้ท่อนพินเท่านั้น ส่วนการจัดงานศพสมัยปัจจุบันจะต้องทำการ ๑) แจ้งแพทย์ให้ทำการชันสูตรศพ และต้องแจ้งเจ้าหน้าที่ตำรวจในสถานีท้องถิ่นให้ทราบ ๒) แจ้งเทศบาลท้องถิ่นหรืออำเภอโดยนำไปรับรองแพทย์ไปติดต่อให้กับนายทะเบียนออกใบมรณบัตรภายใน ๒๔ ชั่วโมง ส่วนทางคริสตศาสนา พบว่า เนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับความในการเริ่มของพิธีการจัดงานศพที่ว่าด้วย ติโมธีที่รักยิ่ง จงระลึกถึงพระเยซูคริสตเจ้าผู้สืบเชื้อสายจากดาวิด ผู้ทรงกลับคืนจากบรรดาผู้ตาย ตามพระวรสารที่ข้าพเจ้าประกาศ ข้าพเจ้ารับความทุกข์ยากลำบาก จนถึงกับถูกจองจำด้วยโซ่ตรวนเหมือนอาชญากร ก็เพื่อพระวรสารนี้ แต่พระวาจาของพระเจ้าเป็นเจ้าหาถูกจองจำไม่ เหตุฉะนั้นข้าพเจ้าจึงยอมทนทุกอย่าง เพราะเห็นแก่บรรดาผู้ได้รับเลือก และเนื้อหานี้ก็อีกอันที่กล่าวว่า ความตายและแดนมรณาถูกโยนลงไปในทะเลไฟ ทะเลไฟนี้แหละคือความตายครั้งที่สอง และถ้าผู้ใดไม่มีชื่อจดไว้ในบัญชีชีวิต เขาก็ถูกโยนลงไปในทะเลไฟนี้ข้าพเจ้าได้เห็นฟ้าใหม่ และแผ่นดินใหม่

ลำดับขั้นตอนของการจัดงานศพในพุทธศาสนา ประกอบด้วย อาบน้ำศพ การแต่งตัวศพ, พิธีรดน้ำศพ เงินใส่ปากศพ การปิดหน้าศพ ตราสัง (การมัดศพ) การบรรจุศพลงโลง การสวดศพ การ

เช่นไหว้ศพ การบวชน้ำศพ การสวดพระอภิธรรมหน้าไฟ และการเก็บอัฐิ ส่วนศาสนาคริสต์นั้นประกอบด้วย การจัดการเผาศพ หรือจวนพิธีกรรมเพื่อผู้ล่วงลับ เริ่มบพทาวนาเมื่อวางศพบนแคร่หามไปยังสถานที่พักศพแห่งแรกที่บ้านผู้ล่วงลับ แห่ไปยังโบสถ์ ไปยังสถานที่พักศพแห่งที่สอง โบสถ์ เริ่มพิธีมิสซา ทำพิธีส่งวิญญาณและอำลาผู้ล่วงลับครั้งสุดท้าย แห่ศพไปสุสาน ไปยังสถานที่พักศพแห่งที่สาม ที่หลุมศพเป็นต้นโดยหลักการดังกล่าวทางศาสนาคริสต์นั้นได้ถือปฏิบัติและทำอย่างตามอย่างเคร่งครัด และเชื่อว่าการจัดลำดับขั้นตอนในการจัดงานศพนั้นถือว่าเป็นสิริมงคลแก่ชาวคริสต์และ ทำให้ชาวคริสต์มีการเคารพผู้ตาย รวมไปถึงการเข้าเฝ้าพระผู้เป็นเจ้า และการแสดงความเสียใจต่อผู้ตายที่ล่วงลับไปแล้ว

หลักธรรมเกี่ยวกับความตายในทางพระพุทธศาสนา พระพุทธเจ้าพระองค์ทรงมีวิธีการให้บรรเทาทุกข์ด้วยปัญญานั้น คือ การการแสดงธรรมให้เกิดความเข้าใจในเรื่องของชีวิตว่าเกิดแก่เจ็บตายเป็นเรื่องธรรมดา และอธิบายความไม่เที่ยงเป็นทุกข์และเป็นอนัตตาของอายตนะภายใน คือ ตา หู จมูก ลิ้น กาย และใจ แล้วทรงอธิบายความไม่เที่ยงเป็นทุกข์และเป็นอนัตตาของอายตนะภายนอกด้วย โดยสรุปว่า รูปสัททวะ (เสียง) ฆานะ (กลิ่น) รสโผฏฐัพพะ (สิ่งที่ถูกต้องกาย) และธรรมารมณ (เรื่องในใจ) ไม่เที่ยง เป็นทุกข์ และเป็นอนัตตา สิ่งใดเป็นอนัตตา สิ่งนั้น พึงเห็นด้วยปัญญาอันชอบตามความเป็นจริงอย่างนี้ว่า ‘นั่นไม่ใช่ของเรา เราไม่เป็นมัน นั่นไม่ใช่อัตตาของเรา’ ในส่วนของคริสต์ศาสนาคือ ความรักและแบบอย่างของการใช้วิธีการในการทำลายความชั่วคือความโกรธความแค้น ความอาฆาตอันเป็นสาเหตุของการก่อภัยอันตรายต่างๆกับตนเองและผู้อื่นในการที่จะนำความทุกข์กายทุกข์ใจมาให้พระองค์ทรงหวังให้มนุษย์ได้อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขและได้ไปสวนสวรรค์ในอ้อมกอดของพระเจ้าทุกคนหลังจากได้ตายไปแล้วและพระองค์ยังทรงเป็นแบบอย่างของการช่วยเหลือผู้ตกทุกข์ได้ประสบความเจ็บไข้ต่างๆ และเป็นประโยชน์ในการสร้างความสงบคือเมื่อความสามัคคีในหมู่คณะเกิดขึ้นแล้วความสงบสุขก็ตามมาเพราะความรักทำให้เกิดการละความชั่วมีการไม่เห็นแก่ตัวไม่ทำร้ายซึ่งกัน จากคำสอนดังกล่าวนี้ทำให้เห็นว่า หลักธรรมของศาสนาคริสต์จะเกี่ยวกับความรักในเพื่อนมนุษย์และบุคคลทั่วไป เป็นต้น

วิธีการทำบุญอุทิศในทางพระพุทธศาสนา มีการทำบุญตักบาตร นิมนต์พระสงฆ์สวดมาติกา ถวายภัตตาหารเข้าพระสงฆ์ และทอดเครื่องบังสุกุล ถวายจตุปัจจัยไทยธรรม อุทิศส่วนบุญส่วนกุศลให้แก่ผู้ล่วงลับต่อไป ต่อจากนั้นก็ทำบุญ ๗ วัน ๕๐ วัน ๑๐๐ วันเรียกว่าบำเพ็ญกุศลทักษิณานุปทานคือทำบุญแผ่กุศลให้ผู้ตายบางครั้งก็ทำบุญตรงกับวันครบรอบปีของผู้ตายเป็นประจำปี ส่วนวิธีการอุทิศส่วนกุศลของทางศาสนาคริสต์นั้น มีวิธีการที่เป็นขั้นตอนและมีระบบ ประกอบด้วย การเพลงเริ่มพิธีต่างๆ เช่น ๑) การสวดปลงศพที่ใช้ในเทศกาลต่างๆ ๒) การอุทิศส่วนกุศลสำหรับวันรอบปีได้แก่นอกเทศกาลปัสกา ๓) สำหรับระลึกถึงผู้ล่วงลับอื่นๆ ในการอุทิศส่วนกุศลโดยจะวางระบบไว้เป็นขั้นตอน มีเนื้อหารายละเอียดดังที่กล่าวไว้ข้าง ซึ่งวิธีการดังกล่าวนี้เป็นการสรรเสริญและแสดงความเสียใจกับผู้ตายที่ล่วงลับไปแล้ว เพื่อให้สวดให้ไปเข้าเฝ้ากับพระผู้เป็นเจ้า เป็นต้น

การอุทิศประโยชน์ของการจัดงานศพของพระพุทธศาสนาเถรวาท คือในการอุทิศส่วนบุญส่วนกุศลให้แก่ผู้ล่วงลับไปแล้วนั้นเป็นคติธรรมความเชื่อที่เชื่อมโยงกับหลักธรรมในทางศาสนาเพื่อเป็นการอุทิศส่วนบุญให้แก่ผู้ล่วงลับเป็นการสงเคราะห์อนุเคราะห์แก่ญาติผู้วายชนม์ให้ไปเกิดในสุคติ

โลกสวรรค์เป็นการแสดงออกถึงน้ำใจที่ตึงามการแสดงออกถึงน้ำใจต่อกันมี๓ยามคือยามจนยามเจ็บ และยามจากคดิธรรมอันนี้ในทางศาสนา สำหรับประโยชน์ในการจัดงานศพของศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก คือ เป็นความสำคัญอย่างยิ่งต่อพิธีมิสซาบูชาขอบพระคุณพิธีกรรมดังกล่าวไม่ใช่แค่พิธีกรรมทางสังคมไม่ใช่งานสังสรรค์ระหว่างคริสตชนที่ต้องมาร่วมคุณค่าความหมายของพิธีกรรมนี้สอดคล้องกับคุณค่าความของชีวิต มิสซาบูชาขอบพระคุณเป็นการระลึกถึงพระเยซูคริสต์เจ้าบนไม้กางเขน การถวายพระเยซูคริสต์เจ้าแด่พระบิดา ตามแผนการความรอดหนึ่งเดียวเป็นสายสัมพันธ์แห่งความรักของประชากรพระเจ้า ซึ่งทุกคนได้รับเรียกเข้าสู่ “ความสัมพันธ์สนมสัมพันธ์” กับพระเจ้าโดยดำเนินชีวิตสนิทสัมพันธ์ กับเพื่อนมนุษย์มิสซาบูชาขอบพระคุณ

๕.๒ ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัยเรื่องศึกษาเปรียบเทียบการเปรียบเทียบแนวคิดต่างๆ เกี่ยวกับเกี่ยวกับพิธีกรรมในการจัดงานศพในพระพุทธศาสนาเถรวาทและศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก มีข้อเสนอแนะดังกล่าวนี

๕.๒.๑ ข้อเสนอแนะทั่วไป

- ๑) ควรนำหลักการของพิธีในการจัดงานศพในพระพุทธศาสนาเถรวาทและศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก ไปประยุกต์ใช้ในในการเปรียบเทียบให้ดีและมีประสิทธิภาพ
- ๒) ควรมีขยายขอบเขตของเนื้อหาที่เกี่ยวกับพิธีในการจัดงานศพในพระพุทธศาสนาเถรวาทและศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิกให้กว้างไกลยิ่งขึ้น

๕.๒.๒ ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

- ๑) ควรศึกษาเปรียบเทียบพิธีในการจัดงานศพในพระพุทธศาสนาเถรวาทและศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิกในเชิงสังคม
- ๒) ควรศึกษาเปรียบเทียบพิธีในการจัดงานศพในพระพุทธศาสนาเถรวาทกับศาสนาอื่น ๆ
- ๓) ควรศึกษาเปรียบเทียบพิธีกรรมงานศพที่มีผลกระทบต่อศาสนาต่างๆ ในสังคมไทย

บรรณานุกรม

๑. ภาษาไทย

ก. เอกสารชั้นปฐมภูมิ

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. พระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๙.
มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. พระไตรปิฎกพร้อมอรรถกถา แปล ชุด ๙๑ เล่ม. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๙.
สมาคมพระคริสตธรรมไทย. พระคริสตธรรมคัมภีร์ (Thai Holy Bible) ฉบับค.ศ. ๑๙๗๑ (ขนาดย่อปี ค.ศ. ๑๙๙๘). พิมพ์ครั้งที่ ๒๘. กรุงเทพมหานคร : สมาคมพระคริสตธรรมไทย, ๒๐๑๐.

ข. เอกสารและหนังสือชั้นทุติยภูมิ

(๑) หนังสือ

กรมศิลปากร. นามานุกรมขนบประเพณีไทยหมวดประเพณีราชภูริ์เล่ม ๓ (คติความเชื่อ). กรุงเทพมหานคร : บริษัทแอดวานซ์วิชั่นเซอร์วิสจำกัด, ๒๕๕๒.
คณะกรรมการพิธีกรรมแห่งประเทศไทย. มิสซาอุทิศแก่ผู้ล่วงลับและพิธีปลงศพ. กรุงเทพมหานคร : จำรัสการพิมพ์, ๒๕๒๒.
จรัส พัทธมราชศักดิ์. อีสาน ๒ อีสานปัญหาหมอยากลางบ้านโหราจารย์พื้นเมือง. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ไอเดียส์โตร์, ๒๕๓๔.
จันทร์ ชูแก้ว. พระพุทธประวัติ : มหาบุรุษแห่งชมพูทวีป. กรุงเทพมหานคร : ธรรมสภาและสถาบันสื่อธรรม, ๒๕๔๖.
ฉลาดชาย รมิตานนท์. ฝ่าฝืนนาย. กรุงเทพมหานคร : พายัพ ออฟเซต พรินท์, ๒๕๒๗.
दनัย ไชโยธา. ลัทธิศาสนาและระบบความเชื่อกับประเพณีนิยมในท้องถิ่น. กรุงเทพมหานคร : โอ. เอส. พรินต์ติ้งเฮาส์, ๒๕๓๘.
ทะเล ลามะ. ช่วงขณะสุดท้ายแห่งชีวิต. แปลโดย ธารารินานต์ และคณะ. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มูลนิธิโกมลคีมทอง, ๒๕๔๘.
ธนาภิต, (นามแฝง). ประเพณีพิธีมงคลและวันสำคัญของไทย. กรุงเทพมหานคร : ชมรมเด็ก, ๒๕๓๘.
ธนู แก้วโอภาส. ศาสนาโลก. กรุงเทพมหานคร : สุขภาพใจ, ๒๕๔๒.
บุญช่วย ศรีสวัสดิ์. ไทยสิบสองปันนาเล่ม ๒. เชียงใหม่ : สุเทพการพิมพ์, ๒๕๔๗.
ปราณี วงษ์เทศ. พิธีกรรมเกี่ยวกับการตายในประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร : อัมรินทร์พรินต์ติ้งกรุ๊ป, ๒๕๓๔.
พหล แก้วเขียว. ฌาปนกิจ. กรุงเทพมหานคร : สหธรรมมิกจำกัด, ๒๕๔๕.

พระครูคุณสารสัมพันธ์. **พิธีกรรมต่างๆ และขนบธรรมเนียมประเพณี**. กรุงเทพมหานคร : จิระการพิมพ์, ๒๕๔๕.

พระไพศาล วิสาโล. **เหนือความตาย : จากวิกฤตสู่โอกาส**. พิมพ์ครั้งที่ ๔. กรุงเทพมหานคร : เครือข่ายพุทธศึกษาและมูลนิธิโกมลคีมทอง, ๒๕๕๒.

พระคุณเจ้า เมธงกูโร. **ความตายในทัศนะของพุทธศาสนิกชน**. กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิโกมลคีมทอง, ๒๕๔๔.

พระเทพเวที (ประยูรย์ ปยุตโต). **พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลศัพท์**. กรุงเทพมหานคร : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๖.

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต). **การตายคือคตินิยมแห่งชีวิต**. กรุงเทพมหานคร : ธรรมสภา, ๒๕๓๙.

พระมหาสมเกียรติ สุตแก้ว. **พระพุทธานุภาพและพิธีกรรมเกี่ยวกับการตาย : ศึกษาเปรียบเทียบพิธีศพของพระสงฆ์ไทยและฆราวาส**. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๔๕.

พระมหาสมปอง มุทีโต. **คัมภีร์อภิธานวรรณนา**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ธรรมสภา, ๒๕๔๒.

พระราชวิสุทธิโสภณ. **กรรมที่ปณี**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์พิมพ์เนศ, ๒๕๒๑.

ภัทรพร สิริกาญจน. **ความรู้พื้นฐานทางศาสนา**. พิมพ์ครั้งที่ ๔. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๖.

ศรีเลา เกษพรหม. **ประเพณีชีวิตคนเมือง**. เชียงใหม่ : นพบุรีเชียงใหม่, ๒๕๔๔.

เสรี พงศ์พิศ. **ศาสนาคริสต์**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๓๑.

เสถียรโกเศศ. **ประเพณีเกี่ยวกับชีวิตการตาย**. กรุงเทพมหานคร : แม่คำฝาง, ๒๕๓๑.

_____. **ประเพณีเนื่องในการเกิดและประเพณีเนื่องในการตาย**. พระนคร : สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย, ๒๕๐๕.

เสฐียร พันธรังษี. **ศาสนาเปรียบเทียบ**. พิมพ์ครั้งที่ ๒. ธนบุรี : ห้างหุ้นส่วนจำกัด, ๒๕๑๓.

สมเด็จพระปรมาธิบดีชิโนรส. **พระปฐมสมโพธิกถา**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์อำนวยการพิมพ์, ๒๕๓๔.

สมภาร พรหมทา. **พุทธศาสนากับปัญหาจริยศาสตร์โสภณิทำแห่งและการอุทิศ**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๘.

อภิศักดิ์ โสมอินทร์. **โลกทัศน์อิสลาม**. มหาสารคาม : มปท, ๒๕๓๔.

(๒) วิทยานิพนธ์

บุญยืน ศิริรักษ์. “การศึกษาประเพณีเกี่ยวกับการตายในพระพุทธศาสนาเถรวาท : ศึกษาเฉพาะกรณีประเพณีเกี่ยวกับการตายในสังคมไทย”. **วิทยานิพนธ์ศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๕๒.

พระมหาคำรบ ธรรมธโร (หิรัญชาติ). “มโนทัศน์เกี่ยวกับความตายในพระพุทธศาสนา : การศึกษาเชิงวิเคราะห์”. **วิทยานิพนธ์ศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๔๗.

พระมหาเอกรินทร์ เอกนโร (วงษ์จันทร์). “การศึกษาเชิงวิเคราะห์เรื่องบุญในพุทธปรัชญาเถรวาทและปรัชญาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร์มหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๖.

พระสมุห์มงคล เกสโร (ดีมาก). “ศึกษาปริศนาธรรมจากพิธีกรรมงานศพ : ศึกษาเฉพาะกรณีพิธีกรรมงานศพในอำเภอคลองขลุงจังหวัดกำแพงเพชร”. **วิทยานิพนธ์ศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๕๑.

(๓) วารสาร

บาทหลวงวุฒิชัย อ่องนาวา. “มนุษย์คือบุคคลผู้เป็นฉายาของพระเจ้าแนวคิดเรื่องมนุษย์ของพระสันตะปาปาจอห์นปอลที่ ๒”. **แสงธรรมปริทัศน์**. ฉบับที่ ๓. (กันยายน – ธันวาคม ๒๕๔๘) : ๒.

๒. ภาษาอังกฤษ

McCarthy, Donald G. **Moral Responsibility in Prolong Life Decision**. Missouri : Pope John Center, 1981.

Schoubom, Christopher. **From Death to Life, the Christian Journey**. San Francisco : Ignatius, 1995.

Simpson, Michael. **Death and Eternal Life**. Cork : Mercier, 1971.

Taylor, Michael J. **The Mystery of Suffering and Death**. New York : Garden city, 1974.

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	: พระครูสันติชัยสุนทร (สุขสันต์ สมนเจริญ)
วัน เดือน ปีเกิด	: ๔ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๐๒
สถานที่เกิด	: บ้านท่าข้าม ต. ท่าข้าม อ. อนุรักษ์ประเทศ จ. ปราจีนบุรี
ประวัติการศึกษา	: พ.ศ. ๒๕๕๕ พธ.บ. (ครุศาสตรบัณฑิต)
สถานศึกษา	: มจร.ห้องเรียนวัดโสธร อ. เมือง จ. ฉะเชิงเทรา
งานปกครอง	: เจ้าคณะตำบลหนองหว้า อ.เขาฉกรรจ์ จ.สระแก้ว
เข้าศึกษา	: ๓ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๕
วันสำเร็จการศึกษา	: ๒๕๕๘
ที่อยู่ปัจจุบัน	: วัดทุ่งหลวง ต. หนองหว้า อ. เขาฉกรรจ์ จ. สระแก้ว
รหัสไปรษณีย์	: ๒๗๐๐๐ โทร ๐๘๖-๑๔๕-๘๖๐๒